

การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา
เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

วิทยานิพนธ์
ของ
ปนัดดา คำนวนดี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

เมษายน 2561

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

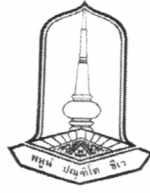

การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา
เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

วิทยานิพนธ์
ของ
ปนัดดา คำนวนดี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
เมษายน 2561
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวปนัดดา คำนวนดี
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผศ.ดร.จิระพร ชะโน) ประธานกรรมการ
(อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

.....
(อาจารย์ ดร.วิชยา โยชิตะ) กรรมการ
(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)

.....
(ผศ.ดร.ภมรพรรณ ยุระยาตร์) กรรมการ
(อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

.....
(อาจารย์ ดร.วัชระ ป่านภูมิ) กรรมการ
(ผู้ทรงคุณวุฒิ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ผศ.ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริศิริ)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(ผศ.ดร.กริสน์ ชัยมูล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่ 30 เดือน เม.ย. พ.ศ. 2561

ประกาศขอบคุณการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก อาจารย์ ดร.วิชยา โยชิตะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน ประธานกรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภมรพรรณ ยุระยาตร์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร.วัชระ ป่านภูมิ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตลอดจน ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์สุนทรภรณ์ วงษ์สามารถ อาจารย์รัตติยา หาญธงชัย และ อาจารย์ลำเทียน ภัทรโกศล ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ให้คำปรึกษา แนะนำ และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คณะผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง และผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง ที่ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวก ในการทดลองเครื่องมือในการทำวิจัย

ขอบคุณนักเรียนชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ 2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลชานูวรรณ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชานูวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณบิดาและมารดาของผู้วิจัย และสมาชิกทุกคนในครอบครัว ที่คอยให้กำลังใจ และช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน แก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา ประโยชน์และคุณค่าจากงานวิจัยในครั้งนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอน ให้สติปัญญาเป็นเครื่องชี้แนะแนวทางไปสู่ความสำเร็จในชีวิต

ปนัดดา คำนวนดี

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย
ผู้วิจัย	นางสาวปนัดดา คำนวนดี
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.วิชยา โยชิตะ
ปริญญา	กศ.ม. สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง 2) เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา ที่ส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยตามความต้องการจำเป็น 3) เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา ที่ส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 4) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา ที่ส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชานูวรรณ อำเภอนมโพระ จังหวัดร้อยเอ็ด และเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3-4 ขวบ ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชานูวรรณ อำเภอนมโพระ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามความต้องการจำเป็นเพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย 2) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา 3) แบบทดสอบวัดค่านิยมสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ต้องการให้ส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ด้านการใฝ่เรียนรู้ ด้านการมีวินัยและด้านความประหยัด ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการให้ส่งเสริมค่านิยมในด้านดังกล่าวอยู่ในระดับต้องการมากที่สุด
2. ผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย พบว่า มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 5 ประการ คือ 1) ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและได้คิด (A) 2) ผู้เรียนได้แสดงออกด้วยการลงมือปฏิบัติ (B) 3) ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบร่วมมือ (C) 4) ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการค้นพบ (D) 5) ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ (P) ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป
3. ผลการหาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยตามเกณฑ์ 80/80 พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.33/82.33

4. ผลการหาดัชนีประสิทธิผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย พบว่า มีประสิทธิผล เท่ากับ 0.7414 แสดงว่า เด็กปฐมวัย มีความก้าวหน้าหลังจากเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 74

TITLE The Learning Experience Development Based on
Psycho-Intellectual Model to Enhance Value in Early Childhood
AUTHOR Miss. Panatda Khamnuandee
ADVISORS Dr. Wichaya Yoshida
DEGREE M.Ed. **MAJOR** Curriculum and Instruction
UNIVERSITY Mahasarakham University **DATE** 2018

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to study the need to promote desired values in early childhoods of Ban Panus Dongsawang Child Development Center, 2) to develop a learning experience based on Psycho-Intellectual Model promoting the values of early childhood as needed, 3) to find the efficiency of the learning experience model based on Psycho-Intellectual Model promoting the values of early childhood effective 80/80 criteria, and 4) to study the effectiveness index of learning experiences based on the concept of Psycho-Intellectual Model promoting the values of early childhood. The samples in this study were the administrators, teachers educational personnel's, the members from Board of Directors of the Child Development Center and parents of children at Ban Panus Dongsawang Child Development Center and the preschool children aged 3 to 4 years who were studying in the 2nd Kindergarten on a second semester of 2015 academic year, obtained using the purposive sampling technique. The tools used in the research were 1) a need questionnaire to promote the values of early childhood, 2) the plan of learning experience based on the concept of mental intelligence, and 3) the values test. Data were analyzed by percentage, mean and standard deviation.

The findings of the study were as follow :

1. The majority of the respondents wanted the need for promotion of values in early childhoods in learning, discipline, and economic in the most desired level.

2. The development of the learning experience based on the concept of Psycho-Intellectual Model are 3 steps to promote the values of early childhood, Step 1 : Introduction to the lesson. Step 2 : Organize learning activities there are 5 learning activities : 1) learners practice and think (A), 2) learners learn cooperatively (B), 3) the learners learned cooperatively (C),

4) Learners learn by discovery (D), 5) Learners are advanced in learning (P)

Step 3 : Finalize the results.

3. Effectiveness of learning experience based on mental intelligence to promote the values of early childhood were efficient at 89.33/82.33.

4. Effectiveness index of learning experience based on mental intelligence to promote the values of early childhood, was found that the effectiveness of 0.7414 indicates that early childhoods progressed after schooling 74 percent.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย	10
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546	16
แนวคิดและหลักการจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	32
แผนการจัดประสบการณ์	45
การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา	48
แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	84
งานวิจัยในประเทศ	84
งานวิจัยต่างประเทศ	87
3 วิธีดำเนินการวิจัย	89
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	89
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	90
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	91
แบบแผนการทดลองและวิธีการทดลอง	95
การเก็บรวบรวมข้อมูล	97
การวิเคราะห์ข้อมูล	97
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	98
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	101
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	101
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	101
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	101
ตอนที่ 1 ผลของความต้อการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง	101

บทที่	หน้า
ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย	104
ตอนที่ 3 ผลการหาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิด จิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยตามเกณฑ์ 80/80	105
ตอนที่ 4 ผลการหาดัชนีประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย	107
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	108
ความมุ่งหมายของการวิจัย	108
สรุปผล	108
อภิปรายผล	109
ข้อเสนอแนะ	110
บรรณานุกรม	112
ภาคผนวก	119
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	120
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	159
ภาคผนวก ค การหาคูณภาพเครื่องมืองานวิจัย	178
ประวัติย่อของผู้วิจัย	183

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง	95
2 การจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริม ค่านิยมของเด็กปฐมวัย	96
3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	102
4 ผลการสำรวจความต้องการจำเป็นที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง	103
5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ของนักเรียน ที่เรียนด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริม ค่านิยมของเด็กปฐมวัย	105
6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย	106
7 ประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย	106
8 ดัชนีประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย	107
9 ระดับความเหมาะสมของโครงร่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	179
10 ค่าดัชนีความสอดคล้องและความหมายของดัชนีความสอดคล้องของโครงร่างการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	180
11 ค่า IOC การประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	181
12 ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) ค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัด ค่านิยมของเด็กปฐมวัย	182

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	31
2 การสอนแบบจิตปัญญา	54
3 การสรุปแผนการสร้างข้อสอบวัดค่านิยม	83

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ค่านิยม (Value) คือ สิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจ และกำหนด การกระทำของตนเอง (สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน. 2542) ค่านิยม เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของ คนในสังคม สังคมจะเจริญก้าวหน้าหรือเสื่อมขึ้นอยู่กับค่านิยมของคนในสังคมนั้น ๆ (ราณี ศิลปะชัย. 2547 : 10) เนื่องจากพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตัวนั้นขึ้นอยู่กับค่านิยมที่แต่ละบุคคลยึดถือมาจาก วัฒนธรรม สังคมแวดล้อมและประสบการณ์ของบุคคลนั้น ๆ เป็นหลักสำคัญ ดังนั้น ค่านิยมจึงเป็น แนวคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ หรือสิ่งที่สังคมถือว่ามีความพึงปรารถนา ต้องการให้เป็นเป้าหมายของ สังคมและปลูกฝังให้สมาชิกของสังคมยึดถือเป็นเป้าหมาย และนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

โดยทั่วไปแล้วค่านิยมมักจะส่งผลดีต่อสังคม เพราะเป็นสิ่งที่สมาชิกในสังคมให้การยอมรับว่า เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง เช่น ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ค่านิยมบางอย่างก็ไม่ได้ก่อให้เกิดผลดี เช่น การขาดระเบียบ วินัย ไร้ความสามัคคี นิยมความหรูหรา นิยมจัดเลี้ยงสังสรรค์ เป็นต้น ซึ่งค่านิยมเหล่านี้จะ แปรเปลี่ยนไปตามความต้องการของแต่ละบุคคลเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม (ณรงค์ เสียงประชา. 2531 : 73, ทศนีย์ ทองสว่าง. 2537 : 63) ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ก็มีส่วนทำให้เกิดค่านิยมใหม่ ๆ ได้เช่นกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าค่านิยมเป็นทั้งเหตุและผลของ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2551 : 18) ดังนั้น ค่านิยมจึงมีความสำคัญต่อความเจริญหรือความเสื่อมของสังคม เพราะหากสังคมที่มีค่านิยม ที่พึงประสงค์จะทำให้สังคมนั้นเจริญก้าวหน้า แต่หากสังคมใดที่มีค่านิยมไม่พึงประสงค์ย่อมเป็น อุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

ซึ่งการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย การเร่งขยายความเจริญทางเศรษฐกิจและ การหลั่งไหลของวัฒนธรรมตะวันตกอย่างรวดเร็ว ได้ส่งผลกระทบต่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ทศนคติ และค่านิยมของคนไทย ทำให้สังคมไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับปัญหาความไม่สมดุลทาง ความคิด ทศนคติ คุณธรรม และจริยธรรม เนื่องจากความเจริญต่าง ๆ ได้เข้ามากระทบ และมืออิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของประชากรให้เบี่ยงเบนไปจากค่านิยมดั้งเดิมที่มีมาตั้งแต่อดีต ซึ่งความรู้สึกนึกคิดนั้นส่งผลให้คุณค่าของค่านิยมบางเรื่องที่เคยดำรงอยู่ลดลงและกลายเป็นปัญหาของ สังคม เช่น การยึดวัตถุนิยมและบริโภคนิยม เป็นพฤติกรรมที่ให้ความสำคัญทางวัตถุจากกระแส ทุนนิยม เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองเกินความจำเป็น การนิยมสินค้าต่างประเทศหรือ การใช้ของราคาแพง ซึ่งจะเป็นผลให้เกิดช่องว่างทางสังคมและฐานะทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะกลุ่มคนที่ ทรัพย์สินสูงแต่รายได้ต่ำ ทำให้เกิดปัญหาการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยและเกิดภาวะหนี้สิน ความเห็นแก่ตัว และขาดระเบียบวินัย เป็นพฤติกรรมที่นึกถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ยึดถือการเอาตัวรอด ขาดการเสียสละเพื่อส่วนรวม การเอารัดเอาเปรียบ ขาดระเบียบวินัยในตนเองและไม่ปฏิบัติตาม ระเบียบวินัยของส่วนรวม และขาดจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกันในสังคม การมีเสรีภาพโดยปราศจาก

ขอบเขต โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน เช่น การมีเสรีภาพทางเพศในกลุ่มวัยรุ่นอาจส่งผลให้เกิดปัญหาการทำแท้ง การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ การเปิดรับข้อมูลโดยขาดการพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้ค่านิยมของสังคมเปลี่ยนไปตามความเจริญของยุคข้อมูลข่าวสาร ทำให้มีการใช้ประโยชน์ของข้อมูลในลักษณะฉาบฉวยโดยขาดการไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วน มีการผูกขาดทางความรู้และลิขสิทธิ์ความรู้ ทำให้การเรียนรู้ไม่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะในวงกว้าง (สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2553 : 74) ถ้าหากค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์เหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขหรือปลูกฝังอย่างถูกวิธีก็อาจจะกลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสังคมและประเทศในอนาคตได้

กระแสโลกาภิวัตน์จึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของสังคมไทย ซึ่งมีลักษณะเน้นวัตถุดตามรูปแบบของทุนนิยมมากกว่าการพัฒนาจิตใจ (อมรา พงศาพิชญ์. 2541 : 98) จนนำไปสู่ปัญหาสังคมนานัปการ ได้แก่ ปัญหาความขัดแย้ง ปัญหายาเสพติด และการเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555 : เว็บไซต์) ซึ่งจากการสำรวจภาวะสังคมในปี พ.ศ. 2556 ของไตรมาสแรก พบว่า คดีอาญาที่เกิดจากปัญหาเสพติดมีอัตราการเพิ่มสูงสุดในรอบ 8 ปี นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงการพนันออนไลน์ได้ง่ายขึ้น ในขณะที่การควบคุมทำได้ยากขึ้น และครอบครัวที่มีรายได้น้อยมีสัดส่วนใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมากขึ้นและเสี่ยงต่อการเป็นหนี้เพิ่มขึ้นอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555 : เว็บไซต์) ซึ่งบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็มีผลกระทบต่อเด็กปฐมวัยเช่นเดียวกับคนทั้งหลายทั้งในชีวิตปัจจุบันและชีวิตอนาคต กระแสการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทำให้วัฒนธรรมค่านิยมที่ดั่งงามลดน้อยถอยลง ภูมิปัญญาท้องถิ่นถูกละเลย ลักษณะของสังคมไทยที่เคยช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้ออาทร เอาใจใส่ดูแลรักใคร่ฉันทิมิตรพี่น้องเริ่มเสื่อมถอย สังคมเมืองขยายตัวมากขึ้น เกิดกระแสวัตถุนิยมเป็นค่านิยมของคน วิถีชีวิตที่เคยพึ่งพาตนเองมีการใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย สูญหายไป ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนลดน้อยลง ต่างคนต่างอยู่ จิตสำนึกสาธารณะไม่มี เกิดความรู้สึกว่าธุระไม่ใช่ ไม่สนใจความประพฤติของตนว่าจะส่งผลเสียหายต่อผู้อื่นหรือสังคม ค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไปในสังคม เด็กเล็ก ๆ ที่ฐานรากทางวัฒนธรรมไม่เข้มแข็งขาดความสามารถในการคัดกรองสิ่งที่เหมาะสมมาสู่ตนเอง อีกทั้งยังมีธรรมชาติของการเรียนรู้โดยการเลียนแบบจากตัวแบบในสังคม เด็กปฐมวัยจึงอยู่ท่ามกลางสภาพสังคมที่บกพร่องทางคุณธรรม ตัวแบบที่ดีไม่มีหรือหายาก เด็กจึงเติบโตขึ้นมาอย่างขาดคุณภาพ (ศศิพันธุ์ เปี่ยมเปี่ยมสิน. 2553 : 128) ปรากฏการณ์ของปัญหาสังคมดังกล่าวจึงถือว่าเป็นผลมาจากค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนั้นแนวทางการแก้ไขปัญหาที่สำคัญคือ การเสริมสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับประชากรอย่างทั่วถึง เพื่อให้เกิดการยอมรับเป็นวิถีปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้การดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข เพราะการที่บุคคลจะตระหนักถึงคุณค่าของการประพฤติปฏิบัติใด ๆ ย่อมขึ้นอยู่กับค่านิยมที่บุคคลนั้นได้ยึดถือ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2551 : 1-2) ดังนั้น สถาบันทางสังคมจึงมีความสำคัญในการปลูกฝังให้ทุกคนเริ่มใช้วิจารณญาณตั้งแต่ระดับครอบครัว บ้าน วัด ชุมชนและโรงเรียน โดยต้องร่วมกันรณรงค์อบรมสั่งสอนทางจิตใจและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี จึงเป็นการเสริมสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นอย่างมั่นคงกับประชากรทั้งประเทศ จะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8

(พ.ศ. 2540-2544) ที่เน้นนโยบายเร่งรัดและฟื้นฟูสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาให้มีบทบาทในการสร้างค่านิยม จริยธรรม ความมีระเบียบ และการรักษาหน้าที่ของเด็กและเยาวชนของชาติ เพื่อเร่งสร้างประชากรให้มีคุณภาพด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่ายแทนที่จะเป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2554-2559) ก็ได้กำหนดแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศในด้านค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาบทบาทของสถาบันทางสังคมให้เป็นสถาบันหลักในการพัฒนาความรู้ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามให้เอื้อต่อการพัฒนาคน สร้างค่านิยมให้คนไทยได้ภูมิใจ ในวัฒนธรรมไทยและยอมรับความแตกต่างของความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางความคิด และยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555 : เว็บไซต์) ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมจะต้องเร่งสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เป็นค่านิยมที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนามากที่สุดเพื่อสามารถแก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างยั่งยืน

กระบวนการเสริมสร้างค่านิยมจำเป็นต้องใช้กลวิธีหลากหลายแนวทางประกอบกัน ซึ่งควรเป็นกิจกรรมง่าย ๆ ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และมีความสัมพันธ์กับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นที่จะช่วยแก้ปัญหาทั้งในระดับบุคคล สังคม และประเทศชาติได้ หรือส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามค่านิยมที่พึงประสงค์ตามโอกาสต่าง ๆ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ การเข้าวัดฟังเทศน์ การร่วมกิจกรรมชุมชน เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2551 : 23) นอกจากนี้พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ก็ได้ประกาศนโยบายค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ขึ้นเพื่อมุ่งหวังสร้างประเทศไทยในอนาคตให้เข้มแข็ง การที่ประเทศไทยจะเข้มแข็งได้ ต้องมีคนในชาติที่เข้มแข็งก่อน ดังนั้นจึงกำหนดค่านิยมหลักของคนไทยให้ชัดเจนขึ้น เพื่อให้คนไทยใช้เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติตน โดยค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ มีดังนี้ 1) รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2) มีความซื่อสัตย์ 3) มีความกตัญญู 4) ใฝ่หาความรู้ 5) รักชาติวัฒนธรรมไทย 6) มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 7) มีความเป็นประชาธิปไตย 8) มีระเบียบวินัย 9) ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 10) ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 11) มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป และ 12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง จากนโยบายค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมืองแล้ว เพื่อให้นักเรียนรู้หน้าที่ของคนไทยมีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม มีความภูมิใจในชาติและความเป็นคนไทย ซึ่งค่านิยมดังกล่าวครอบคลุมและสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้ได้ผลตามที่มุ่งหมายไว้ คือ ประเทศไทยเข้มแข็ง การดำเนินการสร้างค่านิยมของคนไทยนั้นต้องอาศัยความร่วมมือกันทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับครอบครัวที่ต้องมีความรัก ความอบอุ่น พ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ต่อเนื่องไปถึงระดับชุมชนและสังคม เมื่อเด็กเข้าสู่โรงเรียนก็จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมจากครูอาจารย์ ซึ่งครูผู้เป็นแบบอย่างที่ดีกับศิษย์จะสร้างเด็กที่เข้มแข็ง ซึ่งเป็นอนาคตของประเทศไทยต่อไป (ผ้าไหม ยังฤทธิ์. 2555 : เว็บไซต์) ซึ่งที่ผ่านมาได้มีผู้เสนอแนวทางในการส่งเสริมค่านิยมไว้มากมาย แต่ผู้วิจัยต้องการที่จะสำรวจความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัยก่อน

เพื่อเป็นการปลูกฝังและส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ในการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีค่านิยมที่พึงประสงค์และมีจิตใจที่ดีงาม

การปลูกฝังและการเสริมสร้างค่านิยมถือเป็นเรื่องทีละเอียดอ่อนและซับซ้อน เพราะเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ความชอบ ความเข้าใจ และการเห็นคุณค่า ซึ่งเกิดขึ้นภายในจิตใจของแต่ละบุคคล และกลายเป็นค่านิยมอันนำไปสู่การเกิดเจตคติและการแสดงออกในทางปฏิบัติ ฉะนั้น การปลูกฝังและการเสริมสร้างค่านิยมจึงจำเป็นต้องมุ่งพัฒนาทางด้านจิตใจเป็นสำคัญ โดยการส่งเสริมสถาบันทางสังคมขั้นพื้นฐานให้ทำหน้าที่อย่างเข้มแข็ง ดังเช่นสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดแต่มีความสำคัญมากในการอบรมสั่งสอนและปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้เด็กและเยาวชน โดยการสร้างความเข้าใจถึงแก่นแท้ของวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดี เพื่อให้สามารถปรับตัวและมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และพ่อแม่หรือผู้อบรมเลี้ยงดูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย ส่วนสถาบันการศึกษานับเป็นแหล่งการศึกษาที่ให้การอบรมสั่งสอนให้ความรู้ ให้คิดเป็น ทำเป็น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่หลักสูตรการจัดกระบวนการเรียนการสอนต้องเน้นด้านคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยมากขึ้น เพื่อเป็นการปลูกฝังทัศนคติและจิตสำนึกที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคม และครูผู้สอนต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย (เสาวภา โปทยวัฒน์. 2538 : 203) จะเห็นว่า ค่านิยมนั้นสร้างสมมาตั้งแต่เด็กเล็ก ๆ ในสถาบันครอบครัว มีพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย พี่น้อง เป็นคนสำคัญในการให้ความรู้และปลูกฝังอยู่ประจำ จะสอนว่าอะไรที่ว่่าดี อะไรที่ว่่าไม่ดี อะไรที่ว่่าถูก อะไรที่ว่่าผิด และอะไรที่ว่่าควร อะไรที่ว่่าไม่ควร สิ่งเหล่านี้ปลูกฝังมาตั้งแต่เล็ก สะสมตกผลึกมาเป็นของตนเอง เมื่อเข้าโรงเรียนมีครูมีเพื่อน ได้พบเห็นสื่อลักษณะต่าง ๆ ก็เกิดการเรียนรู้เพิ่มอีก แต่ก็จะนำเอาค่านิยมพื้นฐานที่รับจากครอบครัวมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่งและจะเกิดการเพิ่มพูนค่านิยมขึ้นเรื่อย ๆ เป็นของตนเอง โดยหลักการแล้วค่านิยมแต่ละคนจะเปลี่ยนแปลงยากมีความคงทน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543) ดังนั้น การจะพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550 : 7) ซึ่งเด็กวัยเริ่มแรกของชีวิตหรือที่เรียกว่า “เด็กปฐมวัย” จัดได้ว่าเป็นระยะที่สำคัญที่สุดของชีวิต เพราะพัฒนาการทุก ๆ ด้านของชีวิตมนุษย์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม บุคลิกภาพ โดยเฉพาะด้านสติปัญญาจะเจริญมากที่สุด และพัฒนาการใด ๆ ในวัยนี้จะเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการในช่วงอื่น ๆ ของชีวิตเป็นอย่างมาก (ศศิพันธุ์ เปี่ยมเปี่ยมลิน. 2553 : 3) ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ซึ่งให้เห็นว่าประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับในตอนต้นของชีวิตจะมีอิทธิพลต่อชีวิตของคนเราจนถึงวาระสุดท้าย เขาเชื่อว่า การอบรมเลี้ยงดูในระยะปฐมวัยจะมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในอนาคต ดังนั้น การปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมและบุคลิกภาพรวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กจะทำได้ดีที่สุดในช่วงนี้ (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542 : 13)

ค่านิยมเป็นผลผลิตของกระบวนการกำหนดค่านิยม และสิ่งที่กำหนดว่าเป็นค่านิยมได้นั้นต้องผ่านเกณฑ์ 7 ประการ ดังนี้ 1) ค่านิยมนั้นต้องผ่านการเลือกอย่างเสรีไม่มีใครบังคับได้ 2) การเลือกนั้นจะต้องเลือกหลาย ๆ ทาง ไม่ใช่ยอมรับจากสิ่งที่มีอยู่เพียงอย่างเดียว 3) การเลือกนั้นได้กระทำหลังจากที่ได้พิจารณาถึงผลอันที่จะเกิดตามมาภายหลัง กล่าวคือ ผู้เลือกจะต้องวิเคราะห์หาผลดีผลเสียของตัวเลือกหลาย ๆ ตัว เสียก่อน แล้วจึงเลือกเอาเพียงสิ่งหนึ่ง โดยมีเหตุผลที่ตนพอใจ 4) สิ่ง que เลือกนั้นต้องเป็นสิ่งที่ผู้เลือกมีความนิยมยินดี มีความภาคภูมิใจ 5) สิ่ง que เลือกนั้นจะต้องเป็น

สิ่งที่ผู้เลือกมีความเชื่อมั่น มั่นใจพร้อมที่จะยืนยันต่อสาธารณชนได้ 6) สิ่ง que เลือกนั้นจะต้องเป็นสิ่งที่ผู้เลือกยึดถือปฏิบัติอย่างแท้จริง 7) สิ่งนั้นจะต้องเป็นสิ่งที่ปฏิบัติซ้ำ ๆ ในโอกาสและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวได้ แต่เมื่อโตขึ้นประสบการณ์ที่จูงใจอย่างเดียวไม่พอที่จะพัฒนาค่านิยมของเด็กในแนวทางที่เราต้องการ เราจึงสามารถนำเอาหลักการการส่งเสริมค่านิยมของแรทส์มาใช้ในการส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย โดยการเตรียมสถานการณ์ และดำเนินงานตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) ส่งเสริมให้เด็ก ๆ คิดหาทางเลือกใหม่ ๆ โดยให้เด็ก ๆ เป็นอิสระพอใจในการกระทำอย่างนั้น 2) ช่วยให้เด็ก ๆ ค้นพบตรรกะทางเลือกต่าง ๆ ที่เป็นไปได้เมื่อเผชิญหน้ากับปัญหา 3) ช่วยให้เด็ก ๆ ตริกรองกับทางเลือกต่าง ๆ อย่างละเอียดรอบคอบคิดถึงผลดีผลเสียของการเลือก 4) ส่งเสริมให้เด็ก ๆ พิจารณาว่าอะไรคือสิ่งที่ตนให้คุณค่าและมีความยึดมั่นบูชา 5) ให้เด็ก ๆ ได้เปิดเผยหรือประกาศทางเลือกของตนให้คนอื่น ๆ รับรู้ และ 6) ส่งเสริมให้เด็ก ๆ ได้แสดงออก ประพฤติปฏิบัติ และมีชีวิตอยู่ในแบบฉบับที่พึงประสงค์ (กิตติม บัญชิวิทย์. 2533)

จากหลักการของแรทส์ในด้านการส่งเสริมค่านิยมสำหรับเด็ก ผู้วิจัยจึงสนใจนำรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญาพัฒนา เพื่อส่งเสริมค่านิยมด้านการใฝ่เรียนรู้ มีระเบียบวินัย และมีความประหยัดให้กับเด็กปฐมวัย เนื่องจากการสอนแบบจิตปัญญาเป็นการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง วิธีหนึ่งที่มีงเน้นให้ผู้เรียนแสดงออกด้วยการมีส่วนร่วม ได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงให้เห็นในสิ่งที่ตนเรียนรู้เพิ่มขึ้น เกิดความมอองงามทางสติปัญญาและมีความสุขในการเรียนรู้ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2543 : 47)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบจิตปัญญาเป็นวิธีการสอนที่ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2543) พัฒนามาจากพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การศึกษาควรทำให้เด็กมีความสุขและการศึกษาต้องเป็นการเรียนรู้ที่ให้ไปพร้อมกับประสบการณ์ โดยการจำแนกเป็นการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคม เสริมสร้างลักษณะนิสัยและภาษา ซึ่งการสอนแบบจิตปัญญา หมายถึง การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ความหมายของจิตว่าเป็นการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการผู้เรียน มีพฤติกรรมการทางความคิดตื่นตัวและสนุกที่จะเรียน ส่วนปัญญา หมายถึง การส่งเสริมพุทธิปัญญาด้วยการเพิ่มพูนและขยายข้อความรู้ที่จำเป็นต้องเรียนให้เกิดความเข้าใจกระจ่างชัดและจำได้ จากกิจกรรมการสอน กิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการคิดด้วยการเรียนแบบร่วมมือ เกิดการค้นพบข้อความรู้และน้อมนำตนเองให้ก้าวหน้า โดยมีกลไกการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญคือการปฏิบัติการคิด (Active Learning) หมายถึง การแสดงออกระหว่างเรียน ทั้งนี้เพื่อการแสดงผลงานและการมีส่วนร่วมกับกลุ่มได้ปฏิบัติ ได้คิด การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) หมายถึง การเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยสมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้กำลังใจและให้การดูแลสมาชิกในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวก การเรียนรู้จากการค้นพบ (Discovery Learning) หมายถึง ต้องให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงและครูต้องมีความรู้เต็มที่ รู้วิธีการสอนพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ต่อเนื่องที่บังเกิดข้อความรู้ด้วยการป้อนข้อมูลของครู ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ (Progress) หมายถึง การเรียนรู้ของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้นเป็นระยะ ๆ ระหว่างกระบวนการเรียนการสอน จากลำดับที่ง่ายที่สุดไปถึงลำดับที่ยากที่สุด ซึ่งการสอนแบบจิตปัญญามุ่งให้ผู้เรียนค้นพบข้อความรู้ และมีจุดประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามมโนทัศน์ จากกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติและคิด

ด้วยตนเอง โดยมีเป้าหมายการสอนอยู่ที่การนำไปใช้ได้ยาวนาน และสร้างสรรค์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (กุลยา ต้นติผลาชีวะ. 2543 : 36-78)

จากการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบจิตปัญญา พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา มีทักษะการคิดเชิงเหตุผลสูงขึ้น (พัชรี โคตรสมบัติ. 2550) มีความสามารถทางภาษาสูงขึ้น (ปัทมา คุณเวทย์วิริยะ. 2549) มีความสามารถทางพหุปัญญาสูงขึ้น (หทัยรัตน์ ทรวดทรง. 2550) มีพัฒนาการทางสังคมสูงขึ้น (สังเวียน พิงแสง. 2552) และมีความสามารถในการสื่อสารแบบวัจนภาษาสูงขึ้น (วลัยรัตน์ จันทร์เสมา. 2554) ซึ่งยังไม่พบการวิจัยที่ส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญา แต่จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเชื่อว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญาสามารถส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยได้

จากการประเมินผลพัฒนาการผู้เรียนตามมาตรฐานที่ 13 ด้านการมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง พบว่า ผู้เรียนมีผลการประเมินค่อนข้างต่ำและรัฐบาลก็ได้กำหนดค่านิยมหลักของคนไทยให้ชัดเจนขึ้น เพื่อให้คนไทยใช้เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติตน จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย 3 ด้าน คือ ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านมีระเบียบวินัย และด้านมีความประหยัด เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ในการนำหลักหรือวิธีการไปประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และเป็นวิธีหนึ่งในการส่งเสริมให้เด็กพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ และวางรากฐานการเรียนรู้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย นอกจากนี้ยังช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถคิดแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย และที่สำคัญ คือ เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์และมีจิตใจที่ดีงาม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง
2. เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาที่ส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยตามความต้องการจำเป็น
3. เพื่อหาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาที่ส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
4. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาที่ส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ด้านการใฝ่เรียนรู้ ความมีวินัย ความประหยัด
2. เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมให้ปฏิบัติตนตามค่านิยมการใฝ่เรียนรู้ ความมีวินัย ความประหยัด เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทย สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข
3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่มีความสนใจในแนวคิดจิตปัญญา นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย
 - 1.1.1 ประชากรที่ใช้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย คือ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองเด็ก ที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชานนุวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 100 คน
 - 1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย คือ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองเด็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชานนุวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 50 คน
 - 1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - 1.2.1 ประชากรที่ใช้ในระยะที่ 2 การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3-4 ขวบที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลชานนุวรรณ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชานนุวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
 - 1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3-4 ขวบที่กำลังศึกษาในระดับชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชานนุวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลชานนุวรรณ 1 ห้องเรียน จำนวน 15 คน ในการทดลองเพื่อหาความเป็นไปได้และความชัดเจนของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Try Out)
 - 1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในระยะที่ 3 นำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ประเมินประสิทธิภาพและปรับปรุง ประกอบด้วย

1.3.1 ประชากรที่ใช้ในการนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ประเมิน ประสิทธิภาพและปรับปรุง คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3-4 ขวบ ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น เตรียมอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชานูวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ประเมิน ประสิทธิภาพและปรับปรุง คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3-4 ขวบ ที่กำลังศึกษาในระดับชั้น เตรียมอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชานูวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง 1 ห้องเรียน จำนวน 15 คน ในการทดลองหา ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3. ตัวแปรในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา

3.2 ตัวแปรตาม คือ ค่านิยมของเด็กปฐมวัย ด้านพฤติกรรมการไม่เรียนรู้ ความมีวินัย ความประหยัด

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยทำการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา หมายถึง การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติการคิดและค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง ประกอบด้วยลักษณะ การปฏิบัติของผู้เรียน 5 ประการ คือ ลงมือกระทำด้วยความคิด การแสดงออกที่ดี การเรียนแบบ ร่วมมือ การเรียนรู้ด้วยการค้นพบ ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ โดยกิจกรรมการสอนไม่จำเป็นต้อง เรียงลำดับตามลักษณะกิจกรรม ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการ บูรณาการกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย ชี้นำเข้าสู่บทเรียน จัดกิจกรรม การเรียนรู้และขั้นสรุป ดังนี้

1.1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เป็นการเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้ทราบว่าต้องเรียน อะไรบ้าง ด้วยการบอกจุดประสงค์และเป็นกิจกรรมที่ครูตั้งใจผู้เรียนให้อยู่ในความพร้อมที่จะเรียน ได้แก่ เล่าเหตุการณ์ปัจจุบัน นิทาน เพลง และคำคล้องจอง

1.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นของการเรียนรู้สาระกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเป็นการปฏิบัติของผู้เรียน 5 ประการ คือ 1) ผู้เรียนต้องลงมือกระทำด้วยความคิด (Active Learning) 2) ผู้เรียนต้องแสดงออกที่ดี (Behaving Well) 3) ผู้เรียนต้องเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) 4) ผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยการค้นพบ (Discovery Learning) 5) ผู้เรียนต้องก้าวหน้าในการเรียนรู้ (Progress)

1.3 ขั้นสรุป เป็นกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเพื่อเป็นการประเมินว่าเด็กได้มโนทัศน์ของเรื่องที่ครู จัดกิจกรรมหรือไม่ โดยให้เด็กสรุปเรื่องที่ได้เรียนรู้ โดยอธิบายให้เพื่อนและครูฟังและครูสรุปอีกครั้ง

2. ค่านิยมของเด็กปฐมวัย หมายถึง พฤติกรรมค่านิยมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกด้วย การกระทำ 3 ด้าน ได้แก่

2.1 การใฝ่เรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมค่านิยมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกด้าน ความเพียรพยายาม ความมีเหตุผล กล้าคิดริเริ่ม

2.2 ความมีวินัย หมายถึง พฤติกรรมค่านิยมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกด้านการควบคุม ตนเอง ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา

2.3 มีความประหยัด หมายถึง พฤติกรรมค่านิยมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกด้าน การประหยัดสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวและการประหยัดสิ่งของเครื่องใช้ส่วนรวม

3. ประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริม ค่านิยมของเด็กปฐมวัยตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก เป็นประสิทธิภาพด้านกระบวนการที่เกิดจากการนำรูปแบบจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยไปใช้กับเด็กปฐมวัย แล้วทำ การวัดผลระหว่างเรียนโดยใช้คะแนนจากแบบทดสอบย่อยและการสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรม 40 : 40 : 20 หากค่าเฉลี่ยแล้วเทียบเป็นร้อยละกับคะแนนเต็มซึ่งต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์โดยรวม เกิดจากการนำเอาคะแนนของ นักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดค่านิยมของเด็กปฐมวัยด้านพฤติกรรมกรใฝ่เรียนรู้ ความมีวินัย ความประหยัด หลังเรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์ หากค่าเฉลี่ยแล้วเทียบเป็นคะแนน เต็ม ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

4. ดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index) หมายถึง ค่าที่แสดงความก้าวหน้าของ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็ก ปฐมวัยระดับชั้น เตรียมอนุบาลปีที่ 2

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
2. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
3. แนวคิดและหลักการจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
4. แผนการจัดประสบการณ์
5. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา
6. แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

1. ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย

นักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ ดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2537 : 6) ได้ให้ความหมายการปฐมวัยศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมและพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมตามวัยและพร้อมที่จะรับการศึกษาในระดับต่อไป

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2548 : 1) ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยตามความหมายที่เป็นสากลจะหมายถึง การจัดการศึกษาในลักษณะการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กแรกเกิด-5 ปี ก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา

กรมวิชาการ (2546 : 1) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็ก ตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี ให้มีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้และสร้างรากฐานชีวิตให้พัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

จากความหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นการระบุถึงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยใน ความเข้าใจตรงกัน 3 ประเด็น คือ

1. ความหมายด้านอายุของผู้รับการศึกษา คือ เด็กปฐมวัยอายุแรกเกิด-5 ปี
2. ความหมายด้านเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาเด็กในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย

3. ความหมายด้านรูปแบบของการจัดการศึกษา คือ การจัดการศึกษาที่เตรียมความพร้อม

จากการความหมายดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กที่จะรับการศึกษาในระดับต่อไป

2. แนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในระยะแรก ๆ นั้น มิได้จัดอย่างเป็นระบบ ในสถานศึกษา แต่เริ่มจากการเลี้ยงดูให้ความรู้ โดยครอบครัวที่สนใจในการดำรงชีวิต ความรู้ในการดำเนินชีวิต และการอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรมต่าง ๆ เมื่อเด็กโตขึ้นจึงส่งไปยังสถานศึกษาที่อยู่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น วัด ศาสนสถาน สำนักวิชาการต่าง ๆ หรือการฝากตัวเป็นศิษย์ของครู อาจารย์ นักปราชญ์ผู้รู้ต่าง ๆ ต่อมาเมื่อการศึกษาได้พัฒนาขึ้นและมีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ โรงเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยจึงเกิดขึ้นภายหลัง โดยโรงเรียนอนุบาลแห่งแรกของโลกที่มีชื่อว่า สวนเด็ก (Kindergarten) ที่ก่อตั้งขึ้นโดยบิดาแห่งการศึกษาปฐมวัย เฟรดดริก เฟรเบล นักการศึกษาชาวเยอรมัน ในปี ค.ศ. 1842 และมีพัฒนาการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

สำหรับแนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นสามารถจำแนกออกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. แนวคิดของกลุ่มนักปรัชญาการศึกษา

พัชรี ผลโยธิน (2548 : 5-10) กล่าวว่านักปรัชญาการศึกษา เป็นผู้ที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงวิธีการให้การการศึกษา เพื่อพัฒนาคนในสังคมไปสู่เป้าหมายด้านคุณลักษณะประชาชนที่ประเทศชาติต้องการ สำหรับนักปรัชญาการศึกษาในอดีตที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในระยะแรกเริ่มและแนวคิดดังกล่าวยังเป็นแนวคิดพื้นฐานของการจัดการศึกษาปฐมวัยในปัจจุบันอยู่ ซึ่งได้แก่ แนวคิดของนักปรัชญาการศึกษาดังต่อไปนี้

1. พลาโต (Plato) มองการศึกษาว่าเป็นการเตรียมคนเพื่อรักษาชาติ

เขาเชื่อว่ารัฐควรเตรียมเด็กตั้งแต่ทารกเพื่อให้พร้อมที่จะสนองความต้องการของประเทศ

2. อริสโตเติล (Aristotle) มองการศึกษาว่าเป็นสิทธิของบุคคลที่ควรได้รับ

แนวความคิดของเขาเชื่อว่าควรให้บ้านและโรงเรียนมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดู เขาเชื่อว่าเด็กอายุก่อน 7 ปี ควรได้รับดูแลที่บ้านโดยแม่และพยาบาล

2. แนวคิดของกลุ่มนักการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2537 : 23-28) และพัชรี ผลโยธิน (2548 : 2-17) นักการศึกษา เป็นผู้ให้นำแนวคิดของนักปรัชญาการศึกษาต่าง ๆ มาสู่การคิด ไตร่ตรอง ให้เกิดเป็นความรู้ความเข้าใจ กำหนดเป็นหลักการหรือทฤษฎีที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุผลทางการศึกษา โดยพิจารณาในแง่ของผู้เรียน บริบททางสังคมวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม สภาพทางการเมืองการปกครอง ทั้งนี้ เพื่อให้การศึกษาทำหน้าที่โดยสมบูรณ์ สำหรับนักการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยมี ดังนี้

โจฮัน ไฮน์ริค เปสตาลอซซี (Johann heinrich Pestalozzi) เป็นนักการศึกษาชาวอิตาลี-สวิส ซึ่งทฤษฎีการศึกษาที่คิดนั้นได้กลายเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย เปสตาลอซซีได้รับอิทธิพลด้านความคิดจากรุสโซ เปสตาลอซซีเชื่อว่า การศึกษาธรรมชาติถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอน เปสตาลอซซีมุ่งเน้นความคิดของการจัดหลักสูตรแบบบูรณาการ (Integrated Curriculum) ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม เปสตาลอซซี กล่าวว่า การจัดการศึกษาให้แก่เด็กควรรวมถึงการพัฒนาร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ เปสตาลอซซีมีแนวคิดต่างจากรุสโซตรงที่มุ่งเน้นการสอนเด็กเป็นกลุ่มมากกว่ารายบุคคล

3. แนวคิดของกลุ่มนักจิตวิทยาพัฒนาการ

วัฒนา ปุญญฤทธิ์ (2536 : 13-19) กล่าวว่า นักปรัชญาการศึกษาและนักการศึกษาจะเป็นกลุ่มนักคิดที่มีทัศนคติต่อเป้าหมาย แนวทาง วิธีการ ที่นำไปสู่การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาเด็กไปสู่เป้าหมายของการศึกษา ส่วนกลุ่มนักจิตวิทยา จะเป็นกลุ่มนักคิด นักทฤษฎีที่มีแนวคิดและแนวทางที่แสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของผู้เรียน ในด้านความสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ โดยมีขั้นพัฒนาการเป็นเครื่องกำหนด อันแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายทางการศึกษาที่จะพัฒนาเด็กให้มีพื้นฐานของชีวิตในทุกด้าน ธรรมชาติ และความสามารถของผู้เรียน และวิธีการจัดการศึกษาที่สัมพันธ์กัน ทั้งนี้จิตวิทยาทั้งหลายได้นำแนวคิดทางปรัชญาและจากนักศึกษามาสู่การทดสอบ ทดลอง จนเกิดเป็นข้อสรุปที่มีเหตุผลที่นำไปสู่การปฏิบัติได้ แนวคิดของกลุ่มนักจิตวิทยาพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยมี ดังนี้

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) นักจิตวิทยาที่ให้ความสำคัญต่อ การศึกษาด้านจิตใจและความรู้สึกที่ได้รับในวัยเด็ก ซึ่งจะมีผลต่อบุคลิกภาพเมื่อเติบโต ทั้งนี้ ฟรอยด์ ได้รวบรวมไว้ในทฤษฎีที่แสดงถึงขั้นพัฒนาการที่แสดงถึงแหล่งความสนใจของบุคคลที่ขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพของร่างกาย โดยจะเปลี่ยนแปลงแหล่งความสนใจตามระดับอายุต่าง ๆ ตั้งแต่เกิดจนถึงวัยผู้ใหญ่ ซึ่งในแนวคิดตามทฤษฎีนี้อธิบายว่า บุคคลจะมีพัฒนาการเป็นไปตาม ลำดับขั้นที่จะต้องได้รับการตอบสนองอย่างเต็มที่ในแต่ละขั้นพัฒนาการ จะทำให้เด็กพัฒนาไปตาม ขั้นตอนแต่ละขั้นได้ และพัฒนาตนเองไปสู่ขั้นพัฒนาการที่สูงขึ้นไป และความสำเร็จของชีวิตจึงเกิดจากการที่บุคคลได้ผ่านขั้นพัฒนาการเป็นลำดับขั้นอย่างสมบูรณ์ตั้งแต่วัยเด็ก แต่ขณะเดียวกันถ้า การตอบสนองไม่เหมาะสมในแต่ละขั้นพัฒนาการจะทำให้การพัฒนาเกิดการชะงัก (Fixation) หรือการถอยกลับ (Regression) ทำให้เกิดผลทางลบต่อบุคลิกภาพของคนในวัยต่อมา

ฌอง เพียเจท์ (Jean Piaget) นักจิตวิทยาชาวสวิสที่ศึกษาเกี่ยวกับ พัฒนาการด้านการคิดและการเรียนรู้ของเด็ก และได้เสนอทฤษฎีทางสติปัญญาที่แสดงถึงขั้นพัฒนาการ ของการคิดและสติปัญญา ซึ่งจะมีความต่อเนื่องกันในแต่ละขั้นพัฒนาการ เพียเจท์ได้สรุปแนวคิด เกี่ยวกับพัฒนาการด้านสติปัญญาว่า กระบวนการพัฒนาทางสติปัญญาเป็นผลจากการที่เด็กมี ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่โดยรอบ ทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทางสังคม ทางวัฒนธรรมและ บุคคล การปฏิสัมพันธ์นี้ทำให้สร้างเป็นความรู้ ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ดังนั้น การจัด สภาพแวดล้อมที่ดีจึงช่วยพัฒนาสติปัญญาของเด็กได้ การสร้างความรู้นี้เรียกโครงสร้างความรู้ว่า สกีมา (Schema) ที่เป็นผลจากการรับความรู้ใหม่เข้ามาสู่โครงสร้าง เรียกว่า กระบวนการดูดซึม (Assimilation) และมีการปรับโครงสร้างความรู้เดิมให้เข้ากับความรู้ใหม่เรียกว่า กระบวนการปรับ

ขยายเข้าสู่โครงสร้าง (Accommodation) เพื่อให้เกิดความสมดุล (Equilibration) ซึ่งกระบวนการนี้เป็นการทำให้เกิดการพัฒนาขั้นพัฒนาการจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง ทั้งนี้การเรียนรู้ของเด็กจะเป็นไปตามช่วงอายุ ซึ่งจะอยู่ในแต่ละขั้นพัฒนาการและไม่สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่อยู่สูงกว่าขั้นตอนของวัยได้ หากยังไม่ถึงวัยของขั้นต่อนั้น ขณะเดียวกันในธรรมชาติของการเรียนรู้เด็กจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เนื่องจากเด็กจะเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมที่จัดไว้

กล่าวได้ว่า แนวคิดของนักจิตวิทยาพัฒนาการดังกล่าว เป็นการอธิบายถึงขั้นพัฒนาการของบุคคลตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ ที่แสดงอย่างชัดเจนว่าวัยแรกเกิด-6 ปี เป็นวัยพื้นฐานของพัฒนาการทุกด้านของเด็ก นอกจากนี้จะมีผลทำให้เด็กเกิดการพัฒนาในขั้นพัฒนาที่สูงขึ้นไปแล้วยังมีผลทางลบต่อพัฒนาการแต่ละด้านของเด็กอีกด้วย

4. แนวคิดของกลุ่มนักจิตวิทยาการเรียนรู้

ประภาพรณ เอี่ยมสุภชาติ (2548 : 20-24) และพัชรี ผลโยธิน (2537 : 121) กล่าวว่า นักจิตวิทยาการเรียนรู้เป็นกลุ่มนักคิดที่นำแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษามาวิเคราะห์ ทบทวนและสร้างความรู้ความเข้าใจให้สัมพันธ์กับแนวคิดทางพัฒนาการและความเชื่อเกี่ยวกับความรู้ เพื่อหาวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม และเป็นการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในระดับที่สูงกว่าต่อไป สำหรับแนวคิดของกลุ่มนักจิตวิทยาการเรียนรู้จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีแนวคิดในการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยศึกษา ดังนี้

1. กลุ่มพฤติกรรมนิยม มีความเชื่อว่า สิ่งเร้าในสภาพแวดล้อมมีผลต่อพฤติกรรมมนุษย์ ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมก็จะช่วยการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก และการใช้สิ่งเร้าที่สอดคล้องกับความสามารถของเด็กแต่ละคน จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้แล้วการเสริมแรงและการให้ข้อมูลย้อนกลับที่เหมาะสมกับพฤติกรรม จะทำให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ต้องการ

2. กลุ่มปัญญานิยม มีความเชื่อว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน โดยมีโครงสร้างทางปัญญาทำหน้าที่รับความรู้และจัดระบบความรู้ ดังนั้น โครงสร้างทางปัญญาของบุคคลจึงมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาเมื่อได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ในการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะเกิดจากแรงจูงใจที่ทำให้อยากเรียนรู้ การจัดโครงสร้างความรู้ การจัดลำดับขั้นของสาระความรู้ และการเสริมแรง

3. กลุ่มมนุษยนิยม มีความเชื่อว่า ทุกคนเป็นตัวของตัวเอง ดังนั้น แต่ละคนจึงมีความแตกต่างกัน เป้าหมายของการจัดการศึกษาจึงควรมุ่งพัฒนาความเป็นตัวตนของเด็ก โดยให้พัฒนาไปสู่ศักยภาพแห่งตน ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอน เด็กจึงเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยมีบทบาทในการกำหนดสิ่งที่จะเรียนและวิธีการเรียนรู้ ครูจะเป็นผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้วิธีการค้นพบความรู้ด้วยวิธีของตน

3. หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

จากแนวคิดของนักปรัชญาการศึกษา นักการศึกษา นักจิตวิทยาพัฒนาการและนักจิตวิทยาการเรียนรู้ได้นำมาเป็นแนวทางและหลักการศึกษาระดับปฐมวัย ซึ่งจำแนกสู่การปฏิบัติในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

3.1 หลักการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยค้ำจนถึงหลักการ ดังนี้

3.1.1. เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กแรกเกิด-5 ปี ที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยการพัฒนาทุกด้านไปพร้อมกัน

3.1.2 การจัดการศึกษาต้องค้ำจนถึงความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างการศึกษากับผู้เรียน ดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2536 : 170)

3.1.2.1 ความเหมาะสมกับอายุ หมายความว่า จากความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์แสดงให้เห็นว่า พัฒนาการทุกด้านเป็นสิ่งที่ทำนายได้ เพราะขั้นตอนในการพัฒนาของแต่ละบุคคลจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันการที่นำความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการในแต่ละขั้นช่วงอายุนำมาสู่การจัดสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ที่เหมาะสมกับเด็ก ทำให้เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและพัฒนาไปอย่างสมบูรณ์ในแต่ละขั้นพัฒนาการ

3.1.2.2 ความเหมาะสมกับเด็กแต่ละคน ทั้งนี้เพราะเด็กแต่ละคนแม้จะมีแบบแผนการพัฒนาที่เหมือนกันแต่ทุกคนมีความแตกต่างกัน ทั้งที่เป็นอิทธิพลจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ทำให้เด็กมีความแตกต่างกันในอัตราการพัฒนาการในแต่ละด้านวิธีการเรียนรู้รวมทั้งประสบการณ์เดิมที่เป็นพื้นฐาน ดังนั้น ความรู้ความเข้าใจดังกล่าวจึงนำมาสู่การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่เหมาะสมกับความต้องการความสามารถของแต่ละคน

3.1.3 การจัดการศึกษาเป็นการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็กโดยการปฏิบัติด้วยความรัก ความเข้าใจ

3.1.4 การจัดการศึกษาใช้วิธีการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุขจากประสบการณ์ตรงที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย ความแตกต่างระหว่างบุคคลในกิจวัตรประจำวัน

3.1.5 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็ก เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างบ้านกับสถานศึกษาและชุมชน

3.2 เป้าหมายและวัตถุประสงค์การจัดการศึกษา สำหรับเป้าหมายของการจัดการศึกษานั้นมีเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาเด็ก เพื่อให้เจริญเติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่มีทั้งความดี ความสุข มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี มีความสามารถในการอยู่ในสังคมได้อย่างดี ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา คือ การให้เด็กปฐมวัยมีรากฐานชีวิตที่ดี เป็นพื้นฐานที่สมบูรณ์ของพัฒนาการทุกด้าน ดังนี้

3.2.1 วัตถุประสงค์ด้านร่างกาย เพื่อให้เด็กมีสุขภาพดี เจริญเติบโตตามวัย มีพฤติกรรมอนามัยที่เหมาะสม การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็ก คล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

3.2.2 วัตถุประสงค์ด้านอารมณ์จิตใจ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพจิตดี ร่าเริงแจ่มใส มีความสุข มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

3.2.3 วัตถุประสงค์ด้านสังคม เพื่อให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับสภาพและวัย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย

3.2.4 วัตถุประสงค์ด้านสติปัญญา เพื่อให้มีความสามารถด้านการคิด การแก้ปัญหาอย่างเหมาะสมกับวัย มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

3.3 หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน จากแนวคิดของนักปรัชญา นักการศึกษา และนักจิตวิทยาต่างกล่าว นำมาสู่การกำหนดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเหมาะสมกับธรรมชาติ และเป้าหมายของการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ดังนี้

3.3.1 ลักษณะของหลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษา มีปรัชญาการศึกษาที่มุ่งพัฒนาเด็ก โดยองค์รวม ด้วยวิธีการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาด้วยความรักความเอาใจใส่ และมุ่งหวังให้เด็กได้รับการพัฒนาทุกด้านไปพร้อมกันอย่างต่อเนื่อง ให้มีพื้นฐานทางพัฒนาการที่ดีสำหรับการพัฒนาไปสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้เป็นการจัดการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งนี้หลักสูตรจะมีลักษณะของการบูรณาการสาระความรู้เข้าด้วยกัน และความรู้เหล่านั้นเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับชีวิตจริงของเด็กที่มีความหมายและนำไปใช้ได้

3.3.2 กระบวนการเรียนการสอน เป็นการแสดงถึงการวางแผนในการนำหลักสูตรไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดกิจกรรมประสบการณ์สำคัญ กำหนดวัตถุประสงค์ กิจกรรม สาระการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม วิธีการจัดประสบการณ์ การกำหนดสื่อและแหล่งความรู้และวิธีการประเมินผลการเรียนการสอน สำหรับกระบวนการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยศึกษานี้จะวางแผนการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรมประจำวันที่จะนำไปสู่การพัฒนาในทุก ๆ ด้าน โดยกิจกรรมจะจัดอย่างหลากหลาย ให้เด็กมีโอกาสเลือกทำกิจกรรมที่สนใจและเรียนรู้ผ่านการเล่น ลักษณะของสาระเนื้อหาจะเกี่ยวข้องกับตัวเด็กและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ลักษณะของกิจกรรมจะมีความสมดุลกันทั้งกิจกรรมที่เคลื่อนไหวและกิจกรรมที่ต้องใช้สมาธิ กิจกรรมที่ทำคนเดียวและกิจกรรมที่ทำร่วมกันเป็นกลุ่ม กิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรมในร่ม สำหรับด้านความรู้นั้นจะจัดกิจกรรมให้เด็กมีความพร้อมที่จะเรียน โดยคำนึงถึงความพร้อมหรือวุฒิภาวะของเด็กเป็นเกณฑ์ ส่วนการประเมินผลจะเป็นการประเมินพัฒนาการที่เป็นไปตามวัยโดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

3.4 การจัดสภาพแวดล้อม จากแนวคิดของนักการศึกษาต่างกล่าวที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากเด็กจะเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านกายภาพ ด้านสังคมวัฒนธรรมและกับสิ่งต่าง ๆ ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาและในห้องเรียนระดับปฐมวัยจึงจัดในลักษณะ ดังนี้

3.4.1 การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยจัดสถานที่ให้มีความสะอาดสวยงาม สะดวก ปลอดภัย ร่มรื่น น่ายุ่ มีการสุขาภิบาลที่ดี มีบริเวณให้เล่นทั้งกลางแจ้งและในร่ม เด็กสามารถดำเนินชีวิตประจำวันในสถานศึกษาได้อย่างเป็นสุขและมีพัฒนาการทางกายที่ดี

3.4.2 การจัดสภาพแวดล้อมทางจิตภาพที่สนับสนุนให้เด็กมีสุขภาพจิตดี มีภาวะจิตใจที่เป็นสุข โดยการจัดบรรยากาศภายในสถานศึกษาให้อบอุ่น มีความเป็นมิตร การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีมิตรไมตรี การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีทั้งในระหว่างเด็กด้วยกันและเด็กกับผู้ใหญ่

3.4.3 การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่กระตุ้นและสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก ได้แก่ การจัดแหล่งความรู้ที่เด็กสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้โดยวิธีการที่เหมาะสมกับ

ตนเอง และมีสื่อวัสดุที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมประจำวันที่กำหนดไว้ โดยคำนึงความพอเพียงกับจำนวนและการสนับสนุนพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งนี้ การจัดสภาพแวดล้อมดังกล่าว ได้แก่ การจัดมุมการเล่น มุมการเรียนรู้และสื่อวัสดุของเล่น ทั้งในร่มและกลางแจ้ง และแหล่งความรู้ในสถานศึกษา เช่น สวนผัก สนามหญ้า มุมช่างไม้ สวนสัตว์ บ่อทราย และบ่อน้ำ เป็นต้น

3.5 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า พื้นฐานของการศึกษาของตนเองนั้นเริ่มต้นมาตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งหมายความว่า ผู้ปกครอง ผู้ที่เลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิด เป็นผู้วางรากฐานพัฒนาการและการอบรมให้การศึกษาแก่เด็กในเบื้องต้น ผู้ปกครองจึงเป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้น ผู้ปกครองจึงเข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำในการจัดการศึกษา ในลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา รวมทั้งการจัดกิจกรรมและการดูแลเด็กที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดประสบการณ์ของสถานศึกษา

จากแนวคิดของนักศึกษานั้น ได้หลอมรวมมาสู่การนำไปปฏิบัติโดยการเลือกและจัดการให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อเป้าหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาที่จัดกันโดยทั่วไป และสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาสำหรับเด็กของประเทศ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นหลักสูตรแกนกลาง จัดทำขึ้นเพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้เลี้ยงดูเด็กใช้เป็นแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และเพื่อให้สถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกหน่วยงานทุกสังกัดที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อสร้างเสริมให้เด็กปฐมวัยเติบโตและมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเหมาะสมกับวัย เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไป

1. สาระสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 แบ่งใหญ่ ๆ ได้ 3 ส่วน ดังนี้

1.1 ปรัชญาและหลักการของการศึกษาปฐมวัย

1.2 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ประกอบด้วย จุดหมาย คุณลักษณะตามวัย สาระการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ การประเมินพัฒนาการ การใช้หลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย (เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี) สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะการเชื่อมค่าของการศึกษาปฐมวัยกับการเรียนรู้ในสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.3 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี ประกอบด้วย จุดหมาย คุณลักษณะตามวัย ระยะเวลาเรียน สาระการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ การประเมินพัฒนาการ จัดหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและการกำกับติดตาม ประเมินผลและรายงาน

สำหรับงานวิจัยเล่มนี้จะกล่าวถึงเฉพาะหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี เท่านั้น

2. แนวคิดและหลักการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จัดทำขึ้นโดยยึดแนวคิดและหลักการการศึกษาปฐมวัย ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 3-7)

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการ พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา จะมีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันไปตามวัย เริ่มตั้งปฏิสนธิจนถึง 5 ปี

พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก อาทิ ทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกายที่อธิบายการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กว่ามีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อนหรือทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาที่อธิบายว่าเด็กเกิดมามีวุฒิภาวะ ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคมและสิ่งแวดล้อม หรือทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่อธิบายว่าเด็กจะพัฒนาได้ดีถ้าในแต่ละช่วงอายุเด็กได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนเองพอใจ ได้รับความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอจากผู้ใกล้ชิด มีโอกาสช่วยตนเองทำงานที่เหมาะสมกับวัยและมีอิสระที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้อะไร ๆ ตนเอง ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กจึงเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจเด็ก สามารถถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล ในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาจนบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์เรามีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียน มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเองและการเรียนรู้จะเป็นไปได้ดี ถ้าผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าได้เคลื่อนไหว มีโอกาสคิดริเริ่มตามความต้องการและความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระ อบอุ่นและปลอดภัย ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และเนื่องจากการเรียนรู้นั้นเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น ทั้งคนเราเรียนรู้มาตั้งแต่เกิดตามธรรมชาติ ก่อนที่จะมาเข้าสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่จะให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเอง การเล่นจะมีอิทธิพลและมีผลดีต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จากการเล่นเด็กก็มีโอกาสเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้ ผ่อนคลายอารมณ์ และแสดงออกถึงตนเอง เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น การเล่นจึงเป็นทางที่เด็กจะสร้างประสบการณ์เรียนรู้สิ่งแวดล้อม เรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นกับธรรมชาติรอบตัว ดังนั้น หลักสูตร

การศึกษาปฐมวัยฉบับนี้จึงถือ “การเล่น” อย่างมีจุดมุ่งหมาย เป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกันไป หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ถือว่าผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนา เกิดการเรียนรู้ และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่น มีความสุข

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผนวกกับแนวคิด 4 ประการ ดังกล่าวข้างต้น ทำให้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดปรัชญาการศึกษาให้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ทราบถึงแนวคิดหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี ทั้งนี้ผู้รับผิดชอบจะต้องดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของตนและนำสู่การปฏิบัติให้เด็กปฐมวัยมีมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดในจุดหมายของหลักสูตร หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัยไว้ ดังนี้

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรักความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ยึดหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษได้พัฒนา รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้น สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา กับเด็กปฐมวัย

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ในการจัดสภาพแวดล้อมประสบการณ์และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอนและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย โดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ เรียนรู้ และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้สอนจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่ารู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้วางแผน สร้างสภาพแวดล้อม และจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะกับเด็ก

4. การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้น เป็นหน้าที่ของผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญ อย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินเด็กระดับปฐมวัยยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการ จากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงาน การแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงาน สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอน พ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้น ผู้สอนจึงมิใช่จะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น แต่จะต้องให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดที่เหมาะสมกับวัยเด็ก

จากแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กที่มีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยึดให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมบูรณาการให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน โดยถือว่าการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กและแนวคิดเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรม

สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน และจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดต่าง ๆ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จึงกำหนดสาระสำคัญและโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยขึ้น ดังนี้

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่เด็ก กับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความสามารถในการเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของการพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล และเต็มศักยภาพโดยกำหนดหลักการ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัย

ทุกประเภท

2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ

และมีความสุข

5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา

ให้การพัฒนาเด็ก

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล จุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี มีดังนี้

1. จุดหมาย หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี มุ่งเน้นให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลจึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

- 1.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
- 1.2 มีความพร้อมในการใช้กล้ามเนื้อเล็กอย่างคล่องแคล่วและประสาน

สัมพันธ์กัน

- 1.3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
- 1.4 มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม
- 1.5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวและรักการ

ออกกำลังกาย

- 1.6 ช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัย
- 1.7 รักธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย
- 1.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

- 1.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างเหมาะสม
- 1.10 มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 1.11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 1.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

2. คุณลักษณะตามวัย คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัย หรือ พัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัย ของเด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันต้องสังเกตระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มความสามารถและ ศักยภาพ พัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และการพัฒนาจะ เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถ้าสังเกตพบว่า เด็กมีความก้าวหน้าอย่างชัดเจนต้องพาเด็กไปปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันท่วงที

ในงานวิจัยเล่มนี้จะกล่าวถึงคุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กอายุ 3 ปี ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย
 - 1.1 กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้
 - 1.2 รับลูกบอลที่กระดอนจากพื้นด้วยแขนทั้งสอง
 - 1.3 เดินขึ้นลงบันไดได้ด้วยตนเอง
 - 1.4 เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้
 - 1.5 ใช้กรรไกรตัดกระดาษให้ขาดได้
 - 1.6 วิ่งตามลำพังได้
 - 1.7 ร้อยลูกปัดขนาดใหญ่ได้
 - 1.8 มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีเส้นรอบศีรษะ

ตามเกณฑ์

2. พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ
 - 2.1 แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก
 - 2.2 ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม
 - 2.3 เริ่มรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง
 - 2.4 เริ่มรู้จักสิ่งที่ตนเองชอบสนใจ
 - 2.5 เริ่มแสดงความรักเพื่อนและสัตว์เลี้ยง
 - 2.6 ไม่ทำร้ายผู้อื่นเมื่อไม่พอใจ
 - 2.7 เริ่มรู้ว่าของสิ่งใดเป็นตนเองและสิ่งใดเป็นของผู้อื่น
 - 2.8 เริ่มรู้จักเก็บของเล่น
 - 2.9 เริ่มรู้จักการรอคอย
 - 2.10 เริ่มตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ ได้
3. พัฒนาการด้านสังคม
 - 3.1 รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
 - 3.2 ล้างมือได้
 - 3.3 เริ่มรู้จักใช้ห้องน้ำห้องส้วม

- 3.4 ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง
- 3.5 ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันต่างคนต่างเล่น)
- 3.6 เริ่มปฏิบัติตามกฎกติกาง่าย ๆ
- 3.7 รู้จักทำงานที่ได้รับมอบหมาย
- 3.8 เริ่มรู้จักซักแสดงความเคารพ
- 3.9 ทิ้งขยะได้ถูกที่
- 3.10 ไม่ทำลายสิ่งของเครื่องใช้
4. พัฒนาการด้านสติปัญญา
 - 4.1 ฟังและปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ ได้
 - 4.2 บอกชื่อของตนเองได้
 - 4.3 รู้จักใช้คำถามอะไร
 - 4.4 สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้
 - 4.5 ชีตเขียนเส้นอย่างอิสระได้
 - 4.6 จับคู่สีต่าง ๆ ได้ประมาณ 3-4 สี
 - 4.7 ยังคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมไม่ได้
 - 4.8 จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประประสาทสัมผัสทั้งห้า
 - 4.9 อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว
 - 4.10 วาดภาพตามความพอใจของตน
 - 4.11 เลียนแบบท่าทางการเคลื่อนไหวต่างๆ
 - 4.12 เรียนรู้จากการสังเกตและเลียนแบบผู้อื่น

3. โครงสร้างหลักสูตร เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายที่กำหนดไว้ให้โรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ในการจัดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยจึงกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

3.1 การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็ก ให้ยึดอายุเป็นหลักและอาจเรียกชื่อแตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล เช่น กลุ่มเด็กที่มีอายุ 3 ปี อาจเรียกชื่ออนุบาล 1 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 4 ปี อาจเรียกชื่ออนุบาล 2 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 5 ปี อาจเรียกชื่ออนุบาล 3 หรือเด็กเล็ก

3.2 ระยะเวลาเรียน ใช้เวลาจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1-3 ปีการศึกษา โดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา

3.3 สารการเรียนรู้ สารการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ทั้งสองส่วนใช้เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษาอาจจัดในรูปแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการหรือเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยรวมทั้งต้องสอดคล้องกับปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

3.3.1 ประสบการณ์สำคัญ จะช่วยอธิบายให้ผู้สอนเข้าใจว่าเด็กปฐมวัยต้องทำอะไร เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว อย่างไร และทุกประสบการณ์มีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก ช่วยแนะผู้สอนในการสังเกต สนับสนุน และวางแผนการจัดกิจกรรมให้เด็ก ประสบการณ์สำคัญ

ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีความสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้ของเด็ก ตัวอย่างเช่น เด็กเข้าใจความหมายของพื้นที่ ระยะ ผ่านประสบการณ์สำคัญการบรรจุและเทออก ดังนั้น ผู้สอนจึงวางแผนจัดกิจกรรมให้เด็กเล่นบรรจุทราย/น้ำลงในภาชนะหรือถ่ายทราย/น้ำออกจากภาชนะต่าง ๆ ขณะเล่นทราย เล่นน้ำ เด็กจะเรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญซ้ำแล้วซ้ำอีก มีการปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ ผู้ใหญ่ และเด็กอื่น ๆ ฯลฯ ผู้สอนที่เข้าใจและเห็นความสำคัญจะยึดประสบการณ์สำคัญเป็นเสมือนเครื่องมือสำหรับการสังเกตพัฒนาการเด็ก แปรการกระทำของเด็ก ช่วยตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสื่อ และช่วยวางแผนกิจกรรมในแต่ละวัน

ประสบการณ์สำคัญสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี จะครอบคลุมพัฒนาการทั้ง

4 ด้าน คือ

1. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสดูแลสุขภาพและสุขอนามัย รักษาความปลอดภัย พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก

2. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกที่เหมาะสมกับวัย มีความสุข ร่าเริง แจ่มใส ได้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สุนทรียภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและความเชื่อมั่นในตนเอง ขณะปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

3. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว จากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่น การทำงานกับผู้อื่น การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ฯลฯ

4. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้ เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ผ่านการคิด การใช้ภาษา การสังเกต การจำแนกและเปรียบเทียบ จำนวน มิติสัมพันธ์ (พื้นที่/ระยะ) และเวลา

3.3.2 สารที่ควรเรียนรู้ สารในส่วนนี้กำหนดเฉพาะหัวข้อไม่มีรายละเอียดทั้งนี้เพื่อประสงค์จะให้ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ ความสนใจของเด็ก อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้โดยคำนึงถึงประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ผู้สอนสามารถนำสารที่ควรเรียนรู้มาบูรณาการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ง่ายต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้ได้ประสงค์ให้เด็กท่องจำเนื้อหา แต่ต้องการให้เด็กเกิดแนวคิดหลังจากนำสารการเรียนรู้มาจัดประสบการณ์ให้เด็กเพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ สารที่ควรเรียนรู้อย่างใช้เป็นแนวทางช่วยผู้สอนกำหนดรายละเอียดและความยากง่ายของเนื้อหาให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก สารที่ควรเรียนรู้ประกอบด้วย เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัวและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ดังนี้

3.3.2.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตาของตน รู้จักอวัยวะต่าง ๆ และวิถีระว่างรักษาร่างกายให้สะอาดปลอดภัย มีสุขอนามัยที่ดี เรียนรู้ที่จะเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองคนเดียวหรือกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดี ทั้งนี้ เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง เด็กควรเกิดแนวคิด ดังนี้

3.3.2.1.1 ฉันมีชื่อตั้งแต่เกิด ฉันมีเสียง รูปร่างหน้าตาไม่เหมือนใคร ฉันภูมิใจที่เป็นตัวฉันเอง เป็นคนไทยที่ดี มีมารยาท มีวินัย รู้จักแบ่งปัน ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น แต่งตัว แปรงฟัน รับประทานอาหาร ฯลฯ

3.3.2.1.2 ฉันมีอวัยวะต่าง ๆ เช่น ตา หู จมูก ปาก ขา มือ ฝ่ามือ นิ้วมือ นิ้วเท้า ฯลฯ และฉันรู้จักวิธีรักษาร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย มีสุขภาพดี

3.3.2.1.3 ฉันต้องรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ออกกำลังกาย และพักผ่อนเพื่อให้ร่างกายเจริญเติบโต

3.3.2.1.4 ฉันเรียนรู้ข้อตกลงต่าง ๆ รู้จักระมัดระวังรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นเมื่อทำงาน เล่นคนเดียว และเล่นกับผู้อื่น

3.3.2.1.5 ฉันอาจรู้สึกดีใจ เสียใจ โกรธ เหนื่อยหรืออื่น ๆ แต่ฉันเรียนรู้ที่จะแสดงความรู้สึกในทางที่ดี และเมื่อฉันแสดงความคิดเห็นหรือทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความคิดของตนเอง แสดงว่าฉันมีความคิดสร้างสรรค์ ความคิดของฉันเป็นสิ่งสำคัญ แต่คนอื่นก็มีความคิดที่ดีเหมือนฉัน เช่นกัน

3.3.2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรได้มีโอกาสรู้จักและรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้อง หรือมีโอกาสใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้แล้วเด็กควรเกิดแนวคิด ดังนี้

3.3.2.2.1 ทุกคนในครอบครัวของฉันเป็นบุคคลสำคัญต้องการที่อยู่อาศัย อาหาร เสื้อผ้าและยารักษาโรค รวมทั้งต้องการความรัก ความเอื้ออาทร ช่วยดูแลซึ่งกันและกัน ช่วยกันทำงานและปฏิบัติตามข้อตกลงภายในครอบครัว ฉันต้องเคารพเชื่อฟังพ่อแม่และผู้ใหญ่ ในครอบครัว ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกาลเทศะ ครอบครัวของฉันมีวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเกิดของบุคคลในครอบครัว วันทำบุญบ้าน ฯลฯ ฉันภูมิใจในครอบครัวของฉัน

3.3.2.2.2 สถานศึกษาของฉันมีชื่อ เป็นสถานที่ที่เด็ก ๆ มาทำกิจกรรมร่วมกันและทำให้ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากมาย สถานศึกษาของฉันมีคนอยู่ร่วมกันหลายคน ทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ช่วยกันรักษาความสะอาดและทรัพย์สินของสถานศึกษา ส่วนครูรักฉันและเอาใจใส่ดูแลเด็กทุกคน เวลาทำกิจกรรมฉันและเพื่อนจะช่วยกันคิด ช่วยกันทำ รับฟังความคิดเห็นและรับรู้ความรู้สึกซึ่งกันและกัน

3.3.2.2.3 ท้องถิ่นของฉันมีสถานที่ บุคคล แหล่งวิทยากร แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่สำคัญ คนในท้องถิ่นที่ฉันอาศัยอยู่มีอาชีพที่หลากหลาย เช่น ครู แพทย์ ทหาร ตำรวจ ช่างนา ช่างสวน พ่อค้า แม่ค้า ฯลฯ ท้องถิ่นของฉันมีวันสำคัญของตนเอง ซึ่งจะมีการปฏิบัติกิจกรรมที่แตกต่างกันไป

3.3.2.2.4 ฉันเป็นคนไทย มีวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีหลายอย่าง ฉันและเพื่อนนับถือศาสนาหรือมีความเชื่อที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันได้ ศาสนาทุกศาสนาสอนให้ทุกคนเป็นคนดี ฉันภูมิใจที่ฉันเป็นคนไทย

3.3.2.3 ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้รู้จักสิ่งมีชีวิตที่เป็นต้นไม้ ดอกไม้ สัตว์ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน ฯลฯ แนวคิดที่ควรให้เกิดหลังจากเด็กเรียนรู้ธรรมชาติรอบตัวมี ดังนี้

3.3.2.3.1 ธรรมชาติรอบตัวฉันมีทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต สิ่งมีชีวิต ต้องการ อากาศ แสงแดด น้ำและอาหารเพื่อเจริญเติบโต สิ่งมีชีวิตสามารถปรับตัวให้เข้ากับลักษณะ อากาศ ฤดูกาล และยั้งต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สำหรับสิ่งไม่มีชีวิต เช่น น้ำ หิน ดิน ทราย ฯลฯ มีรูปร่างสี ประโยชน์และโทษต่างกัน

3.3.2.3.2 ลักษณะอากาศรอบตัวแต่ละวันอาจเหมือนหรือแตกต่างกันได้ บางครั้งฉันทายลักษณะอากาศได้จากสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น เมฆ ท้องฟ้า ลม ฯลฯ ในเวลา กลางวันเป็นช่วงเวลาที่ดวงอาทิตย์ขึ้นจนดวงอาทิตย์ตก คนส่วนใหญ่จะตื่นและทำงาน ส่วนฉันไป โรงเรียนหรือเล่น เวลากลางคืนเป็นช่วงเวลาที่ดวงอาทิตย์ตกจนดวงอาทิตย์ขึ้น ฉันคนส่วนใหญ่จะนอน พักผ่อนตอนกลางคืน

3.3.2.3.3 สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติรอบตัวฉัน เช่น ต้นไม้ สัตว์ น้ำ ดิน หิน ทราย อากาศ ฯลฯ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตต้องได้รับการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น รอบ ๆ ตัวฉัน เช่น บ้านอยู่อาศัย ถนนหนทาง สวนสาธารณะ สถานที่ต่าง ๆ ฯลฯ เป็นสิ่งที่ใช้ ประโยชน์ร่วมกัน ทุกคนรวมทั้งฉันช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและรักษาสาธารณสุขสมบัติ โดยไม่ทำลาย และบำรุงรักษาให้ดีขึ้นได้

3.3.2.4 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักสิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ และการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันของเด็ก ทั้งนี้เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้แล้วเด็กควรเกิด แนวคิด ดังนี้

3.3.2.4.1 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวฉันส่วนใหญ่มีสี ยกเว้นกระจกใส พลาสติกใส น้ำบริสุทธิ์ อากาศบริสุทธิ์ ฉันเห็นสีต่าง ๆ ด้วยตา แสงสว่างช่วยให้ฉันมองเห็นสี สีมีอยู่ทุกหน ทุกแห่งที่ฉันสามารถเห็นตามดอกไม้ เสื้อผ้า อาหาร รถยนต์และอื่น ๆ สีที่ฉันเห็นมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น แดง เหลือง น้ำเงิน ฯลฯ สีแต่ละสีทำให้เกิดความรู้สึกต่างกัน สีบางสีสามารถใช้เป็นสัญญาณ หรือสัญลักษณ์สื่อสารกันได้

3.3.2.4.2 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวฉันมีชื่อ ลักษณะต่าง ๆ กัน สามารถ แบ่งตามประเภท ชนิด ขนาด สี รูปร่าง พื้นผิว วัสดุ รูปร่างลักษณะ ฯลฯ

3.3.2.4.3 การนับสิ่งต่าง ๆ ทำให้ฉันรู้จำนวนสิ่งของและจำนวนนับนั้น เพิ่มหรือลดได้ ฉันเปรียบเทียบสิ่งของต่าง ๆ ตามขนาด จำนวน น้ำหนัก และจัดเรียงลำดับสิ่งของ ต่าง ๆ ตามขนาด ตำแหน่ง ลักษณะที่ตั้งได้

3.3.2.4.4 คนเราใช้ตัวเลขในชีวิตประจำวัน เช่น เงิน โทรศัพท์ บ้านเลขที่ ฯลฯ ฉันรวบรวมข้อมูลง่าย ๆ นำมาถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยนำเสนอด้วยรูปภาพ แผนภูมิ แผนผัง แผนที่ ฯลฯ

3.3.2.4.5 สิ่งี่ช่วยฉันในการชั่ง ตวง วัด มีหลายอย่าง เช่น เครื่องชั่ง ไม้บรรทัด สายวัด ถ้วยตวง ช้อนตวง เข็กร วัสดุ สิ่งของอื่น ๆ บางอย่างฉันอาจใช้การคาดคะเน หรือกะประมาณ

3.3.2.4.6 เครื่องมือเครื่องใช้ที่มีหลายชนิดและหลายประเภท เช่น เครื่องใช้ในการทำสวน การก่อสร้าง เครื่องใช้ภายในบ้าน ฯลฯ คนเราใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน แต่ขณะเดียวกันต้องระมัดระวังในเวลาที่ใช้เพราะอาจเกิดอันตรายและเกิดความเสียหายได้ถ้าใช้ผิดวิธีหรือใช้ผิดประเภท เมื่อใช้แล้วควรทำความสะอาดและเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย

3.3.2.4.7 ฉันทเดินทางจากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่งได้ด้วยการเดินหรือใช้ยานพาหนะ พาหนะบางอย่างที่ฉันทเห็นเคลื่อนที่ได้โดยการใช้เครื่องยนต์ ลม ไฟฟ้า หรือคนเป็นผู้ทำให้เคลื่อนที่ คนเราเดินทางหรือขนส่งได้ทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ พาหนะที่ใช้เดินทาง เช่น รถยนต์ รถเมล์ รถไฟ เครื่องบิน เรือ ฯลฯ ผู้ขับขี่จะต้องได้รับใบอนุญาตขับขี่และทำตามกฎจราจรเพื่อความปลอดภัยของทุกคน และฉันทต้องเดินบนทางเท้า ข้ามถนนตรงทางม้าลาย สะพานลอยหรือตรงที่มีสัญญาณไฟ เพื่อความปลอดภัยและต้องระมัดระวังเวลาข้าม

3.3.2.4.8 ฉันทติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ได้หลายวิธี เช่น โดยการไปมาหาสู่ โทรศัพท์ โทรเลข จดหมาย จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ และฉันททราบข่าวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ รอบตัวด้วยการสนทนา ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ และอ่านหนังสือ หนังสือเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกไปยังผู้อ่าน ถ้าฉันทชอบอ่านหนังสือฉันทก็จะมีความรู้ ความคิดมากขึ้น ฉันทใช้ภาษาทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อการสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน

4. หลักการจัดประสบการณ์ การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยมีหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

4.1 หลักการจัดประสบการณ์

4.1.1 การจัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก โดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง

4.1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญสนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

4.1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

4.1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

4.1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

4.2 แนวทางการจัดประสบการณ์

4.2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุวุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการเพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ

4.2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

4.2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้

4.2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

4.2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

4.2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

4.2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

4.2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยมิได้คาดการณ์ไว้

4.2.9 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรมและการประเมินพัฒนาการ

4.2.10 จัดทำสารสนเทศด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำข้อมูลที่ได้มาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

4.3 การจัดกิจกรรมประจำวัน กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี สามารถจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าในแต่ละวัน จะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

4.3.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

4.3.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน ได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น

- 1) วัย 3 ขวบ มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ 8 นาที
- 2) วัย 4 ขวบ มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 12 นาที
- 3) วัย 5 ขวบ มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 15 นาที

4.3.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

4.3.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

4.3.1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังกายมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

4.3.2 ขอบข่ายของการจัดกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัยต้องครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

4.3.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

4.3.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เกมต่อภาพฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วน ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สี กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

4.3.2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นมีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติ โดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

4.3.2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการจัดกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อน นอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลงของส่วนร่วม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

4.3.2.5 การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิด เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทดลอง ศึกษา นอกสถานที่ ประกอบอาหารหรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

4.3.2.6 การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านและบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

4.3.2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมุติในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้าง เช่น แท่งไม้รูปทรงต่าง ๆ ฯลฯ

กิจกรรมประจำวันที่จัดให้กับเด็กปฐมวัยเป็นประจำมี ดังนี้

1. กิจกรรมเสรี/การเล่นตามมุม กิจกรรมเสรี/การเล่นตามมุม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ที่จัดไว้ในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติศึกษา มุมบ้าน มุมร้านค้า เป็นต้น มุมต่าง ๆ เหล่านี้ เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มการจัดกิจกรรมเสรี เน้นให้เด็กเลือกทำกิจกรรมสร้างสรรค์อย่างน้อย 1-2 อย่าง หรือตามข้อตกลงในแต่ละวัน

2. กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ช่วยเด็กได้แสดงออกมาทางอารมณ์ ความรู้สึกความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการโดยใช้ศิลปะ เช่น การเขียนภาพ การปั้น การฉีกปะ การตัดปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์และเหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์หรือวิธีการอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์และเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ควรจัดให้เด็กทำทุกวัน โดยอาจจัดวันละ 3-5 กิจกรรม ให้เด็กเลือกทำอย่างน้อย 1-2 กิจกรรมตามความสนใจ

3. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ การเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง ซึ่งจังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบ ได้แก่ เสียงตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ เคาะเหล็ก กลอง ฯลฯ มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เด็กวัยนี้ร่างกายกำลังอยู่ในระหว่างพัฒนา การใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายยังไม่ผสมผสานหรือประสานสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์การเคลื่อนไหวของเด็กมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

- 3.1 ช้า ได้แก่ การคืบ คลาน
- 3.2 เร็ว ได้แก่ การวิ่ง
- 3.3 นุ่มนวล ได้แก่ การไหว้ การบิน
- 3.4 ชิ่งชิ่ง ได้แก่ การกระต๊อบเท้าตัง ๆ ตีกลองตัง ๆ
- 3.5 ร่าเริงมีความสุข ได้แก่ สีหน้า ท่าทาง
- 3.6 เศร้าโศกเสียใจ ได้แก่ สีหน้า ท่าทาง

รูปแบบการเคลื่อนไหว รูปแบบการเคลื่อนไหวของเด็กปฐมวัยมี ลักษณะท่าทางต่าง ๆ ดังนี้

1. การเคลื่อนไหวพื้นที่ ได้แก่ การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ ได้แก่ ตบมือ ผงกศีรษะ ขยับตา ชันเข่า เคาะเท้า เคลื่อนไหวมือและแขน มือและนิ้วมือ เท้าและปลายเท้าการเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ ได้แก่ คลาน คืบ เดิน วิ่ง กระโดด ควมม้า ก้าวกระโดด

2. การเลียนแบบมี 4 ประการ คือ

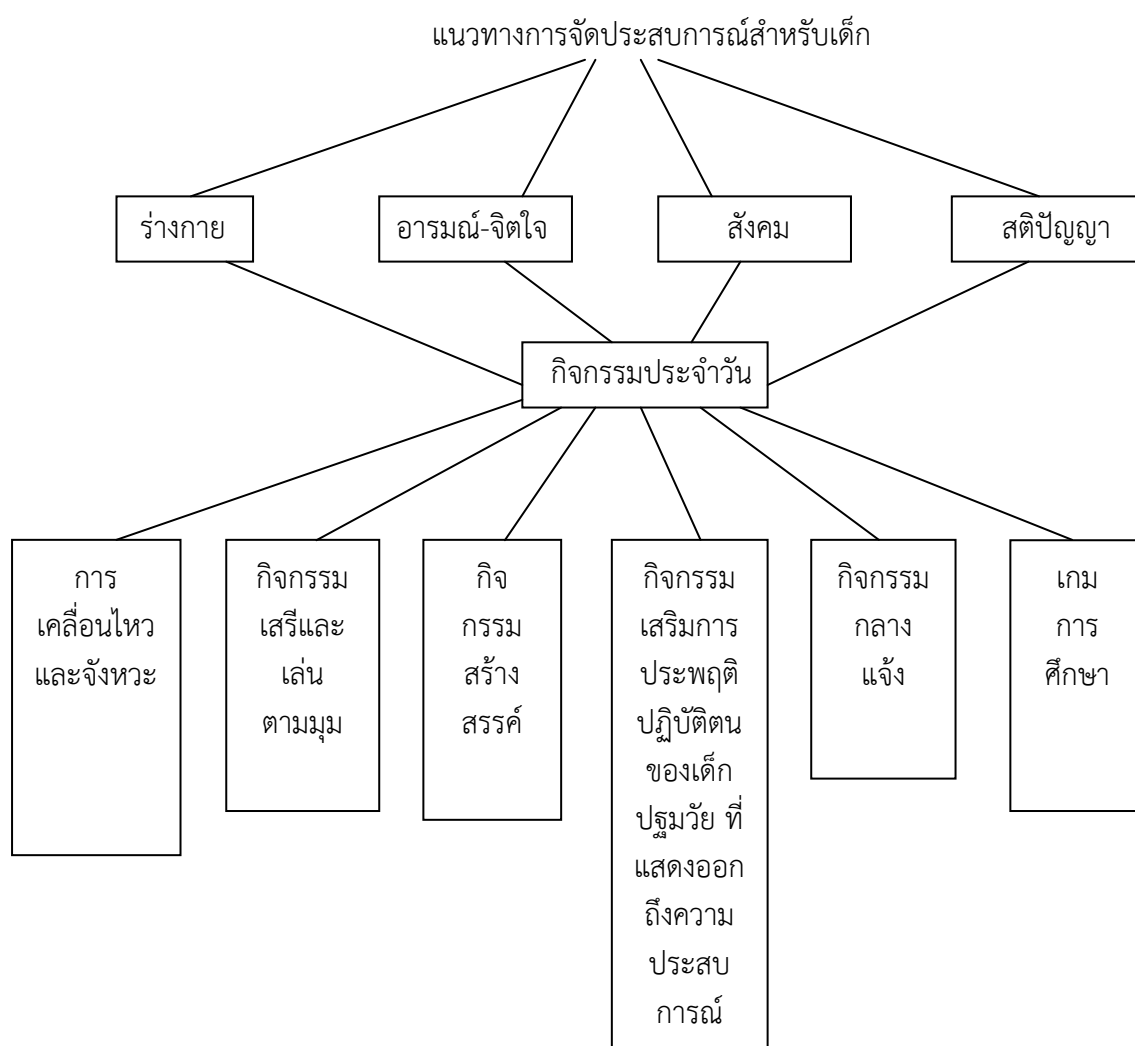
- 2.1 เลียนแบบท่าทางสัตว์
- 2.2 เลียนแบบท่าทางคน
- 2.3 เลียนแบบเครื่องยนต์กลไกและเครื่องเล่น
- 2.4 เลียนแบบปรากฏการณ์ธรรมชาติ

3. การเคลื่อนไหวตามบทเพลง ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือ ทำท่าทางประกอบเพลง

4. การทำท่าทางกายบริหารประกอบเพลง ได้แก่ การทำท่าทางกายบริหารตามจังหวะและทำนองเพลงหรือคำคล้องจอง
 5. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การเคลื่อนไหวที่ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ท่าทางขึ้นเอง
 6. การเล่นหรือการแสดงท่าทางตามคำบรรยายเรื่องราว ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือแสดงท่าทางตามจินตนาการจากเรื่องราวหรือคำบรรยายที่ผู้สอนเล่า
 7. การปฏิบัติตามคำสั่งและข้อตกลง ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือท่าทางจากความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเอง แล้วให้เพื่อนปฏิบัติตามกิจกรรม ทิศทางการเคลื่อนไหวของเด็กปฐมวัยมีลักษณะท่าทางต่าง ๆ ดังนี้
 - 7.1 เคลื่อนไหวไปข้างหน้าและข้างหลัง
 - 7.2 เคลื่อนไหวไปข้างซ้ายและข้างขวา
 - 7.3 เคลื่อนตัวขึ้นและลง
 - 7.4 เคลื่อนไหวรอบทิศ
 4. กิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม กิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งย่อยและกลุ่มใหญ่กิจกรรมที่จัด มุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหา ใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัดกิจกรรมด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น สนทนา อภิปราย สาธิต ทดลอง เล่นนิทาน เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ศึกษานอกสถานที่ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้
 5. กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียน เพื่อออกกำลังกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก กิจกรรมที่ผู้สอนควรจัดให้เด็กได้เล่น เช่น
 - 5.1 การเล่นเครื่องเล่นสนาม
 - 5.2 การเล่นทราย
 - 5.3 การเล่นน้ำ
 - 5.4 การเล่นสมมติในบ้านตุ๊กตาหรือบ้านจำลอง
 - 5.5 การเล่นในมุมช่างไม้
 - 5.6 การเล่นอุปกรณ์กีฬา
 - 5.7 การเล่นเกมการละเล่น
 6. เกมการศึกษา เกมการศึกษาเป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์ง่าย ๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผล และเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่/ระยะ เกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็ก 3-5 ปี เช่น เกมจับคู่ แยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน ลอตโต ภาพตัดต่อ ต่อตามแบบ
- หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้กำหนดลักษณะบูรณาการขึ้นเป็นหน่วยการเรียนรู้ให้เด็กได้ทำกิจกรรมกิจวัตรต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

5. การประเมินพัฒนาการ การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร การประเมินพัฒนาการควรยึดหลัก ดังนี้

- 5.1 ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
- 5.2 ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
- 5.3 สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
- 5.4 ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือ จัดบันทึกไว้เป็น

หลักฐาน

5.5 ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ

สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 3-5 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

แนวคิดและหลักการจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

การศึกษาเรื่องการเรียนรู้ของเด็กนั้น เดิมอาศัยศาสตร์ทางด้านจิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาการเรียนรู้ ในระยะหลังได้มีการศึกษาทางด้านประสาทวิทยาโดยเฉพาะการศึกษาเรื่องสมอง ทำให้นอกจากจะมีการยืนยันบางส่วนของทฤษฎีการเรียนรู้แล้วยังมีการค้นพบใหม่ ๆ ที่ยิ่งลึกแล้วเปลี่ยนแปลงความเข้าใจเรื่องการเรียนรู้ของเด็กอย่างมีนัยสำคัญ ปัจจุบันการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงได้มีการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงานของสมอง จิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาการเรียนรู้มาผนวกเข้าด้วยกัน ดังนั้นการเข้าใจเรื่องพัฒนาการ การเรียนรู้และความรู้เรื่องสมองของเด็กปฐมวัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้เกิดแนวทางในการปฏิบัติต่อเด็กอย่างถูกต้องและเหมาะสม อันจะช่วยให้สามารถจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพของเด็กปฐมวัยให้ประสบความสำเร็จสูงสุด เพื่อให้เด็กเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพต่อไป

1. ความรู้เรื่องพัฒนาการเด็กปฐมวัย

1.1 พัฒนาการเด็กปฐมวัย การศึกษาพัฒนาการของเด็กนั้นไม่ว่าจะเป็นวัยใดก็ตาม ควรจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการโดยทั่วไปเสียก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้เกี่ยวกับหลักพัฒนาการมนุษย์มีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจเด็ก นักจิตวิทยาได้ศึกษาพัฒนาการของมนุษย์ซึ่งสรุปหลักพัฒนาการของมนุษย์ได้ ดังนี้

1.1.1 พัฒนาการจะเป็นไปตามแบบฉบับของตนเอง เช่น คืบไต่ก่อนคลาน คลานไต่ก่อนนั่ง นั่งไต่ก่อนเดิน เดินไต่ก่อนวิ่ง

1.1.2 พัฒนาการไม่ว่าด้านใดจะเริ่มจากส่วนใหญ่ไปสู่ส่วนย่อย เช่น ความสามารถ หยิบจับหยิบฉวยวัตถุต่าง ๆ ในระยะแรกการจัดหยิบฉวยวัตถุต่าง ๆ เด็กจะใช้ทั้งกำมือหยิบ คือ จะพัฒนาส่วนใหญ่แล้วจึงจะไปพัฒนาส่วนเฉพาะนิ้วมือและหัวแม่มือ ทำให้สามารถหยิบฉวยได้ แม้การเจริญเติบโตของสายตาเด็กจะรับภาพวัตถุใหญ่ก่อนวัตถุเล็กจากส่วนบนไปสู่ส่วนล่าง

1.1.3 พัฒนาการเป็นสิ่งที่ดำเนินต่อเนื่องกันไปตลอดเวลาอย่างมีลำดับขั้นตอน คือ เป็นขบวนการที่ต่อเนื่องกันไปตามลำดับไม่ได้เกิดขึ้นทันทีทันใด

1.1.4 อัตราพัฒนาการในแต่ละส่วนของร่างกายจะแตกต่างกันเพราะแต่ละส่วนของร่างกายไม่ได้เจริญพร้อมกัน บางส่วนเจริญช้า บางส่วนเจริญเร็ว

1.1.5 อัตราการพัฒนาของเด็กแต่ละคนจะแตกต่างกัน ซึ่งแสดงถึงความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.1.6 พัฒนาการของคุณสมบัติต่าง ๆ จะสัมพันธ์กัน คือ พัฒนาการต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม จะมีความสัมพันธ์กัน เช่น เด็กที่มีสติปัญญาดี มักมีสุขภาพดีและปรับตัวด้านอารมณ์สังคมดีด้วย

1.1.7 พัฒนาการทุกด้านเกี่ยวข้องกัน ไม่สามารถแยกจากกันได้โดยเด็ดขาด พัฒนาการทุกด้านจะดำเนินไปพร้อม ๆ กัน

1.1.8 พัฒนาการจะดำเนินควบคู่ไปกับการเสื่อม เช่น พัฒนาการของฟัน เด็กจะต้องสูญเสียฟันน้ำนมก่อนที่จะมีฟันแท้

1.1.9 พัฒนาการเป็นสิ่งที่เราอาจทำนายหรือพยากรณ์หรือคาดคะเนได้ เพราะพัฒนาการของบุคคลมีความคงที่พอสมควร

1.1.10 ความสมดุลของธรรมชาติต้องการเวลา

พัฒนาการของอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายขึ้นอยู่กับการเจริญเติบโตของสมอง นอกจากนี้พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ล้วนมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก การพัฒนาการของเด็กเปลี่ยนแปลงไปตามอายุและเป็นไปตามหลักของการพัฒนาการ ไม่มีการกระโดดข้ามขั้นตอน หลักการพัฒนาการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า พัฒนาการจะแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่ดำเนินไปอย่างมีแบบฉบับและในทิศทางที่เป็นขบวนการต่อเนื่องกันไป ตามลำดับเวลาอันเป็นผลมาจากวุฒิภาวะและประสบการณ์ ซึ่งได้แก่ การเรียนรู้และการฝึกหัดนั่นเอง

ในลำดับต่อไปจะขอแนะนำเสนอ ในส่วนของพัฒนาการเด็กวัย 3-5 ปี ดังนี้ (อรุณี หรดาล. 2548 : 26-27)

1) พัฒนาการด้านร่างกาย เด็กวัยนี้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเรื่องส่วนสูงและน้ำหนัก แม้ว่าอัตราการเจริญเติบโตของเด็กวัยนี้จะช้ากว่าวัยทารกก็ตาม กล้ามเนื้อที่ใช้ในการเคลื่อนไหว เช่น กล้ามเนื้อมือ กล้ามเนื้อเท้า ยังทำงานไม่ประสานกันดีพอ โดยเฉพาะกล้ามเนื้อมือและกล้ามเนื้อตา ทำให้เด็กยังไม่สามารถเขียนหนังสือได้ดี เด็กวัยนี้ชอบเคลื่อนไหว ไม่หยุดนิ่ง มีความคล่องแคล่วว่องไวในการเดิน การวิ่ง การหยิบจับและการช่วยเหลือตนเอง สามารถควบคุมและบังคับการทรงตัวได้ดี ทำให้เด็กวัยนี้ชอบที่จะออกกำลังและเคลื่อนไหวในลักษณะต่าง ๆ การสัมผัสและการใช้มือมีความละเอียดขึ้น

2) พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ การแสดงออกทางอารมณ์ของเด็กวัยนี้รุนแรงกว่าวัยทารก เมื่อมีอารมณ์จะแสดงออกอย่างเต็มที่ ไม่มีปิดบังซ่อนเร้น แต่จะเกิดเพียงชั่วคราวแล้วหายไป การที่เด็กเปลี่ยนแปลงอารมณ์ง่ายเพราะมีความสนใจระยะสั้น ไม่สนใจอะไรนาน เมื่อมีสิ่งใดน่าสนใจก็จะเปลี่ยนอารมณ์ไปตามสิ่งนั้น ๆ มีผู้กล่าวว่าเด็กปฐมวัยเป็นวัยเจ้าอารมณ์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเด็กเล่นนานและหักโหมเกินไป ขัดขืนไม่ยอมนอนกลางวัน ห่วงเล่น เด็กส่วนมากรู้สึกว่าคุณสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้มากกว่าที่ผู้ใหญ่อนุญาตให้ทำและขัดขืนที่จะอยู่ในขอบเขตที่ผู้ใหญ่ได้วางไว้ นอกจากนี้ยังโกรธเมื่อไม่สามารถทำสิ่งที่ตนเองคิดว่าทำได้สำเร็จ รู้สึกผิดหวังและเกรี้ยวกราด แต่เมื่อมีโอกาสได้เล่นกับเพื่อนหรือทำกิจกรรมกับคนอื่นมากขึ้นและเมื่อมีอายุมากขึ้นระดับความรุนแรงและการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของเด็กจะลดน้อยลง

3) พัฒนาด้านสังคม เด็กเริ่มสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมครั้งแรกในครอบครัว โดยมีปฏิสัมพันธ์กับบิดา มารดาและญาติพี่น้อง เมื่อโตขึ้นต้องไปสถานศึกษา เด็กเริ่มเรียนรู้การติดต่อและการมีสัมพันธ์กับบุคคลนอกครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในวัยเดียวกัน เด็กได้เรียนรู้การปรับตัวให้เข้าสังคมกับเด็กอื่นพร้อม ๆ กับรู้จักร่วมมือในการเล่นกับกลุ่มเพื่อน เจตคติและพฤติกรรมทางสังคมของเด็กจะก่อขึ้นในวัยนี้และจะฝังแน่นยากที่จะเปลี่ยนแปลงในวัยต่อไป ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยนี้ มี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกนั้นเป็นความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ และลักษณะที่สองเป็นความสัมพันธ์กับเด็กวัยใกล้เคียงกัน

4) พัฒนาการด้านสติปัญญา ความคิดของเด็กนี้มีลักษณะยึดตนเอง เป็นศูนย์กลาง ยังไม่สามารถเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น เด็กมีความคิดเพียงแต่ว่าทุกคนมอง สิ่งต่าง ๆ รอบตัว และรู้สึกต่อสิ่งต่าง ๆ เหมือนตัวเอง ความคิดของตนเองเป็นใหญ่ที่สุด เมื่ออายุ 4-5 ปี เด็กสามารถโต้ตอบหรือมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของที่อยู่รอบตัวได้ สามารถจำสิ่งต่าง ๆ ที่ได้กระทำซ้ำกันบ่อย ๆ ได้ดี เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น แต่ยังอาศัยการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ แก้ปัญหา การลองผิดลองถูกจากการรับรู้มากกว่าการใช้เหตุผล ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว พัฒนาการอย่างรวดเร็วตามอายุที่เพิ่มขึ้น ในส่วนของพัฒนาการทางภาษาเด็กวัยนี้เป็นระยะเวลาของการพัฒนาภาษาอย่างรวดเร็ว โดยมีการฝึกฝนการใช้ภาษาจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในรูปของการพูดคุย การตอบคำถาม การเล่าเรื่อง การเล่นเกมและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การใช้ภาษาในสถานศึกษา เด็กปฐมวัยสามารถใช้ภาษาแทนความคิดของตน และใช้ภาษาในการ ติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่นได้ คำพูดของเด็กวัยนี้อาจทำให้ผู้ใหญ่บางคนเข้าใจว่าเด็กรู้มากแล้ว แต่ที่จริง เด็กยังไม่เข้าใจความหมายของคำและเรื่องราวลึกซึ้งนัก

พัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่ยกมากกล่าวข้างต้นนี้เป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องตระหนัก เพราะพัฒนาการเด็กทุกด้านมีความสำคัญเท่าเทียมกันและเด็กต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในสภาพบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับ พัฒนาการเด็กจึงเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดู และจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล ในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กได้ พัฒนาจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น

1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การศึกษาทฤษฎีพัฒนาการเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เพราะ การส่งเสริมพัฒนาเด็กจำเป็นต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทาง ในการพัฒนาเด็ก ได้มีนักจิตวิทยาได้ทำการศึกษาพัฒนาการในแต่ละช่วงอายุไว้มากมาย บางทฤษฎี ให้ความสำคัญเฉพาะด้าน แต่ทั้งหมดแล้วล้วนเป็นประโยชน์ ในที่นี้ขอเสนอทฤษฎีพัฒนาการที่มี ความเกี่ยวข้องและจำเป็นกับเด็กปฐมวัยเท่านั้น ซึ่งทฤษฎีที่จำเป็น ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทาง บุคลิกภาพ ทฤษฎีทางวุฒิภาวะ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม และทฤษฎีมานุษยนิยม (กุญชรี คำชาย. 2542 : 44 และเยวพา เดชะคุปต์. 2542 : 28-29)

1) ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ทฤษฎีนี้มีพื้นฐานแนวความคิดมาจาก ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ซึ่งเป็นทฤษฎีที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการศึกษาของมนุษย์ ผู้นำของทฤษฎีนี้ ได้แก่ ฟรอยด์ (Freud) และอีริกสัน (Erikson)

แนวคิดของฟรอยด์ (Freud) ฟรอยด์ (Freud) เป็นนักจิตวิทยาและ จิตแพทย์ชาวเวียนนา ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญของประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในเด็กว่ามีผลต่อ ลักษณะพัฒนาการและบุคลิกภาพเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ โดยฟรอยด์เห็นว่าชีวิตในวัยเด็กเป็นวัยที่สำคัญ ของชีวิตมนุษย์ การตอบสนองและจัดประสบการณ์ที่ดีเพื่อตอบสนองความต้องการทางร่างกายจะทำให้ เด็กพัฒนาไปตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการ

ขั้นพัฒนาการของฟรอยด์

1) ระยะเวลา (Oral Stage) อยู่ในช่วงแรกเกิด-1 ปี ในวัยนี้ ทารกได้รับความสุขจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปาก เช่น การดูดนม ดูดนิ้วและอมสิ่งต่าง ๆ ฟรอยด์

เชื่อว่าถ้าเด็กได้รับการตอบสนองทางปากและการสัมผัสทางร่างกายจากผู้เลี้ยงดูจะมีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพของเด็กในระยะต่อมา เด็กที่ได้รับการตอบสนองในช่วงนี้เพียงพอก็จะทำให้มองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจผู้อื่น ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้เลี้ยงดูไม่สามารถตอบสนองในช่วงนี้ได้ เด็กจะเจริญเติบโตมองโลกในแง่ร้าย ขาดความไว้วางใจผู้อื่นและเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นมักจะหันเข้าหาการรับประทานเป็นที่ตั้ง เช่น ชอบกินจุบกินจิบ ชอบพูดส่อเสียด นินทาผู้อื่น

2) ระยะขั้บถ่าย (Anal Stage) อายุตั้งแต่ 1-2 ปี ระยะนี้เกิดขึ้นเมื่อเด็กเริ่มเรียนรู้เรื่องการขั้บถ่าย มีความสามารถที่จะควบคุมตนเองได้พอสมควร การขั้บถ่ายของเด็กควรเป็นไปด้วยความอ่อนโยน หากเข้มงวดมากเกินไปเด็กอาจเกิดปัญหาความขัดแย้งและดื้อรั้น นอกจากนั้นการที่เด็กพอใจในการกลั้บอุจจาระพอโตขึ้นมักจะเป็นคนขั้เหนียว ไม่เป็นระเบียบ ชอบสกปรกรู้งรัง หากพอใจกับการถ่ายอุจจาระพอโตขึ้นจะเป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตรงต่อเวลา

3) ระยะอวัยวะเพศ (Phallic Stage) อายุตั้งแต่ 3-5 ปี เป็นระยะที่ความพึงพอใจของเด็กเลื่อนไปอยู่ที่อวัยวะเพศ ลักษณะที่เด่นชัดคือเด็กจะมีความสนใจและอยากรู้ อยากเห็นเกี่ยวกับสภาพร่างกายซึ่งแตกต่างกันไปตามเพศ เด็กจะรู้สึกรักและผูกพันกับพ่อหรือแม่ที่เป็นเพศตรงข้ามกับตน เช่น เด็กหญิงจะรักพ่อ เด็กชายจะรักแม่ การให้ความรักความอบอุ่นของผู้ที่เกี่ยวข้องจะทำให้เด็กผ่านขั้นนี้ไปได้

จะเห็นว่าพัฒนาการในขั้นต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพของเด็ก เมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ นอกจากนี้ فروยด์ยังมีความเชื่ออีกว่าโครงสร้างของบุคลิกภาพของมนุษย์ประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ

1. อิด (Id) เป็นแรงจูงใจหรือความอยากที่มีมาตั้งแต่กำเนิด โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลหรือสถานการณ์ใด ๆ

2. อีโก้ (Ego) เป็นตัวทำให้ความต้องการของอิดบรรลุผล แต่จะต้องขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและสถานการณ์โดยคำนึงถึงหลักความเป็นจริง อีโก้จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีการศึกษาอบรม

3. ซุปเปอร์อีโก้ (Superego) เป็นส่วนของอุดมคติ มโนธรรม และศีลธรรมมีวิจารณ์ญาณและความรู้สึกผิดชอบโดยเป็นส่วนที่คอยควบคุมอิด

فروยด์เชื่อว่า เด็กแรกเกิดจะมีอิด คือความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองและเมื่อโตขึ้นเขาจะมีลักษณะอีโก้ โดยคิดว่าตนเองเป็นจุดรวมความสำคัญของแต่ละอย่าง เมื่อเด็กผ่านการเรียนรู้มาเด็กจะเกิดลักษณะซุปเปอร์อีโก้ ซึ่งเป็นส่วนของมโนธรรม เพื่อเป็นหลักประพฤติปฏิบัติในสังคม

การนำแนวคิดของ فروยด์ไปใช้ จากทฤษฎีของ فروยด์ จะเห็นได้ว่า ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในวัยเด็กจะมีอิทธิพลต่อลักษณะพัฒนาการและบุคลิกภาพของเด็ก เมื่อเติบโตขึ้น การตอบสนองความต้องการของเด็กอย่างเพียงพอในทุกขั้นของพัฒนาการจะช่วยทำให้เด็กสามารถผ่านขั้นตอนนี้ไปด้วยดี หากเด็กไม่ได้รับการตอบสนองในขั้นหนึ่งขั้นใดจะทำให้เด็กเกิดชะงักกับการพัฒนาขั้นต่อไป เป็นผลทำให้ลำบากในการปรับตัวเมื่อขึ้นพื้นฐานทางบุคลิกภาพจะถูกวางไว้ในช่วง 5 ปีแรกของชีวิต บุคลิกภาพของผู้ใหญ่จะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าจะสามารถผ่านขั้นตอนนี้ต่าง ๆ ในวัยเด็กได้ดีเพียงใด ฉะนั้นพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กควรปฏิบัติ ดังนี้

1. พยายามจัดสภาพแวดล้อมให้ตอบสนองความต้องการของเด็ก

2. ปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรัก ความเข้าใจ ไม่บังคับเด็ก
3. เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกเพื่อพัฒนาความสามารถของตนเอง
4. เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก โดยพยายามปลูกฝังและสอดแทรก

คุณธรรมจริยธรรม

2) ทฤษฎีวุฒิภาวะ ทฤษฎีนี้ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีความคิดพื้นฐานที่ว่า พัฒนาการมนุษย์เป็นผลของพันธุกรรม ซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาทางยีนส์ นักทฤษฎีซึ่งเป็นผู้นำของแนวคิดนี้ คือ อาโนลด์ กีเซล (Arnold Gesell)

แนวคิดของกีเซล (Gesell) กีเซล เป็นผู้นำทางจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก ศึกษาอิทธิพลของวุฒิภาวะและการเรียนรู้ เขาเห็นว่า การเจริญงอกงามและพัฒนาการจะเกิดขึ้นเป็นลำดับและสามารถทำนายได้ เขาเห็นว่า การเจริญงอกงามและพัฒนาการจะเกิดขึ้นเป็นลำดับและสามารถทำนายได้ กีเซลเชื่อว่าพฤติกรรมของเด็กจะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง ทางสรีรวิทยา เช่น เด็กจะเขียนได้ต่อเมื่อมีความพร้อมทางกล้ามเนื้อ การเรียนรู้จะไม่เกิด หากร่างกายไม่พร้อม ความพร้อมจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาขั้นต่อ ๆ ไปของบุคคล เมื่อพร้อมระบบต่าง ๆ จะสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้เอง โดยไม่ต้องเรียนรู้ ฉะนั้น วุฒิภาวะจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เกิดความพร้อม ความพร้อมจึงเป็นเรื่องธรรมชาติจึงควรรอให้เด็กพร้อมเสียก่อน

การนำแนวความคิดของกีเซลไปใช้ จากแนวความคิดของกีเซล จะเห็นได้ว่า พัฒนาการของเด็กแต่ละวัยจะค่อย ๆ เจริญ และพัฒนาไปตามธรรมชาติ เมื่อถึงวัยเด็กก็จะสามารถทำพฤติกรรมต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องฝึกฝน ฉะนั้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก จึงควรปฏิบัติ ดังนี้

1. ไม่ควรบังคับเด็กในขณะที่เด็กยังไม่พร้อม เพราะจะเกิดผลเสียกับเด็ก

ในเวลาต่อมา

2. ควรให้อิสระในการเลือกกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถและความสนใจ

สนใจ

3. การฝึกหัดเด็กในเรื่องต่างๆ ควรรอให้เด็กพร้อมเสียก่อน

3) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาหรือทฤษฎีพัฒนาการทางด้านความคิด นักทฤษฎีซึ่งเป็นผู้นำแนวความคิดและเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย คือ จินค์ เพียเจท์ (Jean Piaget) เจอโรม บรูเนอร์ (Jerome S. Bruner)

แนวคิดของเพียเจท์ (Piaget) นักจิตวิทยาชาวสวิสได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้และพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก ซึ่งเพียเจท์ได้ศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กเป็นขั้น ๆ ตามลำดับอายุ เขาได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดออกเป็น 4 ขั้น แต่ในที่นี้จะขอกล่าวเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Stage) อยู่ในช่วงแรกเกิดจนถึงอายุ 2 ปี พฤติกรรมของเด็กในวัยนี้ขึ้นอยู่กับ การเคลื่อนไหวเป็นส่วนใหญ่ เช่น การไขว่คว้า การมอง เด็กจะแสดงให้เห็นว่ามีพัฒนาการทางสติปัญญาด้วยการกระทำ เด็กสามารถแก้ปัญหาได้ แม้ว่าจะไม่สามารถอธิบายได้ด้วยคำพูด การที่เด็กได้ปะทะกับสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองจะ ช่วยพัฒนาสติปัญญาและความคิด แต่กิจกรรมส่วนใหญ่ยังคงอยู่เฉพาะสิ่งที่สามารถสัมผัสได้เท่านั้น

2. **ขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ (Preoperational Stage)** อยู่ในช่วงอายุ 2-7 ปี เป็นขั้นที่เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาพูดและเข้าใจท่าทางที่สื่อความหมาย เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น แต่ยังคงอาศัยการเรียนรู้เป็นส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถคิดหาเหตุผลได้ เด็กจะเริ่มเข้าใจสัญลักษณ์ ขั้นนี้จะแบ่งเป็น 2 ขั้น คือ

2.1 **ขั้นก่อนเกิดความคิดรวบยอด (Preconceptual Thought)** อายุ 2-4 ปี เป็นช่วงที่เด็กเริ่มมีเหตุผลเบื้องต้น สามารถจะโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ แต่อยู่ในขอบเขตจำกัด เพราะเด็กยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่ และมองไม่เห็นเหตุผลของผู้อื่น ซึ่งความคิดและเหตุผลของเด็กยังไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงนัก

2.2 **ขั้นการคิดแบบญาณหยั่งรู้ (Intuitive Thought)** อายุ 4-7 ปี เด็กจะเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวดีขึ้น รู้จักแยกประเภทและแยกชิ้นส่วนของวัตถุ เข้าใจความหมายของจำนวนและตัวเลข เริ่มมีพัฒนาการเกี่ยวกับการอนุรักษ์แต่ไม่แจ่มชัดนัก สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้โดยไม่คิดเตรียมตัวล่วงหน้า การคิดหาเหตุผลของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนรับรู้ หรือสัมผัสจากภายนอก

การนำแนวคิดของเพียเจท์ไปใช้ จากทฤษฎีพัฒนาการของเพียเจท์ จะเห็นได้ว่า เด็กปฐมวัยจะรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้จากการใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กจึงควรปฏิบัติ ดังนี้

1. พยายามหาของเล่นหรือสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้ทดลองหยิบ จับ สัมผัส อันจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้

2. พยายามจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมที่จะกระตุ้นให้เด็กเกิดการรับรู้ที่เหมาะสม

3. ฝึกให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ เพื่อพัฒนาประสาทการรับรู้

4. จัดกิจกรรมที่จะช่วยกระตุ้นความคิดเพื่อให้เด็กได้มีประสบการณ์เพียงพอ อันจะเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาขั้นต่อไป

4) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

ผู้นำทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม คือ ลอเรนซ์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg) เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เชื่อว่า ความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมของเด็กเป็นผลมาจากพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งพัฒนาทางจริยธรรมจะเป็นไปตามลำดับขั้น โดยเริ่มจากขั้นแรกแล้วจึงพัฒนาสู่ขั้นต่อไป ซึ่งขั้นพัฒนาการแต่ละขั้นจะแตกต่างกัน เด็กปฐมวัยจะอยู่ในระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Preconventional Level) อายุ 2-10 ปี ระดับนี้เด็กจะรับกฎเกณฑ์และข้อกำหนดของพฤติกรรมที่ดี และไม่ดีจากผู้มีอำนาจเหนือตน เช่น บิดามารดา ครู เด็กมักจะคิดถึงผลที่ตามมากับตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่น ระดับนี้มีพัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 2 ขั้น คือ

1. ขั้นที่ 1 อายุ 2-7 ปี เป็นขั้นหลบหลีกการลงโทษ เด็กจะเคารพกฎเกณฑ์เพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษ

2. ขั้นที่ 2 อายุ 7-10 ปี เป็นขั้นแสวงหารางวัล เด็กจะเลือกกระทำในสิ่งที่นำความพอใจมาให้ตนเท่านั้น

การนำแนวคิดของโคลเบอร์กไปใช้ จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก เด็กปฐมวัยจะหลบหลีกการลงโทษ โดยพยายามเคารพกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ฉะนั้น พ่อแม่ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กควรปฏิบัติ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมเพื่อช่วยกระตุ้นให้เด็กรู้จักคิด และมองเห็นเหตุผลในทางที่เป็นรูปธรรม
2. ชี้ให้เห็นผลของการปฏิบัติในสิ่งที่ดี
3. เป็นตัวแบบที่ดีทางจริยธรรมให้แก่เด็ก
4. ให้อภัยแก่เด็ก เมื่อเด็กเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์และระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ด้วยการลงโทษ
5. พยายามให้เด็กได้ใช้สติปัญญาเป็นเครื่องตัดสินสิ่งต่างๆ อย่างมีเหตุผล

5) ทฤษฎีมานุษยนิยม

ทฤษฎีมานุษยนิยม เป็นทฤษฎีที่เน้นตัวบุคคลและความสามารถส่วนบุคคล นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้จะเชื่อว่าเด็กจะมีลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนผู้ใหญ่ และจะเน้นการพัฒนาบุคคลในแง่ความเป็นมนุษย์ ซึ่งนักจิตวิทยาตามทฤษฎีนี้ คือ อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) แนวความคิดของ อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) มาสโลว์ (Maslow) ได้ศึกษาถึงความต้องการของมนุษย์ โดยเขาเชื่อว่านิสัยการปรับตัว บุคลิกภาพ รวมทั้งพฤติกรรมในการป้องกันตนเองของมนุษย์เกิดจากประสบการณ์ที่ผ่านมา บุคคลจะสามารถเผชิญกับสถานการณ์ในชีวิตได้ดี ควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ยืดหยุ่น เด็ดเดี่ยวไม่หวาดหวั่นต่อสิ่งใด ๆ สิ่งที่มา-สโลว์มุ่งหวังในการพัฒนาบุคคลคือ การหาวิถีทางที่จะให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งเป็นความสามารถและความต้องการขั้นสูงสุดของชีวิตมนุษย์

ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนจะมีความต้องการในการแสวงหาสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการให้กับตนเอง ซึ่งความต้องการของมนุษย์มีหลายอย่าง ตั้งแต่ความต้องการขั้นพื้นฐานถึงความต้องการขั้นสูง แต่มนุษย์จะต้องมีการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานถึงความต้องการขั้นสูง แต่มนุษย์จะต้องมีการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานก่อนจึงจะสามารถตอบสนองความต้องการขั้นอื่น ๆ ต่อไปได้ ลักษณะความต้องการ ตามหลักของมาสโลว์ สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการด้านร่างกาย เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการดำรงชีวิต อันได้แก่ อาหาร น้ำ อากาศ การพักผ่อน การขับถ่าย เป็นต้น
2. ขั้นที่ 2 ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง บุคคลที่มีความต้องการความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต ซึ่งได้แก่ ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยจากการคุกคาม ปราศจากความวิตกกังวล ตลอดจนการหลีกเลี่ยงอันตรายหรือความเจ็บปวดต่าง ๆ
3. ขั้นที่ 3 ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง บุคคลที่มีความต้องการความรักและอยากให้ตนเป็นที่รัก เป็นที่ยอมรับจากกลุ่ม โดยปกติแล้วบุคคลมักจะอยู่ร่วมกัน ดังนั้น จึงต้องการความรัก ต้องการมีส่วนร่วมในกลุ่มและให้การยอมรับตนเอง เช่น กลุ่มครอบครัว กลุ่มทำงาน เป็นต้น

4. ขั้นที่ 4 ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องจากผู้อื่น (Self Esteem Needs) คือ ความต้องการที่จะให้ผู้อื่นมายกย่องตนนี้เป็นความปรารถนาของบุคคลที่ทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ขึ้นได้เป็นอันมาก เช่น บางคนมีการใช้จ่ายแบบฟุ่มเฟือยเกินฐานะของตนเอง เพื่อให้บุคคลอื่นได้ยกย่องตน เป็นต้น

5. ขั้นที่ 5 ความต้องการที่จะบรรลุถึงความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง คือ ความต้องการสูงสุดของบุคคลที่บุคคลจะต้องพยายามกระทำสิ่งต่าง ๆ ตามความเหมาะสมและความสามารถของตนเอง เช่น ครูสอนหนังสืออย่างสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย เป็นต้น

การนำแนวคิดของมาสโลว์ไปใช้ จากทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow) จะเห็นได้ว่ามนุษย์มีความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองความต้องการในสิ่งต่าง ๆ มากขึ้นตามลำดับอายุ ฉะนั้น พ่อแม่ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจึงควรปฏิบัติ ดังนี้

1. ตอบสนองความต้องการของเด็กขั้นพื้นฐานในด้านต่าง ๆ

อย่างเพียงพอ

2. ให้ความรักความอบอุ่นและความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัยกับเด็ก
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึก

มั่นใจในตนเอง อันจะนำไปสู่การได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น

2. ความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

- 2.1. การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

กุหลาบ ตันติผลาชีวะ (2545 : 38-46) กล่าวว่า เด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี มีวิธีการเรียนรู้ที่ซับซ้อนมากขึ้นกว่ากลุ่มอายุ 2-3 ปี นอกจากการได้สัมผัสแล้วยังเป็นการคิด จินตนาการ การค้นคว้า และลงมือปฏิบัติ การสร้างให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างต้องคำนึงถึงพัฒนาการและความต้องการของเด็ก เด็กอยากรู้อยากเห็น สนใจค้นหาสิ่งที่ตนอยากรู้อยากเห็น ทั้งที่เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานของสมอง การพัฒนาทางปัญญาจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เด็กค้นหาไม่อยู่นิ่ง เด็กจะต้องการสืบค้นทุกอย่างที่ได้สัมผัส การให้โอกาสเด็กได้สัมผัสทำให้เด็กซึมซับประสบการณ์สรุปความรู้โดยกระบวนการปรับตัว (Adaptation) กระบวนการปรับตัวนี้ต้องใช้หารยาประสบการณ์ ดังนั้นเด็กจึงชอบทำอะไรซ้ำ ๆ ทำนาน ๆ เมื่อเป็นที่พอใจแล้วเด็กจะเลิกสนใจ

การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมีจุดเริ่มต้นที่ความอยากรู้อยากเห็น ความสนใจใคร่รู้ เด็กแต่ละคนมีพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับกระบวนการของแต่ละคนที่ได้รับการพัฒนาและประเภทของความรู้ที่ได้รับมา และการมีประสบการณ์กับวัตถุต่าง ๆ เช่น เด็กเรียนรู้มนต์เกี่ยวกับสิ่งของรูปทรงสี่เหลี่ยมจากการสำรวจวัตถุที่มีรูปทรงสี่เหลี่ยม เด็กพัฒนาความรู้ทางสังคมเมื่อเขาได้รับการจัดประสบการณ์การทำงานเป็นกลุ่ม การเรียนรู้ภาษาและการเป็นสมาชิกทางสังคม เป็นการถ่ายทอดจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ได้จากกิจกรรมการสำรวจทดลองกับวัสดุอุปกรณ์ การเรียนรู้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เรียนรู้ได้จากกิจกรรมการลงมือกระทำกับวัตถุของจริง เช่น ชุดอุปกรณ์การเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับการเปรียบเทียบวัตถุที่สั้นที่สุดและยาวที่สุด การหาความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุต่าง ๆ การนับจำนวนการเรียงลำดับ และการจำแนกประเภท

เด็กเรียนรู้โดยการใช้ประสาทสัมผัสกระทำกับวัตถุด้วยความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ของเด็กเกี่ยวข้องกับการดูดซับประสบการณ์เข้ามา แล้วพยายามสร้างความเข้าใจ

ด้วยตนเอง และการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้แนะนำให้เด็กใช้ความคิดอย่างไตร่ตรองและตรวจสอบความคิดของตนขณะกำลังทำกิจกรรม จัดประสบการณ์ให้เด็กได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากวัตถุอุปกรณ์ที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมเรื่องการจมน้ำลอย ผู้สอนจัดให้มีโต๊ะเล่นน้ำและอุปกรณ์การเล่นน้ำที่น่าสนใจ ใจให้เด็กอยากรู้อยากเห็นและตัดสินใจลงมือกระทำการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เด็กได้พยากรณ์ความหนาแน่นของวัตถุที่จมน้ำและลอยน้ำ ทำการทดลองเพื่อทดสอบความคิดของตนจนได้คำตอบ ให้โอกาสเด็กได้เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและต้องเขียนรายงานหรือวาดรูปการค้นพบของตน

เด็กต้องการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงอย่างสม่ำเสมอ เด็กต้องการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกลุ่มเล็กและเรียนรู้เป็นรายบุคคลเพราะเด็กแต่ละคนสร้างความรู้ความเข้าใจ ด้วยตนเอง ผู้สอนควรให้การสนับสนุนให้เด็กได้ลงมือกระทำด้วยคิดโดยใช้ประสาทสัมผัสของตนกับวัตถุเด็กเรียนรู้ได้ดีจากคำถามที่ยังไม่มีคำตอบ และคำถามที่เกิดขึ้นจากความสงสัยระหว่างที่กิจกรรม

เด็กเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นเพราะทำให้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่น หรือมุมมองกับบุคคลอื่น ๆ และได้มีโอกาสตรวจสอบความคิดของตนเอง เมื่อเด็กมีปัญหาคำแนะนำจากผู้ใหญ่จะช่วยให้เด็กแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง หรือพบแนวทางการแก้ไขปัญหาที่น่าพึงพอใจ

Brewer (1995 : 52-53) กล่าวถึง การเรียนรู้ที่จัดตามความสนใจหรือให้เด็กได้แสดงออกในแนวทางใหม่ที่พวกเขาสนใจผู้สอนควรกระตุ้นให้เด็กเกิดความสงสัยอยากรู้คำตอบ พยายามทำการสืบค้นข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสรุป การเรียนรู้แบบนี้มีความสำคัญมากกว่าการเรียนรู้โดยการบอกข้อเท็จจริงจากครูการเรียนรู้ด้วยการระบวนการแสวงหาความรู้ไม่ทำให้เด็กได้ความรู้น้อย แต่ทำให้เด็กได้เรียนรู้ในบริบทที่มีความหมายด้วยกระบวนการอยากรู้อยากเห็น อยากรู้อยากเห็นของเด็กนี้เอง บทบาทของผู้ใหญ่ในฐานะผู้สอนต้องให้เด็กทำในสิ่งที่เด็กสนใจโดยมีผู้ใหญ่เป็นผู้ให้โอกาสทำให้เด็กคิด และให้คำชี้แนะเมื่อเด็กต้องการ และการสนับสนุนของผู้ใหญ่เป็นผู้ให้โอกาสทำให้เด็กคิด และให้คำชี้แนะเมื่อเด็กต้องการ และการสนับสนุนของผู้ใหญ่ต้องปฏิบัติอย่างเหมาะสมจึงจะสร้างความสำเร็จในการเรียนรู้ให้กับเด็ก

สรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี เรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสกระทำกับวัตถุด้วยความอยากรู้อยากเห็น เด็กเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น เด็กต้องการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และเป็นรายบุคคล การให้เด็กได้มีโอกาสและเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นทำให้เด็กได้ตรวจสอบความคิดของตน แต่เมื่อมีปัญหาเด็กต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่ควรให้เด็กได้เรียนรู้ตามความสนใจหรือให้เด็กได้แสดงออกในแนวทางที่เขาสนใจ บทบาทของครูเป็นผู้ให้คำแนะนำเมื่อเด็กต้องการและให้การสนับสนุนอย่างเหมาะสม

2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย

นักจิตวิทยาได้ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้งของมนุษย์และสัตว์ โดยศึกษาและสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาอิทธิพลของ ตัวแปรที่มีผลต่อการเรียนรู้ ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม

นักจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยมได้ศึกษาการเรียนรู้โดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus) และการตอบสนอง (Response) ซึ่งจะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรม

การเรียนรู้ นักจิตวิทยา กลุ่มนี้ ได้แก่ ธอร์นไดค์ (Edward Thorndike) พาฟลอฟ (Lvan Pavlov) และสกินเนอร์ (Skinner)

แนวคิดของธอร์นไดค์ (Thorndike) ธอร์นไดค์ได้ทำการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้แบบต่อเนื่องหรือทฤษฎีการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก โดยธอร์นไดค์ได้สร้างกรงทดลองที่ทำด้วยไม้ ภายในกรงมีคานไม้ที่ยึดกับเชือกซึ่งต่อไปยังประตูเพื่อให้ปิด-เปิดได้เมื่อเหยียบคาน แล้วนำแมวมานั่งไว้ภายในกรง นอกกรงมีปลาวางไว้ให้แมวมองเห็นได้ เมื่อแมวมองเห็นจะพยายามหาทางออกมากินอาหาร โดยพฤติกรรมของมันจะมีลักษณะลองผิดลองถูก ในระยะแรกแมวมองจะวิ่งวนไปมา แสดงอาการกระวนกระวายเพื่อหาทางออกมากินอาหาร จนกระทั่งไปเหยียบถูกคานโดยบังเอิญ ทำให้ประตูเปิด แต่จะใช้เวลาในการออกจากกรงได้เร็วขึ้นตามลำดับ แสดงว่าแมวมองเกิดการเรียนรู้ ธอร์นไดค์ สรุปว่า การลองผิดลองถูกนำไปสู่การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ ธอร์นไดค์จึงตั้งกฎการเรียนรู้ไว้ 3 กฎ คือ

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) หมายความว่า ถ้าบุคคลมีความพร้อมที่จะเรียนรู้แล้วได้เรียนจะเกิดความพอใจ ถ้าบุคคลพร้อมที่จะเรียนรู้แล้วไม่ได้เรียนจะเกิดความรำคาญใจ ถ้าบุคคลไม่พร้อมที่จะเรียนรู้แล้วถูกบังคับให้เรียนจะเกิดความรำคาญใจ

2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง พฤติกรรมใดที่ได้ฝึกฝนหรือทำอยู่บ่อย ๆ ย่อมเกิดความชำนาญ พฤติกรรมที่ไม่ได้ทำบ่อย ๆ หรือทิ้งไปนานย่อมทำไม่ได้ดีเหมือนเดิม

3. กฎแห่งผล (Law of Effect) หมายความว่า สิ่งใดก็ตามถ้าทำแล้วเกิดความพอใจและนำความสำเร็จมาให้ก็จะทำซ้ำอีก ส่วนการกระทำใดไม่ทำให้เกิดความพอใจก็จะเลิกพฤติกรรมนั้นหรือหลีกเลี่ยงไม่กระทำปฏิกริยานั้นซ้ำอีก

การนำทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ไปใช้

1. ก่อนสอน ครูควรสำรวจความพร้อมของเด็กก่อน หากเด็กยังไม่มีความพร้อมต้องหาวิธีทำให้เด็กพร้อมเสียก่อน
2. สร้างความพร้อมในการเรียนให้กับเด็กด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ทบทวนใช้สื่อเร้าความสนใจ
3. ควรฝึกฝน ฝึกปฏิบัติบ่อย ๆ เพื่อให้เกิดทักษะและความชำนาญ
4. ควรมีการสะท้อนผลการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กรู้ความสามารถและปรับปรุงตนเอง

5. การเรียนรู้บางอย่างที่เกิดจากการลองผิดลองถูก ต้องระมัดระวังอันตรายที่อาจเกิดขึ้น

แนวคิดของสกินเนอร์ (Skinner) สกินเนอร์ได้ทำการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้แบบการกระทำ โดยสกินเนอร์ได้สร้างกล่องกลิ้งขึ้นมา กล่องกลิ้งนี้เป็นกล่องสี่เหลี่ยมมีคานบังคับให้อาหารตกลงมาในจานที่รองรับเหนือคานบังคับจะมีหลอดไฟติดอยู่ เมื่อกดคานไฟจะสว่างและอาหารจะหล่นลงมา สกินเนอร์นำหนูทดลองอาหารใส่เข้าไปในกรง ตอนแรกพบว่าหนูจะมีการกระทำหลาย ๆ อย่าง เช่น วิ่งสำรวจไปรอบ ๆ กล่อง ตะกุกตะก่องหรือกัดแทะสิ่งต่าง ๆ ในที่สุดหนูบังเอิญไปกดถูกคานอาหารจึงตกลงมาทำให้หนูเกิดการเรียนรู้ว่าการเหยียบคานจะได้รับอาหาร ครั้งต่อไปเมื่อหนูหิวก็จะไปเหยียบบนคานซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวถือว่าหนูเกิดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ

สกินเนอร์ สรุปว่า การวางเงื่อนไขแบบการกระทำเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง การเสริมแรงเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้พฤติกรรมที่ความเข้มข้นขึ้น การเสริมแรงมี 2 ประเภท คือ

1. การเสริมแรงทางบวก เป็นการให้บุคคลได้รับผลประโยชน์หรือความพึงพอใจภายหลังการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเสร็จสิ้นลง ตัวเสริมแรงภายหลังที่มีพฤติกรรมที่ต้องการการเกิดขึ้นและให้การเสริมแรงทันที ควรเลือกตัวเสริมแรงมาเสริมแรงใส่เหมาะสมกับความต้องการแต่ละบุคคล

2. การเสริมแรงทางลบ เป็นการถอดถอนหรือนำเอาสิ่งที่ไม่พึงพอใจออกไปภายหลังที่บุคคลมีพฤติกรรมที่ต้องการเกิดขึ้นและส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการมากขึ้น การเสริมแรงทางลบมักใช้ควบคู่กับการลงโทษ เพื่อให้บุคคลละเว้นหรือเลิกแสดงพฤติกรรมที่ไม่ต้องการ เช่น เมื่อเด็กทำผิดจะไม่ให้ไปเล่น

การเสริมแรงทางบวกและการเสริมแรงทางลบเป็นกระบวนการที่ทำให้ได้พฤติกรรมที่ต้องการเพิ่มขึ้น เพราะผู้แสดงพฤติกรรมจะได้รับความสุข และความพึงพอใจภายหลังการแสดงพฤติกรรมสิ้นสุดลง เมื่อต้องการเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมให้เลือกใช้วิธีการเสริมแรงวิธีใดวิธีหนึ่งให้เหมาะสมกับสถานการณ์

การนำทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ไปใช้

1. ควรมีการเสริมแรงเด็กทุกครั้งที่มีพฤติกรรมที่ต้องการ
2. พยายามลดการเสริมแรงลงเมื่อเห็นว่าเด็กมีพฤติกรรมที่ดีแล้ว และเด็กมีความพึงพอใจในการทำโดยไม่หวังการเสริมแรง
3. ครูต้องไม่ให้เสริมแรงเด็กเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา
4. ในการสอนควรใช้วิธีสอนหลายๆ วิธีและเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา

2) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มความเข้าใจ

นักจิตวิทยาในกลุ่มทฤษฎีความเข้าใจหรือทฤษฎีสนาม เน้นในเรื่องของกระบวนการคิดและประสบการณ์ของมนุษย์ สำหรับทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มความเข้าใจกลุ่มนี้ ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มเกสตัลท์ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม และทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบ

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt Psychology) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ เชื่อว่า การเรียนรู้เกิดจากการนำการรับรู้มาสร้างรูปแบบใหม่ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในภาพรวม ฉะนั้นการจัดประสบการณ์จะต้องจัดรูปแบบขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจสถานการณ์นั้น และแนวทางของตนเองในทันที นั่นคือ การหยั่งเห็น (Insight) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้คือ โวล์ฟกัง โคห์เลอร์ (Wolfgang Kohler)

แนวคิดของโคห์เลอร์ (Wolfgang Kohler) โคห์เลอร์ (Konhler) ได้ทำการทดลองกับลิงชิมแปนซี โดยนำกล้วยไปแขวนไว้ที่บนเพดานที่สูงเกินกว่าลิงจะเอื้อมถึง ในบริเวณนั้นมีลังวางอยู่ ระยะเวลาเขาสังเกตว่า ลิงพยายามจะกระโดดเพื่อคว้ากล้วยแต่ไม่ได้ผลจึงลากลังไปได้ กล้วยแขวนอยู่ ในที่สุดก็สามารถคว้ากล้วยได้ โคห์เลอร์ได้อธิบายว่าการที่ลิงชิมแปนซีแก้ปัญหาได้เป็นผลจากการหยั่งเห็นเพราะเกิดการรับรู้ในการแก้ปัญหา

การนำทฤษฎีการเรียนรู้ของโคห์เลอร์ไปใช้

1. ครูควรจะสอนให้เด็กมองเห็นภาพรวมก่อนแล้วจึงเรียนในส่วนย่อย
2. สอนให้เด็กเรียนด้วยความเข้าใจ รู้จักคิด ตัดสินใจแก้ปัญหามากกว่า

การท่องเที่ยว

3. ให้โอกาสเด็กได้ฝึกฝนหรือทำซ้ำ ๆ อย่างสม่ำเสมอ

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้เชื่อว่าการเรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ เกิดจากการสังเกตจากสังคมและสภาพแวดล้อม โดยการสังเกตและเลียนแบบ นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้คือ แบนดูรา (Albert Bandura)

แนวคิดของแบนดูรา (Bandura) ทำการทดลองเด็กจากศูนย์เด็กเล็กทั้งชายและหญิง จำนวน 66 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 22 คน เป็นชาย 11 คน หญิง 11 คน เด็กทุกคนถูกพาไปในห้องมืดเพื่อดูภาพยนตร์โดยเข้าไปที่ละกลุ่ม เรื่องราวของภาพยนตร์มีตัวแบบพฤติกรรมที่ก้าวร้าว เด็กทุกคนได้ดูภาพยนตร์ที่มีเนื้อเรื่องเหมือนกันหมดแต่ต่างกันในตอนจบคือ กลุ่มที่ 1 จบลงด้วยมีผู้ใหญ่มาหาตัวแบบแล้วกล่าวชมเชยและให้ขนม กลุ่มที่ 2 ผู้ใหญ่เดินเข้ามาพร้อมมอบคำตำหนิ ดุด่า ว่ากล่าว ตัวแบบกลุ่มที่ 3 ไม่มีภาพยนตร์ตอนจบให้ดู หลังจากนั้นให้เด็กทั้งหมดมาอยู่รวมกันในห้องของเล่น จากการสังเกตแบนดูราพบว่า เด็กชายและเด็กหญิงจะแสดงความก้าวร้าวเหมือนที่ดูภาพยนตร์ ต่อจากนั้นเขาบอกให้เด็กแสดงพฤติกรรมเลียนแบบทั้งการพูดและการกระทำ โดยแสดงกับตุ๊กตาและมีรางวัลให้ ปรากฏว่า เด็กที่ดูภาพยนตร์ที่มีตัวแบบแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าไม่ให้อะไรถึงสองเท่า แบนดูราอธิบายว่า กระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้คือการสังเกตจากตัวแบบ

การนำทฤษฎีการเรียนรู้ของแบนดูราไปใช้

1. ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยควรทำตัวอย่างที่ดีเพื่อเป็นแบบอย่างให้กับเด็ก
2. การเรียนรู้สิ่งใดก็ตามควรมีการอธิบายและสาธิตวิธีการที่ถูกต้องเพื่อให้เด็กเข้าใจ เมื่อเด็กทำได้ควรให้คำชมเชยเพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำสิ่งนั้นต่อไป
3. จัดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็ก โดยการให้เด็กเห็นแบบอย่างที่ดี

ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบ (Discover Learning) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้เชื่อว่า เมื่อใดบุคคลมีความอยากรู้อยากเห็นจะมีแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมสำรวจสิ่งแวดล้อมและมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมจนเกิดการค้นพบนักจิตวิทยาในกลุ่มนี้คือ เจอโรม บรูเนอร์ (Jerome Bruner)

แนวคิดของบรูเนอร์ (Bruner) สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองโดยมีครูให้การสนับสนุนให้เด็กรู้จักคิดอย่างมีเหตุผลมีผลอันจะนำไปสู่การค้นคว้าทดลอง เพื่อให้เกิดความรู้อย่างเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอดในสิ่งที่เรียน ได้ค้นพบข้อเท็จจริงด้วยตนเอง

การนำทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ไปใช้

1. ควรฝึกให้เด็กค้นพบวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยพยายามจัดสภาพแวดล้อมเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้
2. ควรสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดการอยากรู้อยากเห็น

3. ควรให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

3) ความรู้เรื่องสมองของเด็กปฐมวัย

3.1 ธรรมชาติการเรียนรู้ของสมอง เดิมเรามักเข้าใจว่ากลไกการเรียนรู้

ในระบบจะเกิดจากการสร้างใยประสาทซึ่งมีอยู่ตลอดชีวิตและมีมากในวัยเด็ก ปัจจุบันเรามีความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้นแล้วว่าแม้การสร้างใยประสาทเชื่อมโยงระหว่างกันจะมีบทบาทในการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่กลไกที่สำคัญที่สุดในช่วง 25 ปี แรกกลับเป็นเรื่องของการจัดระเบียบใยประสาทที่เกิดขึ้นในสมองส่วนคิดทีละส่วน ๆ จากหลังมาหน้าในแต่ละวัย

พัฒนาการทางสมองสามารถพิจารณาในเชิงโครงสร้างพื้นฐานว่าเป็นปรากฏการณ์ของการขยายตัวและตัดทอนส่วนที่ไม่ได้ใช้ รวมทั้งการทำงานร่วมกันระหว่างสมองทั้ง 2 ซีก ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว กระบวนการพัฒนานี้เกิดขึ้นในลักษณะเป็นขั้นตอนของพัฒนานั้นก็คือ ในแต่ละระยะซึ่งก็คือในแต่ละวัย (วัยทารก วัยปฐมวัย หรือวัยอนุบาล วัยเรียน และวัยรุ่น) จะมีบางส่วนของสมองที่เติบโตเต็มที่และบรรลุวุฒิภาวะสมองก่อนส่วนอื่น ๆ และนี่คือ รากฐานของแนวคิด “โอกาสแห่งการเรียนรู้” ซึ่งอาศัยความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการของสมองมาส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมในแต่ละวัย โอกาสแห่งการเรียนรู้จึงเป็นช่วงเวลาที่เป็นโอกาสทองในการวางพื้นฐานการเรียนรู้แต่ละเรื่องแตกต่างกันไป ถ้าเด็กไม่ได้เรียนรู้ในช่วงนี้ การพัฒนาให้เต็มศักยภาพจะทำได้ยาก

ความเข้าใจนี้ยังครอบคลุมการเรียนรู้ทั้งส่วนที่เป็นปัญญา “ภายนอก” หรือความรู้และทักษะต่าง ๆ ในลักษณะที่หลากหลายหรือพหุปัญญา (Multiple Intelligence) และปัญญา “ภายใน” คือความสามารถในการควบคุมตนเองและคุณลักษณะภายในของบุคคล หรือที่เรียกกันว่า EI บ้าง EQ บ้าง (Emotional Intelligence) ทั้งนี้ก็เป็นเพราะในสมองใหญ่ของเราประกอบด้วยสมองส่วนคิด (Cerebral Cortex) และสมองส่วนอยาก (Limbic System) ซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับสัญชาตญาณและอารมณ์ การเติบโตของปัญญาภายนอกเป็นผลจากการเรียนรู้หรือสมองส่วนคิดส่วนต่าง ๆ ในการที่จะจัดการกับสิ่งแวดล้อมภายนอก ขณะที่ปัญญาภายในเป็นผลจากการเรียนรู้ในการจัดการกับสัญชาตญาณและอารมณ์อันเป็นความต้องการภายในโดยนัยนี้ ก็คือ สมองมีศักยภาพในการพัฒนาปัญญาภายนอกและปัญญาภายในไปด้วยกัน ปัญหาอยู่ที่ว่าเราได้ใช้ศักยภาพนี้ตามระยะต่าง ๆ ของโอกาสแห่งการเรียนรู้หรือไม่ โดยเฉพาะในด้านปัญญาภายในซึ่งจะเป็นรากฐานของคุณลักษณะสำคัญของคนในสังคมไทยสืบไป

การเปลี่ยนแปลงนี้หากมองจากกายวิภาคของสมองแล้วจะมีลักษณะจากหลังไปหน้าเริ่มจากวัยทารก สมองส่วนที่บรรลุวุฒิภาวะก่อนโดยผ่านกระบวนการขยายตัวและตัดส่วนที่ไม่ได้ใช้ ได้แก่ด้านหลังของสมองที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้โลกภายนอกทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเห็น การได้ยิน การสัมผัส มิติสัมพันธ์ เป็นต้น ถัดมาในช่วงปฐมวัยและวัยเรียน ได้แก่ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประสานหน้าที่ต่าง ๆ เข้าด้วยกันในช่วงวัยรุ่น สมองสุดท้ายของสมองใหญ่ ได้แก่ ส่วนหน้าสุดที่จะเกี่ยวข้องกับวิจารณ์ญาณและตัดสินใจต่าง ๆ ซึ่งอาศัยช่วงเวลาที่ยาว 12-13 ปี นับแต่เข้าสู่วัยรุ่นจนกระทั่งพัฒนาเต็มที่ ในระยะนี้ก็เป็นช่วงเดียวกับที่สมองส่วนอยาก (Limbic System) มีการเปลี่ยนแปลงจากการได้รับฮอร์โมนเพศ ทำให้มีความต้องการทางเพศ การแสวงหาความตื่นเต้นตลอดจนความรุนแรง ขณะเดียวกันการที่มีการสร้างใยประสาทอย่างมากมายในช่วงต้นของวัยรุ่น

ทำให้เกิดความสับสนในการประสานสั่งการ จนกลายเป็นลักษณะที่โดดเด่นของวัยรุ่น ซึ่งกว่าที่สมองส่วนหน้าจะบรรลุวุฒิภาวะก็ต้องอาศัยการเรียนรู้อีกยาวไกล

แผนการจัดประสบการณ์

การสอนในระดับปฐมวัยนั้นไม่สอนเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่น ดังนั้น การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาครบทุกด้านบรรลุจุดหมายตามหลักสูตรนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์และรู้หลักการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. จุดประสงค์ของการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

1.1 เพื่อให้ผู้สอนวางแผนล่วงหน้าในการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็กได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

1.2 เพื่อให้ผู้สอนนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมประจำวันให้บรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้

2. การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร ผู้สอนควรดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ความสัมพันธ์ของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (จุดหมาย) ตัวบ่งชี้สภาพที่พึงประสงค์ของเด็ก 3-5 ปี

3. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้ซึ่งกำหนดไว้สองส่วน คือ ส่วนที่เป็นประสบการณ์สำคัญและส่วนที่เป็นสาระที่ควรรู้ โดยผู้สอนจะต้องวิเคราะห์และเลือกนำมากำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์

4. การกำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนกำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งมีหลากหลาย รวมทั้งศึกษาแนวคิดจากนวัตกรรมที่ผู้สอนต้องการใช้สอดแทรกลงในการจัดประสบการณ์ สำหรับรูปแบบที่นิยมใช้จัดประสบการณ์เป็นรายสัปดาห์ บางสัปดาห์อาจใช้หน่วยตามความสนใจของเด็ก โดยพิจารณาข้อมูลหลักสูตรสถานศึกษา ตัวเด็ก สภาพแวดล้อม สังคม-วัฒนธรรมประกอบ ทั้งนี้สามารถยืดหยุ่นตามความเหมาะสม สำหรับการจัดประสบการณ์แบบหน่วยผู้สอนต้องกำหนดหัวเรื่องโดยใช้เป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก การกำหนดหัวเรื่องสามารถทำได้ 3 วิธี คือ

4.1 วิธีที่ 1 เด็กเป็นผู้กำหนด วิธีนี้ผู้สอนจะเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้กำหนดหัวเรื่องได้ตามความสนใจของเด็ก

4.2 วิธีที่ 2 ผู้สอนและเด็กร่วมกันกำหนด วิธีนี้เป็นวิธีที่ร่วมกันกำหนดระหว่างผู้สอนกับเด็ก โดยผู้สอนกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น แล้วนำเรื่องที่สนใจมากำหนดเป็นหน่วยการจัดประสบการณ์

4.3 วิธีที่ 3 ผู้สอนเป็นผู้กำหนด วิธีนี้ผู้สอนจะเป็นผู้วางแผนกำหนด หน่วยการจัดประสบการณ์และสาระการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยไว้ล่วงหน้า โดยพิจารณาจากโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่จัดทำไว้ หน่วยการจัดประสบการณ์นี้สามารถปรับและยืดหยุ่นได้ตามความสนใจของเด็ก การกำหนดหัวเรื่องหน่วยการจัดประสบการณ์สามารถแบ่งได้ดังนี้

- 4.3.1 เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก
- 4.3.2 ตรงตามความต้องการและความสนใจของเด็ก
- 4.3.3 สอดคล้องกับสภาพและการดำเนินชีวิตประจำของเด็ก
- 4.3.4 ผนวกคุณธรรมและจริยธรรมเข้าไปได้อย่างผสมกลมกลืน

5. เขียนแผนการจัดประสบการณ์ ผู้สอนควรพิจารณาเขียนแผนจัดประสบการณ์ที่ผู้สอนนำไปใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัยที่ผู้สอนรับผิดชอบ ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับหลักการการจัดการศึกษาปฐมวัย

5.1 นำหน่วยการจัดประสบการณ์มากำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้ เมื่อได้หน่วยการจัดประสบการณ์แล้วผู้สอนกำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้ให้เข้ากับหัวเรื่องหน่วยการจัดประสบการณ์ สาระการเรียนรู้ประกอบด้วยประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรรู้ ซึ่งสาระที่ควรรู้ในหลักสูตรนั้นเป็นสาระที่ไม่ได้กำหนดรายละเอียดของเนื้อหาให้ ทั้งนี้เพื่อประสงค์ให้สามารถยืดหยุ่นได้โดยง่าย สะดวกต่อการปรับให้เหมาะสมกับความสนใจและสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก

5.2 สังเกตหรือระดมความคิดจากเด็ก ผู้สอนอาจสนทนากับเด็กเพื่อจะได้ทราบจากเด็กว่ามีประสบการณ์เดิมในหัวเรื่องนั้นมากน้อยเพียงใด เด็กอยากทราบอะไรเพิ่มเติมและผู้สอนควรตรวจสอบหลักสูตรเพิ่มเติม สิ่งที่เด็กควรรู้ในหน่วยหรือหัวเรื่องนั้น ๆ

5.3 เขียนแผนจัดประสบการณ์ เมื่อได้ข้อขยายสาระที่เด็กต้องการรู้และสาระที่ผู้สอนคิดว่าเด็กควรรู้เพิ่มเติมแล้ว ผู้สอนต้องเขียนแผนการจัดประสบการณ์โดยคำนึงถึงมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ในเด็กแต่ละกลุ่มอายุที่ผู้สอนรับผิดชอบ ประสบการณ์สำคัญที่คาดว่าจะเกิด สื่อ กิจกรรม และการประเมิน

สำหรับรูปแบบการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่นิยมใช้มี 2 รูปแบบ คือ แบบตารางและแบบไม่ใช้ตาราง ครูสามารถเลือกใช้ได้ตามสะดวก

หัวข้อสำคัญที่ควรมีในแผนการจัดประสบการณ์มี ดังนี้

1) ชื่อหน่วยการจัดประสบการณ์ ระบุชื่อหัวเรื่องที่ใช้ในการจัดประสบการณ์จากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่กำหนดไว้แล้ว หรือยืดหยุ่นปรับตามความสนใจของเด็ก

2) จุดประสงค์ทั่วไป ระบุเป้าหมายพฤติกรรมที่ต้องการให้เด็กเกิด เมื่อเด็กทำกิจกรรมครบตามระยะเวลาที่ผู้สอนวางแผนไว้ ทั้งนี้ควรอยู่บนพื้นฐานพัฒนาการเด็กและจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย/สถานศึกษาปฐมวัย

3) วันที่ ระบุเวลาที่ทำการสอน

4) เวลา ระบุตามตารางกิจกรรมประจำวัน

5) ชื่อกิจกรรม ระบุชื่อกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวัน

ซึ่งแต่ละหน่วยงานอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกัน เช่น กิจกรรมในวงกลม/กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นต้น

- 6) จุดประสงค์ ระบุเป้าหมายพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดกับเด็ก เมื่อทำกิจกรรมในหน่วยแล้วและควรอยู่บนพื้นฐานพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน
- 7) สารการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยสาระที่ควรรู้และประสบการณ์สำคัญ เป็นสาระที่ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษาที่บุคลากรสถานศึกษาร่วมกันจัดทำเป็น ประสบการณ์สำคัญที่คาดว่าจะได้ใช้ในการเรียนสาระและถูกกำหนดไว้แล้วในหลักสูตรของสถานศึกษา ที่บุคลากรสถานศึกษาร่วมกันจัดทำ
- 8) วิธีดำเนินกิจกรรม ระบุกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบโดยคำนึงถึงวัย พัฒนาการ ช่วงความสนใจของเด็ก และจุดประสงค์ที่ต้องการ
- 9) สื่อ ระบุสื่อที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมควรเริ่มจากของจริง ของจำลอง รูปภาพ ฯลฯ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็ก
- 10) การประเมิน ระบุวิธีการประเมินและสิ่งที่ประเมิน ซึ่งวิธีการ ประเมินของเด็กปฐมวัยมีหลายวิธี วิธีที่เหมาะสม คือ การสังเกต การสนทนา ฯลฯ
- 11) บันทึกหลังสอน ระบุผลการจัดกิจกรรมที่เกิดขึ้น (เด็ก/ครู) และปัญหาการจัดการในชั้นเรียน พร้อมแนวทางการพัฒนา/ปรับปรุง
3. การหาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
 3.1 ภาระงานหลายครั้ง มีเนื้อหาสาระมาก มีการวัดผลระหว่างเรียน (Formative) หลายครั้ง 80/80 มีความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 154)
- 80 ตัวแรก เป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)
- 80 ตัวหลัง เป็นประสิทธิภาพของผลโดยรวม (E_2)
- ประสิทธิภาพจึงเป็นร้อยละของค่าเฉลี่ยเมื่อเทียบกับคะแนนเต็ม ซึ่งต้องมีค่าสูง จึงจะชี้ถึงประสิทธิภาพได้กรณีนี้ใช้ร้อยละ 80
- 80 ตัวแรก ซึ่งเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ เกิดจากการนำคะแนนที่ได้ ระหว่างการดำเนินการ (ระหว่างเรียนหรือระหว่างการทดลอง) มาหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบเป็นร้อยละ ซึ่งได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
- 80 ตัวหลัง ซึ่งเป็นประสิทธิภาพของผลโดยรวม เกิดจากการนำคะแนน จากการวัดโดยรวมเมื่อสิ้นสุดการสอนหรือสิ้นสุดการทดลอง มาหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบเป็นร้อยละ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
4. การหาดัชนีประสิทธิผลของการสอน
 ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness) คือ ค่าความแตกต่างของคะแนนการทดสอบ ก่อนเรียนและคะแนนการทดสอบหลังเรียน ดัชนีประสิทธิผลคำนวณได้จากการหาค่าความแตกต่างของการทดสอบก่อนทดลองและการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุด (เผชิญ กิจกรรมการ และสมนึก ภัททิยธนี. 2545 : 30-36) ดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงขอบเขตและประสิทธิภาพสูงสุดของสื่อการเรียนการสอน
- จำนวนเศษของ E.I. จะเป็นเศษที่ได้จากการวัดระหว่างทดสอบก่อนเรียน (P_1) และการทดสอบหลังเรียน (P_2) ซึ่งคะแนนทั้งสองประเภทนี้จะแสดงถึงค่าร้อยละของคะแนนรวมสูงสุด ที่ทำได้ (100%) ตัวหารของค่าดัชนี คือ ความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียน (P_1) และคะแนนรวมสูงสุดที่นักเรียนทั้งหมดสามารถทำได้

ดัชนีประสิทธิผลสามารถนำไปใช้ประเมินสื่อ โดยเริ่มจากการทดสอบก่อนเรียนซึ่งเป็นตัววัดว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับใด รวมทั้งการวัดด้านความเชื่อ เจตคติ และความตั้งใจของผู้เรียน คะแนนที่ได้จากการทดสอบมาแปลงให้เป็นร้อยละและหาคะแนนสูงสุดที่เป็นไปได้ นำนักเรียนเข้ารับการทดลอง เสร็จแล้วทำการสอบหลังเรียนนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีประสิทธิผล โดยนำคะแนนก่อนเรียนไปลบออกจากคะแนนหลังเรียนได้เท่าใดนำมาหารด้วยค่าที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนสูงสุดที่ผู้เรียนทำได้ ลบด้วยคะแนนทดสอบก่อนเรียนโดยทำให้อยู่ในรูปร้อยละ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา

การสอนแบบจิตปัญญา เป็นการสอนที่มุ่งถึงจิตใจของผู้เรียนที่ต้องการเรียนอย่างมีความสุข ควบคู่ไปกับการพัฒนาปัญญา วิธีการสอนจะเน้นที่กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนด้วยตนเอง ซึ่งการสอนแบบจิตปัญญาพัฒนาขึ้นโดย กุลยา ตันติผลาชีวะ (2543) อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยพัฒนามาจากรูปแบบการฝึกอบรมที่ใช้มากกว่า 20 ปี โดยนำลักษณะเฉพาะของกิจกรรมมาจัดเป็นระบบการเรียนการสอนและออกเป็นรายงานในปี พ.ศ. 2543 มโนทัศน์ของการสอนแบบจิตปัญญา คือ การจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้วยการให้ความหมายของจิตว่าเป็นการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน มีปฏิบัติการทางความคิด ตื่นตัวและสนุกที่จะเรียน ส่วนปัญญา หมายถึง การเสริมพุทธิปัญญาจากการเพิ่มพูนและขยายข้อความรู้ที่จำเป็นต้องเรียนให้เกิดความเข้าใจอย่างกระจ่างชัดและจำได้จากกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยความหมายของจิตปัญญาและปัญญาดังกล่าวนี้ทำให้การจัดการเรียนการสอนเน้นกิจกรรมสำคัญ 6 ประการ ที่เป็นสัญลักษณ์การสอนแบบจิตปัญญาที่เรียกอีกอย่างว่า การสอนแบบ ABCDP-A ซึ่งหมายถึง ลักษณะของกิจกรรมมีลักษณะ ABCDP โดยมี A เป็นการประเมินภาพการสอนของครู

1. ความหมาย

การเรียนรู้แบบจิตปัญญา (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2551 : 176) หมายถึง การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยมุ่งถึงจิตปัญญา โดยให้ความหมายจิตว่าเป็นการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน มีปฏิบัติการทางความคิด ตื่นตัว และสนุกที่จะเรียน ส่วนปัญญาให้หมายถึง การส่งเสริมพุทธิปัญญาด้วยการเพิ่มพูนและขยายข้อความรู้ที่จำเป็นต้องเรียนให้เกิดความเข้าใจอย่างกระจ่างชัดและจำได้จากกิจกรรมการสอน

2. แนวคิดพื้นฐาน

การสอน คือ การสร้างผู้เรียนและเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างมีจุดประสงค์ เกิดความคิดงอกงามทางปัญญาด้วยตนเอง การสอนแบบจิตปัญญาเชื่อว่า การสอนที่มีประสิทธิภาพต้องทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใหม่อย่างมีความสุข เกิดองค์ความรู้จากกิจกรรมและสื่อที่ครูออกแบบมาประกอบหาคำตอบอย่างมีความหมาย สามารถสร้างนิสัยความต้องการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถคิดค้นพัฒนาตนและสิ่งที่ตนรับผิดชอบอย่างมีคุณภาพได้ การเรียนการสอนที่บรรลุเป้าหมายนี้ได้ต้องเป็น การสอนที่ทำให้

1. ผู้เรียนจำเนื้อหาได้
2. ผู้เรียนผ่อนคลายขณะเรียน

3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนด้วยการปฏิบัติการทางความคิด
4. ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเองและรู้ถึงความก้าวหน้าของตนจากกิจกรรมการเรียนการสอนเรียกว่า “จิตดี ปัญญาเกิด”

การสอนแบบจิตปัญญามุ่งพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ในขณะที่เดียวกันผู้เรียนต้องเรียนอย่างมีความสุขด้วย อีกทั้งเกิดความรักในความรู้ องค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอนแบบจิตปัญญามี 4 ประการที่สำคัญ คือ

1. องค์ประกอบที่ 1 มโนทัศน์ที่ต้องเรียน มโนทัศน์ (Concept) หมายถึง ความคิดสำคัญของสิ่งของและเรื่องราวต่าง ๆ รวมถึงแนวคิดสำคัญของเหตุการณ์ เรื่อง กฎ หลักการ หรือทฤษฎีที่บ่งบอกลักษณะหรือความเฉพาะของสิ่งต่าง ๆ หรือเรื่องต่าง ๆ ที่ครูต้องการให้เด็กเรียนรู้ เมื่อครูกำหนดเรื่องที่ต้องสอนได้แล้ว ต้องนำมาเขียนกรอบมโนทัศน์ของเรื่องที่ต้องเรียนนั้นว่าคืออะไร จุดประสงค์เพื่อให้ครูออกแบบกิจกรรมการสอน

2. องค์ประกอบที่ 2 กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติการคิดด้วยการเรียนแบบร่วมมือกับกลุ่ม เกิดจากการค้นพบข้อความรู้และน้อมนำตนเองให้ก้าวหน้าด้วยการเรียนรู้มโนทัศน์ที่ต้องเรียนจากกิจกรรมที่ครูจัด ลักษณะของกิจกรรมการสอนเป็นกิจกรรมมี ดังนี้

- 2.1 ปฏิบัติการคิด (A) การสอนที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นการสอนที่กระตุ้นความใคร่รู้ใคร่เห็นของผู้เรียน การได้จับ ได้สัมผัส ได้คิด ได้เห็น เป็นการกระตุ้นการเรียนรู้ทั้งสิ้น ครูต้องจัดกิจกรรมการสอนที่ให้โอกาสผู้เรียนได้ปฏิบัติและได้คิดอย่างแท้จริง

- 2.2 การแสดงออก (B) ครูมีหน้าที่ให้ผู้เรียนแสดงออกด้วยการให้อิสระแก่ผู้เรียนในการคิดและกระทำการเรียนรู้อ ให้โอกาสผู้เรียนร่วมการคิดค้นและนำเสนอด้วยความรู้สึกสบายใจ หลักการสำคัญคือการเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ลดพฤติกรรมที่ไม่ต้องการลง การแสดงออกของผู้เรียนต้องเป็นการแสดงออกที่นำไปสู่การเรียนรู้ จากงานกลุ่มหรืองานเดี่ยวที่ครูมอบหมายให้ทำหรือผู้ที่เรียนสนใจทำ รูปแบบของการแสดงออกที่ครูต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในการเรียนรู้คือ

- 2.2.1 ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าสังเกตพบอะไรจากการกระทำ

- 2.2.2 ผู้เรียนต้องแสดงความสามารถจำแนกเรื่องที่ศึกษาอย่างมีเหตุผล

- 2.2.3 ผู้เรียนต้องพูด สนทนา อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

เพื่อหาข้อสรุปของกลุ่มที่เกิดจากการคิดอย่างชัดเจน

- 2.2.4 การลงมือปฏิบัติ การเรียนด้วยการลงมือปฏิบัตินี้จะเป็นการปฏิบัติด้วยการลงมือกระทำ การคิด การพูดหรือการแสดงอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้

- 2.2.5 การคิดในเบื้องต้นของการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด เริ่มจากโจทย์ปัญหาของครูและความหมั่นใช้คำถามของครูในการให้ผู้เรียนคิดค้นพบหาคำตอบ ครูอาจตั้งประเด็นคำถามให้คิดร่วมกันหรือให้คิดคนเดียว ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์การเรียนการสอน

- 2.3 การเรียนแบบร่วมมือ (C) ความร่วมมือในการเรียนการสอน หมายถึง การเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเด็ก ๆ โดยสมาชิกของกลุ่มมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยการศึกษาข้อมูลหรือแก้ปัญหาร่วมกัน จากกรณีศึกษาหรือปัญหาที่ครูกำหนดมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้กำลังใจ

ให้การดูแลกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกและไว้วางใจกัน ข้อผิดพลาดของกลุ่มให้ถือเป็น ข้อตกลงร่วมกัน กลุ่มที่ใช้ในการเรียนแบบจิตปัญญานี้เป็นกลุ่มขนาดเล็กมากที่สุดไม่เกิน 5-6 คน

2.4 การเรียนด้วยการค้นพบ (D) การเรียนสิ่งใดก็ตามที่ผู้เรียนได้เพียงแต่ จินตนาการ โดยไม่ได้สัมผัส ยากที่ผู้เรียนจะเข้าใจหรือเรียนรู้ได้ ถ้าหากต้องการให้มีการเรียนรู้เกิดขึ้น มีองค์ความรู้อย่างแท้จริงแล้วต้องให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง แล้วค้นพบความรู้ด้วยตนเอง (Discovery Learning) การสอนเพื่อให้มีการค้นพบนี้ครูต้องมีโน้ตทัศน์ของเรื่องที่สอนอย่างชัดเจน รู้วิธีสอน รู้วัยของผู้เรียน ต้องรู้ว่าผู้เรียนรู้อะไรมาก่อน การสอนมุ่งให้เด็กค้นพบด้วยจิตมีสุขและ ใช้ปัญญาเพื่อให้เด็กค้นพบความรู้ ครูจึงไม่ใช่ผู้ให้แต่เป็นผู้ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เรียนรู้ โดยใช้หลักการสอน 3 ประการ คือ

2.4.1 ให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบจากกิจกรรมที่ครูกำหนด ผู้เรียนต้องดำเนิน กิจกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้จากสิ่งที่ครูให้ค้นคว้าเพื่อหาคำตอบ โดยผู้เรียนต้องค้นหาคำตอบ ด้วยตนเอง

2.4.2 ผู้เรียนสร้างมโนทัศน์หรือองค์ความรู้จากประสบการณ์หรือกิจกรรม การเรียน โดยอาศัยข้อมูลที่ได้รับจากครูประกอบการคิดของผู้เรียนที่นำไปสู่การสรุปมโนทัศน์หรือ องค์ความรู้ใหม่ที่ชัดเจน

2.4.3 ผู้เรียนขยายข้อความรู้ โดยครูให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) หรือปัญหาใหม่ให้ผู้เรียนทราบหรือแก้ไขโดยใช้ประสบการณ์ที่เคยมีมาก่อนในการคิดหาคำตอบ การได้คิดซึ่มซับที่ละน้อยนี้จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการขยายความรู้ที่มีอยู่เดิมให้กว้างขวางขึ้น

2.5 ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ (P) ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ หมายถึง การเรียนรู้ของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้นเป็นระยะ ๆ ระหว่างกระบวนการเรียนการสอนจากลำดับที่ง่ายที่สุดไป ถึงลำดับที่ยากที่สุด ด้วยการเห็นหรือตระหนักจากการฟังหรือการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียน จะได้รู้จากการสรุปร่วมกับครูหรือการประเมินผลการเรียน

3. องค์ประกอบที่ 3 การประเมินภาพการสอน (A)

การประเมินภาพ (Assessment) มีความสำคัญสำหรับการสอนแบบ จิตปัญญา เพราะการประเมินภาพจะช่วยครูอนุมานระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นว่า ผู้เรียนสามารถสร้างมโนทัศน์หรือองค์ความรู้ใหม่ได้ตามจุดประสงค์ของการสอนได้หรือไม่ หากไม่เกิด ครูต้องแก้ปัญหาให้ทันในช่วงเวลาที่กำหนดสอน การสอนแต่ละช่วงเวลามีความหมายมากสำหรับการ สอนแบบจิตปัญญาครูต้องประเมินตลอดระยะเวลาว่าผู้เรียนสนใจการสอนเป้าหมายเรียนรู้ ตามจุดประสงค์หรือไม่

การประเมินภาพการสอนแบบจิตปัญญามี 2 ลักษณะ คือ

1. การประเมินการสอนในขณะที่ดำเนินการสอน ครูต้องประเมินอยู่เสมอว่า กิจกรรมที่ครูจัดนั้นกระตุ้นผู้เรียนให้ปฏิบัติภารกิจหรือไม่ ผู้เรียนสนใจเพียงใด การประเมินการสอน 2 แบบ คือ ประเมินระหว่างสอน เป็นการประเมินประสิทธิภาพการสอนกับอีกแบบหนึ่งคือประเมิน กิจกรรมการสอนว่ามีลักษณะของจิตปัญญา กล่าวคือ กิจกรรมการเรียนรู้มีลักษณะ ABCDP หรือไม่ อย่างไร

2. การประเมินการเรียนรู้ ก่อนจบการสอนแต่ละหน่วยการสอนครูต้องร่วมกับผู้เรียนในการสรุปข้อความรู้ที่ได้เรียนว่าเด็กได้เรียนรู้อะไร อย่างไร วิธีประเมินอาจเป็นการทดสอบใช้คำถามร่วมกันสรุปหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่ครูเห็นเหมาะสม

4. องค์ประกอบที่ 4 หน่วยเวลากำกับการสอน หน่วยเวลาสำคัญมากสำหรับการสอนแบบจิตปัญญา เป็นตัวกำหนดเป้าหมายการสอนปริมาณเนื้อหาและความซับซ้อนของกิจกรรม การดำเนินการสอนตามแผนแต่ละหน่วยเวลาต้องทำให้จบในเวลาที่กำหนด การตรงต่อเวลาที่กำหนดมีประโยชน์กับการสอนอย่างน้อย 3 ประการ คือ

4.1 คุณชั้นเรียนได้ หมายถึง การที่ครูสามารถที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจงานที่ครูกำลังให้เรียนด้วยกิจกรรมและการไม่กินเวลาทำให้เด็กไม่เครียด

4.2 รักษาสมดุลระหว่างกิจกรรมกับเนื้อหาสาระวิชาที่ต้องเรียน การกำกับเวลาให้เป็นไปได้เหมาะสมกับความสนใจและลักษณะงานที่มอบหมาย ซึ่งในเด็กเล็กระยะเวลาแต่ละกิจกรรมควรสั้นประมาณ 5-10 นาที

4.3 ฝึกวินัยการตรงต่อเวลา ครูต้องดำเนินกิจกรรมการสอนอย่างต่อเนื่องในการจูงใจให้ผู้เรียนดำเนินการเรียนให้เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์การสอนที่ครูต้องการและจบตามเวลาที่ครูกำหนด

3. การเรียนการสอน

การเรียนการสอนแบบจิตปัญญา เป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีการปฏิบัติและเกิดการคิดโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานประกอบกับการทำงานร่วมมือกันเป็นกลุ่ม ซึ่งในแต่ละตอนของการสอนครูต้องใส่ใจต่อการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน เพื่อปรับกลยุทธ์การสอนของครูที่จะทำให้การสอนบรรลุจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ คือ ผู้เรียนสนุกและเรียนรู้ในเรื่องที่ครูสอนอย่างประทับใจ กระบวนการสอนมี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพและความต้องการของผู้เรียน การศึกษาสภาพและความต้องการของผู้เรียน เป็นงานขั้นต้นที่มีความสำคัญสำหรับการสอนแบบจิตปัญญา ครูจะต้องทราบว่าครูจะสอนชั้นไหน วิชาอะไร ลักษณะผู้เรียนเป็นอย่างไร อ่อน เก่ง สน คือ หรือมีปัญหาที่ต้องให้ความสนใจพิเศษ ทั้งนี้เพื่อให้การออกแบบกิจกรรมการสอนเป็นไปอย่างสอดคล้องกับผู้เรียน นอกจากนี้ครูต้องรู้สภาพท้องถิ่นของผู้เรียนเพื่อประมวลประสบการณ์เข้ามาออกแบบกิจกรรมด้วย จากข้อมูลที่ครูได้นำมากำหนดหัวข้อเรื่องและกรอบกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ขั้นที่ 2 กำหนดมโนทัศน์ที่ต้องเรียน การสอนให้เกิดมโนทัศน์เป็นการสร้างความสามารถทางปัญญาแก่ผู้เรียน ฝึกผู้เรียนให้รู้จักประมวลผลความรู้จากข้อมูลจริงที่ได้รับจากประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูออกแบบ ซึ่งข้อความหรือมโนทัศน์นั้นครูต้องสร้างกรอบมโนทัศน์ของหัวข้อเรื่องให้ได้จนกว่าจะมีเนื้อหาหลักที่ครูต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้คืออะไร

3. ขั้นที่ 3 กำหนดจุดประสงค์ของการเรียนการสอน จุดประสงค์ของการเรียนการสอนระดับอนุบาลแตกต่างจากการสอนในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาตรงที่การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย มุ่งส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง ให้เด็กพัฒนาจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและส่วนรวมรวมทั้งมีประสบการณ์ตรง ซึ่งเป้าหมายการศึกษานี้ผนวกกับแนวคิดทางจิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การสอนแบบจิตปัญญาจึงกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไว้ 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ส่งเสริมพัฒนาการตามวัย
 3.2 ส่งเสริมพัฒนาการจิตนิยมที่มุ่งเน้นการพัฒนาจิตสำนึกที่ดี การมีสุนทรียต่อ
 สิ่งแวดล้อมสังคมและตนเอง

3.3 การส่งเสริมพุทธิปัญญาซึ่งหมายถึงการพัฒนาความรู้ทักษะขั้นพื้นฐาน
 5 ด้าน สำหรับเด็กปฐมวัย คือ ลักษณะนิสัย สังคม ภาษา วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์

4. ขั้นที่ 4 ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นขั้นของการพัฒนากิจกรรม
 การเรียนการสอนที่มุ่งคุณสมบัติสำคัญของกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญา 5 ประการ คือ A B C
 D P มีความหมาย ดังนี้

4.1 A มาจาก (Active Learning) หมายถึง การแสดงออกระหว่างเรียน
 ทั้งนี้เพื่อการแสดงผลงานและการมีส่วนร่วมกับกลุ่ม ได้ปฏิบัติ ได้คิด

4.2 B มาจาก (Behaving Well) หมายถึง การแสดงออกระหว่างเรียน
 ทั้งนี้เพื่อการแสดงผลงานและการมีส่วนร่วมกับกลุ่ม ได้แสดงออกเดี่ยว ได้แสดงออกกับกลุ่ม

4.3 C มาจาก (Cooperative Learning) หมายถึง การเรียนรู้แบบร่วมมือ
 ที่เกิดจากการเรียนในกลุ่มย่อยที่กำหนดในกิจกรรม ได้เรียนกับเพื่อน ได้รู้กับเพื่อน

4.4 D มาจาก (Discovery Learning) หมายถึง การเรียนรู้จากการค้นพบ
 จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนได้ค้น ได้พบความรู้

4.5 P มาจาก (Progress) หมายถึง การก้าวหน้าในการเรียน ซึ่งสังเกต
 ได้โดยครูและผู้เรียนเองว่าได้เพิ่มหรือพัฒนา

หลักสำคัญในการออกแบบกิจกรรมแต่ละเรื่อง ครูต้องตรวจสอบกิจกรรม
 การเรียนการสอนที่ครูพัฒนาขึ้นว่ามีลักษณะของ ABCDP ครบหรือไม่ กล่าวคือ มีกิจกรรมที่เด็กได้
 ลงมือกระทำใหม่ (A) ได้แสดงออกใหม่ (B) กระทำกิจกรรมเป็นกลุ่มอย่างไร (C) ได้เรียนรู้อะไร (D)
 การเรียนรู้นั้นเป็นการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นตามจุดประสงค์การสอนของครูหรือไม่ (P) ถ้าครบแปลว่าครู
 วางแผนความรู้แบบจิตปัญญาถูกต้อง ทั้งนี้ในกิจกรรมการเรียนการสอนไม่จำเป็นว่าลักษณะกิจกรรม
 ต้องเรียงลำดับเป็น A B C D P ลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือหลายลักษณะอาจอยู่ในขั้นนำ
 ขั้นสอนหรือขั้นสรุปก็ได้ ขึ้นอยู่กับรูปแบบกิจกรรมและเนื้อหาวิชาของครู

5. ขั้นที่ 5 ดำเนินการเรียนการสอนหมายถึง ขั้นตอนการเรียนการสอน
 ประกอบด้วยงานหลัก 5 ขั้น ที่ครูต้องดำเนินการในการดำเนินการสอนสิ่งที่ครูต้องปฏิบัติมี ดังนี้

5.1 เตรียมความพร้อมก่อนสอนทุก ๆ ครั้ง ครูต้องเตรียมความพร้อมของ
 ผู้เรียนด้วยกิจกรรมที่ครูเลือกสรรเพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่เรียน ใช้เวลาประมาณ 3-5 นาที เพื่อให้ผู้เรียน
 สงบจิตใจและพร้อมที่จะเรียน

5.2 บอกจุดประสงค์การสอน ใช้เวลา 1 นาที เพื่อให้ผู้เรียนทราบว่า
 จะเรียนอะไรบ้างจะได้คิดตาม ติดตาม และสรุปผลได้ถูกเมื่อสิ้นสุดการเรียน

5.3 หาจุดสนใจ การสอนแบบจิตปัญญาบางครั้งเราไม่สามารถดำเนินการสอน
 ได้เลยขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้เรียน ความต้องการ ประสบการณ์ และบรรยากาศการเรียนขณะนั้น
 ครูต้องหากิจกรรมสำรองหรือวิธีการที่จะเตรียมผู้เรียนให้พร้อมเรียน

5.4 ดำเนินกิจกรรมการสอนตามแผน ขณะดำเนินกิจกรรมครูต้องประเมิน การสอนตลอดเวลาว่ากิจกรรมนั้นกระตุ้นให้คิดหรือไม่ ผู้เรียนได้แสดงออกหรือไม่ เรียนรู้แบบร่วมมือหรือไม่ รู้อะไรเพิ่มขึ้น

5.5 สรุปบทเรียน จุดประสงค์หลักคือ มุ่งประเมินสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ มีหลายวิธี ทั้งที่เป็นการร่วมกันสรุปและการทดสอบ

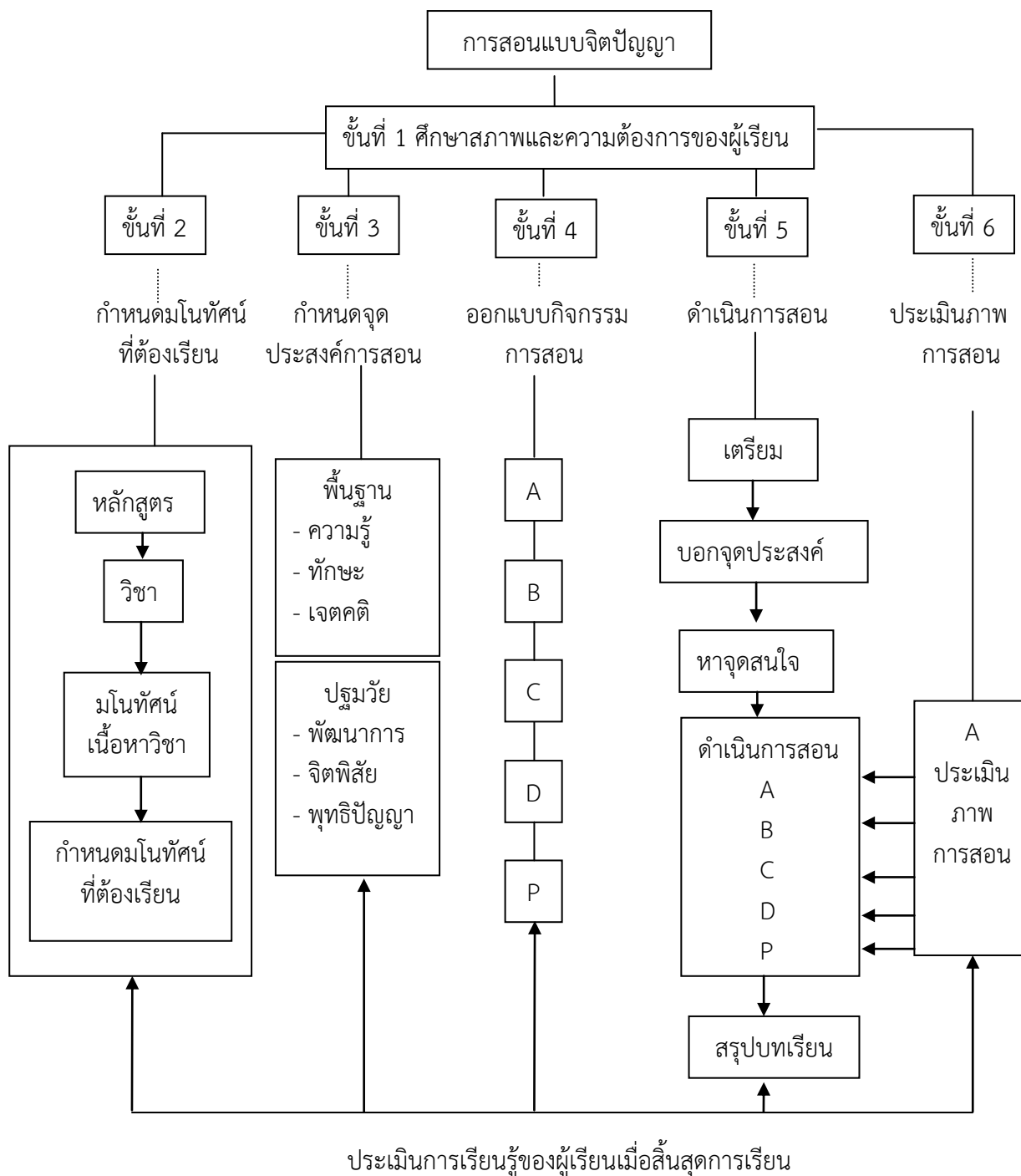
6. ขั้นที่ 6 ประเมินภาพการสอน A ตัวสุดท้ายมาจากคำว่า Assessment หมายถึง การประเมินภาพการสอนเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนตามจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่กำหนด การประเมินภาพนี้ต้องทำทุกกระยะของกระบวนการสอนเพื่อดูความก้าวหน้าของผู้เรียน การปฏิบัติของครูและประสิทธิภาพของหลักสูตร การประเมินภาพการสอนแบบจิตปัญญามี 2 ลักษณะ คือ

6.1 การประเมินการสอน ในขณะที่ดำเนินการสอนครูต้องประเมินอยู่เสมอว่า กิจกรรมที่ครูจัดนั้นกระตุ้นผู้เรียนให้ปฏิบัติการคิดหรือไม่ ผู้เรียนสนใจมากหรือน้อย การสอนแบบ จิตปัญญามีการประเมินการสอน 2 แบบ คือ การประเมินระหว่างการสอน เป็นการประเมิน การสอนในรายละเอียดขณะเสนอและการแก้ไขปัญหาอีกแบบหนึ่งคือ ประเมินกิจกรรมการสอน ว่ามีลักษณะของจิตปัญญา กล่าวคือ ผู้เรียนเกิด A B C D P ตามแผนการสอนหรือไม่ เพราะอะไร

6.2 การประเมินการเรียนรู้ ก่อนจะการสอนแต่ละหน่วยการสอนครูต้อง ร่วมกับผู้เรียนในการสรุปข้อความรู้ที่ได้เรียนว่าเขาได้เรียนรู้อะไร อย่างไร วิธีอาจเป็นแบบทดสอบ คำถาม ร่วมสรุป หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่ครูเห็นเหมาะสม

การประเมินภาพที่ดีครูต้องวางแผนมาล่วงหน้า กำหนดวิธีการ ถ้าใช้ การสังเกตต้องกำหนดจำนวนการสังเกตมาก่อน มีเป้าหมายชัดเจน กำหนดลำดับการสังเกตและ ช่วงเวลาที่เหมาะสม

ภาพประกอบ 2 การสอนแบบจิตปัญญา

4. หลักการสอน

ครูใช้การสอนแบบจิตปัญญาต้องวางแผนการสอนทุกครั้งการสอน เพราะการสอนแบบจิตปัญญาเป็นการสอนที่เน้นกิจกรรม (Activity Oriented) และการศึกษาค้นคว้า ดังนั้น ครูต้องกำหนดมโนทัศน์เรื่องที่เรียน จุดประสงค์ของการสอนประจำหน่วยการเรียนรู้ในชั้นกิจกรรมครูต้อง

กำหนดขั้นตอนกิจกรรมที่ชัดเจน กำหนดเวลาของช่วงกิจกรรมและสื่อการสอนว่าครูใช้อุปกรณ์ใด ใบบางอะไรและหนังสือเนื้อหาวิชาที่เด็กต้องอ่านประกอบในการศึกษาค้นคว้า (ใช้สำหรับการสอน ประถม มัธยม และอุดมศึกษา) ในตอนท้ายของแผนการสอนครูจะต้องมีการประเมินกิจกรรม การสอนว่า เด็กได้ประสบการณ์เรียนรู้ตามเจตนาครูหรือไม่ ไม่ได้เพราะอะไร ทั้งนี้เพื่อนำไปปรับปรุง การสอนของครูในครั้งต่อไป สำหรับการประเมินผู้เรียนการสอนแบบจิตปัญญาจะบูรณาการลงใน กิจกรรม โดยครูสังเกตเด็กขณะเรียนและสรุปผลการเรียน ซึ่งถ้าเป็นปัญหาจากการสอนครูสามารถ แก้ไขได้ทันทีที่ เหตุผลเพื่อให้การสอนราบรื่น น่าสนใจ และต่อเนื่องก่อนที่เด็กจะเบื่อหน่ายไปก่อน

หลักการการสอนที่สำคัญคือ

1. การให้ข้อความรู้ การสอนแบบจิตปัญญาจะสร้างให้เด็กค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญ ในระหว่างการเรียนรู้การสอนครูต้องพร้อมให้ความรู้แก่เด็ก ตลอดเวลา ในประเด็นที่เด็กต้องการความช่วยเหลือ
2. การกระตุ้นให้คิด วิธีกระตุ้นให้เด็กคิดต้องเป็นทั้งตัวกิจกรรม คำถามของครู สื่อการสอนและวิธีการเรียน
3. การปฏิบัติการ ผู้เรียนต้องมีกิจกรรมปฏิบัติการเพื่อการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียน หรือนอกชั้นเรียนตามจุดประสงค์ของการสอน
4. การสะท้อนผล ครูต้องสะท้อนภาพการเรียนรู้ให้มีผู้เรียนทราบและเห็นทิศทาง ความก้าวหน้าการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการป้อนข้อมูลกลับของครู

โครงสร้างกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญาเหมือนกับวิธีการสอนทั่วไป แต่จุดสำคัญ อยู่ที่การจูงใจให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ ได้คิด ได้แสดงออก เรียนรู้แบบร่วมมือและเห็นความก้าวหน้า ของการเรียน ในการดำเนินการสอนแต่ละครั้งครูให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนดและผ่อนคลาย โดยใช้หลักการสอนที่สำคัญ คือ

1. ครูต้องบอกจุดประสงค์การเรียนรู้และวิธีการสอนทุกครั้งการสอน
2. ครูต้องสังเกตผู้เรียนและประเมินสภาพการเรียนการสอน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากบรรยากาศการเรียนการสอน เช่น ผู้เรียนเบื่อหน่าย ขาดความสนใจหรือแสดงพฤติกรรม รบกวนชั้นเรียน พร้อมใช้กิจกรรมรองและกิจกรรมเสริมซึ่งหมายถึงกิจกรรมกระตุ้นให้เปลี่ยน บรรยากาศ โดยลักษณะของกิจกรรมนี้ต้องสอดคล้องกับเรื่องที่เรียน ส่วนใหญ่จะใช้กับกิจกรรม การสอนหลักที่ครูเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาที่ต้องขยายเพิ่มเติม ซึ่งมักไม่พบในการสอนปฐมวัย
3. ครูต้องให้ผู้เรียนเสนอผลงานกลุ่มหน้าชั้นเรียนถ้าให้ทำงานกลุ่ม โดยครูจะต้อง วิเคราะห์ผลงานและป้อนข้อมูลกลับให้ผู้เรียนเห็นข้อถูกผิดและได้ความรู้เพิ่มเติมในระหว่างการทำ งานที่ ด้วยการใช้บรรยากาศการเรียนที่มีความเป็นกันเอง มีความเป็นวิชาการที่ผ่อนคลาย หลีกเลี่ยง การพูดหรือการกระทำที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความคับข้องใจหรืออาย ครูต้องตระหนักในความแตกต่างของ ผู้เรียน ความเป็นคน ความมีศักดิ์ศรี พร้อมแสดงการยอมรับให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหาให้ผู้เรียน พร้อมช่วยเหลือให้เกิดการเรียนรู้ทันทีที่ผู้เรียนต้องการคำแนะนำ ครูต้องช่วยชี้แนะและเสริมข้อความรู้ ที่ทำให้ผู้เรียนค้นและรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด
4. ครูต้องจูงใจให้ผู้เรียนสนใจในสาระวิชา ซึ่งอาจมาจากใบบางความรู้ หนังสือหรือ เอกสารต่าง ๆ หรือคำอธิบายของครูและกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ต้องทำให้ผู้เรียนเห็นว่าครูใส่ใจต่อ สิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเสมอ พร้อมชี้แนะสิ่งที่น่าสนใจไปสู่การเรียนรู้ตามจุดประสงค์

5. ครูต้องใกล้ชิดกับผู้เรียน ติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียน เข้าร่วมในการทำงาน กลุ่มกับผู้เรียนด้วยการแจกอุปกรณ์ด้วยตนเอง ทำตัวเป็นส่วนรวมของกลุ่ม

6. ครูต้องเริ่มการสอนตรงเวลาและจบตรงเวลาที่ครูกำหนด ครูที่สอนแบบ จิตปัญญาต้องสามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ครบตามหน่วยเวลาที่กำหนดในแผนการสอน ไม่เยิ่นเย้อให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย

5. วิธีจัดการเรียนการสอน

การเรียนการสอนแบบจิตปัญญามีลักษณะของการเรียนการสอน ประกอบด้วย ขั้นตอนการสอนที่ครูจะดำเนินไปตามแผนการสอนอย่างเป็นลำดับ แต่สามารถยืดหยุ่นได้ตาม ความสามารถของผู้เรียนและบรรยากาศการเรียน

5.1 การเตรียม ครูจะต้องเป็นผู้จัดเตรียมอุปกรณ์การสอน เอกสารการสอนที่ เกี่ยวข้อง เช่น แบบฝึกหัด เทป ภาพ เครื่องฉายให้พร้อมเท่ากับจำนวนผู้เรียนหรือกิจกรรม การเรียนรู้

5.2 การดำเนินการ

5.2.1 ขั้นนำ ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการสนทนา นิทาน เพลง หรือกิจกรรม สั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน พร้อมบอกจุดประสงค์การเรียนรู้

5.2.2 ขั้นสอน ครูนำเข้าสู่เรื่องที่เรียนแล้วถามเด็กว่าจะเรียนเรื่องอะไรก่อน ตามหัวเรื่องที่กำหนด จากนั้นจึงเริ่มดำเนินกิจกรรมการสอนโดย

5.2.2.1 ครูบอกจุดประสงค์ของกิจกรรม

5.2.2.2 ครูบอกวิธีทำกิจกรรม

5.2.2.3 ครูให้ดำเนินกิจกรรม

5.2.2.3.1 ครูให้เด็กเสนอผลงานกลุ่ม

5.2.2.3.2 ครูประเมินผลงานป้อนข้อมูลย้อนกลับ

5.2.2.3.3 ครูขยายประเด็นความรู้เพิ่มเติม

ระหว่างการดำเนินการสอนครูจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้ กระตุ้นให้คิด สะท้อนผลและอำนวยความสะดวกเด็กในการทำกิจกรรม

5.2.3 ขั้นสรุป ครูนำเด็กเข้าสู่การสรุปบทเรียนโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือ หลายวิธีตามเหมาะสมดังนี้

5.2.3.1 ทำแบบฝึกหัด

5.2.3.2 ทำแบบทดสอบ

5.2.3.3 ทำกิจกรรมแข่งขันหาคำตอบ

5.2.3.4 ร่วมสรุปปากเปล่ากับครู

5.3 การประเมินผล การสอนแบบจิตปัญญาเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ตลอดเวลาการสอน งานประเมินภาพการสอนคือการประเมินผลการเรียนรู้ ครูจะใช้การสังเกตผลของ การทำงานกลุ่มการตอบคำถาม ความสนใจในการเรียน และการทดสอบระหว่างการเรียน วิธีที่ใช้ใน การประเมินหลัก คือ 1) ทดสอบด้วยการใช้กิจกรรม หรือ 2) ทดสอบโดยใช้แบบทดสอบ ครูนำ ผลมาพิจารณาตามจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละครั้งเพื่อการสอนเสริมหรือวางแผนแก้ไขการสอนเพิ่มเติม ของครูต่อไป

6. การจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้

การจัดชั้นเรียนของการสอนแบบจิตปัญญา ไม่เคร่งครัดกับรูปแบบการจัดที่นั่งเรียน ผู้เรียนสามารถนั่งเรียนได้ตามปกติแต่ที่นั่งต้องเคลื่อนที่ได้คล่องตัว สำหรับการจัดกลุ่มหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ห้องเรียนต้องมีพื้นที่กว้างพอสำหรับกิจกรรม ในห้องเรียนต้องมีอุปกรณ์ที่ช่วยให้ครูสามารถนำผลงานผู้เรียนแสดงได้ อย่างน้อยต้องมีป้ายนิเทศหรือมีพื้นที่ผนังห้องที่ปะติดแต่งผลงานของผู้เรียนได้

7. บทบาทครู

ครูใช้วิธีการสอนแบบจิตปัญญามีบทบาทสำคัญ ดังนี้

1. เป็นผู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดค้นพบข้อความรู้อย่างด้วยตนเอง ครูผู้สอนต้องมีความรู้อย่างแจ่มชัด สามารถสร้างเป็นมโนทัศน์ในเรื่องที่สอนได้อย่างชัดเจน แล้วถ่ายทอดลงสู่กิจกรรมให้เด็กคิดและปฏิบัติพัฒนาเป็นองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

2. เป็นผู้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ด้วยการดำเนินกิจกรรมดังนี้

2.1 เตรียมความพร้อมผู้เรียน

2.2 นำกิจกรรมการเรียนรู้

2.3 อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน

2.4 เป็นแหล่งข้อความรู้อให้ผู้เรียน

2.5 กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดค้น

2.6 ให้คำปรึกษาชี้แนะขณะเรียน

2.7 ส่งเสริมการสรุปข้อความรู้อย่างตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้

3. เป็นผู้กระตุ้นการเรียนรู้โดย

3.1 นิเทศการทำกิจกรรมกลุ่ม

3.2 ให้คำชี้แนะและข้อความรู้อ

3.3 แก้ปัญหากลุ่มเมื่อไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้

4. เป็นผู้นำการค้นพบการเรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรม ดังนี้

4.1 เป็นแหล่งข้อมูลความรู้ให้แก่ผู้เรียนระหว่างผู้เรียนทำกิจกรรม

4.2 ประเมินผลและป้อนข้อมูลกลับเมื่อผู้เรียนนำเสนอผลงานหรือแนวคิดอย่าง

สร้างสรรค์

5. เป็นผู้จัดความพร้อมเพื่อการเรียนรู้

5.1 เตรียมความรู้/เอกสาร/ข้อมูล/งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.2 เตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนรู้

5.3 เตรียมความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมการสอน

การสอนแบบจิตปัญญา เป็นการจุดชนวนของการเรียนรู้อย่างมีความสุขและประทับใจ ครูที่ใช้การสอนแบบจิตปัญญาต้องมีความตระหนักถึงเป้าหมายการสอน บทบาทของครูและผู้เรียนตลอดเวลาที่ต้องการให้ผู้เรียนอะไร รู้อย่างไร จึงสนุกและพบความรู้ได้ภายในเวลาที่กำหนด ครูที่สอนแบบจิตปัญญาในระดับอนุบาลศึกษาต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการตามวัย ครูต้องรู้พัฒนาการของเด็ก วุฒิภาวะของเด็ก ซึ่งการรู้ภูมิหลังจะช่วยให้ครูรู้ขอบเขตความลึกของเนื้อหา การเชื่อมต่อเนื้อหาเกี่ยวกับ

ประสบการณ์ที่จะนำมาสอนเพิ่มพัฒนาพุทธิปัญญา ทักษะ และเจตคติของผู้เรียนได้ถูกต้องกับความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียน และช่วยในการสร้างปฏิสัมพันธ์เพื่อสร้างการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติให้แก่เด็ก

2. มีความเชื่อในปรัชญาการศึกษาพัฒนานิยม การสอนแบบจิตปัญญามีความเชื่อว่าการสอนเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ไม่ใช่การให้เด็กเรียนอย่างอิสระ แต่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์การลงมือปฏิบัติที่เป็นความสุขและเรียนด้วยตนเอง ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันมาก ครูต้องจัดประสบการณ์ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจต่อการเรียนรู้ประทับใจ สามารถนำความรู้ไปใช้ทำงานได้ อีกทั้งยังใส่ใจต่อการเรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตด้วย

3. มีความคิดสร้างสรรค์และสนุกที่จะสร้างกิจกรรมการสอนให้ผู้เรียนรู้อย่างฉลาดทั้งปัญญาและอารมณ์ พร้อมเสมอที่จะพัฒนาการเรียนการสอนของตนให้เป็นผู้สอนที่มีประสิทธิภาพพร้อมยอมรับตำหนิและแก้ไขในทันที

4. มีความอดทนและไม่ต่อต้านการปรับกิจกรรมให้จูงใจผู้เรียนได้ไปสู่จุดประสงค์ของการสอนให้ได้

8. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

การเรียนการสอนแบบจิตปัญญาจะเบ็ดเสร็จในชั้นเรียนเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นบางกิจกรรมที่ครูออกแบบให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมใน 4 ลักษณะ

1. เป็นผู้ร่วมมือในการจัดหาอุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้ให้กับเด็ก
2. เป็นแหล่งวิทยากรให้กับเด็กในการตอบข้อความรู้หรือสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แต่ละเรื่อง
3. เป็นผู้ร่วมการเรียนรู้กับเด็ก โดยทำงานที่ครูจะมอบหมายให้เด็กไปศึกษาต่อเนืองที่บ้านเป็นรูปแบบการบ้าน
4. เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับครูและโรงเรียนโดยการประสานงานการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กร่วมกัน

9. การนำไปใช้

การเรียนการสอนแบบจิตปัญญาเป็นรูปแบบการสอนที่ใช้กับเด็กโตตั้งแต่ประถมศึกษาขึ้นไปถึงผู้ใหญ่ เมื่อนำมาใช้กับเด็กปฐมวัยสิ่งที่ต้องปรับใช้ให้เหมาะสม คือ

1. จุดประสงค์ของการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยเน้น 3 ประการ คือ
 - 1) ส่งเสริมพัฒนาการ
 - 2) ส่งเสริมพัฒนาการจิตนิยม และ
 - 3) ส่งเสริมพุทธิปัญญา
2. สาระความรู้ที่ใช้สอนจะเน้นถึงความรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ด้านภาษา สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และสร้างเสริมลักษณะนิสัย เพื่อให้เด็กได้สาระความรู้พื้นฐานดังกล่าวให้ครูกำหนดเป็นแกนกิจกรรมประจำวัน เช่น วันจันทร์จะเน้นภาษา วันอังคารจะเน้นคณิตศาสตร์ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องให้ผสมกลมกลืนกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กแบบองค์รวม
3. การสอนแต่ละชั้นเรียนต้องพิจารณาโนทัศน์ที่ต้องเรียนและกิจกรรมให้สอดคล้องกับอายุของเด็ก
4. ต้องปรับตารางกิจกรรมประจำวันให้สอดคล้องกับการใช้เวลาในการทำกิจกรรมของการเรียนแต่ละวัน

5. การกำหนดเนื้อหาสาระวิชาแต่ละหน่วยการสอน ครูต้องวางแผนการสอน ตลอดหลักสูตรแต่ละภาคเรียนก่อนแล้วจึงวางแผนการสอนประจำหน่วย เนื้อหาที่สอนแต่ละวัน เพื่อให้การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้ครอบคลุมถึงสิ่งที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้ตามหลักสูตร การมีแผนการสอนประจำภาคเรียน นอกจากครูจะสามารถลงกิจกรรมซึ่งเป็นหลักสูตรเสริมนอกชั้นเรียนได้แล้ว ยังเป็นการตรวจสอบความครอบคลุมของสาระที่ต้องเรียนทั้งหลักสูตร พร้อมปรับหลักสูตรได้ตาม ความจำเป็นของสภาวการณ์

แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม

1. ความหมายของค่านิยม (Values)

ค่านิยมหรือคุณค่า มีผู้ให้คำนิยามแตกต่างกันหลายคน แต่ละคนที่เป็นนักศึกษาค้นคว้าทางด้านนี้เหมือนกันมีแนวคิดไม่ตรงกันเสมอไป ทั้ง ๆ ที่มองสิ่งที่มีคุณค่า มีความสำคัญ ดีเลว เป็นเป้าหมายเดียวกัน แต่ความนึกคิดก็แตกต่างกันไป อาจจะขึ้นอยู่กับมุมมอง สังคมหรือสิ่งแวดล้อม ก็ได้ ได้มีผู้ให้ความหมายของค่านิยมไว้ ดังนี้

วูดริฟ (Woodruff. 1952 : 36-37) ให้ความหมายของค่านิยมว่า เป็นสิ่งที่บุคคล หรือสมาชิกในสังคมยึดถือและยอมรับว่าเป็นสิ่งที่มีความหมายและมีความสำคัญสำหรับตน ยอมรับเอา มาเป็นหมายมาตรฐานและอุดมคติในชีวิตตน

คิลแพทริค (Kilpatrick. 1952 : 362-270) มองค่านิยมเป็นความต้องการที่ได้รับการ ประเมินอย่างรอบคอบ มีค่าควรแก่การเลือกไว้เป็นสมบัติของตน ซึ่งคล้ายกับนิยามของโรเซน เบอร์ก (Rosenberg. 1965) ที่ว่าเป็นสิ่งที่บุคคลต้องการ สิ่งที่บุคคลสนใจและรู้สึกเหมือนเป็นหน้าที่ พร้อมมีความพึงพอใจ

แอลพอร์ต (Allport. 1961) ให้นิยามค่านิยมว่า เป็นความเชื่อซึ่งมนุษย์ชื่นชอบ กระทำ ซึ่งก็คล้ายกับนิยามของ เกทเซลส์ (Getzels) ที่นิยามค่านิยมเป็นมโนภาพของความปรารถนา คือ มองว่าอะไรควรปรารถนา อะไรไม่ควรปรารถนาที่แท้จริง ซึ่งเป็นผลการแสดงพฤติกรรม นั่นก็คือ ชื่นชอบการกระทำนั่นเอง

โรคิช (Rokeach. 1968) ให้นิยามค่านิยมว่า เป็นความเชื่อที่แต่ละบุคคลยึดถือว่า ควรปฏิบัติอย่างไร สิ่งใดมีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่า เป็นมาตรฐานในการตัดสินว่า สิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี ซึ่ง โทมัส (Thomas) มีความเห็นคล้ายของโรคิช โทมัส นิยามค่านิยมว่า เป็นความเชื่อของบุคคล เกี่ยวกับความดี/ความเลว ความปรารถนา/ความไม่ปรารถนา

นันแนลลี (Nunnally. 1978) ให้ความหมายค่านิยมว่า เป็นความชื่นชอบ เป้าหมายที่เป็นอุดมการณ์และวิถีทางของชีวิต ค่านิยมเป็นสิ่งสำคัญหรือมีคุณค่าเกี่ยวกับกิจกรรมและ สิ่งเร้าที่เป็นเป้าหมาย

สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้ความหมายค่านิยมว่า คือ สิ่งที่บุคคล ยึดถือเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2551) ได้ให้ความหมายของค่านิยมว่า คือทัศนคติของคนหรือสังคมที่มีต่อสิ่งของ ความคิด และเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความปรารถนา คุณค่าและความถูกต้องของสิ่งคนั้น ๆ

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2544 : 50) ได้ให้ความหมายของค่านิยมว่า เป็นสิ่งที่คนปรารถนาจะได้ ปรารถนาจะเป็นหรือกลับกลายมาเป็นสิ่งที่คนถือว่าต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่น่าบูชายกย่องว่าเป็นสิ่งที่ดี สมควรที่สมาชิกในสังคมจะต้องกระทำ และมีความสุขที่จะเห็นได้ฟังได้ เป็นเจ้าของ เป็นเป้าหมายที่สังคมอยากให้มี อยากให้เป็น ค่านิยม คือ รูปแบบความคิดของคนในสังคมที่จะพิจารณาตัดสินว่าสิ่งใดมีคุณค่า มีประโยชน์ถูกต้องหรือเหมาะสม ซึ่งสมาชิกในสังคมควรจะยึดถือเพื่อเป็นแนวประพฤติปฏิบัติ ค่านิยมถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม เพราะมีการเรียนรู้ ปลูกฝัง และถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง ค่านิยมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ตามกาลสมัย ค่านิยมจึงเป็นวิถีของการจัดรูปแบบความประพฤติที่มีความหมายต่อบุคคล จะเป็นแบบฉบับความคิดที่ฝังแน่นสำหรับยึดถือและปฏิบัติตนในสังคมและชีวิต หรือเลือกปฏิบัติเมื่อเผชิญกับเหตุการณ์และสถานการณ์นั้น ค่านิยมจึงรวมถึงจุดหมายหรือความต้องการในชีวิตและสิ่งที่บุคคลชอบ

สมพร สุทัศนีย์ (2541) ให้นิยามความหมายค่านิยมว่า เป็นการให้ค่าแก่สิ่งต่าง ๆ ว่าสิ่งใดดีหรือไม่ดี อะไรควรไม่ควร เช่น เราให้ค่าแก่ความซื่อสัตย์ว่าเป็นสิ่งที่ดี เราจะแสดงความซื่อสัตย์หรือบางคนพอใจจะให้ค่าแก่การมีวัตถุสิ่งของว่าเป็นสิ่งที่ดี ไม่ว่าจะการได้มาซึ่งวัตถุสิ่งของนั้นจะได้อะไรด้วยวิธีใด บุคคลก็จะสะสมวัตถุสิ่งของเอาไว้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ค่านิยมจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในสังคม

สมบัติ มหารศ และคณะ (2540) ได้ให้ความหมายของค่านิยมว่า คือ สิ่งที่สังคมหนึ่ง ๆ เห็นว่าเป็นสิ่งมีค่า น่ายกย่อง น่ากระทำหรือเห็นว่าถูกต้อง และเป็นแนวทางที่คนในสังคมยึดถือไว้เพื่อประพฤติปฏิบัติ

พระมหาอดิสรสิโร (2540) ได้ให้ความหมายของค่านิยมว่าเป็น แนวความคิดประพฤติกหรือสภาพของการกระทำใด ๆ ที่บุคคลหรือสังคมนิยมชมชอบและเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าควรแก่การประพฤติปฏิบัติ จึงยอมรับยึดถือมาเป็นแนวทางประพฤติอย่างสม่ำเสมอหรืออย่างน้อยก็ชั่วระยะหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตนเองหรือสังคม

วิชรี ชูธรรม (2538 : 124-137) ให้นิยามความหมายค่านิยมว่า คือ หลักการประพฤติปฏิบัติตนต่อสิ่งต่างๆ ที่บุคคลถือว่าดีงามถูกต้อง และควรแก่การยึดถือ

เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์ (2535 : 28) ได้ให้ความหมายว่า ค่านิยมเป็นความรู้สึกอย่างมีเหตุมีผลและมั่นคงถาวรในสิ่งที่เห็นว่ามีคุณค่าแก่ตนเองและสังคม แล้วนำไปประพฤติหรือปฏิบัติตาม

คิลแพทริค (Kilpatrick. 1954 : 15) ให้ความหมายค่านิยมไว้ว่า ค่านิยมหมายถึงถึงความต้องการที่จะได้รับการประเมินค่าอย่างรอบคอบและปรากฏว่ามีค่าควรแก่การเลือกไว้เป็นคุณสมบัติของตน

ครีฟฟิลด์ (Crutchfield. 1966 : 102) กล่าวว่า ค่านิยมหมายถึง ความเชื่อว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นที่พึงปรารถนาหรือสิ่งดี และเป็นสิ่งที่สมาชิกในสังคมยึดถือรวมกันอย่างกว้างขวาง บุคคลโดยยอมรับค่านิยมใดเป็นของตน ค่านิยมนั้นจะเป็นเป้าหมายชีวิตของบุคคลนั้น

พนัส หันนาคินท์ (2526) ให้นิยามความหมายค่านิยมว่า เป็นการยอมรับและพร้อมที่จะปฏิบัติตามคุณค่าที่ตนหรือกลุ่มคนมีอยู่ต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นวัตถุ ความคิด อุดมคติ รวมทั้งการกระทำในด้านเศรษฐกิจ สังคม จริยธรรม และสุนทรียภาพ ทั้งนี้ได้กระทำการประเมินค่าจากทรรศนะต่าง ๆ โดยรอบคอบแล้ว

สาโรช บัวศรี (2524) ให้นิยามค่านิยมว่า เป็นสภาพหรือการกระทำบางประการที่เราเชื่อหรือนิยามว่า ควรยึดถือหรือยึดมั่นหรือว่าเราควรกระทำหรือปฏิบัติเพื่อจะได้บรรลุถึงความมุ่งหมายของสังคมหรือตัวเอง

จากความหมายของค่านิยมตามทัศนะของบุคคลต่าง ๆ ที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า ค่านิยม หมายถึง แนวคิด ความรู้สึก ความต้องการหรือความเชื่อต่อสิ่งต่าง ๆ และเป็นแรงจูงใจหรือสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้บุคคลสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการดำเนินชีวิตของตนให้มีคุณค่าแก่ตนเองและสังคม ค่านิยมจึงมีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพันธุกรรมของบุคคลทั้งภายในจิตใจ รวมทั้งการกระทำซึ่งแสดงถึงจุดมุ่งหมายของชีวิตบุคคลนั้น

2. ความสำคัญของค่านิยม

สมบูรณ ศาลยาชีวิน (2524 : 15-20) กล่าวว่า เจตคติหลาย ๆ เจตคติจัดกลุ่มกันเป็นค่านิยม ค่านิยมจึงเป็นความรู้สึกหนักแน่นกว่าเจตคติ และมีบทบาทสำคัญมากต่อการกระทำของบุคคลต่อการตัดสินใจ ต่อการเปลี่ยนเจตคติ และต่อการสร้างอุดมการณ์ของบุคคล (ค่านิยมมีบทบาทสำคัญในการจัดกลุ่มของพฤติกรรมและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอย่างมาก มีผลต่อการตัดสินใจว่าอะไรผิด อะไรถูก อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2527) กล่าวว่า สังคมจะอยู่ได้เพราะมีโครงสร้างทางสังคมดี โครงสร้างทางสังคมเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ โดยอาศัยวัฒนธรรมเป็นกรอบและเครื่องยึดเหนี่ยว โครงสร้างสังคมมีองค์ประกอบ 2 อย่าง คือ สถาบันสังคม และองค์การสังคม ในองค์การสังคมเป็นกระบวนการจัดระเบียบของสังคม โดยอาศัยความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ คุณธรรม บรรทัดฐาน สัญลักษณ์ สถานภาพและบทบาท เป็นต้น สิ่งนี้ก็จะเกิดเป็นวัฒนธรรมของสังคม ดังนั้น ถ้าสังคมมีค่านิยมเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสังคมอาจเปลี่ยนแปลงไปด้วย การปลูกฝังค่านิยมที่ดีที่ถูกต้องจึงทำให้ได้วัฒนธรรมที่ดีงาม นัยกลับกันวัฒนธรรมสร้างเสริมค่านิยม

คน ๆ หนึ่งจะเป็นคนดีที่สังคมต้องการนั้น จะต้องได้สัมผัสกับสิ่งที่ดีมาก่อนเกิดความรู้สึกค่านิยมและเจตคติที่ดีต่อเนื่องกัน สังคมประสบการณ์มาจนเป็นลักษณะของคนการแสดงพฤติกรรมอย่างไรของคน ค่านิยมเป็นตัวหล่อหลอมมาก่อนคนเป็นส่วนประกอบย่อยของสังคม ถ้าคนมีค่านิยมที่พึงประสงค์และเป็นสิ่งที่มนุษยโลกต้องการ ตามความคิดของพาร์สัน (Parsons. 1961 : 434-455) กล่าวว่า ค่านิยมร่วมกำหนดรูปและควบคุมชีวิตของสังคมทั้งหมด เพราะมันแสดงออกโดยผ่านบรรทัดฐานซึ่งกลายเป็นสถาบันในกลุ่มคนหลายกลุ่มและนำบรรทัดฐานเหล่านี้เข้าไปในลักษณะบุคลิกภาพ

3. แหล่งที่มาของระบบค่านิยม

สาโรช บัวศรี (2524) กล่าวว่า การเรียนรู้นั้นควรเริ่มที่ความจำเป็น (Need) หรือความต้องการ (Desire) เมื่อเกิดความต้องการแล้วขั้นต่อไปก็ทำให้เกิดความชื่นชอบหรือความสนใจตามมา ความชื่นชอบนี้จะกระตุ้นให้มีความนิยมชมชอบหรือเข้าใจคุณค่า สิ่งนี้ก็จะกลายเป็นค่านิยม (Value) ขึ้นมา และยังได้อ้างคำสอนในพระพุทธศาสนาจาก “ปฏิจจนุปบาท” ว่า ความรู้สึกของคนที่สำคัญเริ่มจากการได้สัมผัสกระตุ้นให้เกิดความรู้สึก ความรู้สึกกระตุ้นให้เกิดความอยากได้ ความอยากได้กระตุ้นให้เกิดความยึดมั่นถือมั่น อันนี้ก็คือค่านิยมนั่นเอง การที่คนยึดมั่นถือมั่นในสิ่งใดก็เพราะเขามองเห็นความสำคัญ มองเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น ความดี-ความไม่ดี ความถูก-ความผิด ความปรารถนา-ความไม่ปรารถนา ฯลฯ จึงเป็นการมองเห็นคุณค่าเป็นสำคัญ

ค่านิยมเกิดขึ้นเพราะบุคคลมีศรัทธาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดการกระทำหรือปฏิบัติ ตามมา ศรัทธาคือความเชื่อความเลื่อมใสที่บุคคลมีต่อสิ่งใดที่เห็นว่าดีมีประโยชน์สามารถช่วยชีวิตเราได้ คนจะลงมือทำอะไรก็เพราะมีความเชื่อว่าสิ่งที่ทำไปนั้นมีประโยชน์มีผลดีต่อตนเอง ความเชื่อจึงเป็น แรงจูงใจให้คนทำสิ่งต่าง ๆ ความเชื่อนี้อาจเป็นความเชื่อภายนอกหรือเป็นความเชื่อในตนเอง ความเชื่อต่อสิ่งภายนอกอาจเป็นสิ่งที่ตนเองนับถือว่าเป็นสิ่งที่มีอำนาจอันอาจลดบันดาลให้ชีวิตมี ความสุขความเจริญ เช่น พระรัตนตรัย เทพเจ้า เทวดาอนุรักษ เป็นต้น ส่วนความเชื่อในการกระทำ ของตนเอง เช่น เชื่อว่าเมื่อตนทำดียอมได้รับผลกรรมดี ทำสิ่งชั่วได้รับผลกรรมชั่ว ความเชื่อในตนเอง จะทำให้เกิดกำลังใจที่จะทำงานได้สำเร็จ (สมเด็จพระญาณสังวร. 2531) จากแนวความคิดนี้แสดงว่า นิยมเกิดจากความเชื่อของบุคคล เกิดจากความศรัทธาต่อสิ่งที่มีประโยชน์แก่ตน ค่านิยมของแต่ละคน จึงแตกต่างกันไป แหล่งใหญ่จึงเป็นครอบครัว โรงเรียน เพื่อนสนิท และสื่อต่าง ๆ

สถาบันครอบครัวเป็นที่เกิดของค่านิยมอีกแห่ง ในสถาบันครอบครัวจะมีพ่อแม่หรือญาติ าระดับต่าง ๆ พ่อแม่จะพยายามให้การเรียนรู้แก่ลูกว่าอะไรดี อะไรไม่ดี อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ลูกก็จะจดจำไว้และพิจารณาสังเกตดูสิ่งที่พ่อแม่สั่งสอน ถ้าตรงกับความรู้สึกศรัทธาของตนเองก็จะ ยึดถือไว้ เช่น สอนให้เป็นคนเมตตา ซื่อสัตย์ ไม่พูดโกหก ไม่เห็นแก่ตัว ฯลฯ จะสังเกตเห็นได้ว่า ครอบครัวที่มีเมตตากรณาลูก ๆ มักจะมีเมตตากรณาด้วย เพราะได้รับรู้ ได้สัมผัส ได้กระทำ จนเห็นคุณค่า จึงยึดถือตามที่พ่อแม่ได้ทำได้ปฏิบัติมา

พอเด็กเข้าโรงเรียนผู้มีบทบาทสำคัญอีกคนคือครูซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของ นักเรียน ถ้าครูสอนให้นักเรียนรู้และกระทำแต่สิ่งดี ๆ นักเรียนก็จะเป็นคนดี มีค่านิยมทางดีอยู่กับตัว ครูและโรงเรียนมีอิทธิพลต่อค่านิยมเด็กมาก จะสังเกตเห็นได้จากบางโรงเรียนเด็กชอบช่วยเหลือคนอื่น แต่บางโรงเรียนชอบใช้ความรุนแรง ทั้งนี้ เป็นผลจากครูและโรงเรียนนั่นเองที่ปลูกฝังค่านิยมทางดีและ ไม่ดีให้แก่นักเรียน

อีกอย่างคือ เพื่อนเป็นตัวสำคัญในการเสริมความเชื่อศรัทธาให้เกิดค่านิยมแตกต่างกัน โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นจะเป็นวัยที่เอาอย่างเพื่อน ดังนั้น เพื่อนส่วนใหญ่ศรัทธาอะไรก็มักจะคล้อยตาม ถ้าได้กลุ่มเพื่อนที่มีค่านิยมทางดีก็จะเป็นเด็กดีไปด้วย แต่ถ้าไปอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีค่านิยมในทางไม่ดี ก็พลอยเป็นคนไม่ดีไปด้วย แต่ถ้าไปอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีค่านิยมในทางไม่ดีก็พลอยเป็นคนไม่ดี ไปด้วย เราจะเห็นอยู่บ่อยว่าเด็กบางกลุ่มชอบทำบุญ ช่วยเหลือคน บำเพ็ญกุศล แต่เด็กบางกลุ่ม เล่นการพนัน ดิตของเสพติดทั้งหลาย เพราะมองเห็นคุณค่าแตกต่างกัน

ที่สำคัญในปัจจุบันอย่างหนึ่งคือ สื่อ เช่น หนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ เป็นตัวแพร่ สิ่งดี สิ่งไม่ดี หลาย ๆ อย่าง คนบางคนพิจารณาเลือกไม่เป็นก็เป็นอันตราย เพราะสื่อเป็นตัวเสนอ เป้าให้แก่คน การเกิดความเชื่อศรัทธาของแต่ละคนจึงขึ้นอยู่กับพิจารณาตัดสิน ถ้าบางคนมีจิตใจ สูงจะตัดสินใจอย่างหนึ่ง ถ้ามีจิตใจต่ำจะตัดสินยอมรับอีกอย่างหนึ่ง การให้เด็กสัมผัสกับสื่อทั้งหลาย จึงควรระวัง ผู้ใหญ่จะต้องคอยชี้แนะในสิ่งที่ดีที่งาม จึงจะสร้างค่านิยมที่ดีได้

จะเห็นว่า ค่านิยมนั้นสร้างสมมาตั้งแต่เด็กเล็ก ๆ ในสถาบันครอบครัวมีพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย พี่น้อง เป็นคนสำคัญในการให้ความรู้และปลูกฝังอยู่ประจำ จะสอนว่าอะไรที่ว่่าดี อะไรที่ว่่า ไม่ดี อะไรที่ว่่าถูก อะไรที่ว่่าผิด และอะไรที่ควร อะไรที่ไม่ควร สิ่งเหล่านี้ปลูกฝังมาตั้งแต่เล็ก สะสม ตกผลึกมาเป็นของตนเอง เมื่อเข้าโรงเรียนมีครูมีเพื่อนได้พบเห็นสื่อลักษณะต่าง ๆ ก็เกิดการเรียนรู้

เพิ่มอีก แต่ก็จะนำเอาค่านิยมพื้นฐานที่รับจากครอบครัวมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง และจะเกิดการเพิ่มพูนค่านิยมขึ้นเรื่อย ๆ เป็นของตนเอง โดยหลักการแล้วค่านิยมแต่ละคนจะเปลี่ยนแปลงยากมีความคงทน

4. ประเภทของค่านิยม

สาโรช บัวศรี (2524) กล่าวว่า การแบ่งประเภทหรือแบ่งกลุ่มของค่านิยม มีผู้แบ่งไว้หลายแบบตามความสนใจที่จะศึกษา ทั้งนี้เพราะค่านิยมมีมากมาย เพื่อสะดวกแก่การศึกษาจึงพยายามเอาค่านิยมที่มีคุณลักษณะคล้ายกันมากอยู่กลุ่มเดียวกัน ได้แบ่งค่านิยมออกเป็น 2 ประเภท

1. ประเภทพื้นฐาน (Basic Values) ประกอบไปด้วยค่านิยม ดังต่อไปนี้
 - 1.1 ศีลธรรม (Moral Values)
 - 1.2 คุณธรรม (Ethical Values)
 - 1.3 ธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรม (Cultural Values)
 - 1.4 กฎหมาย (Legal Values)
2. ค่านิยมวิชาชีพ (Professional Values) ประกอบไปด้วยค่านิยมดังต่อไปนี้
 - 2.1 อุดมการณ์ในอาชีพของตน
 - 2.2 วินัยของวิชาชีพของตน
 - 2.3 มรรยาทของวิชาชีพของตน
 - 2.4 พระราชบัญญัติเกี่ยวกับวิชาชีพของตนโดยตรง

นอกจากนั้น สาโรช บัวศรี ยังอ้างวารสารของสมาคมพายุเด็ลตาแคปปาที่เกี่ยวกับเรื่องค่านิยมว่าแบ่งออกเป็น 2 ประเภทเช่นกัน คือ

1. ค่านิยมที่เป็นศีลธรรม (Morality) ซึ่งได้แก่ ค่านิยมที่เป็นศีลธรรมและคุณธรรม โดยเฉพาะ คือ Moral and Ethical Values ซึ่งพระศาสดาหรือพระผู้เป็นเจ้าของได้กำหนดไว้
2. ค่านิยมที่เป็นธรรมเนียมประเพณี (Convention) ซึ่งหมายถึง ค่านิยมทั้งหลายที่ประชาชนได้ตกลงเห็นชอบกำหนดกันขึ้นเองตามยุคตามสมัย อันได้แก่ ธรรมเนียมประเพณี กฎหมาย อุดมการณ์ วินัย ฯลฯ ค่านิยมแบบนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มคนในสังคม ดังนั้น ค่านิยมของสังคมต่างกันและแตกต่างกันบ้างก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ประกาศเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2525 เรื่องแนวทางการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ซึ่งมีอยู่ 5 ประการ และมีรายละเอียดประกอบ ดังนี้

1. การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ ที่เอาค่านิยมสามประการมาอยู่ในประเภทเดียวกัน เพราะมีพฤติกรรมการแสดงออกและความรู้สึกเชื่อศรัทธาแนวเดียวกัน แบ่งเป็นลักษณะย่อยได้ ดังนี้
 - 1.1 ศึกษาหาความรู้รู้เป็นเนืองนิจ
 - 1.2 ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถและความชำนาญ
 - 1.3 ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เต็มที่ก่อนขอความช่วยเหลือจากคนอื่น
 - 1.4 มีความเข้มแข็งอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และปัญหาทั้งปวง
 - 1.5 ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
 - 1.6 คิดชอบ ทำชอบ และแก้ปัญหาได้
 - 1.7 ขวนขวายประกอบอาชีพสุจริตไม่เลื่องงาน

- 1.8 รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อส่วนรวม ต่อหน้าที่ และการกระทำ
- 1.9 ปฏิบัติงานให้สำเร็จเรียบร้อย
2. การประหยัดและออม เป็นการรู้จักใช้ทรัพย์สิน เวลา ทรัพยากรทั้งส่วนตน และสังคมตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า รู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพฐานะ ความเป็นอยู่ของตนและสังคม แบ่งลักษณะย่อยได้ ดังนี้
 - 2.1 ความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย
 - 2.2 มีความพอดีในการบริโภค
 - 2.3 ใช้ทรัพยากรและเวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
 - 2.4 คำนึงถึงฐานะและเศรษฐกิจ คิดก่อนที่จะจ่าย ใช้เท่าที่จำเป็น
 - 2.5 ไม่ใช่จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือย หรือตระหนี่ถี่เหนียวเกินไป
 - 2.6 จัดงานและพิธีต่าง ๆ โดยใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น
 - 2.7 เพิ่มพูนทรัพย์ด้วยการเก็บ และนำไปทำให้เกิดประโยชน์
 - 2.8 รู้จักใช้ ดูแลรักษา และบูรณะทรัพย์ทั้งของตน และส่วนรวม
 - 2.9 วางแผนการใช้จ่ายให้รอบคอบมีส่วนการออมไว้พอสมควร
3. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย ค่านิยมข้อนี้ชัดเจนอยู่แล้วว่าเป็นการ ควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน และขนบธรรมเนียมประเพณี อันดีงาม เพื่อความสงบสุขแก่ตนเองและส่วนรวม แบ่งลักษณะย่อยได้ ดังนี้
 - 3.1 รักษาความสะอาดของบ้านเมือง ที่อยู่อาศัยและสาธารณะสถาน
 - 3.2 ช่วยกันรักษาและไม่ทำลายสาธารณะสมบัติและสิ่งแวดล้อม
 - 3.3 รู้จักสิทธิหน้าที่และละเว้นการใช้อิทธิสิทธิ์
 - 3.4 รับบริการและให้บริการตามลำดับก่อนหลัง
 - 3.5 สนับสนุนและส่งเสริมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย
 - 3.6 ไม่แก้ปัญหาโดยวิธีรุนแรงหรือไม่ชอบด้วยระเบียบวินัยและกฎหมาย
 - 3.7 มีมรรยาทในการขับขี่ยานพาหนะ ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร และช่วยดูแลรักษา ทางสัญจรไปมา
 - 3.8 ทำหน้าที่พลเมืองดี โดยแจ้งต่อเจ้าหน้าที่เมื่อรู้เห็นการกระทำผิดระเบียบวินัย และกฎหมาย
 - 3.9 รับผิดชอบและปฏิบัติตามระเบียบวินัย และกฎหมายในฐานะเจ้าหน้าที่
4. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา หมายถึง ความมีศรัทธาและยึดถือปฏิบัติตาม แบบแผนการประพฤติ ซึ่งตั้งอยู่ในความดีงามตามหลักธรรมของศาสนาแบ่งลักษณะย่อยได้ ดังนี้
 - 4.1 ไม่เบียดเบียนประทุษร้ายต่อคนและสัตว์
 - 4.2 มีความเมตตากรุณา
 - 4.3 ไม่เห็นแก่ได้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตัว
 - 4.4 ไม่พูดปด ไม่พูดยุยงให้แตกร้าง ไม่พูดหยาบคาย ไม่พูดเหลวไหล
 - 4.5 มีความประพฤติดีในความสัมพันธ์ทางครอบครัวและทางเพศ
 - 4.6 เว้นสิ่งเสพติด มีสติสัมปชัญญะ

- 4.7 มีความละเอียด และเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว
- 4.8 มีความอดทน อดกลั้น
- 4.9 มีความกตัญญูทวดเวท
- 4.10 มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง
- 4.11 ละชั่ว ประพฤติดีทำจิตใจให้ผ่องใส
- 4.12 เชื้อกฏแห่งกรรม เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว
- 5. ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ประกอบด้วยลักษณะย่อย ดังนี้
 - 5.1 สถาบันชาติ
 - 5.1.1 ศึกษาให้เข้าใจประวัติและการดำรงอยู่ของชาติ
 - 5.1.2 สอดส่องป้องกันภัยและแก้ไขความเสียหายที่กระทบกระเทือนความมั่นคงของชาติ
 - 5.1.3 ป้องกันและรักษาผลประโยชน์ของชาติ
 - 5.1.4 ส่งเสริมและรักษาเกียรติของชาติ ภาคภูมิใจในความเป็นไทยและนิยมไทย
 - 5.1.5 สร้างเสริมความสามัคคีแห่งชาติ
 - 5.1.6 เสียสละประโยชน์สุขแห่งตนและแม่ชีวิตเพื่อประเทศชาติ
 - 5.1.7 ปฏิบัติหน้าที่ของพลเมืองดีโดยการรับราชการทหาร ประอบอาชีพสุจริตและเสียภาษีอากรเพื่อพัฒนาประเทศ
 - 5.1.8 ยกย่องให้เกียรติผู้ทำหน้าที่ป้องกัน และเสียสละเพื่อประเทศชาติ
 - 5.1.9 ปฏิบัติตามคติพจน์ที่ว่า “การรักษาวัฒนธรรมคือการรักษาชาติ”
 - 5.2 สถาบันศาสนา ประกอบด้วยลักษณะย่อย ดังนี้
 - 5.2.1 ศีลธรรมให้มีความรู้ความเข้าใจถูกต้อง
 - 5.2.2 ปลุกฝังความเชื่อความเลื่อมใสในศาสนาด้วยปัญญา
 - 5.2.3 ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนาในชีวิตประจำวัน
 - 5.2.4 สอดส่องป้องกันภัยและแก้ไขความเสียหายที่กระทบกระเทือนความมั่นคงของสถาบันศาสนา
 - 5.2.5 ช่วยส่งเสริมทะนุบำรุงศาสนา
 - 5.2.6 ไม่ทำลายปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และศิลปกรรมทางศาสนา
 - 5.2.7 เผยแพร่ความรู้และการบัญญัติตามหลักศาสนา
 - 5.2.8 เคารพเทิดทูนศาสนาและไม่กระทำการใด ๆ ในทางดูหมิ่น
 - 5.2.9 สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ
 - 5.3 สถาบันพระมหากษัตริย์ ประกอบด้วยลักษณะย่อย ดังนี้
 - 5.3.1 ศึกษาความรู้ความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์
 - 5.3.2 รักษาและส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
 - 5.3.3 สอดส่องป้องกันภัยและแก้ไขความเสียหายที่กระทบกระเทือนความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์

5.3.4 แสดงความจงรักภักดีเทิดทูนพระเกียรติและเผยแพร่พระราชกรณียกิจ

5.3.5 ร่วมกันประกอบความดีเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล โดยเฉพาะในวันสำคัญที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์

ในการเอาค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการมาใช้จึงควรศึกษาส่วนประกอบย่อยหรือคำอธิบายละเอียดด้วย การวางแผนการสอนหรือการวางแผนการสร้างเครื่องมือวัดจึงจะสามารถทำได้ดี มีความเที่ยงตรงกับกรอบของแต่ละประเภทของค่านิยม สรุปค่านิยมพื้นฐานตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติปี 2525 มี 5 ประการ คือ

1. การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ
2. การประหยัดและอดออม
3. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย
4. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
5. ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

กรมการศาสนา (2525 : 2) ได้เสนอค่านิยมที่ควรปลูกฝังเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพอุปนิสัยและพฤติกรรมที่ดีของคนไทย ดังนี้

1. ความมีระเบียบวินัย
2. ความซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม
3. ขยัน ประหยัด และยึดมั่นในสัมมาชีพ
4. สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ
5. รู้จักคิดริเริ่ม มีวิจารณ์ญาณ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
6. กระตือรือร้นในการปกครองแบบประชาธิปไตย รักและเทิดทูนชาติ ศาสนา

และพระมหากษัตริย์

7. มีพลานามัยสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ
8. รู้จักพึ่งตนเองและมีอุดมคติ
9. มีความภาคภูมิใจ และรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย และทรัพยากรของชาติ
10. มีความเสียสละ เมตตาอารี กตัญญูทศเวที กล้าหาญ และสามัคคีกัน

ในต่างประเทศการจัดกลุ่มของค่านิยมขึ้นอยู่กับนักการศึกษาที่ทำวิจัยอย่างเชี่ยวชาญในด้านค่านิยม โดยมากจะเป็นนักจิตวิทยาสังคมซึ่งมี ดังนี้

การแบ่งค่านิยมตามแนวคิดของเฟนนิคซ์ (Phenix. 1958) นั้นแบ่งค่านิยมออกเป็น 6 ประเภท เหมือนกัน แต่จัดประเภทแตกต่างกันไปจากของสแปรงเจอร์เฟนนิคซ์แบ่งค่านิยมเป็น ดังนี้

1. ค่านิยมทางวัตถุ (Material Value) เป็นค่านิยมที่มองหนักไปทางปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ได้แก่ เรื่องอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค
2. ค่านิยมทางสังคม (Social Value) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดความรักในสังคม
3. ค่านิยมทางด้านความจริง (Truth Value) เป็นค่านิยมเกี่ยวกับการให้ความรู้ตามความเป็นจริง การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์เพื่อหาความจริงตามกฎเกณฑ์ธรรมชาติ

4. ค่านิยมทางจริยธรรม (Moral Value) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบในการปฏิบัติ เช่น ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม

5. ค่านิยมทางสุนทรียภาพ (Aesthetic Value) เป็นการมองเห็นความสำคัญและประโยชน์ ซาบซึ้งในความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ

6. ค่านิยมทางศาสนา (Religious Value) เป็นค่านิยมเกี่ยวกับอุดมการณ์ทางศาสนา อุดมการณ์ทางชีวิต

โรคีส (Rokeach, 1968) แบ่งค่านิยมออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ค่านิยมปลายทาง และค่านิยมที่เป็นวิถีปฏิบัติ

1. ค่านิยมปลายทาง (Terminal Values) เรียงความสำคัญจากผลการศึกษานักศึกษาชาวอเมริกา ค่านิยมที่สำคัญมีอยู่ 18 อย่าง

- 1.1 ความสุขสบายในชีวิต (A Comfortable Life)
- 1.2 การใช้ชีวิตที่ตื่นเต้น (An Exciting Life)
- 1.3 ความรู้สึกภาคภูมิใจในความสำเร็จ (A Sense of Accomplish-Ment)
- 1.4 ความสงบสันติสุขของโลก (A World of Peace)
- 1.5 ความเป็นผู้มีสุนทรียภาพ (A "World of Beauty")
- 1.6 ความเสมอภาค (Equality)
- 1.7 ความมั่นคงในครอบครัว (Family Security)
- 1.8 ความมีเสรีภาพ (Freedom)
- 1.9 ความสุข (Happiness)
- 1.10 ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในกลุ่ม (Inner Harmony)
- 1.11 ความพร้อมด้านความรัก (Mature Love)
- 1.12 ความมั่นคงของประเทศชาติ (National Security)
- 1.13 การใช้ชีวิตตามสบาย (Pleasure)
- 1.14 ความอยู่รอด (Salvation)
- 1.15 การเคารพตนเอง (Self-Respect)
- 1.16 การได้รับการยอมรับในสังคม (Social Recognition)
- 1.17 การมีมิตรแท้ (True Friendship)
- 1.18 ความรอบรู้ (Wisdom)

2. ค่านิยมที่เป็นวิถีปฏิบัติหรือค่านิยมที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติ (Instrumental or Means Values) นำไปสู่ความสำเร็จในจุดหมายปลายทาง ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญ 18 อย่าง ดังนี้

- 2.1 ความทะเยอทะยาน (Ambitions)
- 2.2 การยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น (Broadminded)
- 2.3 ความสามารถ (Capable)
- 2.4 ความสนุกสนาน (Cheerful)
- 2.5 ความสะอาด (Clean)
- 2.6 ความกล้าหาญ (Courageous)

- 2.7 การรู้จักให้อภัย (Forgiving)
- 2.8 การช่วยเหลือเกื้อกูล (Helpful)
- 2.9 ความซื่อสัตย์ (Honest)
- 2.10 ความคิดจินตนาการ (Imaginative)
- 2.11 การพึ่งพาตนเอง (Independent)
- 2.12 ความเฉลียวฉลาด (Intellectual)
- 2.13 ความมีเหตุผล (Logical)
- 2.14 ความรัก (Love)
- 2.15 ความเชื่อฟัง (Obedient)
- 2.16 ความสุภาพ (Polite)
- 2.17 ความรับผิดชอบ (Responsibility)
- 2.18 การรู้จักควบคุมตนเอง (Self-controlled)

โรคิช กล่าวว่าการจัดอันดับค่านิยมที่กล่าวมาขึ้นอยู่กับแต่ละชาติแต่ละภาษานั้นคือวิถีชีวิตของแต่ละชาติทำให้มองเห็นความสำคัญของค่านิยมแตกต่างกัน เขาเคยศึกษานักศึกษาอิสราเอลพบว่า ค่านิยมอันดับหนึ่งของเขาคือ “ความมั่นคงของประเทศชาติ” กับ “ความสงบสันติสุขของโลก” ส่วนนักศึกษาชาวอเมริกาให้อันดับความสำคัญสูงในค่านิยม “ความสุขสบายในชีวิต” กับ “ความทะเยอทะยาน”

5. การส่งเสริมค่านิยม

Raths, Merrill และ Simon (1966) ได้อธิบายถึงการส่งเสริมหรือพัฒนาค่านิยมว่าค่านิยมเป็นผลผลิตของกระบวนการกำหนดค่านิยม และสิ่งที่กำหนดว่าเป็นค่านิยมได้นั้นต้องผ่านเกณฑ์ 7 ประการ ดังนี้

1. ค่านิยมนั้นต้องผ่านการเลือกอย่างเสรีไม่มีใครบังคับได้
2. การเลือกนั้นจะต้องเลือกหลาย ๆ ทาง ไม่ใช่ยอมรับจากสิ่งที่มีอยู่เพียงอย่างเดียว
3. การเลือกนั้นได้กระทำหลังจากที่ได้พิจารณาถึงผลอันที่จะเกิดตามมาภายหลัง

กล่าวคือ ผู้เลือกจะต้องวิเคราะห์หาผลดี ผลเสียของตัวเลือกหลาย ๆ ตัว เสียก่อนแล้วจึงเลือกเอาเพียงสิ่งหนึ่งโดยมีเหตุผลที่ตนพอใจ

4. สิ่ง que เลือกนั้นต้องเป็นสิ่งที่ผู้เลือกมีความนิยมนินดี มีความภาคภูมิใจ
5. สิ่ง que เลือกนั้นจะต้องเป็นสิ่งที่ผู้เลือกมีความเชื่อมั่น มั่นใจพร้อมที่จะยืนยันต่อ

สาธารณชนได้

6. สิ่ง que เลือกนั้นจะต้องเป็นสิ่งที่ผู้เลือกยึดถือปฏิบัติอย่างแท้จริง
7. สิ่งนั้นจะต้องเป็นสิ่งที่ปฏิบัติซ้ำ ๆ ในโอกาสและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวได้

แต่เมื่อโตขึ้นประสบการณ์ที่จูงใจอย่างเดียวไม่พอที่จะพัฒนาค่านิยมของเด็กในแนวทางที่เราต้องการ เราจึงสามารถนำเอาหลักการการส่งเสริมค่านิยมของแรทส์มาใช้ในการส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย โดยการเตรียมสถานการณ์ และดำเนินงานตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

7.1 ส่งเสริมให้เด็ก ๆ คิดหาทางเลือกใหม่ ๆ โดยให้เด็ก ๆ เป็นอิสระพอใจในการกระทำอย่างนั้น

7.2 ช่วยให้เด็ก ๆ ค้นพบตรวจตราทางเลือกต่าง ๆ ที่เป็นไปได้เมื่อเผชิญหน้ากับปัญหา

7.3 ช่วยให้เด็ก ๆ ตริ่กตรองกับทางเลือกต่าง ๆ อย่างละเอียดรอบคอบคิดถึงผลดีผลเสียของการเลือก

7.4 ส่งเสริมให้เด็ก ๆ พิจารณาว่าอะไรคือสิ่งที่ตนให้คุณค่าและมีความยึดมั่นบูชา

7.5 ให้เด็ก ๆ ได้เปิดเผยหรือประกาศทางเลือกของตนให้คนอื่น ๆ รับรู้

7.6 ส่งเสริมให้เด็ก ๆ ได้แสดงออก ประพฤติปฏิบัติ และมีชีวิตอยู่ในแบบฉบับที่พึงประสงค์

6. ลักษณะเด่นของค่านิยมคนไทย

ตามธรรมดาสังคมหนึ่ง ๆ มีค่านิยมเป็นร้อยเป็นพันขึ้นไป สังคมไทยก็มีค่านิยมมากมาย แต่ละภาคแต่ละจังหวัดหรือท้องถิ่นยังมีค่านิยมแตกต่างกัน อย่าแต่สังคมใหญ่เลยสังคมเล็กอย่างแต่ละครอบครัวยังมีค่านิยมแตกต่างกันเลย

ผลของการวิจัยชาวตะวันตกซึ่งเน้นวิจัยชาวชนบท เพราะถือว่าเป็นคนไทยส่วนใหญ่ และผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของนักวิจัยไทย สุภางค์ จันทวานิช (2523 : 39-40) สรุปว่า สังคมไทยให้ความสำคัญในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือเรียกกันว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธสูง (Need for Affiliation) ซึ่งแสดงออกทางพฤติกรรมเหล่านี้ ความสุภาพ ถ่อมตน เกรงใจ กตัญญู อ่อนน้อม รักษาหน้า เคารพอาวุโส ชอนบั้งความรู้สึก ไม่ชอบโต้แย้ง ประสานประโยชน์ ใฝ่สันโดษ ประณีประนอม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คิดถึงส่วนตัว ขาดการครุ่นคิดเชิงปรัชญา ขาดอุดมการณ์ เชื่อไสยศาสตร์และโหราศาสตร์ ขาดวินัย ยึดหลักความสนุกสนานเป็นใหญ่ ชีวิตที่ดี ได้แก่ การมีเงิน คิดถึงครอบครัวก่อนเพื่อนบ้าน ประเทศชาติ ทำบุญเพื่อหวังผลชาติหน้า พ่อแม่เลี้ยงลูกดีวันนี้ลูกจะเลี้ยงดูพ่อแม่ดีเมื่อแก่เฒ่า ฯลฯ

มีผู้ศึกษาค่านิยมของนักเรียนไทยระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ผลค่านิยมเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ ค่านิยมด้านเกียรติยศชื่อเสียง ความก้าวหน้า บริการ สังคม ความเป็นผู้นำ ความเป็นอิสระ ความมั่นคงปลอดภัย รายได้ ความพอใจในการทำงาน (จิตราธิ เนตรหิน. 2513) ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531) ที่ศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนระดับเดียวกันแต่คนละกลุ่มตัวอย่าง และเป็นการใช้ค่านิยมตามแนวของ ซูเปอร์ (Super. 1970) ผลปรากฏว่า ค่านิยมอันดับที่ 1 เป็นค่านิยมในการทำงานด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ อันดับที่ 2 ค่านิยมในการทำงานด้านความมั่นคงปลอดภัย ส่วนอันดับที่ 3 เป็นค่านิยมในการทำงานด้านสัมฤทธิ์ผล ซึ่งหมายถึงประสิทธิภาพ ความสุขก้าวหน้าในการทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2530) ได้ทำการศึกษาค่านิยมจากประชาชนและเยาวชนจังหวัดต่าง ๆ 10 จังหวัด คือ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ อุบลราชธานี จันทบุรี สงขลา พระนครศรีอยุธยา อุตรดิตถ์ สกลนคร เพชรบุรี และยะลา มีค่านิยมที่จำเป็นเร่งด่วน ควรปลูกฝังแก่คนไทย 9 ประการ

1. การประหยัดและประมาณตน เพื่อการดำรงชีวิตที่เรียบง่าย
2. ความมุ่งมั่นทำงานเพื่องาน โดยตระหนักว่างานคือชีวิต
3. การใฝ่หาความรู้และการใช้สติปัญญา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
4. ความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน เคารพสิทธิ และความคิดเห็นผู้อื่น

5. ความสามัคคีและความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนที่มีต่อสังคม โดยการกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อหมู่คณะ และไม่ทำงานให้ผู้อื่นเดือดร้อน

6. การรักษาความเป็นเอกราชของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย รักไทย นิยมไทย

7. การยึดมั่นในศาสนธรรมเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติในการดำรงชีวิต

8. การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ กฎเกณฑ์ และระเบียบแบบแผน โดยเคร่งครัด เพื่อความสงบสุขของสังคม

9. การเคารพตนเอง พึ่งตนเอง และไม่ย่อท้อต่อปัญหาชีวิต

สุพัตรา สุภาพ (2534 : 7-28) ได้กล่าวไว้ว่า ค่านิยมทั่ว ๆ ไปมีทั้งดีและไม่ดี ซึ่งก็แล้วแต่ทัศนคติของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มคนตามโอกาสหรือวาระต่าง ๆ หากสิ่งใดที่เราเห็นว่าไม่ดี เราก็ควรหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติ สิ่งใดที่เราเห็นว่าดีเป็นประโยชน์แก่สังคมเราก็ควรจะทำปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างสังคมให้ดีขึ้น ความเห็นของนักวิชาการด้านสังคมศาสตร์ได้กล่าวถึงค่านิยมในสังคมไทยที่ควรยกย่องดังต่อไปนี้

1. รักพระมหากษัตริย์
2. นับถือศาสนา
3. ความเป็นไทย
4. ความประหยัด
5. ความมีระเบียบวินัย
6. มีความรับผิดชอบ คือ รู้จักหน้าที่ที่ตนต้องกระทำต้องปฏิบัติ
7. ความซื่อสัตย์สุจริต
8. ความขยันขันแข็งมานะอดทน
9. การยกย่องผู้ทำความดี
10. การรักพวกรักพ้อง
11. มีเหตุผล
12. ความยึดมั่นในอุดมการณ์มากกว่าบุคคล
13. ควรนิยมของไทย
14. รักของส่วนรวม
15. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
16. เคารพผู้อาวุโส
17. กตัญญูรู้คุณ
18. ความรู้จักเสียสละในทางที่ถูกต้อง
19. ความสะอาด สุภาพเรียบร้อย
20. การตรงต่อเวลา

ประนอม เดชชัย (2536 : 204-206) ได้กล่าวสรุปว่า ค่านิยมไทยที่สำคัญและควรปลูกฝังขึ้นให้เกิดในสังคมไทยทุกคน เพื่อให้พลเมืองเกิดความเจริญก้าวหน้าแก่ตนเอง และประเทศชาติ สรุปได้ดังนี้

1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งสถาบันทั้งสามนี้มีความสำคัญยิ่ง ที่ทำให้คนไทยมีสถานที่อยู่อาศัย มีศาสนาเป็นสถาบันที่ก่อให้เกิดความสงบสุข และมีพระมหากษัตริย์

2. ความขยันหมั่นเพียร
3. ความมีสติปัญญา
4. การพึ่งตนเอง
5. ความรับผิดชอบ
6. ความสามัคคี
7. การยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม
8. ความมีวินัย
9. ความรักชาติ

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ก็ได้ประกาศนโยบายค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ (ผ้าไหม ยังฤทธิ. 2555 : เว็บไซต์) ขึ้นเพื่อมุ่งหวังสร้างประเทศไทยในอนาคตให้เข้มแข็ง การที่ประเทศไทยจะเข้มแข็งได้ต้องมีคนในชาติที่เข้มแข็งก่อน ดังนั้นจึงกำหนดค่านิยมหลักของคนไทยให้ชัดเจนขึ้น เพื่อให้คนไทยใช้เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติตน โดยค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการมี ดังนี้

1. รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. มีความซื่อสัตย์
3. มีความกตัญญู
4. ใฝ่หาความรู้
5. รักษาวัฒนธรรมไทย
6. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
7. ความเป็นประชาธิปไตย
8. มีระเบียบวินัย
9. ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
10. ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
11. มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป
12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2530 : 25-103) ได้ให้ความหมายของค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ดังนี้

1. การพึ่งพาตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ

การพึ่งพาตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะกระทำการใด ๆ ให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง สามารถดำรงชีพอยู่ได้โดยปราศไม่เดือดร้อน สามารถทำการดำรงชีพมาได้ด้วยความสามารถของตนเอง ไม่เป็นภาระให้ผู้อื่นต้องคอยอุปถัมภ์สงเคราะห์ ขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความมีมานะพยายามในการประกอบงานที่สุจริตด้วยความขยันขันแข็ง อดทน เอาใจใส่อยู่เป็นนิจ และเสมอต้นเสมอปลาย โดยใช้สติปัญญาเพื่อผลสำเร็จในเวลาอันสั้นและได้รับผลดีสูงสุด นอกจากนั้นยังรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อีกด้วย

มีความรับผิดชอบ หมายถึง การมีความสำนึกและการปฏิบัติหน้าที่ของตน ทั้งที่เป็นภารกิจส่วนตัว ภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และภารกิจทางสังคม โดยจะต้องกระทำจนบรรลุ ไม่เลียงภาระดังกล่าวและยอมรับผลในการกระทำของตน

2. การประหยัดและออม หมายถึง การรู้จักใช้รู้จักออมทรัพย์สิน เวลา ทรัพยากร ทั้งส่วนตนและสังคม ตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์และคุณค่าที่สุด รวมทั้งการรู้จักดำรงชีวิต สภาฐานะความเป็นอยู่ส่วนตนและสังคม

3. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย หมายถึง การควบคุมตนเองให้ประพฤติ ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อตกลง ระเบียบแบบแผนและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เพื่อชีวิตของ ตนและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

4. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา หมายถึง การให้ประชาชนมีศรัทธาและ ยึดถือปฏิบัติในแบบแผนความประพฤติที่ตั้งอยู่ในความดีงามตามหลักธรรมของศาสนา

5. การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ความรักชาติ หมายถึง การมีความรักไทย นิยมไทย สำนึก และความภูมิใจใน ความเป็นคนไทย มีความผูกพันหวงแหนมาตุภูมิ มุ่งมั่นส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคง ทั้งการรักเกียรติภูมิของชาติ

ความรักสถาบันศาสนา หมายถึง การมีความรัก ความภาคภูมิใจ ความศรัทธา ในศาสนาที่ตนนับถือ รู้แก่นแท้ของศาสนา และยึดถือเป็นแนวทางในการประพฤติตน

ความรักสถาบันพระมหากษัตริย์ หมายถึง การมีความจงรักภักดีและศรัทธา ในพระมหากษัตริย์ไทย ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ

แนวปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ มีแนวทางในการปฏิบัติตน ดังนี้ (สำนักงาน คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2530 : 9-10)

1. การพึ่งพาตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ ที่เอาค่านิยม สามประการมาอยู่ในประเภทเดียวกัน เพราะมีพฤติกรรมแสดงออกและความรู้สึกเชื่อศรัทธา แนวเดียวกัน แบ่งเป็นลักษณะย่อยได้ ดังนี้

- 1.1 ศึกษาความรู้อยู่เป็นเนืองนิตย์
- 1.2 ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถ และความชำนาญ
- 1.3 ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เต็มที่ก่อนขอความช่วยเหลือจากคนอื่น
- 1.4 มีความเข้มแข็งอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหาทั้งปวง
- 1.5 ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 1.6 คิดชอบ ทำชอบ และแก้ปัญหาได้
- 1.7 ขวนขวายประกอบอาชีพสุจริตไม่เลื่องงาน
- 1.8 รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อส่วนรวม ต่อหน้าที่ และการกระทำ
- 1.9 ปฏิบัติงานให้สำเร็จเรียบร้อย

2. การประหยัดและออม แบ่งเป็นลักษณะย่อยได้ ดังนี้

- 2.1 ความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย
- 2.2 มีความพอดีในการบริโภค
- 2.3 ใช้ทรัพยากรและเวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
- 2.4 คำนึงถึงฐานะและเศรษฐกิจ คิดก่อนที่จะจ่าย ใช้เท่าที่จำเป็น
- 2.5 ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือย หรือตระหนี่ถี่เหนียวเกินไป
- 2.6 จัดงานและพิธีต่าง ๆ โดยใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น

- 2.7 เพิ่มพูนทรัพย์ด้วยการเก็บและนำไปทำให้เกิดประโยชน์
- 2.8 รู้จักใช้ ดูแลรักษา และบูรณะทรัพย์ทั้งของตนและส่วนรวม
- 2.9 วางแผนการใช้จ่ายให้รอบคอบ มีสัดส่วนการออมไว้พอสมควร
3. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย แบ่งเป็นลักษณะย่อยได้ ดังนี้
 - 3.1 รักษาความสะอาดของบ้านเมือง ที่อยู่อาศัย และสาธารณสถาน
 - 3.2 ช่วยกันรักษาและไม่ทำลายสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อม
 - 3.3 รู้จักสิทธิหน้าที่และละเว้นการใช้อิทธิสิทธิ์
 - 3.4 รับบริการและให้บริการตามลำดับก่อนหลัง
 - 3.5 สนับสนุนและส่งเสริมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย
 - 3.6 ไม่แก้ปัญหาคือโดยวิธีรุนแรงหรือไม่ชอบด้วยระเบียบวินัยและกฎหมาย
 - 3.8 ทำหน้าที่พลเมืองดีโดยแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ เมื่อรู้เห็นการกระทำผิดระเบียบวินัย

และกฎหมาย

- 3.9 รับผิดชอบและปฏิบัติตามระเบียบวินัยและกฎหมายในฐานะเจ้าหน้าที่
4. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา แบ่งเป็นลักษณะย่อยได้ ดังนี้
 - 4.1 ไม่เบียดเบียนประทุษร้ายต่อคนและสัตว์
 - 4.2 มีความเมตตากรุณา
 - 4.3 ไม่เห็นแก่ได้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่า

ประโยชน์ส่วนตัว

- 4.4 ไม่พูดปด ไม่พูดยุยงให้แตกร้าง ไม่พูดหยาบคาย ไม่พูดเหลวไหล
- 4.5 มีความประพฤติดีในความสัมพันธ์ทางครอบครัวและเพศ
- 4.6 เว้นสิ่งเสพติด มีสติสัมปชัญญะ
- 4.7 มีความละเอียด และเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว
- 4.8 มีความอดทนอดกลั้น
- 4.9 มีความกตัญญูกตเวทิต์
- 4.10 มีความซื่อสัตย์สุจริตไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง
- 4.11 ละชั่ว ประพฤติดี ทำจิตใจให้ผ่องใส
- 4.12 เชื้อกฏแห่งกรรม เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว
5. การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ แบ่งเป็นลักษณะย่อยได้ ดังนี้

ความมั่นคงของชาติ

- 5.1 สถาบันชาติ ประกอบด้วย
 - 5.1.1 ศึกษาให้เข้าใจประวัติและการดำรงอยู่ของชาติ
 - 5.1.2 สอดส่องป้องกันภัยและแก้ไขความเสียหายที่กระทบกระเทือน
- 5.1.3 ป้องกันและรักษาผลประโยชน์ของชาติ
- 5.1.4 ส่งเสริมและรักษาเกียรติของชาติ ภาคภูมิใจในความเป็นไทย

และนิยมไทย

- 5.1.5 สร้างเสริมความสามัคคีแห่งชาติ

- 5.1.6 เสียสละประโยชน์สุขแห่งตน และแม้ชีวิตเพื่อประเทศชาติ
- 5.1.7 ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดีโดยการรับราชการทหาร ประกอบอาชีพสุจริต และเสียภาษีอากรเพื่อพัฒนาประเทศ
- 5.1.8 ยกย่องให้เกียรติผู้ทำหน้าที่ป้องกันและเสียสละเพื่อประเทศชาติ
- 5.1.9 ปฏิบัติตามคติพจน์ที่ว่า “การรักษาวัฒนธรรมคือการรักษาชาติ”
- 5.2 สถาบันศาสนา ประกอบด้วย
 - 5.2.1 ศีลภาวนาให้มีความรู้ความเข้าใจถูกต้อง
 - 5.2.2 ปลูกฝังความเชื่อความเลื่อมใสในศาสนาด้วยปัญญา
 - 5.2.3 ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนาในชีวิตประจำวัน
 - 5.2.4 สอดส่องป้องกันภัยและแก้ไขความเสียหายที่กระทบกระเทือนความมั่นคงของศาสนา
 - 5.2.5 ช่วยส่งเสริมทะนุบำรุงศาสนา
 - 5.2.6 ไม่ทำลายปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุและศิลปกรรมทางศาสนา
 - 5.2.7 เผยแพร่ความรู้และการปฏิบัติตามหลักศาสนา
 - 5.2.8 เคารพเทิดทูนศาสนาและไม่กระทำการใด ๆ ในทางดูหมิ่น
 - 5.2.9 สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ
- 5.3 สถาบันพระมหากษัตริย์ ประกอบด้วย
 - 5.3.1 ศึกษาความรู้ความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์
 - 5.3.2 รักษาและส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
 - 5.3.3 สอดส่องป้องกันภัยและแก้ไขความเสียหายที่กระทบกระเทือนความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์
 - 5.3.4 แสดงความจงรักภักดีเทิดทูนพระเกียรติและเผยแพร่พระราชกรณียกิจ
 - 5.3.5 ร่วมกันประกอบความดีเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ค่านิยมที่ควรปลูกฝังแก่คนในสังคม ได้แก่ การพึ่งพาตนเอง มีความซื่อสัตย์ มีความกตัญญู การใฝ่เรียนรู้ รักษาวัฒนธรรมไทย มีความรับผิดชอบ ความเป็นประชาธิปไตย ความมีวินัย มีความสามัคคี มีความประหยัด สำหรับกรวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมเด็กปฐมวัย โดยการใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามความต้องการจำเป็นที่ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครอง ที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสดงสว่าง ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการให้ส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัยมากที่สุด ในด้านการใฝ่เรียนรู้ ความมีวินัย และความประหยัด

7. ค่านิยมที่ควรปลูกฝังในเด็กปฐมวัย

ค่านิยมที่ควรปลูกฝังในเด็กปฐมวัย คือ การใฝ่เรียนรู้ ความมีวินัย และความประหยัด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

7.1 การใฝ่เรียนรู้

7.1.1 ความหมายของการใฝ่เรียนรู้

นรินทร์ ตั้งธีระบัณฑิตกุล และคณะ (2543 : 3) คุณลักษณะการใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียน หมายถึง ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รักการประดิษฐ์ ค้นคว้ารู้เท่าทันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ยุพิน โภณฑา และคณะ (2544 : 11) คุณลักษณะนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงถึงความกระตือรือร้นสนใจเสาะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียน และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

สุภาพร มากแจ้ง (2544 : 7-14) พระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกล่าวว่า ความฉลาดรู้หรือความใฝ่รู้ใฝ่เรียน หมายถึง รู้แล้วสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง ๆ โดยไม่เป็นพิษเป็นโทษ การศึกษาเพื่อความฉลาดรู้ต้องยึดหลักอย่างน้อย 2 ประการ ประการแรก เมื่อจะศึกษาสิ่งใดเรื่องใดให้รู้จริงควรจะศึกษาให้ตลอด ครบถ้วน ทุกแง่มุม ไม่ใช่เรียนรู้แต่เพียงบางส่วนบางตอนหรือฟังเลื่องเฉพาะแต่เพียงบางแง่มุม อีกประการหนึ่ง ซึ่งจะต้องปฏิบัติประกอบกันไปเสมอ คือ ต้องพิจารณาศึกษาเรื่องนั้น ๆ ด้วยความคิดจิตใจที่ตั้งมั่นเป็นปกติเที่ยงตรงและเป็นกลาง

พิทักษ์ วงแหวน (2546) พฤติกรรมใฝ่เรียน หมายถึง การที่นักเรียนมีการกระทำหรืออาการแสดงออกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า โดยมีลักษณะเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน มีความกระตือรือร้นและสนใจจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและพยายามพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การใฝ่เรียนรู้อาจหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความปรารถนาความอยากรู้อยากเห็น ความกระตือรือร้น ความสนใจ ความพอใจที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งความรู้ด้านการเรียนและสภาพแวดล้อมรอบตัว มีความรู้เท่าทันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง และในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

7.1.2 คุณลักษณะพฤติกรรมของผู้ที่มีการใฝ่เรียนรู้อ

จากการค้นคว้าเอกสารที่มีความเกี่ยวกับการใฝ่เรียนรู้อ มีผู้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ที่มีการใฝ่เรียนรู้อไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540 : 14) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ที่มีความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนและสร้างสรรค์ต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. มีความชอบชื่นชมและการเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ
2. มีความใฝ่ฝันและจินตนาการ
3. มีการแสวงหาแนวทางใหม่
4. มีความกระตือรือร้น อยากรู้อ อยากรู้อเห็น
5. มีความตั้งใจ การเอาใจใส่ทำให้ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ
6. มีความกล้า การริเริ่ม และการตัดสินใจ
7. มีความเพียรพยายาม มุ่งมั่น บากบั่น มีความสงบ มีสมาธิในการทำ

ทำสิ่งต่าง ๆ ไม่ย่อท้อ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 37) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ดังนี้

1. มีนิสัยรักการอ่าน
2. มีความกระตือรือร้น
3. ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
4. กล้าแสดงความคิดเห็น
5. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

สุภาพร มากแจ้ง (2544 : 7-14) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามแนวพระราชจริยวัตรและพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้ ดังนี้

1. มีความอยากรู้
2. มีความตั้งใจจริง มุ่งมั่นที่จะรู้
3. มีความรักเรียน
4. มีเหตุผล
5. ความคิดริเริ่ม
6. การฝึกฝนค้นคว้า
7. รักการอ่าน
8. ความขยันหมั่นเพียร

จากลักษณะพฤติกรรมกรใฝ่เรียนรู้อันที่กล่าวมาได้สรุปลักษณะพฤติกรรมของผู้มีการใฝ่เรียนรู้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกพฤติกรรมกรใฝ่เรียนรู้อันที่ควรส่งเสริมให้กับเด็กปฐมวัยดังนี้ คือ ความเพียรพยายาม ความมีเหตุผล และกล้าคิดริเริ่ม

7.2 ความมีวินัย

7.2.1 ความหมายของความมีวินัย

การมีวินัยเป็นสิ่งจำเป็นในสังคมทุกระดับ เพราะนอกจากเป็นเครื่องช่วยให้บุคคลประพฤติปฏิบัติต่อกันด้วยความราบรื่นแล้ว ยังจัดเป็นการฝึกกาย วาจา ให้อยู่ในกรอบที่ดีเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ได้มีผู้กล่าวถึงความหมายของการมีวินัยไว้ ดังนี้

สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 756) ได้อธิบายความหมายของวินัยว่าหมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับปฏิบัติ

อิงลิช และอิงลิช (English and English. 1958 : 487) ได้อธิบายความหมายของวินัยว่า เป็นลักษณะของการนำตนเองหรือเป็นการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามความตั้งใจ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540 : 20) กล่าวว่า ความมีระเบียบวินัย หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้สามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตามระเบียบ เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2542 : 5-6) กล่าวว่า ความมีระเบียบวินัย หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลนั้นสามารถควบคุมตนเอง และปฏิบัติตามกฎระเบียบกติกาของสังคม เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม

รัฐดาว พิศาลพงษ์ (2549 : 60) กล่าวว่า ระเบียบวินัย หมายถึง การที่ได้มีพฤติกรรมที่เป็นข้อปฏิบัติของหมู่คณะโดยไม่ฝ่าฝืนหรือตั้งใจหลีกเลี่ยง เด็กปฏิบัติตามกติกา ข้อตกลงของหมู่คณะ รู้จักควบคุมกาย วาจา ใจ ให้อยู่ในข้อกำหนดอันดีงามของสังคม

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การมีวินัย หมายถึง พฤติกรรม การควบคุมตนเองของบุคคลและปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกา ของสังคม โดยสมัครใจและก่อให้เกิด ประโยชน์และความสุขของตนเองและส่วนรวม

7.2.2 คุณลักษณะพฤติกรรมของการมีวินัย

พฤติกรรมการมีวินัย เป็นตัวบ่งบอกถึงการแสดงออกของบุคคลที่มีต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม มีผู้กล่าวถึงพฤติกรรมการมีวินัย ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540 : 11) กล่าวว่า คุณลักษณะและพฤติกรรมบ่งชี้ความมีวินัย ดังนี้

1. การควบคุมตัวเองทั้งกาย วาจา และใจ
2. การยอมรับในผลของการกระทำของตนเอง
3. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
4. การตรงต่อเวลา
5. ความมีเหตุผล
6. การยอมรับความคิดของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์
7. การเคารพสิทธิ หน้าที่ของกันและกัน

คุณลักษณะของการมีวินัย

1. เด็กสามารถควบคุมตัวเองทั้งกาย วาจา ใจ รักความจริง ไม่พูดปด
2. เด็กสามารถพึ่งตนเอง ได้แก่ การรับผิดชอบตนเองในกิจวัตรประจำวัน (การกิน การขับถ่าย การแต่งตัว)
3. เด็กสามารถทำกิจกรรมหรืองานง่าย ๆ ให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง
4. เด็กสามารถจัดเก็บของเล่นของใช้ให้เป็นระเบียบ
5. เด็กรู้จักรักษาของของตนและผู้อื่น
6. เด็กมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลาและสามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
7. เด็กสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงและกติกาได้อย่างถูกต้อง
8. เด็กแสดงความคิดเห็นของตนเอง อีกทั้งฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
9. เด็กเคารพในสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน

สุนันทา ประเสริฐศรี (2540) กล่าวว่า ผู้มีวินัยในตนเองประกอบด้วย คุณลักษณะ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ
2. ความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ความซื่อสัตย์

4. การตรงต่อเวลา
5. ความเป็นผู้นำ
6. ความอดทน
7. มีความตั้งใจจริง

กระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 12-13) กล่าวว่า ความมีวินัย คือ คุณลักษณะของจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมตนเอง และปฏิบัติตามระเบียบกฎ กติกาของสังคม เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและของส่วนรวม พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความมีวินัย

1. สนใจใฝ่รู้
2. ควบคุมตนเอง
3. รับผิดชอบ
4. มีเหตุผล
5. ขยัน
6. ตรงต่อเวลา
7. เชื่อมั่นในตนเอง
8. อดทน
9. เป็นผู้นำ
10. ความร่วมมือ
11. การรับฟัง/เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
12. เคารพสิทธิผู้อื่น
13. การช่วยเหลือพึ่งพาตนเอง
14. การทำตามข้อตกลง
15. ความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น
16. การมีวินัยในการเรียนรู้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2542 : 5-6) กล่าวว่า พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความมีวินัย

ได้แก่

1. ความสนใจใฝ่รู้
2. การควบคุมตนเอง
3. ความเอื้ออาทร
4. ความรับผิดชอบ
5. ความซื่อสัตย์
6. ความขยัน
7. ตั้งเป้าหมายเพื่ออนาคต

ศศินันท์ นิลจันทร์ (2547) กล่าวว่า สรุปพฤติกรรมของผู้ที่มีวินัยตนเอง

ได้แก่

1. ความซื่อตรง
2. การควบคุมตนเอง
3. การตรงต่อเวลา

4. ความรับผิดชอบ

จากลักษณะพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยที่กล่าวมาได้สรุปลักษณะพฤติกรรมของผู้มีระเบียบวินัยไว้ชัดเจนและเข้าใจง่าย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกพฤติกรรมการมีวินัยที่ควรส่งเสริมให้กับเด็กปฐมวัยดังนี้ คือ การควบคุมตนเอง ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา

7.3 ความประหยัด

7.3.1 ความหมายของความประหยัด

ความประหยัดเป็นค่านิยมที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวของผู้คน มีผู้กล่าวถึงความหมายของความประหยัดไว้ ดังนี้

รังสรรค์ หนองสองห้อง (2542 : 2) ให้ความหมายของการประหยัดว่า หมายถึง การประหยัดไม่ใช่ว่าการตระหนี่ถี่เหนียวแต่หมายถึง การรู้จักใช้เงินหรือทรัพยากรอย่างมีคุณค่า

สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 667) อธิบายความหมายของประหยัดว่าหมายถึง ยับยั้ง ระมัดระวัง เช่น ประหยัดปาก ประหยัดคำ ใช้จ่ายแต่พอควรแก่ฐานะ

พงศ์จิรา สินพยัคฆ์ (2542 : 60) ให้ความหมายของการประหยัดโดยใช้คำว่า “การออม” หมายถึง การบริโภคอย่างฉลาด รู้จักบริโภคเศรษฐกิจทรัพย์ในปริมาณที่พอดีที่กับความต้องการหรือความจำเป็นจริง ๆ

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า ความประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพย์สิน เวลา และทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด

7.3.2 คุณลักษณะพฤติกรรมของความประหยัด

มีผู้กล่าวถึงคุณลักษณะพฤติกรรมของความประหยัดไว้ ดังนี้
เรณูริชต์ ประสิทธิเกิด (2542) ได้แบ่งประเภทของการประหยัดออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. การประหยัดทรัพย์ หมายถึง การรู้จักใช้จ่ายทรัพย์สินเงินทองที่มีอยู่หรือที่หามาได้ในทางที่เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัวอย่างแท้จริงตามความจำเป็น
2. การประหยัดเวลา หมายถึง การรู้จักคุณค่าของเวลาและใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมให้มากที่สุด โดยไม่ปล่อยเวลาให้เสียไปโดยเปล่าประโยชน์
3. การประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การรู้จักประโยชน์และคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ เช่น ดิน น้ำ อากาศ ต้นไม้ ชาติ ฯลฯ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติสามารถใช้ประโยชน์ทรัพยากรเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าต่อตนเองและสังคม

จากลักษณะพฤติกรรมความประหยัดที่กล่าวมาได้สรุปลักษณะพฤติกรรมความประหยัดไว้ชัดเจน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกพฤติกรรมความประหยัดที่ควรส่งเสริมให้กับเด็กปฐมวัยดังนี้ คือ การประหยัดสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวและการประหยัดสิ่งของเครื่องใช้ส่วนรวม

8. การสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม

เนื่องจากค่านิยมเป็นความเชื่อที่สังคมเห็นว่าดี-เลว มีความสำคัญ-ไม่สำคัญ พึงปรารถนา-ไม่พึงปรารถนา เห็นคุณค่า-ไม่เห็นคุณค่า เป้าที่จะวัดจึงควรพิจารณาให้ดี วิธีดำเนินการวัดจึงควรเริ่ม ดังนี้

1. การกำหนดค่านิยมที่จะวัด ขั้นนี้มองความต้องการของผู้จะวัดค่านิยมว่าจะเอา ค่านิยมอะไร เช่น ความกลมเกลียวหรือความมีวินัยหรือการพึ่งตนเอง ฯลฯ อาจจะวัดเป็นค่านิยมเดียวหรือค่านิยมกลุ่มก็ได้ อย่างน้อยก็ต้องบอกให้แน่ชัดว่าจะวัดค่านิยมใดก่อนเสมอ
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง นั่นก็คือ ศึกษาค่านิยมที่กำหนดแล้วนั้นว่ามีความหมายอย่างไร มีทฤษฎี มีการศึกษาวิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับค่านิยมที่กำหนดแล้วอย่างไรบ้าง ควรจะศึกษาให้ละเอียด เพื่อความแน่ใจว่าสิ่งที่ต้องการวัดมีความเป็นมาอย่างไร
3. นิยามค่านิยมที่กำหนด การนิยามก็คือ การล้อมกรอบความหมายของค่านิยมตัวนั้นว่ามีความหมายอย่างไร มีลักษณะอย่างไร ต้องนิยามให้กระจ่างชัด ไม่อย่างนั้นแล้วจะไม่สามารถสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมตัวนั้นได้เที่ยงตรงตามที่ต้องการ ตัวอย่างเช่น นิยามค่านิยม “ความมีวินัย”

ความมีวินัย หมายถึง การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติถูกต้องเหมาะสมกับข้อบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม ทั้งแสดงออกภายในและภายนอก

4. เลือกแบบการสร้างเครื่องมือในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมนั้น สามารถทำได้หลายแบบ เช่น

4.1 การสัมภาษณ์ หมายถึง การพูดคุยกันอย่างมีจุดมุ่งหมาย ถ้าเป็นการวัดค่านิยมใดค่านิยมหนึ่งจะต้องพยายามสร้างคำถามพอที่จะวัดค่านิยมนั้นได้ ซึ่งจะต้องทดลองดูก่อน และผู้ใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ก็ต้องฝึกไว้อย่างดี ไม่อย่างนั้นแล้วจะไม่สามารถวัดค่านิยมที่เราต้องการวัดได้ จุดอ่อนของแบบวัดจากการสัมภาษณ์อยู่ตรงที่ผู้ตอบชอบแสดงการตอบตรงไปตรงมาหรือไม่ ถ้าสัมภาษณ์ผู้ที่ไม่ชอบพูดจาจะได้ข้อมูลลำบากจึงควรระวัง

4.2 การสังเกต หมายถึง การเฝ้ามองดูสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย ค่านิยมสามารถวัดได้โดยการสังเกตและจะได้รับความจริงค่อนข้างสูง แต่ต้องมีข้อตกลงว่าผู้ถูกสังเกตแสดงพฤติกรรมการสังเกตและจะได้รับความจริงค่อนข้างสูง แต่ต้องมีข้อตกลงว่าผู้ถูกสังเกตแสดงพฤติกรรมตามความเป็นจริงออกมา การสังเกตที่ดีจะต้องใช้เวลาจำกัดใช้แบบตรวจสอบรายการที่ทำไว้ สำหรับสังเกตค่านิยมนั้นไว้โดยเฉพาะพฤติกรรมในแบบตรวจสอบรายการควรเป็นตัวอย่างของพฤติกรรมค่านิยมนั้น ๆ ได้อย่างดี ไม่ควรมีจำนวนข้อไว้สังเกตมากนัก และการสังเกตที่ดีไม่ควรให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว ผู้สังเกตเองจะต้องมีความแน่ใจว่าการรับรู้ของผู้สังเกตดีเป็นปกติ เพื่อป้องกันความบกพร่องมักจะทำการสังเกต 2 คน ต่อผู้ถูกสังเกต 1 คน แล้วนำผลมาเปรียบเทียบกัน ถ้าผลการสังเกตของผู้ทำการสังเกต 2 คน สอดคล้องกันแสดงว่าผลการสังเกตใช้ได้แต่ต้องแน่ใจว่าผู้สังเกตทั้งสองมีการรับรู้เป็นปกติดีทั้งคู่

4.3 แบบรายงานตนเองหรือแบบสอบถาม เครื่องมือแบบนี้มีการออกแบบหลายอย่าง อาจเป็นภาษาหรือภาพ มีตัวเร้าเป็นคำถาม หรือเป็นสถานการณ์ แล้วพยายามให้ผู้สอบแสดงความรู้สึกตนเองออกมาโดยการเขียนตอบจากตัวเร้าหรือคำถามเหล่านั้น ซึ่งจะมีรูปแบบต่าง ๆ แล้วแต่ผู้ต้องการวัดคิดแบบของการวัดนั้น ๆ เช่น มีคำถามมาแล้วให้ตอบ

- 4.3.1 เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย
- 4.3.2 ชอบมาก-ชอบ-ไม่ชอบ
- 4.3.3 เป็นตัวเลือกลักษณะค่านิยมต่าง ๆ

5. เขียนข้อสอบวัดค่านิยมตามแบบ ผู้สร้างข้อสอบจะต้องเลือกแบบของการเขียนคำถามและคำตอบให้ดีกว่า เมื่อเลือกได้แบบใดก็เอาไปเขียนเป็นลักษณะข้อคำถามและคำตอบในค่านิยมนั้น ในการเขียนข้อสอบจะต้องสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนไว้ด้วยว่า จะให้คะแนนการตอบแต่ละอย่างเท่าไร บางทีเป็นข้อคำถามแล้วให้ผู้ตอบเติมลงในช่องว่างเรียกว่า ตอบแบบอิสระ ผู้ออกข้อสอบจะต้องหาโน้มนภาพแต่ละคำตอบว่ายึดหลักการและทฤษฎีใด ตอบแนวไหนให้คะแนนเท่าไร เป็น 0-1 หรือจัดอันดับเป็น 0 - 1 - 2 ฯลฯ

6. ตรวจสอบข้อความ ขั้นนี้เป็นขั้นตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขเบื้องต้น พิจารณาว่าข้อคำถาม สถานการณ์ ตลอดจนคำตอบจะกระจ่างชัดสามารถวัดค่านิยมได้หรือไม่ ถ้ามีผู้ที่มีความชำนาญด้านค่านิยมนั้นช่วยตรวจสอบก็จะเป็นการดี ส่วนใหญ่ให้ตรวจสอบกันว่า วัดได้-ไม่แน่ใจ-วัดไม่ได้ และควรเพิ่มเติมคำว่า ควรแก้ไขอย่างไรไว้ด้วย เพื่อให้ผู้ตรวจสอบที่บอกว่าไม่ใจหรือวัดไม่ได้จะได้เสนอความคิดเห็นเพื่อจะทำให้ข้อสอบข้อนั้นมีคุณภาพเบื้องต้นดีขึ้น การพิจารณาเอาความคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ นั่นคือ ถ้าข้อนั้นผลการตรวจสอบเบื้องต้นเห็นด้วยว่าสามารถวัดค่านิยมนั้นได้เกิน 50 เปอร์เซนต์ขึ้นไป ควรนำมาทดลองได้

7. ศึกษาอำนาจจำแนกรายข้อ ขั้นนี้เพื่อจะดูว่าข้อคำถามแต่ละข้อจำแนกผู้ที่มีค่านิยมกับผู้ที่ไม่มีความนิยมได้หรือไม่ ถ้าค่าอำนาจจำแนกสูงแสดงว่าจำแนกได้เลือกข้อนั้นไว้ใช้ ถ้าค่าอำนาจจำแนกต่ำควรปรับปรุงหรือตัดทิ้งไป การออกข้อสอบวัดค่านิยมจึงควรออกจำนวนเผื่อเอาไว้ นั่นคือ ออกเกินที่ต้องการอย่างน้อย 25 เปอร์เซนต์ขึ้นไป ถ้าฝีมือในการออกข้อสอบดี จำนวนข้อที่มีอำนาจจำแนกสูงอาจได้จำนวนมาก ถ้าผู้สร้างต้องการข้อสอบจำนวนจำกัด ที่ใช้วิธีเรียงข้อที่มีอำนาจจำแนกสูงมากลดหลั่นกันมาแล้วตัดเอาจำนวนข้อตามที่ต้องการ ไม่ต้องเอามาสอบทั้งหมดเพื่อเป็นการประหยัดหรือให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย วิธีการหาค่าอำนาจจำแนกจะอธิบายละเอียดในบทการหาคุณภาพของเครื่องมือ

8. จัดข้อสอบเป็นชุด เครื่องมือการวัดค่านิยมอาจจะเป็นค่านิยมเป็นชุดหรือค่านิยมเดี่ยวก็ได้ แต่ผลจากการวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกอาจจะได้ข้อนี้เสียข้อนั้นสลับกันไป วิธีเลือกจะต้องพิจารณาให้จำนวนข้อของแต่ละชนิดค่านิยมจำนวนเท่า ๆ กัน เพื่อไม่ให้ลำบากแก่การแปลความหมายของคะแนน ส่วนถ้าเป็นค่านิยมเดี่ยวก็ต้องพิจารณาเลือกข้อที่ดีให้ครอบคลุมตามนิยามด้วย การจัดชุดของข้อสอบจึงควรระวัง ควรมีคำชี้แจงการดำเนินการสอบให้ละเอียด มีเวลากำหนดไว้ให้เหมาะสมเวลานี้อาจได้มาโดยการทดลองหรือโดยการพิจารณาจากแบบทดสอบมาตรฐานที่สร้างด้านค่านิยมมาก่อน โดยดูอัตราส่วนข้อและเวลาให้เหมาะสม

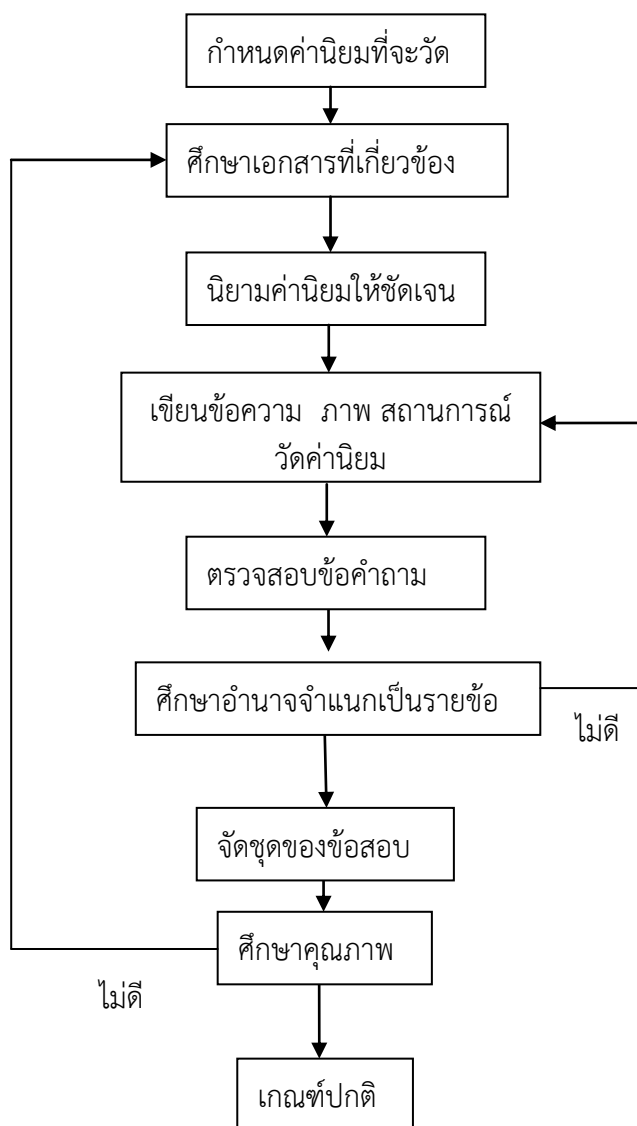
9. หาคุณภาพของเครื่องมือ คุณภาพในที่นี้หมายถึง ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง ข้อสอบวัดค่านิยมเน้นคุณภาพด้านความเที่ยงตรงมากที่สุด ซึ่งหมายถึง ออกข้อสอบมาแล้วจำเป็นจะต้องวัดสิ่งที่เราต้องการวัดให้ได้จริง ๆ

10. หาเกณฑ์ปกติ (Norms) เกณฑ์ปกติหมายถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้อย่างดีแล้ว และเป็นคะแนนตัวที่จะบอกระดับความสามารถของผู้สอบว่าอยู่ระดับใดของกลุ่มประชากร ดังนั้น ถ้าหาเกณฑ์ปกติของค่านิยม

ที่ทำการสอบได้แล้ว ถ้านำข้อสอบฉบับนี้ไปสอบคนเดียวหรือหลายคน จะสามารถอธิบายได้เลยว่า คน ๆ นั้นมีค่านิยมสูงหรือต่ำเมื่อเทียบกับคนทั่วไป และบอกได้ด้วยว่าสูงหรือต่ำเป็นกี่เปอร์เซ็นต์ของคนทั่วไปหรือประชากรที่ศึกษาไว้แล้วได้ การมีเกณฑ์ปกติจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการแปลความหมายของคะแนน

การสรุปแผนการสร้างข้อสอบวัดค่านิยม

ภาพประกอบ 3 การสรุปแผนการสร้างข้อสอบวัดค่านิยม

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้แบบสังเกตพฤติกรรมและแบบทดสอบเพื่อวัดพฤติกรรมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

จิตเกษม ทองนาค (2548) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุ 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนวัดโตนด สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ด้วยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จำนวน 15 คน เพื่อให้เด็กได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญา เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญาและแบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .77 ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test Dependent ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนากระบวนการทางวิทยาศาสตร์เด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญา โดยรวมและจำแนกรายทักษะมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงขึ้นและอยู่ในระดับดี เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลอง พบว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จตุพร แสงหาญ (2549) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญาที่มีต่อพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย การศึกษาคั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัดมกุฏกษัตริยาราม สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้มาด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอนด้วยการคัดเลือกเด็กที่มีพฤติกรรมชอบสังคมต่ำ จากแบบประเมินด้วยการทดสอบนักเรียน 1 ชั้นเรียนมาจำนวน 15 คน เป็นกลุ่มทดลองเพื่อจัดให้เด็กได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญา เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที แบบแผนการวิจัยใช้แบบ One-Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ แผนการสอนแบบจิตปัญญาและแบบสังเกตพฤติกรรมชอบสังคมที่ค่าความเชื่อมั่น 0.79 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test Dependent ผลการศึกษาพบว่า

1. พฤติกรรมการชอบสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญาทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก

2. พฤติกรรมการชอบสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญาสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัทมา คุณเวทย์วิริยะ (2549) ได้ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่แบบจิตปัญญาโดยใช้สื่อไม่มีโครงสร้าง การศึกษาคั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่แบบจิตปัญญา โดยใช้สื่อไม่มีโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัดดอน สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ด้วยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยการจับฉลากมา 1 ห้องเรียน จากจำนวน 3 ห้องเรียน แล้วสุ่มนักเรียนมา จำนวน 15 คน เพื่อจัดให้เด็กได้รับการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้แบบจิตปัญญาโดยใช้สื่อไม่มีโครงสร้าง เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาโดยใช้สื่อไม่มีโครงสร้าง และแบบทดสอบความสามารถทางภาษาที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test Dependent ผลการศึกษาพบว่า

1. ระดับความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยหลังผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาโดยใช้สื่อไม่มีโครงสร้าง โดยรวมทุกด้านดีมาก

2. ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยหลังผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาโดยใช้สื่อไม่มีโครงสร้าง เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

พัชรี โคตรสมบัติ (2550) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบจิตปัญญาที่มีต่อทักษะการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นเด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา โดยรวมและจำแนกรายด้านมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลองพบว่าการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หทัยรัตน์ ทรวดทรง (2550) ได้ศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้การสอนแบบจิตปัญญามีความสามารถทางพหุปัญญาทุกด้าน ได้แก่ ความสามารถด้านภาษา ความสามารถด้านตรรกะ-คณิตศาสตร์ ความสามารถด้านมิติ ความสามารถด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ความสามารถด้านดนตรี ความสามารถด้านความเข้าใจระหว่างบุคคล ความสามารถด้านความเข้าใจตนเอง และความเข้าใจสามารถด้านธรรมชาติสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในบางช่วงของการเปรียบเทียบและความสามารถทางพหุปัญญาทุกด้านมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สูงขึ้น ตลอดช่วงเวลาของการจัดกิจกรรม

บงกช ทองเอี่ยม (2551) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญามีความคิดสร้างสรรค์ระดับปานกลางแต่สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บุหงา ศรีเดช (2552) ได้ศึกษาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1. เพื่อศึกษาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา ด้านการรู้คำศัพท์ การเข้าใจในการฟังและความสามารถในการสื่อสาร 2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา ก่อนและหลังการทดลอง 3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ 4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความสุขของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ ประชากรที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ของโรงเรียนบ้านสระเตย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างง่าย เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลอง

จำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ แบบประเมินทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยและแบบสังเกตพฤติกรรมความสุขของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการรู้คำศัพท์ ด้านการเข้าใจในการฟังอยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านความสามารถในการสื่อสารอยู่ในระดับดี
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีทักษะทางภาษาแตกต่างกัน โดยหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางภาษาสูงกว่าก่อนการทดลอง
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติมีทักษะทางภาษาแตกต่างกัน โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญามีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางภาษาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ
4. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติมีพฤติกรรมความสุขแตกต่างกัน โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญามีพฤติกรรมความสุขอยู่ในระดับมาก และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติมีพฤติกรรมความสุขอยู่ในระดับปานกลาง

สังเวียง พึ่งแสง (2552) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาที่มีต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบมทามวงศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน แล้วสุ่มจำนวนนักเรียน 15 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือ แผนการจัดกิจกรรมการสอบแบบจิตปัญญาและแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมที่มีค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกตเท่ากับ .913 สถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated-Measures ANOVA) และ t-test แบบ Dependent ผลการศึกษาพบว่า

1. การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนการจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญาและหลังจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญาที่มีค่าเฉลี่ยพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้านและโดยรวมแตกต่างกันคือ หลังการจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญาแต่ละสัปดาห์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญาในทุก ๆ ด้าน
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญามีผลทำให้พัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยในแต่ละสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุก ๆ ด้าน และโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุก ๆ ช่วงเวลา

วัลย์รัตน์ จันทรเสมา (2554) ได้ศึกษาความสามารถในการสื่อสารแบบวัจนภาษาของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี ผลการศึกษาพบว่า

1. ระดับความสามารถในการสื่อสารแบบวัจนภาษาของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนรายด้านพบว่า ด้านความเข้าใจด้านภาษาอยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านการสร้างประโยค การสนทนาโต้ตอบ และความคล่องภาษาอยู่ในระดับดี

2. ระดับความสามารถในการสื่อสารแบบวัจนภาษาของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาสูงขึ้นกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Dennis (1981 : 4563-A) ได้ทำการศึกษาควบคุมพฤติกรรมและวินัยของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. ห้องเรียนที่ครูใช้วิธีการควบคุมนักเรียนอย่างเคร่งครัดจะไม่มีผลอย่างแท้จริงต่อการมีวินัยของนักเรียน และนักเรียนจะมองว่าครูเป็นผู้ที่ควบคุมนักเรียนมากกว่า

2. นักเรียนจะชอบครูที่ใช้การช่วยเหลือนักเรียนมากกว่าครูที่ควบคุมนักเรียนให้อยู่ในวินัยอย่างเคร่งครัด

3. ในการรักษาวินัยของนักเรียน จะไม่มีความแตกต่างระหว่างครูที่ช่วยเหลือนักเรียนและครูที่ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน

4. ในเรื่องการดูแลความประพฤติของนักเรียน ปรากฏว่า ครูที่ละเลยกับครูที่มีความเคร่งครัดมากจะไม่มีผลต่อการรักษาวินัยของนักเรียน

Bar-Tal (1982 : 396-402) ได้ศึกษาเชิงสังเกตกับพฤติกรรมช่วยเหลือของเด็กปฐมวัย จำนวน 156 คน ที่มีอายุระหว่าง 1-3 ปี แต่ละคนได้รับการสังเกต 3 ครั้ง ๆ ละ 10 นาที ในระหว่างกิจกรรมการเล่นอิสระในการสังเกต ผู้สังเกตได้ลงทะเบียนพฤติกรรมช่วยเหลือแต่ละอย่างของเด็กแสดงออกมาไม่ว่าพฤติกรรมช่วยเหลือนั้นจะเป็นพฤติกรรมที่เด็กได้แสดงออกจริง ๆ หรือแสดงออกมาในการเล่นแบบสร้างจินตนาการ ผลการวิจัยพบว่า โดยทั่วไปแล้วพฤติกรรมการช่วยเหลือของเด็กไม่เพิ่มขึ้นตามอายุ แต่เด็กจะแสดงพฤติกรรมช่วยเหลือในสถานการณ์ที่เป็นการเล่นแบบสร้างจินตนาการน้อยลง และแสดงพฤติกรรมช่วยเหลือจริง ๆ ออกมามากขึ้น และเด็กช่วยเหลือเพื่อนด้วยการปลอบใจในสถานการณ์จริง ๆ มากขึ้น แต่ช่วยเหลือด้วยการให้สิ่งของแก่เพื่อนในสถานการณ์จริงน้อยลงเมื่ออายุมากขึ้น

Blood (1996 : 153) ได้ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย 3-5 ปี จำนวน 67 โรงเรียน โดยการทดสอบพัฒนาการทางภาษา การรับรู้ การเขียน และมีการศึกษาระยะยาว มีผู้ปกครองของเด็กเข้าร่วม 56 คน จากการศึกษาพบว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็กและเจตนาของผู้ปกครองในกระบวนการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้และการส่งเสริมให้เด็กเขียนชื่อตนเอง จะทำให้มีความสามารถในการเรียนรู้การอ่านการเขียนได้อย่างมีความหมาย เนื่องจากชื่อของเด็กจะถูกเรียกเป็นประจำทุกวันและเป็นคำที่นิกรภาพได้ หากเด็กสามารถเขียนชื่อของตนเองได้จะเป็นแนวทางในการขยายความสามารถในการรับรู้คำอื่น ๆ ต่อไป

Seitz (2009 : unpagged) ได้ศึกษาจิตปัญญาเชิงบูรณาการและการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : หลักการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง งานวิจัยชิ้นนี้เป็นกรณีศึกษาของสองสถาบันผู้นำในด้านการศึกษาที่เน้นการใช้จิตปัญญาในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการใช้จิตปัญญาในระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ยังศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนของทั้งสองสถาบันในการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผลงานวิจัยนี้พบว่า วิธีการสอนแบบจิตปัญญามีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและวิธีทั้งสองที่กล่าวมาก็พิสูจน์ให้เห็นถึงการ synergistic อาทิเช่น เมื่อใช้ร่วมกันซึ่งสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งมากกว่าใช้วิธีเดียว ผลการวิจัยพบอีกว่า จิตปัญญายังช่วยส่งเสริมในการศึกษาและเพิ่มพูนพัฒนาการทักษะทางด้านวิชาการ เช่น วิพากษ์ การคิดเป็นรูปธรรม การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา และมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ เช่น ความฉลาดทางอารมณ์ มีข้อผูกพันทางสังคม มีเป้าหมาย สามารถฟัง ใคร่ครวญ ไตร่ตรอง เมตตา กรุณา มีอภิปัญญา ความสามารถในการร่วมกับผู้อื่น และยอมรับในสิ่งต่าง ๆ นอกจากนี้จิตปัญญายังช่วยเสริมสร้างการคิด การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และรูปแบบการบริหารวิชาการที่มีคุณภาพ การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาควรมีความเหมาะสมที่เป็นผลมาจากวิธีการจัดการเรียนการสอน

Bymes (2010 : unpagged) ได้ศึกษา ศิลปะวาดภาพเพื่อการสอนแบบจิตปัญญา: ทางเลือกใหม่การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาหลักการและการนำไปปฏิบัติของครูประถมศึกษาที่สอนระดับ K-2 จำนวน 3 คน โดยใช้ศิลปะภาพวาดคนในการสอนซึ่งเป็นวิธีการสอนวิธีหนึ่งตามแบบจิตปัญญา เพราะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกันมากกว่าการแยกออกจากกัน ดูภาพรวมโดยผ่านแต่ละส่วนให้เกิดความตระหนักต่อตนเองและเปลี่ยนแปลงทั้งผู้ร่วมวิจัย (ครู) กับนักเขียนภาพคน การศึกษกรณีศิลปะภาพวาดคนเป็นการศึกษารายละเอียดเรื่องราวส่วนตัวภายใต้คำกล่าวที่ว่า แต่ละคนจะมีลักษณะเฉพาะบุคคลหรือสถานที่ คน ๆ นั้นต้องค้นหาสิ่งที่อยู่ทั่ว ๆ ไป หลักการของจิตปัญญาศึกษาเน้นที่ความเข้าใจความดีพื้นฐานของมนุษย์ ความมีประโยชน์และความสำคัญของความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ครูผู้สอนจิตปัญญาที่ใช้ภาพศิลปะวาดภาพคน จำนวน 3 คน ให้ออกาสผู้อ่านเห็นอำนาจในการเปลี่ยนแปลงการสอนแบบจิตปัญญา จิตปัญญาศึกษาเริ่มจากความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ความสัมพันธ์กับตนเอง หนทางที่จะย้ายโลกจากภายนอกเข้ามาสู่ภายในจิตใจตนเอง ร่างกายและจิตใจ อันเป็นหนทางแห่งการเรียนรู้และนำความรู้ที่ตนเองได้รับไปสู่การเปลี่ยนแปลงต่อไป

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การที่จะส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปูพื้นฐานทักษะการฟัง พูด อ่านให้กับเด็ก โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบจิตปัญญาเป็นรูปแบบการสอนหนึ่งที่พัฒนาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยได้เพราะการเรียนรู้แบบจิตปัญญามีวิธีการจัดกิจกรรมที่ให้เด็กค้นหาความรู้ด้วยตนเองโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้ลงมือปฏิบัติจริงจากการทำกิจกรรมกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงให้เห็นในสิ่งที่ตนเรียนรู้เพิ่มขึ้น โดยครูเป็นผู้สังเกตประเมินผลและกระตุ้นสนับสนุนให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญาและมีความสุขในการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. แบบแผนการทดลองและวิธีการทดลอง
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

1.1 ประชากรที่ใช้ในระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย คือ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ปกครองเด็ก ที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชานูวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 100 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย คือ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชานูวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 50 คน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในระยะที่ 2 การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย

2.1 ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3-4 ขวบ ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลชานูวรรณ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชานูวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3-4 ขวบ ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชานูวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลชานูวรรณ 1 ห้องเรียน จำนวน

15 คน ในการทดลองเพื่อหาความเป็นไปได้และความชัดเจนของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Try Out)

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในระยะที่ 3 นำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ประเมินประสิทธิภาพและปรับปรุง ประกอบด้วย

3.1 ประชากรที่ใช้ในการนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ประเมินประสิทธิภาพและปรับปรุง คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3-4 ขวบ ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชานนุวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ประเมินประสิทธิภาพและปรับปรุง คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3-4 ขวบ ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชานนุวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง 1 ห้องเรียน จำนวน 15 คน ในการทดลองหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาค่านิยมในเด็กปฐมวัย โดยการใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามความต้องการจำเป็นที่ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครอง ที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 2 การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย

1.2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมค่านิยมของเด็กปฐมวัยด้าน ด้านพฤติกรรมการใฝ่เรียนรู้ ความมีวินัย ความประหยัด เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

1.2.2 แบบทดสอบย่อยแต่ละหน่วย ชนิด 2 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ

1.2.3 แบบทดสอบวัดพฤติกรรมค่านิยมของเด็กปฐมวัยด้าน ด้านพฤติกรรมการใฝ่เรียนรู้ ความมีวินัย ความประหยัด ชนิด 2 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 2 การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2.1.1 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สร้างขึ้นตามรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือในการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

1.1 การสร้างเครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้ (อาภรณ์รัตน์ เลิศไพบรอต. 2554)

1.1.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1.1.1.1 ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1.1.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

1.1.1.3 กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.1.1.4 สร้างเครื่องมือ

1.1.1.5 นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

1.1.1.6 นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

1.1.1.7 ปรับปรุงแก้ไข

1.1.1.8 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

1.1.2 ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการวิจัยระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของค่านิยม เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย ทั้ง 10 ด้าน คือ

1. การพึ่งพาตนเอง
2. มีความซื่อสัตย์
3. มีความกตัญญู
4. การใฝ่เรียนรู้
5. รักษาวัฒนธรรมไทย
6. มีความรับผิดชอบ
7. ความเป็นประชาธิปไตย
8. มีวินัย
9. มีความสามัคคี
10. มีความประหยัด

โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดให้เกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึงมีความต้องการให้เกิดขึ้นมากที่สุด
- 4 หมายถึงมีความต้องการให้เกิดขึ้นมาก
- 3 หมายถึงมีความต้องการให้เกิดขึ้นปานกลาง
- 2 หมายถึงมีความต้องการให้เกิดขึ้นน้อย
- 1 หมายถึงมีความต้องการให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด

การตรวจสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาค่านิยมในเด็กปฐมวัย โดยการใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามความต้องการจำเป็นที่ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครอง ที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลชานูวรรณ ซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา จำนวน 50 คน เพื่อทดสอบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจคำถามในแบบสอบถามอย่างชัดเจนหรือไม่ เมื่อมีข้อบกพร่องก็จะได้ทำการแก้ไขให้ถูกต้องแล้วจึงนำแบบสอบถามแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย (Open Ended Questionnaire)

1.1.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1.3.1 ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

1.1.3.2 หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 3 ท่าน

1.1.3.2.1 อาจารย์สุนทรภรณ์ วงษ์สามารถ (กศ.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน โรงเรียนบ้านพนัสตงสว่างวิทย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน

1.1.3.2.2 อาจารย์รัตติยา หาญธงชัย (กศ.ม.) สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา โรงเรียนบ้านโนนงามอุดมวิทย ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

1.1.3.2.3 อาจารย์ลำเทียน ภัทรโกศล (กศ.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายประถม) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence : IOC) โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ

1.1.3.3 หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลชานูวรรณ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α -Coefficient) ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach) (ลิน พันธุ์พินิจ. 2547 : 191) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.83

1.1.4 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย

2.1 การสร้างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา จำนวน 15 แผน ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือดังต่อไปนี้

2.1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาและการเขียนแผนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา

2.1.2 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา จำนวน 15 แผน

2.1.3 นำแผนการจัดประสบการณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา กำหนดมโนทัศน์ที่ต้องเรียน กำหนดจุดประสงค์การสอน ออกแบบกิจกรรมการสอนตามมโนทัศน์ เตรียมสื่อการสอน กำหนดแนวการประเมินผลการสอน

2.1.4 นำแผนการจัดประสบการณ์ที่ได้รับการตรวจพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา มาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.1.5 นำแผนการจัดประสบการณ์พร้อมแบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) เสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความสอดคล้อง และความครอบคลุมของเนื้อหา รายชื่อผู้เชี่ยวชาญมี ดังนี้

2.1.5.1 อาจารย์สุนทรภรณ์ วงษ์สามารถ (กศ.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน โรงเรียนบ้านพนัสตงสว่างวิทยุ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน

2.1.5.2 อาจารย์รัตติยา หาญธงชัย (กศ.ม.) สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา โรงเรียนบ้านโนนงามอุดมวิทยุ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

2.1.5.3 อาจารย์ลำเทียน ภัทรโกศล (กศ.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายประถม) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย

2.1.6 นำแบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และเพื่อหาคุณภาพได้ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.33–4.00 ซึ่งถือว่ามีความคุณภาพและเหมาะสมมาก

2.1.7 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่งเพื่อพิจารณาความสมบูรณ์และความถูกต้องและจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการวิจัย

2.2 แบบทดสอบ ชนิด 2 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2.2.1 ศึกษารายละเอียดของสาระการเรียนรู้การศึกษาปฐมวัย ประสบการณ์สำคัญ สาระที่ควรรู้ การวัดผลและประเมินผล กำหนดผังมโนทัศน์ที่ต้องเรียน กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามผังมโนทัศน์ เตรียมสื่อการจัดการเรียนรู้ กำหนดการประเมิน

ภาพการจัดการเรียนรู้ และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาและการเขียนแผนการจัดการประสบการณ์ตามแนวคิดจิตปัญญา

2.2.2 ศึกษาเนื้อหาและจุดประสงค์จากแผนการจัดการประสบการณ์

2.2.3 ศึกษาทฤษฎี เทคนิค วิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารของ สมนึก

ภักธิยธนี (2546 : 56) และเอกสารตำราของ สมบัติ ท้ายเรือคำ (2546 : 68)

2.2.4 ดำเนินการสร้างแบบทดสอบ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์เป็นแบบปรนัย 2 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เพื่อจะเลือกไว้ใช้จริง 20 ข้อ

2.2.5 นำแบบทดสอบเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดูความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อคำถามและดูภาษาที่ใช้

2.2.6 นำแบบทดสอบทางการเรียนมาปรับปรุง

2.2.7 นำแบบทดสอบเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกับที่ตรวจแผนการจัดการประสบการณ์ เพื่อทำการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อคำถามและความครอบคลุมของเนื้อหา เป็นการวัดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พิจารณาข้อคำถามซึ่งต้องเลือกกว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ โดยมีเกณฑ์พิจารณาดังต่อไปนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่ามีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อคำถาม

0 เมื่อไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อคำถาม

- 1 เมื่อไม่แน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อคำถาม

2.2.8 นำแบบทดสอบทางการเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัย ชั้นเตรียมเด็กเล็กปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลชานูวรรณ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชานูวรรณ จำนวน 15 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำคะแนนมาวิเคราะห์รายข้อ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและหาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบ

2.2.9 นำกระดาษคำตอบที่ได้แก้ตอบแล้วมาตรวจให้คะแนนโดยข้อที่ถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบเกินกว่า 1 ตัวเลือก ให้ 0 คะแนน เมื่อตรวจสอบและรวบรวมคะแนนเรียบร้อยแล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์รายข้อ โดยการวิเคราะห์ข้อสอบแบบอิงเกณฑ์ด้วยวิธีของ เบนแนน (Brennan) โดยการคัดเลือกข้อสอบที่มีระดับความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.23-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.23-0.58 มาจัดทำเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ

2.2.10 นำแบบทดสอบ จำนวน 20 ข้อ ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้วิธีของโลเวท (Lovett Method) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.64

2.2.11 จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้จริง

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมค่านิยมของเด็กปฐมวัย 3 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรมกาใฝ่เรียนรู้ ความมีวินัยและความประหยัด เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยศึกษาการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมจากตำราวัดผลการศึกษาของ สมนึก ภักธิยธนี (2537 : 66-67) และศุภศิริ โสมาเกตต์ (2544) ดังนี้

2.3.1 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมค่านิยมของเด็กปฐมวัยด้านพฤติกรรมกาใฝ่เรียนรู้ ความมีวินัย ความประหยัด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 3 ระดับ คือ

- 3 คะแนน หมายถึง ผู้เรียนปฏิบัติหรือแสดงออกได้ด้วยตนเอง
- 2 คะแนน หมายถึง ผู้เรียนปฏิบัติหรือแสดงออกได้โดยครูบอกหรือเพื่อนบอก
- 1 คะแนน หมายถึง ผู้เรียนไม่ปฏิบัติหรือไม่แสดงออก

2.3.2 นำแบบสังเกตพฤติกรรมค่านิยมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 3 ด้าน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกับผู้เชี่ยวชาญการหาความสอดคล้องของแบบทดสอบ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาแบบสังเกตพฤติกรรมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ความสอดคล้องของแบบสังเกตพฤติกรรมกับรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย โดยใช้สูตร IOC โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าแบบสังเกตพฤติกรรมค่านิยม วัดตรงกับรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบสังเกตพฤติกรรมค่านิยม วัดตรงกับรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าแบบสังเกตพฤติกรรมค่านิยม วัดไม่ตรงกับรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

2.3.3 นำแบบสังเกตพฤติกรรมค่านิยมของเด็กปฐมวัยที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ โดยใช้สูตร IOC เพื่อหาผลรวมของแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยในแต่ละข้อของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด แล้วมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อดูดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ได้ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.67–1.00

2.3.4 พิมพ์แบบสังเกตพฤติกรรมค่านิยมฉบับจริงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

แบบแผนการทดลองและวิธีการทดลอง

1. แบบแผนการทดลองและวิธีการทดลองที่ใช้ในระยะที่ 2 การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย

1.1 แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองเป็นตามแบบแผนการวิจัย One Group Pretest-Posttest (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 60) เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการทดลอง

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ทดลอง	T ₁	X	T ₂

เมื่อ T₁ แทน การทำแบบทดสอบวัดค่านิยมก่อนเรียน

X แทน รูปแบบการส่งเสริมค่านิยมตามแนวคิดจิตปัญญาของเด็กปฐมวัย

T₂ แทน การทำแบบทดสอบวัดค่านิยมหลังเรียน

1.2 วิธีการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 เป็นเวลา 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 60 นาที รวม 14 ครั้ง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม เพื่อใช้รูปแบบการส่งเสริมค่านิยมตามแนวคิดจิตปัญญาของเด็กปฐมวัย
2. จัดตารางระยะเวลาในการศึกษา ใช้เวลาในการศึกษาทั้งสิ้น 14 ครั้ง แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วันละ 60 นาที (รวมการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน)
3. ทำแบบทดสอบวัดพฤติกรรมค่านิยมวัยก่อนเรียน (Pre-test) โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดพฤติกรรมค่านิยม ชนิด 2 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ตรวจให้คะแนนและบันทึกคะแนนไว้
4. ผู้วิจัยดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตามการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำกำหนดการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 การจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

หน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	สาระที่ควรรู้
เด็กดีมีวินัย	สวัสดิ์
เด็กดีมีวินัย	ขอบคุณ ขอโทษ
เด็กดีมีวินัย	การขอโทษและให้อภัย
เด็กดีมีวินัย	การเก็บของเข้าที่
เด็กดีมีวินัย	การช่วยเหลือตนเองในการรับประทานอาหาร
กิจวัตรหนูทำได้	การล้างหน้าแปรงฟัน
กิจวัตรหนูทำได้	การอาบน้ำ
กิจวัตรหนูทำได้	การรับประทานอาหาร
กิจวัตรหนูทำได้	การเก็บรักษาสิ่งของต่างๆ
กิจวัตรหนูทำได้	การแต่งกาย
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหนูอยู่สบาย	ชื่อ/ที่ตั้ง/ความสำคัญ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหนูอยู่สบาย	บุคคลต่างๆในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/หน้าที่
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหนูอยู่สบาย	ห้องต่างๆภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหนูอยู่สบาย	สถานที่ต่างๆในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองครบสัปดาห์ที่ 7 ผู้วิจัยทำแบบทดสอบวัดพฤติกรรม ค่านิยมหลังเรียน (Post-test) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดพฤติกรรมค่านิยม จำนวน 20 ข้อ ชุดเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน แล้วนำมาตรวจและบันทึกคะแนน

6. นำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดพฤติกรรมค่านิยมไปวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการทางสถิติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยม ในเด็กปฐมวัย ในระยะนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามความต้องการ จำเป็นที่ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครอง ที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในระยะที่ 2 การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. ผู้วิจัยเลือกเนื้อหาจากสาระที่เด็กควรรู้ คือ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เพื่อใช้ทดสอบ และหาประสิทธิภาพรูปแบบการสอน ขั้นตอนการทดลองและเก็บข้อมูลเริ่มจากการทดสอบก่อนเรียน กับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 สอนตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งเขียนตามรูปแบบการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พร้อมสังเกตพฤติกรรมนักเรียนทดสอบหลังเรียน นำผลคะแนนมาคำนวณประสิทธิภาพและ เปรียบเทียบผลการทดสอบวิเคราะห์และปรับปรุงรูปแบบ จากนั้นนำรูปแบบที่ปรับปรุงใหม่ไปทดลอง กับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 ด้วยวิธีการเดิม

2. ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากกรอบที่ 1 มาปรับปรุงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และ ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แล้วนำไปทดลองสอนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ 2

3. ประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และผลการทดสอบของนักเรียน เมื่อนำการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่างที่ 2

4. ประเมินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ระดับความต้องการจำเป็น วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากการตอบแบบสอบถามที่ผู้บริหาร ครู บุคลากร ทางการศึกษา คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครอง ที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็ก ปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่างจำเป็น

2. นำผลการทดสอบวัดพฤติกรรมค่านิยมก่อนและหลังการทดลองหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การหาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามเกณฑ์ $E_1/E_2 = 80/80$ และหาค่าดัชนีประสิทธิผล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ตามเนื้อหาของแบบวัดพฤติกรรมค่านิยม โดยหา IOC โดยใช้สูตร (สมนึก ภัททิยธนี. 2544 : 166-167)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งกลุ่ม
 n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

1.2 การหาค่าความยากง่าย (Difficulty) แบบวัดพฤติกรรมค่านิยม ใช้สูตร P ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 91)

$$P = \frac{R}{n}$$

เมื่อ P แทน ระดับความยาก
 R แทน จำนวนผู้ตอบถูกทั้งหมด
 n แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงและต่ำ

1.3 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดพฤติกรรมค่านิยมทั้งฉบับ ตามวิธีของโลเวท (Lovett Method) (สมนึก ภัททิยธนี. 2544 : 110)

$$r_{cc} = 1 - \frac{k \sum x_1 - \sum x^2}{(k-1) \sum (x_i - c)^2}$$

เมื่อ r_{cc} แทน ความเชื่อมั่นในแบบทดสอบ
 k แทน จำนวนข้อสอบ
 x_i แทน คะแนนของแต่ละคน
 C แทน คะแนนเกณฑ์หรือจุดตัดของแบบทดสอบ

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 การหาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้ E_1/E_2

$$E_1 = \frac{\sum x}{A} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนนักเรียนที่ได้จากการวัดระหว่างเรียน
 A แทน คะแนนเต็มของแบบวัด
 n แทน จำนวนของผู้เรียน

$$E_2 = \frac{\sum F}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
 $\sum F$ แทน ผลรวมของคะแนนนักเรียนที่ได้จากการวัดระหว่างเรียน
 B แทน คะแนนเต็มของการทดสอบหลังการจัดประสบการณ์
 n แทน จำนวนของผู้เรียน

2.2 ร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร P (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 104)

$$P = \frac{f}{n}$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ
 f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ
 n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 105)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 106)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม
 X แทน คะแนนแต่ละตัว
 Σ แทน ผลรวม

2.5 การหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I) โดยใช้สูตร (เผชิญ กิจระการ. 2546 : 1-6) มีสูตร ดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนหลังเรียนทุกคน} - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยนำเสนอตามขั้นตอนการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย
- S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- E.I. แทน ดัชนีประสิทธิผล
- E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลของความต้อการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง

ตอนที่ 2 ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 ผลการหาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยตามเกณฑ์ 80/80

ตอนที่ 4 ผลการหาดัชนีประสิทธิผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลของความต้อการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความต้อการจำเป็นที่ต้อการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ปกครอง จำนวน 50 คน สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยนำมาวิเคราะห์ และสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งหน้าที่ รายละเอียดปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	15	30
หญิง	35	70
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	-	-
อายุ 20 - 30 ปี	15	30
อายุ 31 - 50 ปี	32	64
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	3	6
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	3	6
ม.3-ม.6 หรือ ปวช.	38	76
ปวส. - ปริญญาตรี	8	16
ปริญญาโท - ปริญญาเอก	1	2
4. อาชีพ		
รับจ้าง/เกษตรกร	38	76
รับข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	7	14
ค้าขาย/นักธุรกิจ	5	10
นักเรียน/นักศึกษา	-	-
อื่นๆ	-	-
5. ตำแหน่งหน้าที่		
ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา	5	10
คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	8	16
ผู้ปกครอง	37	74

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 70 มีอายุตั้งแต่ 31-50 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 64 มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 76

มีอาชีพรับจ้าง/เกษตรกรรวม จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 76 เป็นผู้ปกครอง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 74

1.2 ความต้องการจำเป็นที่ความต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย การสำรวจ ความต้องการจำเป็นที่ความต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง รายละเอียดปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการสำรวจความต้องการจำเป็นที่ความต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง

ความต้องการจำเป็นที่ ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย	ระดับความต้องการ	
	\bar{X}	การแปลผล
1. การพึ่งพาตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะกระทำการใดๆ ให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง สามารถดำรงชีพอยู่ได้โดยปราศจากผู้อื่น สามารถทำการดำรงชีพมาได้ด้วยความสามารถของตนเองไม่เป็นภาระให้ผู้อื่นต้องคอยอุปถัมภ์สงเคราะห์	3.70	มาก
2. มีความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ตรงต่อความเป็นจริงอย่างตรงไปตรงมาทั้งทางกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น	4.70	มากที่สุด
3. มีความกตัญญู หมายถึง การมีความรู้สึกสำนึกหรือการกระทำสิ่งที่ดีหรือเป็นประโยชน์ เพื่อตอบแทนพระคุณของบิดามารดา ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณอื่นๆ	3.98	มาก
4. การใฝ่เรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความกระตือรือร้น สนใจใฝ่คิดค้น เสาะแสวงหาความรู้ใหม่ๆมาเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียน	4.94	มากที่สุด
5. รักษาวัฒนธรรมไทย หมายถึง ความสามารถด้านการปฏิบัติตนของเด็กปฐมวัยในการประพฤติปฏิบัติตนที่แสดงออกถึงการเรียนรู้ การปฏิบัติตนและเห็นคุณค่าที่แสดงถึงการอนุรักษ์ การสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีไทยอันดีงามด้วยความภาคภูมิใจ	3.36	ปานกลาง
6. มีความรับผิดชอบ หมายถึง มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ การงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ มุ่งมั่น เพื่อให้งานนั้นประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย	4.42	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ความต้องการต้องการจำเป็น ที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย	ระดับความต้องการ	
	\bar{X}	การแปลผล
7. มีความเป็นประชาธิปไตย หมายถึง ความสามารถด้านการปฏิบัติตนของเด็กปฐมวัยในการประพฤติปฏิบัติตนที่แสดงออกถึงการเรียนรู้ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ เคารพสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น	3.40	ปานกลาง
8. มีวินัย หมายถึง พฤติกรรมการควบคุมตนเองของบุคคลและปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกาของสังคมโดยสมัครใจและก่อให้เกิดประโยชน์และความสุขของตนเองและส่วนรวม	4.80	มากที่สุด
9. มีความสามัคคี หมายถึง การแสดงออกซึ่งการร่วมแรง ร่วมใจ ความพร้อมเพรียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันร่วมมือกันทำกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ไม่คิดเอาดีเอาเด่นแต่ตัวเอง ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ	3.58	มาก
10. มีความประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพย์สิน เวลา และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด	4.80	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่า การสำรวจความต้องการจำเป็นที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้ส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ คือ 1. การใฝ่เรียนรู้ ($\bar{X} = 4.94$) 2. การมีวินัย ($\bar{X} = 4.80$) 3. มีความประหยัด ($\bar{X} = 4.80$) ซึ่งพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำเป็นที่จะส่งเสริมค่านิยมด้านการใฝ่เรียนรู้ มีความประหยัด และการมีวินัยอยู่ในระดับต้องการมากที่สุด

1.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากการแจกแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

ผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เป็นการเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้ทราบว่าต้องเรียนอะไรบ้าง ด้วยการบอกจุดประสงค์และเป็นกิจกรรมที่ครูตั้งใจผู้เรียนให้อยู่ในความพร้อมที่จะเรียน ได้แก่ เล่าเหตุการณ์ปัจจุบัน นิทาน เพลง และคำคล้องจอง ขั้นที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นของการเรียนรู้สาระกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเป็นการปฏิบัติของผู้เรียน

5 ประการ คือ 1) ผู้เรียนต้องลงมือกระทำด้วยความคิด (Active Learning) 2) ผู้เรียนต้องแสดงออกที่ดี (Behaving Well) 3) ผู้เรียนต้องเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) 4) ผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยการค้นพบ (Discovery Learning) 5) ผู้เรียนต้องก้าวหน้าในการเรียนรู้ (Progress) ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป เป็นกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเพื่อเป็นการประเมินว่าเด็กได้มีโน้ตค้นของเรื่องที่ครูจัดกิจกรรมหรือไม่ โดยให้เด็กสรุปเรื่องที่ได้เรียนรู้ โดยอธิบายให้เพื่อนและครูฟัง และครูสรุปอีกครั้ง

ตอนที่ 3 ผลการหาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยตามเกณฑ์ 80/80

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

หน่วยการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้	คะแนน แบบทดสอบย่อย (15 คะแนน)	คะแนนที่ได้			
		คะแนน รวม	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ
เด็กดีมีวินัย	5	67	4.47	0.52	89.33
กิจวัตรหนูทำได้	5	66	4.73	0.46	88.00
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหนูอยู่สบาย	5	68	4.53	0.52	90.67
รวม	15	201	13.73	0.74	89.33
ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย = 89.33					
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) = 89.33					

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบย่อยระหว่างเรียนด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.73 จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 89.33 นั่นคือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยมีร้อยละของประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 89.33

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

คะแนนแบบทดสอบวัดค่านิยม (20 คะแนน)	จำนวนนักเรียน	คะแนนรวม
13	2	26
14	1	14
15	1	15
16	4	64
17	1	17
18	4	72
19	1	19
20	1	20
รวม	15	247

คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) = 16.47

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 2.10

ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย = 82.33

ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) = 82.33

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดค่านิยมหลังเรียนเท่ากับ 16.47 คะแนน จากการทำแบบทดสอบวัดค่านิยมหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 82.33 นั่นคือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมเด็กปฐมวัย มีร้อยละของประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 82.33

ตาราง 7 ประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

ผลการเรียน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	15	13.87	0.74	89.33
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	20	16.47	2.10	82.33

ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมเด็กปฐมวัย ($E_1 = E_2$) เท่ากับ 89.33/82.33

จากตาราง 7 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 89.33 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 82.33 ดังนั้น การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยจึงมีประสิทธิภาพ ($E_1 = E_2$) เท่ากับ 89.33/82.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ตอนที่ 4 ผลการหาดัชนีประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย โดยการวิเคราะห์จากผลรวมของคะแนนนักเรียนหลังเรียนของทุกคน และผลรวมของคะแนนก่อนเรียนของทุกคนปรากฏผลดังตาราง 8

ตาราง 8 ดัชนีประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

จำนวนนักเรียน	ผลรวมของคะแนน (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)		ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
	ทดสอบก่อนเรียน	ทดสอบหลังเรียน	
15	95	247	0.7414

จากตาราง 8 พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมเด็กปฐมวัยมีค่าเท่ากับ 0.7414 หมายความว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 74.00

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนในการวิจัย และสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านพนัสตงสว่าง
2. เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยตาม
3. เพื่อหาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
4. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

สรุปผล

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้ส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ด้านการใฝ่เรียนรู้ ด้านการมีวินัย และด้านความประหยัด ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการให้ส่งเสริมค่านิยมในด้านดังกล่าวอยู่ในระดับต้องการมากที่สุด
2. ผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เป็นการเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้ทราบว่าจะต้องเรียนอะไรบ้าง ด้วยการบอกจุดประสงค์และเป็นกิจกรรมที่ครูตั้งใจผู้เรียนให้อยู่ในความพร้อมที่จะเรียน ได้แก่ เล่าเหตุการณ์ปัจจุบัน นิทาน เพลง และคำคล้องจอง ขั้นที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นของการเรียนรู้สาระกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเป็นการปฏิบัติของผู้เรียน 5 ประการ คือ 1) ผู้เรียนต้องลงมือกระทำด้วยความคิด (Active Learning) 2) ผู้เรียนต้องแสดงออกที่ดี (Behaving Well) 3) ผู้เรียนต้องเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) 4) ผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยการค้นพบ (Discovery Learning) 5) ผู้เรียนต้องก้าวหน้าในการเรียนรู้

(Progress) ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป เป็นกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น เพื่อเป็นการประเมินว่าเด็กได้มโนทัศน์ของเรื่อง ที่ครูจัดกิจกรรมหรือไม่ โดยให้เด็กสรุปเรื่องที่ได้เรียนรู้ โดยอธิบายให้เพื่อนและครูฟัง และครูสรุป อีกครั้ง

3. ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็ก ปฐมวัยมีประสิทธิภาพ 89.33/82.33

4. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย มีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7414 แสดงว่า เด็กปฐมวัยมีความก้าวหน้าหลังจากเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 74

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย พบว่า มีประเด็นสำคัญที่ควรอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กบ้านพินิจสง่างาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการให้ส่งเสริมค่านิยมในด้าน การใฝ่เรียนรู้ ด้านการมีวินัย และด้านความประหยัดอยู่ในระดับที่ต้องการมากที่สุด
2. ผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริม ค่านิยมของเด็กปฐมวัยมี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการเตรียม ความพร้อมผู้เรียนให้ทราบว่าต้องเรียนอะไรบ้าง ด้วยการบอกจุดประสงค์และเป็นกิจกรรมที่ครูตั้งใจ ผู้เรียนให้อยู่ในความพร้อมที่จะเรียน ได้แก่ เล่าเหตุการณ์ปัจจุบัน นิทาน เพลง และคำคล้องจอง ขั้นที่ 2 ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นของการเรียนรู้สาระกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเป็นการปฏิบัติ ของผู้เรียน 5 ประการ คือ 1) ผู้เรียนต้องลงมือกระทำด้วยความคิด (Active Learning) 2) ผู้เรียนต้องแสดงออกที่ดี (Behaving Well) 3) ผู้เรียนต้องเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) 4) ผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยการค้นพบ (Discovery Learning) 5) ผู้เรียนต้องก้าวหน้าใน การเรียนรู้ (Progress) ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป เป็นกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น เพื่อเป็นการประเมินว่าเด็กได้ มโนทัศน์ของเรื่องที่ครูจัดกิจกรรมหรือไม่ โดยให้เด็กสรุปเรื่องที่ได้เรียนรู้ โดยอธิบายให้เพื่อนและครูฟัง และครูสรุปอีกครั้ง ที่ปรากฏผลเช่นนี้เนื่องมาจากการศึกษาหลักการแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในด้านการใฝ่เรียนรู้ ด้านการมีวินัยและด้าน ความประหยัดมาสังเคราะห์และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และเอื้อต่อการเรียนรู้ในด้านดังกล่าวของผู้เรียน ซึ่งเห็นว่าแนวคิดจิตปัญญาเป็นแนวทางการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านดังกล่าวให้บรรลุผลได้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สังเวียน พิงแสง (2552) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบจิตปัญญาที่มีต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า 1. การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทาง สังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญาและหลังจัดกิจกรรมการสอนแบบ จิตปัญญาที่มีค่าเฉลี่ยพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้านและโดยรวมแตกต่างกัน คือ หลังการจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญาแต่ละสัปดาห์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการสอน แบบจิตปัญญาในทุก ๆ ด้าน 2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญามีผลทำให้พัฒนาการทาง สังคมของเด็กปฐมวัยในแต่ละสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุก ๆ ด้าน

และโดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุก ๆ ช่วงเวลา และ ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บงกช ทองเอี่ยม (2551) ที่ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญามีความคิดสร้างสรรค์ระดับปานกลางแต่สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยได้พัฒนามีประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เท่ากับ 89.33/82.33 แสดงว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สามารถนำไปใช้งานได้เพราะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์ไว้ในความมุ่งหมายของการวิจัย ที่ปรากฏผลเช่นนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาตามขั้นตอนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งเป็นการเรียนที่ตรงกับความต้องการผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนให้เกิดความเข้าใจเนื้อหากระจ่างชัดและจำได้จากกิจกรรมการสอน กิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการคิด ได้ลงมือปฏิบัติเอง ได้แสดงออกระหว่างเรียน ในการแสดงผลงานและการมีส่วนร่วมกับกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนด้วยกันและครูผู้สอน จึงส่งผลให้กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ออกแบบการใช้แนวคิดจิตปัญญาประกอบกรวิจัยครั้งนี้ สามารถส่งเสริมและพัฒนาค่านิยมของผู้เรียนในด้านการใฝ่เรียนรู้ ด้านการมีวินัยและด้านความประหยัดได้สำเร็จ

4. ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยได้พัฒนามีดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.7900 แสดงว่า ผู้เรียนมีความรู้หลังจากเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 79.00 ที่ปรากฏผลเช่นนี้เนื่องมาจาก แนวคิดจิตปัญญาเป็นการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางวิธีหนึ่งที่มีมุ่งเน้นให้ผู้เรียนแสดงออกด้วยการมีส่วนร่วม ได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงให้เห็นในสิ่งที่ตนเรียนรู้เพิ่มขึ้น เกิดความงอกงามทางสติปัญญาและมีความสุขในการเรียนรู้ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2543 : 47) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุหงา ศรีเดช (2552) ที่ได้ศึกษาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติมีทักษะทางภาษาแตกต่างกัน โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญามีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางภาษาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ก่อนจะนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยไปใช้ ครูควรศึกษาแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นควบคู่กับการใช้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และแบบฝึกทักษะ เพื่อให้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้ตรงตามจุดประสงค์ที่วางไว้

1.2 ในช่วงแรกครูควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากเนื้อหาที่ง่ายก่อน เพื่อนักเรียนจะได้ไม่กังวลกับการเรียนในเนื้อหาต่อไป และสร้างความคุ้นเคยทำให้เด็กเกิดความสนุกสนานกับ

การเรียนรู้ในช่วงแรก ๆ เนื่องจากเป็นการปรับตัวกับการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากการจัดการเรียนรู้แบบเดิมของนักเรียน

1.3 ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปทำการวิจัยและพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแล้วเผยแพร่ เพื่อให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นี้เป็นทางเลือกให้ครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อีกแนวทางหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปทดลองจัดประสบการณ์การเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น โดยผู้สอนคนอื่น เพื่อดูว่ารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานเหมือนกันหรือแตกต่างกัน

2.2 ควรนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปทดลองจัดประสบการณ์การเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น โดยใช้วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิธีอื่นที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อทดลองว่าวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อื่น ๆ สามารถดำเนินการสอนตามรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ตามเกณฑ์มาตรฐานเหมือนกันหรือแตกต่างกัน

2.3 ควรนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปทดลองให้เต็มรูปแบบใน 1 ภาคเรียน และหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็นอย่างไร เพื่อที่จะได้กำหนดระยะเวลาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา, 2525.
- กรมวิชาการ. รายงานการวิจัยการสำรวจความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตาม
แนวการสอนของกรมวิชาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.
- _____. วิธีใหม่แห่งการเรียนรู้แบบร่วมมือ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- กระทรวงศึกษาธิการ. แผนการพัฒนาศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-
2544) ของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2541.
- กิตติ บุญชูวิทย์. บุคลิกภาพกับพฤติกรรมการเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด
ขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2533.
- กฤษณี คำชาย. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
สวนสุนันทา, 2542.
- กฤษยา ตันติผลาชีวะ. การสอนแบบจิตปัญญา. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์, 2543.
- _____. “การเตรียมพร้อมเป็นผู้บริหาร,” วารสารสมาคมศิษย์เก่าพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข.
13(1) : 38-46, 2545.
- _____. รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟิค,
2551.
- เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์. กระบวนการนำค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2535.
- จตุพร แสงหาญ. ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญาที่มีต่อพฤติกรรมชอบสังคม
ของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549.
- จิตเกษม ทองนาค. การพัฒนากระบวนการวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบ
กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.
- จิตรอารี เนตรหิน. การศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 โรงเรียนมัธยม
แบบประสม ภาคศึกษา 11 ปีการศึกษา 2513. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
วิทยาลัยวิชาการศึกษา, 2513
- ณรงค์ เส็งประชา. พื้นฐานวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2531.
- ทัศนีย์ ทองสว่าง. สังคมไทย. กรุงเทพฯ : โอเอสพรีนติ้งเฮาส์, 2537.
- นิรันดร์ ตั้งธีระบัณฑิตกุล และคณะ. รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะใฝ่รู้ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน,
2543.
- บงกช ทองเอี่ยม. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
ปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- บุหงา ศรีเดช. ทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2552.

- ประนอม เดชชัย. เสริมทักษะการเรียนรู้การสอนวิชาสังคมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่ : ภาควิชามัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2536.
- ประภาพรรณ เอี่ยมสุภาชิต. “การพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย,” วารสารเกษมบัณฑิต. 6(1) : 20-24, 2548.
- ปัทมา คุณเวทย์วิริยะ. ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาโดยใช้สื่อไม่มีโครงสร้าง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. สุขภาพจิตเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมการแต่งตำราทบวงมหาวิทยาลัย, 2531.
- ผ้าไหม ยังฤทธิ์. “ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ,” ED-TECH BOOKS. 20 มกราคม 2555. <<http://www.edtechbooks.com/articles/42209588/>> 16 พฤษภาคม 2558.
- ผะชัน กิจระการ. ดัชนีประสิทธิผล. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.
- ผะชัน กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. “ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.),” วารสารวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 8 : 30-36 ; กรกฎาคม, 2545.
- พงศ์จิรา สิ้นพยัคฆ์. เศรษฐศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2542.
- พนัส หันนาคินทร์. การบริหารบุคลากรในโรงเรียน. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2526.
- พระมหาดิศรธีรสีโล. คุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพฯ : โอเอสพรีนติ้งเฮาส์, 2540.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2543.
- พัชริน ผลโยธิน. แนวคิดในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2548.
- พัชรี โคตรสมบัติ. ผลการจัดการเรียนรู้แบบจิตปัญญาที่มีต่อทักษะการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.
- พัชรี ผลโยธิน. การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ในระดับปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สหมิตร, 2537.
- . รูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2548.
- พิทักษ์ วงแหวน. การศึกษาปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ประมวลสาระชุดวิชา : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5-8. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2536.
- . ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาการประถมศึกษา หน่วยที่ 9-11. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537.

- ยุพิน โภณฑา และคณะ. โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านวังน้ำเขียว. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ,
2544.
- เยาวพา เดชะคุปต์. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : แม็ค, 2542.
- รังสรรค์ หนองสองห้อง. ความสำเร็จง่าย ๆ สไตล์หมอกกระแสน. กรุงเทพฯ : บริษัทงานดี, 2542.
- รัฐดาว พิศาลพงษ์. การพัฒนาจริยธรรมและความฉลาดทางอารมณ์เริ่มที่เด็กปฐมวัย. นครปฐม :
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2549.
- ราตรี พัฒนรังสรรค์. พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏจันทรเกษม, 2544.
- ราณี ศิลปะชัย. คู่มือประกอบการสอนวิชาชีวิตและวัฒนธรรมไทย. ระยอง : วิทยาลัยเทคนิค
ระยอง, 2547.
- เรณูรัชต์ ประสิทธิเกิด. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2542.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2543.
- วัลย์รัตน์ จันทร์เสมา. ความสามารถในการสื่อสารแบบวัจนภาษาของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรม
การเรียนรู้การสอนแบบจิตปัญญา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, 2554.
- วัชรีย์ อรุณธรรม. “ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารในครอบครัวกับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กไทย,”
วารสารนิเทศศาสตร์. 29(2) : 124-137, 2538.
- วัฒนา ปุญญฤทธิ์. การเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏพระนคร,
2536.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. พลังเรียนรู้ในกระบวนทัศน์ใหม่. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.
- วีระ บำรุงรักษ์. การจัดการศึกษาของไทยในศตวรรษหน้า (2535-2635). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว, 2536.
- ศศินันท์ นิลจันทร์. ผลของการจัดกิจกรรมเล่นิทานที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยชุมชน
แออัดคลองเตย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
2547.
- ศศิพันธุ์ เปียนเปี่ยมสิน. การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2553.
- ศุภศิริ โสมาเกตู. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการเรียนรู้โดยโครงการงานกับการเรียนรู้ตามคู่มือ
ครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.
- สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. โครงการศึกษาวิจัยพลวัต
การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของโลกที่มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมสังคมไทย. กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553.
- สมเด็จพระญาณสังวร. ชีวิตนี้สั้นนัก. ม.ป.ท. : ม.ป.พ., 2531.

- สมนึก ภัททิยธนี. การวัดผลการศึกษา. มหาสารคาม : ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2537.
- . การวัดผลการศึกษา. กภาพสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2544.
- . การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กภาพสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2546.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. พื้นฐานการวิจัย. กภาพสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2546.
- สมบัติ มหารศ และคณะ. ค่านิยมที่ควรคงไว้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มหาสารคาม : ฝ่ายวิชาการ (ศูนย์เอกสารและตำรา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 2540.
- สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน. “การคิดเป็น ทำเป็น,” สารพัฒนาหลักสูตร. 1 : 15-20 ; ธันวาคม, 2524.
- สมพร สุทัศน์ีย์. มนุษย์สัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- สังเวียน พึ่งแสง. ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาที่มีต่อการพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2552.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. สังคมวิทยาการเมือง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เจ้าพระยา, 2527.
- สาโรช บัวศรี. จริยธรรมการศึกษา. ม.ป.ท. : ม.ป.พ., 2524.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2547.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. คู่มือการประเมินผลภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา, 2542.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555–2559,” กรมพัฒนาที่ดิน. 2555. <www.sera10.co.th/sesa10/data/dec54/1> 16 พฤษภาคม 2558.
- . “การมีงานทำและคุณภาพคน,” ภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่งปี 2556. 10(2) : 1-7 ; พฤษภาคม, 2556.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. วิทยากรกับการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2530.
- . จิตพิสัย : มิติที่สำคัญของการพัฒนาคน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- . วารสารวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กระทรวงวัฒนธรรมไทย, 2551.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2542.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0–5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559. กรุงเทพฯ : วีทีซีคอมมิวนิเคชั่น, 2550.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. แนวดำเนินงานศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2548.
- สิน พันธุ์พินิจ. เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์, 2547.

- สุนันทา ประเสริฐศรี. การสร้างแบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเองชนิดสร้างสถานการณ์เป็นภาพ
การ์ตูนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2534.
- สุภางค์ จันทวานิช. “สรุปผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะนิสัย พฤติกรรม และค่านิยมของคนไทย
 ที่ได้มีผู้วิจัยไว้แต่เดิม,” ใน รายงานการสัมมนาเรื่อง ระบบค่านิยมไทย. หน้า 39-40.
 ม.ป.ท. : ม.ป.พ., 2523.
- สุภาพร มากแจ้ง. “ฉลาดรู้ รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ,” วารสารลานปัญญา. 2(3)
 : 7-14, 2544.
- เสาวภา ไพทยวัฒน์. พื้นฐานวัฒนธรรมไทย : แนวทางอนุรักษ์และการพัฒนา. ภาคพัฒนาตำรา
 และเอกสารวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2538.
- หทัยรัตน์ ทรวดทรง. การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
การสอนแบบจิตปัญญา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.
- อมรา พงศาพิชน์. วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ : วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา.
 พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- อรุณี หรดาล. แนวการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ในประมวลสาระชุดวิชาการจัด
ประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2548.
- อาภรณ์รัตน์ เลิศไฝรอด. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลัก
สำราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์
 พศ.บ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2554.
- Allport, G.W. Pattern and Growth in Personality. New York : Holt, 1961.
- Bar-Tal, D., A. Raviv and M. Goldberg. “Helping Behavior Among Preschool
 Children : An Observational Study,” Child Development. 53(2) : 396-402,
 1982.
- Blood, J.R.W. What’s in a Name? The Role of Name Writing in Children’s
Literacy Acquisition. Doctor Thesis. Virginia : University of Virginia, 1996
- Brewer, J.A. Introduction to Early Childhood Education : Preschool Through
Primary Grades. Boston : Allyn & Bacon, 1995.
- Bymes, K. “Portraits of Contemplative Teaching : A Third Way,” Dissertation
Abstracts International. 70(07) : unpagged ; January, 2010.
- Crutchfield, R.S. Ketch Avid and Ballanchey Edgerton L. Individual in Society.
 Tokyo : Kongakusha Con, 1966.
- Dennis, M.L. “Teachers’ Pupil Control Behavior and Student Discipline,”
Dissertation Abstracts International. 5(2) : 4563-A ; May, 1981.
- English, H.B. and A.C. English. A Comprehensive Dictionary of Psychological and
Psychoanalytical Terms : A Guide to Usage. London : Longman, 1958.

- Kilpatrick, F.P. "Two Processes in Perceptual Learning," J. exp. Psychol. 47 : 362-270, 1952.
- . Philosophy of Education. New York : The Macmillan Co, 1954.
- Nunnally, J.C. Psychometric Theory. 2nd ed. New York : McGraw-Hill, 1978.
- Parsons, T. "The School Class as a Social System : Some of its Functions in American Society," in Halsey, P., Broad foot., P. Cross, M. Osborn., D. Abbott. pp.434-455. Collier/Macmillan : Education, Economy and Society London, 1961.
- Phenix, P.H. Philosophy of Education. New York : Hold and Company, 1958.
- Raths, L.E., H. Merrill and S. Simon. Values in Teaching. Columbus, OH : Charles E. Merrill, 1966.
- Rokeach, M. Beliefs, Attitudes, and Values. San Francisco : Jossey-Bass, Inc., 1968.
- Rosenberg, M. Society and the Adolescent Self-Image. Princeton, NJ : Princeton University Press, 1965.
- Seitz, D.D. "Integrating Contemplative and Student-Centered Education : A Synergistic Approach to Deep Learning," Dissertation Abstracts International. 70(05) : unpagged ; November, 2009.
- Super, D.E. Manual Work Values Inventory. Boston : Houghton Mifflin, 1970.
- Wiggins, T.S. and others. The Psychology of Personality Reaching. Chicago : Anderson–Wesley, 1971.
- Woodruff, A.D. "The Role of Value in Human Behavior," Journal of Social Psychology. 36 : 36-37, 1952.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คู่มือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา
เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

โดย
นางสาวปนัดดา คำนวนดี

การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คำนำ

ในปัจจุบันความเจริญต่างๆ ได้เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของประชากร ให้เบี่ยงเบนไปจากค่านิยมดั้งเดิมที่มีมาตั้งแต่อดีต ซึ่งความรู้สึกนึกคิดนั้นส่งผลให้คุณค่าของค่านิยมบางเรื่องที่เคยดำรงอยู่ลดลงและกลายเป็นปัญหาของสังคม เช่น การยึดวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ทำให้เกิดปัญหาการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยและเกิดภาวะหนี้สิน ความเห็นแก่ตัวและขาดระเบียบวินัย เป็นพฤติกรรมที่นึกถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ยึดถือการเอาตัวรอด ขาดการเสียสละเพื่อส่วนรวม การเอาใจเอาเปรียบ ขาดระเบียบวินัยในตนเองและไม่ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของส่วนรวม และขาดจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกันในสังคม ค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไปในสังคม เด็กเล็กๆ ที่ฐานรากทางวัฒนธรรมไม่เข้มแข็งขาดความสามารถในการคัดกรองสิ่งที่เหมาะสมมาสู่ตนเอง อีกทั้งยังมีธรรมชาติการเรียนรู้โดยการเลียนแบบจากตัวแบบในสังคม เด็กปฐมวัยจึงอยู่ท่ามกลางสภาพสังคมที่บกพร่องทางคุณธรรม ตัวแบบที่ดีไม่มีหรือหายาก เด็กจึงเติบโตขึ้นมาอย่างขาดคุณภาพ ปรากฏการณ์ของปัญหาสังคมดังกล่าว จึงถือว่าเป็นผลมาจากค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนั้นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญ คือ การเสริมสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับประชากรอย่างทั่วถึง การดำเนินการสร้างค่านิยมของคนไทยนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับครอบครัวที่ต้องมีความรัก ความอบอุ่น พ่อ แม่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีต่อเนื่องไปถึงระดับชุมชนและสังคม เมื่อเริ่มเข้าสู่โรงเรียนเด็กก็จะได้เรียนรู้ในการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีค่านิยมที่พึงประสงค์และมีจิตใจที่ดีงาม ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาจึงคิดที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว

จากผลการดำเนินการวิจัยและพัฒนาในครั้งนี้ทำให้ได้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบหนึ่งซึ่งสามารถนำไปบูรณาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการจัดกิจกรรมพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำคู่มือการใช้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมค่านิยมให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต่อไป

ปนัดดา คำนวนดี

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

คำนำ

สารบัญ

ความสำคัญ

การดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

องค์ประกอบของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ความสำคัญ

ค่านิยม (Value) คือ สิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง(ราชบัณฑิต. 2555) ค่านิยม เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม สังคมจะเจริญก้าวหน้าหรือเสื่อมขึ้นขึ้นอยู่กับค่านิยมของคนในสังคมนั้นๆ (รานี ศิลปะชัย. 2549 : 10) เนื่องจากพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตัวนั้นขึ้นอยู่กับค่านิยมที่แต่ละบุคคลยึดถือมาจากวัฒนธรรม สังคมแวดล้อม และประสบการณ์ของบุคคลนั้นๆ เป็นหลักสำคัญ ดังนั้นค่านิยมจึงเป็นแนวคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ หรือสิ่งที่สังคมถือว่ามีค่าพึงปรารถนา ต้องการให้เป็นเป้าหมายของสังคมและปลูกฝังให้สมาชิกของสังคมยึดถือเป็นเป้าหมายและนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต โดยทั่วไปแล้วค่านิยมมักจะส่งผลต่อสังคม เพราะเป็นสิ่งที่สมาชิกในสังคมให้การยอมรับว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง เช่น ความกตัญญู ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี เป็นต้น อย่างไรก็ตามค่านิยมบางอย่างก็ไม่ได้ก่อให้เกิดผลดี เช่น การขาดระเบียบวินัย ไร้ความสามัคคี นิยมความหรูหรา นิยมจัดเลี้ยงสังสรรค์ เป็นต้น ซึ่งค่านิยมเหล่านี้จะแปรเปลี่ยนไปตามความต้องการของแต่ละบุคคลเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม(ณรงค์ เส็งประชา. 2531 : 73; ทศนีย์ ทองสว่าง. 2537 : 63) ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมก็มีส่วนทำให้เกิดค่านิยมใหม่ๆ ได้เช่นกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าค่านิยมเป็นทั้งเหตุและผลของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม(สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2551 : 18) ดังนั้นค่านิยมจึงมีความสำคัญต่อความเจริญหรือความเสื่อมของสังคม เพราะหากสังคมที่มีค่านิยมที่พึงประสงค์จะทำให้สังคมนั้นเจริญก้าวหน้า แต่หากสังคมใดที่มีค่านิยมไม่พึงประสงค์ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

ซึ่งการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย การเร่งขยายความเจริญทางเศรษฐกิจและการหลั่งไหลของวัฒนธรรมตะวันตกอย่างรวดเร็ว ได้ส่งผลกระทบต่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ทักษะคิด และค่านิยมของคนไทยทำให้สังคมไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับปัญหาความไม่สมดุลทางความคิด ทักษะคิด คุณธรรม และจริยธรรม เนื่องจากความเจริญต่างๆ ได้เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของประชากรให้เบี่ยงเบนไปจากค่านิยมดั้งเดิมที่มีมาตั้งแต่อดีต ซึ่งความรู้สึกนึกคิดนั้นส่งผลให้คุณค่าของค่านิยมบางเรื่องที่เคยดำรงอยู่ลดลงและกลายเป็นปัญหาของสังคม เช่น การยึดวัตถุนิยมและบริโภคนิยม เป็นพฤติกรรมที่ให้ความสำคัญทางวัตถุจากกระแสทุนนิยม เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองเกินความจำเป็น การนิยมสินค้าต่างประเทศหรือการใช้ของราคาแพง ซึ่งจะเป็นผลให้เกิดช่องว่างทางสังคมและฐานะทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะกลุ่มคนที่รสนิยมสูงแต่รายได้ต่ำ ทำให้เกิดปัญหาการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยและเกิดภาวะหนี้สิน ความเห็นแก่ตัวและขาดระเบียบวินัย เป็นพฤติกรรมที่นี้ถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ยึดถือการเอาตัวรอด ขาดการเสียสละเพื่อส่วนรวม การเอารัดเอาเปรียบ ขาดระเบียบวินัยในตนเองและไม่ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของส่วนรวม และขาดจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกันในสังคม การมีเสรีภาพโดยปราศจากขอบเขต โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน เช่น การมีเสรีภาพทางเพศในกลุ่มวัยรุ่น อาจส่งผลให้เกิดปัญหาการทำแท้ง การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ การเปิดรับข้อมูลโดยขาดการพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้ค่านิยมของสังคมเปลี่ยนไปตามความเจริญยุคข้อมูลข่าวสารทำให้มีการใช้ประโยชน์ของข้อมูลในลักษณะฉาบฉวยโดยขาดการไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วน มีการผูกขาดทางความรู้และลิขสิทธิ์ความรู้ ทำให้การเรียนรู้ไม่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะในวงกว้าง (สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย. 2553 : 74) ถ้าหากค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์เหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขหรือปลูกฝังอย่างถูกวิธีก็อาจจะกลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสังคมและประเทศในอนาคตได้

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนได้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาและคิดที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาเพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยขึ้น เนื่องจากการปลูกฝังและการเสริมสร้างค่านิยมถือเป็นเรื่องทีละเอียดอ่อนและซับซ้อน เพราะเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ความชอบ ความเข้าใจ และการเห็นคุณค่า ซึ่งเกิดขึ้นภายในจิตใจของแต่ละบุคคล และกลายเป็นค่านิยมอันนำไปสู่การเกิดเจตคติและการแสดงออกในทางปฏิบัติ ฉะนั้นการปลูกฝังและการเสริมสร้างค่านิยมจึงจำเป็นต้องมุ่งพัฒนาทางด้านจิตใจเป็นสำคัญ โดยการส่งเสริมสถาบันทางสังคมขั้นพื้นฐานให้ทำหน้าที่อย่างเข้มแข็ง ดังเช่น สถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดแต่มีความสำคัญมากในการอบรมสั่งสอนและปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้เด็กและเยาวชน โดยการสร้างความเข้าใจถึงแก่นแท้ของวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดีเพื่อให้สามารถปรับตัวและมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และพ่อแม่หรือผู้อบรมเลี้ยงดูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย ส่วนสถาบันการศึกษานับเป็นแหล่งการศึกษาที่ให้การอบรมสั่งสอน ให้ความรู้ ให้คิด เป็น ทำเป็น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่หลักสูตรการจัดกระบวนการเรียนการสอนต้องเน้นด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยมากขึ้น เพื่อเป็นการปลูกฝังทัศนคติและจิตสำนึกที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคม และครูผู้สอนต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย (เสาวภา ไพทยวัฒน์. 2538 : 203) ซึ่งการสอนแบบจิตปัญญา เป็นวิธีการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นกระบวนการสอนที่ให้ผู้เรียนกระทำด้วยความคิด การแสดงออก เรียนรู้แบบร่วมมือ เรียนรู้ด้วยการค้นพบ และมี ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ มุ่งให้เกิดการตระหนักรู้ด้วยตนเอง การเจริญงอกงามทางปัญญา การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีและมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญามีแนวคิดที่ว่า การสอนเป็นการส่งเสริมปัญญาด้วยการเพิ่มความรู้แก่ผู้เรียนให้สามารถนำไปใช้ดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ เป็นผู้มีความฉลาดทางปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ ผู้เรียนเรียนรู้ อย่างเข้าใจและจำได้และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ทั้งนี้ ครูมีบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่น เพลิดเพลิน แสดงการยอมรับในความสามารถและความแตกต่าง ของผู้เรียน พร้อมชี้แนะและเสริมข้อความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบและรู้ด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริม ค่านิยมที่ดีให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เป็นการเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้ทราบว่าต้องเรียน อะไรบ้าง ด้วยการบอกจุดประสงค์และเป็นกิจกรรมที่ครูสนใจผู้เรียนให้อยู่ในความพร้อมที่จะเรียน ได้แก่ เล่าเหตุการณ์ปัจจุบัน นิทาน เพลง และคำคล้องจอง ขั้นที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นของการ เรียนรู้สาระกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเป็นการปฏิบัติของผู้เรียน 5 ประการ คือ 1) ผู้เรียนต้องลงมือกระทำ ด้วยความคิด (Active learning) 2) ผู้เรียนต้องแสดงออกที่ดี (Behaving well) 3) ผู้เรียนต้องเรียนรู้ แบบร่วมมือ (Cooperative learning) 4) ผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยการค้นพบ (Discovery learning) 5) ผู้เรียนต้องก้าวหน้าในการเรียนรู้ (Progress) ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป เป็นกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น เพื่อเป็นการ

ประเมินว่าเด็กได้มีโน้ตของเรื่องที่ครูจัดกิจกรรมหรือไม่ โดยให้เด็กสรุปเรื่องที่ได้เรียนรู้ โดยอธิบายให้เพื่อนและครูฟัง และครูสรุปอีกครั้ง

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมเด็กปฐมวัย สามารถนำไปเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ในการนำหลักหรือวิธีการไปประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

กำหนดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ตามแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

หน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	สาระที่ควรรู้
เด็กดีมีวินัย	สวัสดิ์
เด็กดีมีวินัย	ขอบคุณ ขอบใจ
เด็กดีมีวินัย	การขอโทษและให้อภัย
เด็กดีมีวินัย	การเก็บของเข้าที่
เด็กดีมีวินัย	การช่วยเหลือตนเองในการรับประทานอาหาร
กิจวัตรหนูทำได้	การล้างหน้าแปรงฟัน
กิจวัตรหนูทำได้	การอาบน้ำ
กิจวัตรหนูทำได้	การรับประทานอาหาร
กิจวัตรหนูทำได้	การเก็บรักษาสิ่งของต่างๆ
กิจวัตรหนูทำได้	การแต่งกาย
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหนูอยู่สบาย	ชื่อ/ที่ตั้ง/ความสำคัญ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหนูอยู่สบาย	บุคคลต่างๆในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/หน้าที่
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหนูอยู่สบาย	ห้องต่างๆภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหนูอยู่สบาย	สถานที่ต่างๆในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์รายวัน

แผนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาเพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย
สัปดาห์ที่ 1 สารการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก

หน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เด็กดีมีวินัย หน่วยการจัดประสบการณ์ย่อย สวัสดิ์

ระดับชั้น เตรียมเด็กเล็กปีที่ 2 เวลาเรียน 60 นาที

มโนทัศน์ สวัสดิ์ เป็นคำที่คนไทยใช้ทักทายกันพร้อมกับแสดงท่าทางโดยการยกมือไหว้

ใช้จัดประสบการณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2558

1. ชื่อกิจกรรม เสริมประสบการณ์ เวลา 09.00 – 10.00 นาฬิกา

2. มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 13 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ที่ 13.1 13.5 13.7 13.9

มาตรฐานที่ 15 ผู้เรียนมีทักษะในการปฏิบัติกิจกรรม สามารถปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้
และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้ที่ 15.1 15.2 15.3

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม (D)

3.2 เพื่อส่งเสริมให้เด็กเห็นความสำคัญของการสวัสดิ์ (A)

3.3 เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้การสวัสดิ์ (C)

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

ครูและเด็กร่วมกันร้องเพลงสวัสดิ์ พร้อมทั้งทำท่าทางประกอบ และสนทนาเกี่ยวกับการ
สวัสดิ์ ดังนี้

- การสวัสดิ์ควรปฏิบัติอย่างไร
- ก่อนมาโรงเรียนเด็กๆ กล่าวคำสวัสดิ์กับใครบ้าง
- เด็กๆ เห็นคุณพ่อคุณแม่สวัสดิ์ใครบ้างและปฏิบัติอย่างไร

4.2 ชี้นำจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- ครูสาธิตวิธีการสวัสดิ์ที่ถูกต้อง พร้อมกับกล่าวคำสวัสดิ์ (ผู้ชายกล่าวว่าสวัสดิ์ครับ ผู้หญิง
กล่าวว่าสวัสดิ์ค่ะ) แล้วให้เด็กจับคู่หันหน้าเข้ากันร้องเพลงสวัสดิ์ พร้อมทั้งทำท่าสวัสดิ์และกล่าวคำสวัสดิ์ (A
B)

- ครูบอกให้เด็กทราบว่าคำว่าสวัสดิ์เขียนอย่างไรพร้อมแสดงบัตรคำศัพท์ให้ดูพร้อมให้เด็ก
อ่านตาม (A)

- แบ่งเด็กเป็นกลุ่มกลุ่มละ 5 คน ครูนำภาพการสวัสดีของบุคคลต่างๆ มาให้เด็กดู และให้เด็กแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเลือกภาพ กลุ่มละ 1 ภาพ (B)
 - ให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาแสดงบทบาทสมมุติหน้าชั้นเรียนเกี่ยวกับภาพการสวัสดีของบุคคลต่างๆ ที่เด็กเลือกไป (A B C D)
- 4.3 ขั้นสรุป
- เด็กและครูร่วมกันทบทวนและสรุปเรื่องราวการสวัสดี (P)

5. สื่อการเรียนรู้

- 5.1 เพลง “สวัสดี”
- 5.2 ภาพการสวัสดีของบุคคลต่างๆ
- 5.3 บัตรคำศัพท์คำว่าสวัสดี

6. การวัดและประเมินผล

- 6.1 สังเกตความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม สนทนา การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น
- 6.2 สังเกตการปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ การใช้วาจาสุภาพ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บังคับบัญชา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางสาวดวงจุฬา โพชะโน)

หัวหน้าสถานศึกษา

...../...../.....

บันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางสาวปนัดดา คำนวนดี)

ครูผู้สอน

...../...../.....

ใบกิจกรรมที่ 1

คำชี้แจง ให้เด็กแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเลือกภาพสวัสดิ กลุ่มละ 1 ภาพและให้เด็กแต่ละกลุ่ม
ออกมาแสดงบทบาทสมมุติหน้าชั้นเรียนเกี่ยวกับภาพการสวัสดิของบุคคลต่างๆ ที่เด็กเลือกไป

ภาพการสวัสดิที่เด็กแต่ละกลุ่มเลือก

สมาชิกในกลุ่ม.....

.....
ชั้น..... วัน..... ที่..... เดือน..... พ.ศ.

คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีวินัยของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีวินัยของเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ 3 บันทึกเมื่อเด็กปฏิบัติหรือแสดงออกได้ด้วยตนเอง

ระดับ 2 บันทึกเมื่อเด็กปฏิบัติหรือแสดงออกได้โดยครูบอกหรือเพื่อนบอก

ระดับ 1 บันทึกเมื่อเด็กไม่ปฏิบัติหรือไม่แสดงออก

2. ผู้สังเกตศึกษารายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมด้านความมีวินัย

3. การบันทึกพฤติกรรมด้านความมีวินัยของเด็กปฐมวัย โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในแบบบันทึกคะแนนการสังเกตพฤติกรรม ให้ตรงกับช่องว่างที่กำหนด

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมด้านความมีวินัย

ความมีวินัย	ระดับ คะแนน	รายละเอียดพฤติกรรมที่สังเกต
การควบคุมตนเอง - มีความอดทนรู้จักการรอคอย - มีสมาธิในการฟัง	3 2 1 3 2 1	เด็กรอคอยการใช้วัสดุจากเพื่อน ขณะที่เพื่อนกำลังใช้วัสดุอุปกรณ์ เด็กรอคอยการใช้วัสดุจากเพื่อน ขณะที่เพื่อนกำลังใช้วัสดุอุปกรณ์ โดยพูดหรือแสดงพฤติกรรมเร่งรัดให้เพื่อนเสร็จเร็วๆ เด็กไม่สนใจรอคอยหรือแย่งวัสดุจากเพื่อน เด็กสนใจและตั้งใจฟังขณะครูสอนตั้งแต่ต้นจนจบ เด็กสนใจเป็นบางครั้งครูต้องคอยกระตุ้น เด็กไม่สนใจฟัง เล่นหรือคุยกับเพื่อนขณะครูสอน
ความรับผิดชอบ - ทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ - จัดเก็บของเล่นและของใช้เข้าที่	3 2 1 3 2 1	เด็กตั้งใจทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ เด็กตั้งใจทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายเมื่อครูหรือเพื่อนบอก เด็กไม่สนใจทำกิจกรรม เด็กเก็บของเล่นหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้แล้ว เด็กเก็บของเล่นหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้แล้วเมื่อครูหรือเพื่อนบอก เด็กไม่เก็บของเล่นหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เสร็จแล้ว
การตรงต่อเวลา - เข้าร่วมกิจกรรมตรงต่อเวลา - หยุดเล่นเมื่อได้ยินสัญญาณหมดเวลา	3 2 1 3 2 1	เด็กเข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่กำหนด เด็กเข้าร่วมกิจกรรมโดยครูเตือน เด็กไม่สนใจทำกิจกรรมตามเวลาที่ครูกำหนด เด็กหยุดเล่นทันทีเมื่อได้ยินสัญญาณหมดเวลา เด็กหยุดเล่นโดยมีครูหรือเพื่อนบอก เด็กไม่สนใจสัญญาณหมดเวลา ยังคงเล่นต่อไป

แบบบันทึกคะแนนการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยของเด็กปฐมวัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก..... ชั้น ผู้สังเกต.....
 หน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้..... วันที่ เดือน พ.ศ. ครั้งที่

ที่	ชื่อ - นามสกุล	ความมีวินัย																	
		การควบคุมตนเอง						ความรับผิดชอบ						การตรงต่อเวลา					
		ความอดทน รู้จักการรอคอย			มีสมาธิใน การฟัง			ทำกิจกรรมที่ ได้รับมอบหมาย จนสำเร็จ			จัดเก็บของเล่น และของใช้เข้าที่			เข้าร่วมกิจกรรม ตรงต่อเวลา			หยุดเล่นเมื่อได้ ยินสัญญาณ หมดเวลา		
3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		
1																			
2																			
3																			
4																			
5																			
6																			
7																			
8																			
9																			
10																			
11																			
12																			

ภาคผนวก

เพลง “สวัสดี”

ศรีนวล รัตนสุวรรณ

สวัสดี สวัสดี ยินดีที่พบกัน
เธอและฉัน พบกัน สวัสดี (สวัสดีครับ สวัสดีค่ะ)

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์รายวัน

แผนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาเพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 1 สาระการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก

หน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เด็กดีมีวินัย หน่วยการจัดประสบการณ์ย่อย ขอบคุณ ขอบใจ
ระดับชั้น เตรียมเด็กเล็กปีที่ 2 เวลาเรียน 60 นาที

มโนทัศน์ การกล่าวคำขอบคุณและขอใจ เป็นมารยาทของคนไทยเมื่อผู้ใหญ่ให้ของหรือให้การ
ช่วยเหลือ เด็กๆ กล่าวคำขอบพระคุณกับผู้ใหญ่พร้อมกับยกมือไหว้ และกล่าวคำขอใจกับเพื่อน
ใช้จัดประสบการณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2558

1. ชื่อกิจกรรม เสริมประสบการณ์ เวลา 09.00 – 10.00 นาฬิกา

2. มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 13 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ที่ 13.1 13.5 13.7 13.9

มาตรฐานที่ 15 ผู้เรียนมีทักษะในการปฏิบัติกิจกรรม สามารถปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้
และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้ที่ 15.1 15.2 15.3

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม (D)

3.2 เพื่อส่งเสริมให้เด็กเห็นความสำคัญของการขอบคุณ ขอใจ (A)

3.3 เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้การกล่าวขอบคุณ ขอใจ (C)

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

- ครูร้องเพลงขอบคุณ ขอใจให้เด็กฟังพร้อมทำท่าทางประกอบ ให้เด็กร้องตาม ครูและ
เด็กร่วมกันร้องเพลงขอ คุณขอใจ พร้อมทั้งทำท่าทางประกอบ (A B)

- ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับภาพการรับของจากผู้ใหญ่ ภาพที่เด็กช่วยครูถือของ
และภาพเพื่อนที่แบ่งปันสิ่งของให้ โดยใช้คำถามดังนี้

เมื่อผู้ใหญ่มอบสิ่งของให้ เด็กๆควรปฏิบัติอย่างไร

เพื่อนให้เรายืมหนังสือนิทาน เด็กๆควรกล่าวคำพูดใด

เมื่อเด็กนักเรียนช่วยครูถือของ เด็กๆคิดว่าครูควรกล่าวคำพูดใด

4.2 ชี้นำจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- ครูอธิบายว่า เมื่อผู้ใหญ่มอบสิ่งของให้ เด็กๆ ควรกล่าวคำว่า ขอคุณพร้อมกับยกมือไหว้
เมื่อเพื่อนให้เรายืมหนังสือนิทาน เด็กๆควรกล่าวคำว่า ขอใจและไม่ต้องยกมือไหว้ เมื่อเด็กนักเรียนช่วย
ครูถือของ ครูกล่าวคำว่า ขอใจและไม่ต้องยกมือไหว้

- ครูบอกให้เด็กทราบว่าคำว่าขอบคุณ ชอบใจเขียนอย่างไรพร้อมแสดงบัตรคำศัพท์ให้ดูพร้อมทั้งให้เด็กอ่านตาม (A)
 - ครูขออาสาสมัคร 4 คน ออกมาสาธิตให้เพื่อนๆ ดู คนที่หนึ่งและคนที่สองสาธิตการรับของจากผู้ใหญ่กล่าวคำขอบพระคุณพร้อมกับยกมือไหว้ คนที่ 3 และคนที่ 4 สาธิตการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนและกล่าวคำขอบใจ ไม่ต้องยกมือไหว้ (A B C D)
 - แบ่งเด็กเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ครูให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการกล่าวคำขอบคุณ ชอบใจกับบุคคลต่างๆ ของตนให้เพื่อนๆ ฟังหน้าชั้นเรียน พร้อมแสดงวิธีการปฏิบัติ (A B C D)
 - ครูให้เด็กทุกคนฝึกการรับของจากผู้ใหญ่ ด้วยการพนมมือไหว้และกล่าวขอบพระคุณ การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนและการกล่าวขอบใจ (A B)
- 4.3 ขั้นสรุป
- เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง ขอบคุณ ชอบใจและร่วมกันทบทวน สรุปสิ่งที่ได้รู้ (P)

5. สื่อการเรียนรู้

- 5.1 เพลงขอบคุณ ชอบใจ
- 5.2 ภาพการรับของจากผู้ใหญ่ ภาพที่เด็กนักเรียนช่วยครูถือของและภาพที่เพื่อนแบ่งปันให้

6. การวัดและประเมินผล

- 6.1 สังเกตความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม สนทนา การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น
- 6.2 สังเกตการปฏิบัติงานที่ครูมอบหมาย การแบ่งปัน

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บังคับบัญชา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางสาวดวงจุฬา โปะชะโน)

หัวหน้าสถานศึกษา

...../...../.....

บันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางสาวปนัดดา คำนวนดี)

ครูผู้สอน

...../...../.....

คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีวินัยของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีวินัยของเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้
 - ระดับ 3 บันทึกเมื่อเด็กปฏิบัติหรือแสดงออกได้ด้วยตนเอง
 - ระดับ 2 บันทึกเมื่อเด็กปฏิบัติหรือแสดงออกได้โดยครูบอกหรือเพื่อนบอก
 - ระดับ 1 บันทึกเมื่อเด็กไม่ปฏิบัติหรือไม่แสดงออก
2. ผู้สังเกตศึกษารายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมด้านความมีวินัย
3. การบันทึกพฤติกรรมด้านความมีวินัยของเด็กปฐมวัย โดยการทำเครื่องหมาย \checkmark ลงในแบบบันทึกคะแนนการสังเกตพฤติกรรม ให้ตรงกับช่องว่างที่กำหนด

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมด้านความมีวินัย

ความมีวินัย	ระดับ คะแนน	รายละเอียดพฤติกรรมที่สังเกต
การควบคุมตนเอง - มีความอดทนรู้จักการรอคอย - มีสมาธิในการฟัง	3	เด็กรอคอยการใช้วัสดุจากเพื่อน ขณะที่เพื่อนกำลังใช้วัสดุอุปกรณ์
	2	เด็กรอคอยการใช้วัสดุจากเพื่อน ขณะที่เพื่อนกำลังใช้วัสดุอุปกรณ์ โดยพูดหรือแสดงพฤติกรรมเร่งรัดให้เพื่อนเสร็จเร็วๆ
	1	เด็กไม่สนใจรอคอยหรือแย่งวัสดุจากเพื่อน
	3	เด็กสนใจและตั้งใจฟังขณะครูสอนตั้งแต่ต้นจนจบ
	2	เด็กสนใจเป็นบางครั้งครูต้องคอยกระตุ้น
	1	เด็กไม่สนใจฟัง เล่นหรือคุยกับเพื่อนขณะครูสอน
	ความรับผิดชอบ - ทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ - จัดเก็บของเล่นและของใช้เข้าที่	3
2		เด็กตั้งใจทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายเมื่อครูหรือเพื่อนบอก
1		เด็กไม่สนใจทำกิจกรรม
3		เด็กเก็บของเล่นหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้แล้ว
2		เด็กเก็บของเล่นหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้แล้วเมื่อครูหรือเพื่อนบอก
1	เด็กไม่เก็บของเล่นหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เสร็จแล้ว	
การตรงต่อเวลา - เข้าร่วมกิจกรรมตรงต่อเวลา - หยุดเล่นเมื่อได้ยินสัญญาณหมดเวลา	3	เด็กเข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่กำหนด
	2	เด็กเข้าร่วมกิจกรรมโดยครูเตือน
	1	เด็กไม่สนใจทำกิจกรรมตามเวลาที่ครูกำหนด
	3	เด็กหยุดเล่นทันทีเมื่อได้ยินสัญญาณหมดเวลา
	2	เด็กหยุดเล่นโดยมีครูหรือเพื่อนบอก
1	เด็กไม่สนใจสัญญาณหมดเวลา ยังคงเล่นต่อไป	

แบบบันทึกคะแนนการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยของเด็กปฐมวัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก..... ชั้น ผู้สังเกต.....
 หน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.ครั้งที่.....

ที่	ชื่อ - นามสกุล	ความมีวินัย																	
		การควบคุมตนเอง						ความรับผิดชอบ						การตรงต่อเวลา					
		ความอดทน รู้จักการรอคอย			มีสมาธิใน การฟัง			ทำกิจกรรมที่ ได้รับมอบหมาย จนสำเร็จ			จัดเก็บของเล่น และของใช้เข้าที่			เข้าร่วมกิจกรรม ตรงต่อเวลา			หยุดเล่นเมื่อได้ ยินสัญญาณ หมดเวลา		
3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		
1																			
2																			
3																			
4																			
5																			
6																			
7																			
8																			
9																			
10																			
11																			

ภาคผนวก

เพลงขอบคุณ ขอบใจ

เตือนใจ ศรีมารุต

เมื่อผู้ใหญ่ให้ของ

หนูๆ ควรต้อนึกถึงพระคุณ น้อมไหว้กล่าวคำขอบพระคุณ
เพื่อนมีจิตเพื่อแผ่การุณย์ นึกถึงบุญคุณกล่าวคำขอบใจ

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์รายวัน

แผนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาเพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 1 สาระการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก

หน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เด็กดีมีวินัย หน่วยการจัดประสบการณ์ย่อย

การขอโทษและให้อภัย

ระดับชั้น เตรียมเด็กเล็กปีที่ 2 เวลาเรียน 60 นาที

มโนทัศน์ การขอโทษ เป็นมารยาทของคนไทย ผู้กระทำความผิดหรือกระทำสิ่งไม่สมควรยอมรับผิดและ

กล่าวคำขอโทษ เมื่อกล่าวคำขอโทษผู้อื่นจะให้โอกาสและให้อภัย

ใช้จัดประสบการณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2558

1. ชื่อกิจกรรม เสริมประสบการณ์ เวลา 09.00 – 10.00 นาฬิกา

2. มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 13 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ที่ 13.1 13.3 13.5 13.7 13.9

มาตรฐานที่ 15 ผู้เรียนมีทักษะในการปฏิบัติกิจกรรม สามารถปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้ที่ 15.1 15.2 15.3

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม (D)

3.2 เพื่อส่งเสริมให้เด็กเห็นความสำคัญของการขอโทษและการให้อภัย (A)

3.3 เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้การกล่าวคำขอโทษและการให้อภัย (C)

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

- ครูเล่านิทานเรื่อง “ทำผิดกล้าขอโทษนะแพนด้า” ให้เด็กฟังและสนทนาเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง
ในนิทานโดยใช้คำถามดังนี้

ตัวละครเรื่องนี้ใครทำผิด

ทำไมแพนด้าไม่กล้ารับผิด

เด็ก ๆ ควรเลียนแบบใครเพราะอะไร

นิทานเรื่องนี้สอนอะไรให้กับเด็ก ๆ

4.2 ชี้นำจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- ครูนำภาพเกี่ยวกับเหตุการณ์การกระทำความผิดในสถานการณ์ต่างๆ เช่น การวิ่งชนเพื่อน การทำแก้วนมของเพื่อนตก การแย่งของเล่นเพื่อน มาให้เด็กดูและบอกเด็กว่าเมื่อเราทำความผิดเราควรที่จะขอโทษ และเมื่อเพื่อนทำความผิดและกล่าวขอโทษเราควรที่จะให้อภัย

- แบ่งเด็กออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ครูนำภาพเกี่ยวกับเหตุการณ์การกระทำความผิดในสถานการณ์ต่างๆ การวิ่งชนเพื่อน การทำแก้วนมของเพื่อนตก การแย่งของเล่นเพื่อน และให้เด็กแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเลือกภาพ กลุ่มละ 1 ภาพ (A)

- ครูให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาแสดงบทบาทสมมติ ตามภาพที่เด็กแต่ละกลุ่มเลือกไป เมื่อแสดงจบครูกระตุ้นให้เพื่อนในชั้นเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม (A B C D)

- ครูร่วมกันสนทนากับเด็กเกี่ยวกับการขอโทษและการให้อภัยผู้อื่นที่กระทำผิด โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

เด็กๆ หยิบของเล่นที่เพื่อนกำลังเล่นอยู่และทำให้เพื่อนรู้สึกเสียใจ เราควรปฏิบัติอย่างไรเมื่อเพื่อนกระทำความผิดและกล่าวคำขอโทษ เราควรปฏิบัติอย่างไร (A D)

- ครูกระตุ้นให้เด็กคิดบททวนการกระทำผิดหรือการกระทำที่ไม่ดีของตนเองกับเพื่อนในห้องหรือคุณครูหรือเพื่อนที่เด็กๆ เคยทำไม่ดี (A)

4.3 ขั้นสรุป

- เด็กและครูร่วมกันทบทวน สรุปสิ่งที่เด็กเรียนรู้ (P)

5. สื่อการเรียนรู้

5.1 นิทานเรื่อง ทำผิดกล้าขอโทษนะแพนด้า

5.2 ภาพเกี่ยวกับเหตุการณ์การกระทำความผิดในสถานการณ์ต่างๆ เช่น การวิ่งชนเพื่อน การทำแก้วนมของเพื่อนตก การแย่งของเล่นเพื่อน

6. การวัดและประเมินผล

6.1 สังเกตความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม สนทนา การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น

6.2 สังเกตการให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิด การยอมรับผิดจากการกระทำของตน การพูดความจริง การมีสมาธิในการฟัง

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บังคับบัญชา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางสาวดวงจุฬา โปะชะโน)

หัวหน้าสถานศึกษา

...../...../.....

บันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางสาวปนัดดา คำนวนดี)

ครูผู้สอน

...../...../.....

ใบกิจกรรมที่ 1

คำชี้แจง ครูให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเลือกภาพเกี่ยวกับเหตุการณ์การกระทำความผิดในสถานการณ์ต่างๆ เช่น การวิ่งชนเพื่อน การทำแก้วนมของเพื่อนตก การแย่งของเล่นเพื่อน และให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาแสดงบทบาทสมมติ ตามภาพที่เด็กแต่ละกลุ่มเลือกไป

ภาพที่เด็กเลือก

สมาชิกในกลุ่ม.....

.....
 ชั้น..... วัน..... ที่..... เดือน..... พ.ศ.

คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีวินัยของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีวินัยของเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้
 - ระดับ 3 บันทึกเมื่อเด็กปฏิบัติหรือแสดงออกได้ด้วยตนเอง
 - ระดับ 2 บันทึกเมื่อเด็กปฏิบัติหรือแสดงออกได้โดยครูบอกหรือเพื่อนบอก
 - ระดับ 1 บันทึกเมื่อเด็กไม่ปฏิบัติหรือไม่แสดงออก
2. ผู้สังเกตศึกษารายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมด้านความมีวินัย
3. การบันทึกพฤติกรรมด้านความมีวินัยของเด็กปฐมวัย โดยการทำเครื่องหมาย \checkmark ลงในแบบบันทึกคะแนนการสังเกตพฤติกรรม ให้ตรงกับช่องว่างที่กำหนด

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมด้านความมีวินัย

ความมีวินัย	ระดับ คะแนน	รายละเอียดพฤติกรรมที่สังเกต
การควบคุมตนเอง - มีความอดทนรู้จักการรอคอย - มีสมาธิในการฟัง	3 2 1 3 2 1	เด็กรอคอยการใช้วัสดุจากเพื่อน ขณะที่เพื่อนกำลังใช้วัสดุอุปกรณ์ เด็กรอคอยการใช้วัสดุจากเพื่อน ขณะที่เพื่อนกำลังใช้วัสดุอุปกรณ์ โดยพูดหรือแสดงพฤติกรรมเร่งรัดให้เพื่อนเสร็จเร็วๆ เด็กไม่สนใจรอคอยหรือแย่งวัสดุจากเพื่อน เด็กสนใจและตั้งใจฟังขณะครูสอนตั้งแต่ต้นจนจบ เด็กสนใจเป็นบางครั้งครูต้องคอยกระตุ้น เด็กไม่สนใจฟัง เล่นหรือคุยกับเพื่อนขณะครูสอน
ความรับผิดชอบ - ทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ - จัดเก็บของเล่นและของใช้เข้าที่	3 2 1 3 2 1	เด็กตั้งใจทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ เด็กตั้งใจทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายเมื่อครูหรือเพื่อนบอก เด็กไม่สนใจทำกิจกรรม เด็กเก็บของเล่นหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้แล้ว เด็กเก็บของเล่นหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้แล้วเมื่อครูหรือเพื่อนบอก เด็กไม่เก็บของเล่นหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เสร็จแล้ว
การตรงต่อเวลา - เข้าร่วมกิจกรรมตรงต่อเวลา - หยุดเล่นเมื่อได้ยินสัญญาณหมดเวลา	3 2 1 3 2 1	เด็กเข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่กำหนด เด็กเข้าร่วมกิจกรรมโดยครูเตือน เด็กไม่สนใจทำกิจกรรมตามเวลาที่ครูกำหนด เด็กหยุดเล่นทันทีเมื่อได้ยินสัญญาณหมดเวลา เด็กหยุดเล่นโดยมีครูหรือเพื่อนบอก เด็กไม่สนใจสัญญาณหมดเวลา ยังคงเล่นต่อไป

แบบบันทึกคะแนนการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยของเด็กปฐมวัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก..... ชั้น ผู้สังเกต.....
 หน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.ครั้งที่.....

ที่	ชื่อ - นามสกุล	ความมีวินัย																	
		การควบคุมตนเอง						ความรับผิดชอบ						การตรงต่อเวลา					
		ความอดทน รู้จักการรอคอย			มีสมาธิใน การฟัง			ทำกิจกรรมที่ ได้รับมอบหมาย จนสำเร็จ			จัดเก็บของเล่น และของใช้เข้าที่			เข้าร่วมกิจกรรม ตรงต่อเวลา			หยุดเล่นเมื่อได้ ยินสัญญาณ หมดเวลา		
3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		
1																			
2																			
3																			
4																			
5																			
6																			
7																			
8																			
9																			
10																			
11																			
12																			

ภาคผนวก

นิทานเรื่อง ทำผิดกล้าขอโทษนะแพนด้า

ผู้เขียน ปิติพร วาทาธิยาภรณ์

แม่หมีแพนด้าชอบดอกไม้มาก เวลาว่าง แม่หมีแพนด้าชวนแพนด้ามาช่วยปลูกดอกไม้ที่สวนหน้าบ้านตอนเช้าก่อนไปโรงเรียน แพนด้าเอาบอลลูกโปรดมาเตะอย่างสนุกสนาน เพล้ง ! แพนด้าเตะบอลแรงเกินไป โดนกระถางต้นไม้ของแม่หมีแพนด้าแตกซะแล้ว “แยะแล้ว ! ทำอย่างไรดีล่ะ ถ้าคุณแม่ว่าแพนด้าทำกระถางต้นไม้แตก แพนด้าต้องโดนตีแน่ๆเลย” แพนด้ากลัวถูกตี จึงไม่ยอมบอกแม่หมีแพนด้าและคว่ำกระเป๋ารีบไปโรงเรียนทันที พอมาถึงโรงเรียน ลูกหมู ลูกวัวและลูกแมว ชวนแพนด้าเล่นบอล แพนด้ามีแต่เล่นสนุกจนลืมเรื่องกระถางต้นไม้แตกไปเลย เพล้ง ! แพนด้าเตะบอลแรงเกินไปอีกแล้ว โดนแจกันบนโต๊ะคุณครูหล่นลงมาแตก “โอย โอย ! แยะแล้ว แพนด้าทำแจกันคุณครูแตก” แพนด้ากลัวถูกลงโทษ “ถ้าคุณครูรู้ต้องตีแพนด้าแน่ๆเลย แพนด้ารีบหนีไปก่อนดีกว่าคุณครูคงไม่รู้หรอก ว่าใครเป็นคนทำแจกันแตก” แต่เพื่อนๆ ดึงแพนด้าไว้แล้วบอกว่า “พวกเราไปบอกความจริงกับคุณครูกันดีกว่า ทำผิดแล้วต้องกล้าขอโทษนะแพนด้า” ครูฮิปโปเข้ามาในห้องเรียน แพนด้าและเพื่อนๆ จึงเข้าไปสารภาพว่า ทำแจกันของคุณครูแตก ครูฮิปโปไม่โกรธและไม่ทำโทษแพนด้าด้วย ครูฮิปโปยังชมแพนด้าและเพื่อนๆ ที่กล้าทำผิด แพนด้าดีใจจังที่ไม่ถูกตี และยังรู้สึกสบายใจที่ได้พูดความจริง เมื่อกลับมาถึงบ้านแพนด้าเรียนรู้ที่จะกล้ารับผิดจึงเข้าไปขอโทษแม่หมีแพนด้าและสารภาพว่า “แพนด้าเป็นคนทำกระถางของคุณแม่แตกเอง” แม่หมีแพนด้ากอดแพนด้าแล้วบอกว่า “แม่ไม่โกรธหรอกจ๊ะ แต่ดีใจที่แพนด้ากล้าหาญ ที่ทำผิดแล้วกล้ามาขอโทษ”

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์รายวัน

แผนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาเพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 1 สาระการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก

หน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เด็กดีมีวินัย หน่วยการจัดประสบการณ์ย่อย การเก็บของเข้าที่
ระดับชั้น เตรียมเด็กเล็กปีที่ 2 เวลาเรียน 60 นาที

มโนทัศน์ การเก็บของเข้าที่ สิ่งต่าง ๆ ต้องวางให้เรียบร้อยสวยงาม เราจะต้องรู้ว่าของวางอยู่ที่ไหนหา
ง่ายเช่น ของเล่น รองเท้า กระเป๋า เสื้อผ้าต้องเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย

ใช้จัดประสบการณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2558

1. ชื่อกิจกรรม เสริมประสบการณ์ เวลา 09.00 – 10.00 นาฬิกา

2. มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 13 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ที่ 13.1 13.2 13.4 13.6 13.7

มาตรฐานที่ 15 ผู้เรียนมีทักษะในการปฏิบัติกิจกรรม สามารถปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้
และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้ที่ 15.1 15.2 15.3

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคม (D)

3.2 เพื่อส่งเสริมให้เด็กการรักความมีระเบียบ (A)

3.3 เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้การเก็บของเข้าที่ (C)

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

- ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยการเล่านิทานเรื่อง “กระรอกน้อยไม่มีระเบียบ” ให้เด็กฟังและ
สนทนาเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน โดยครูใช้คำถามกระตุ้น เพื่อให้เด็กแสดงความคิดเห็น เช่น

กระรอกน้อยมีนิสัยอย่างไร

ทำไมกระรอกน้อยบาดเจ็บ

ตัวละครใดที่เด็กๆ ควรจะทำตัวตามแบบอย่าง

นิทานเรื่องนี้สอนอะไรให้กับเด็กๆ

4.2 ชี้นำจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- ครูนำภาพชั้นวางรองเท้าที่เรียบร้อยกับที่ไม่เรียบร้อยวางเกะกะมาให้เด็กดู แล้วถามว่า
ภาพไหนสวยเพราะอะไร ภาพไหนไม่สวยเพราะอะไร

- ครูถามเด็กว่าทำไมเราต้องวางของให้เรียบร้อย (B)

- ครูจัดสถานการณ์ในห้องเรียน โดยจัดให้มุมต่างๆ มีของเล่นที่วางไม่เรียบร้อย และชั้นวางรองเท้าที่วางไม่เป็นระเบียบ แบ่งเด็กออกเป็นกลุ่มเท่ากับจำนวนมุมในห้องเรียน และที่เก็บรองเท้า ให้เด็กแต่ละกลุ่มเลือกว่าอยากจะไปจัดของมุมไหนให้เรียบร้อย เด็กบอกแล้วให้ไปช่วยกันทำให้เรียบร้อย (A B C)

- ครูตรวจดูความเรียบร้อยเสร็จแล้ว ครูถามเด็กว่าของเล่นหรือรองเท้าถึงวางไม่เรียบร้อย และจะทำให้เรียบร้อยได้อย่างไร (D P)

4.3 ชั้นสรุป

- เด็กและครูร่วมกันทบทวน สรุปบทเรียนโดยครูสอดแทรกเกี่ยวกับความรับผิดชอบ เช่น การจัดเก็บรองเท้า ของเล่นเข้าที่ การทำงานที่ได้รับมอบหมาย (P)

5. สื่อการเรียนรู้

- 5.1 นิทานเรื่อง กระจกน้อยไม่มีระเบียบ
- 5.2 ภาพการจัดรองเท้าเรียบร้อย และไม่เรียบร้อย
- 5.3 มุมของเล่น ของใช้ ที่เก็บรองเท้า

6. การวัดและประเมินผล

- 6.1 สังเกตความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม สนทนา การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น
- 6.2 สังเกตการจัดเก็บของเล่นและของใช้เข้าที่ การทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ การมีสมาธิในการฟัง

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บังคับบัญชา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ.....

(นางสาวดวงจุฬา โพชะโน)

หัวหน้าสถานศึกษา

...../...../.....

บันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางสาวปนัดดา คำนวนดี)

ครูผู้สอน

...../...../.....

ใบกิจกรรมที่ 1

คำชี้แจง แบ่งเด็กออกเป็นกลุ่มเท่ากับจำนวนมุมในห้องเรียน และที่เก็บรองเท้า ให้เด็กแต่ละกลุ่ม
เลือกว่าอยากจะไปจัดของมุมไหนให้เรียบร้อย

มุมที่เด็กเลือกจัด

สมาชิกในกลุ่ม.....

.....
ชั้น..... วัน..... ที่..... เดือน..... พ.ศ.

คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีวินัยของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีวินัยของเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้
 - ระดับ 3 บันทึกเมื่อเด็กปฏิบัติหรือแสดงออกได้ด้วยตนเอง
 - ระดับ 2 บันทึกเมื่อเด็กปฏิบัติหรือแสดงออกได้โดยครูบอกหรือเพื่อนบอก
 - ระดับ 1 บันทึกเมื่อเด็กไม่ปฏิบัติหรือไม่แสดงออก
2. ผู้สังเกตศึกษารายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมด้านความมีวินัย
3. การบันทึกพฤติกรรมด้านความมีวินัยของเด็กปฐมวัย โดยการทำเครื่องหมาย \checkmark ลงในแบบบันทึกคะแนนการสังเกตพฤติกรรม ให้ตรงกับช่องว่างที่กำหนด

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมด้านความมีวินัย

ความมีวินัย	ระดับ คะแนน	รายละเอียดพฤติกรรมที่สังเกต
การควบคุมตนเอง - มีความอดทนรู้จักการรอคอย - มีสมาธิในการฟัง	3 2 1 3 2 1	เด็กรอคอยการใช้วัสดุจากเพื่อน ขณะที่เพื่อนกำลังใช้วัสดุอุปกรณ์ เด็กรอคอยการใช้วัสดุจากเพื่อน ขณะที่เพื่อนกำลังใช้วัสดุอุปกรณ์ โดยพูดหรือแสดงพฤติกรรมเร่งรัดให้เพื่อนเสร็จเร็วๆ เด็กไม่สนใจรอคอยหรือแย่งวัสดุจากเพื่อน เด็กสนใจและตั้งใจฟังขณะครูสอนตั้งแต่ต้นจนจบ เด็กสนใจเป็นบางครั้งครูต้องคอยกระตุ้น เด็กไม่สนใจฟัง เล่นหรือคุยกับเพื่อนขณะครูสอน
ความรับผิดชอบ - ทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ - จัดเก็บของเล่นและของใช้เข้าที่	3 2 1 3 2 1	เด็กตั้งใจทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ เด็กตั้งใจทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายเมื่อครูหรือเพื่อนบอก เด็กไม่สนใจทำกิจกรรม เด็กเก็บของเล่นหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้แล้ว เด็กเก็บของเล่นหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้แล้วเมื่อครูหรือเพื่อนบอก เด็กไม่เก็บของเล่นหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เสร็จแล้ว
การตรงต่อเวลา - เข้าร่วมกิจกรรมตรงต่อเวลา - หยุดเล่นเมื่อได้ยินสัญญาณหมดเวลา	3 2 1 3 2 1	เด็กเข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่กำหนด เด็กเข้าร่วมกิจกรรมโดยครูเตือน เด็กไม่สนใจทำกิจกรรมตามเวลาที่ครูกำหนด เด็กหยุดเล่นทันทีเมื่อได้ยินสัญญาณหมดเวลา เด็กหยุดเล่นโดยมีครูหรือเพื่อนบอก เด็กไม่สนใจสัญญาณหมดเวลา ยังคงเล่นต่อไป

แบบบันทึกคะแนนการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยของเด็กปฐมวัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก..... ชั้น ผู้สังเกต.....

หน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้..... วันที่..... เดือน..... พ.ศ.ครั้งที่.....

ที่	ชื่อ - นามสกุล	ความมีวินัย																	
		การควบคุมตนเอง						ความรับผิดชอบ						การตรงต่อเวลา					
		ความอดทน รู้จักการรอคอย			มีสมาธิใน การฟัง			ทำกิจกรรมที่ ได้รับมอบหมาย จนสำเร็จ			จัดเก็บของเล่น และของใช้เข้าที่			เข้าร่วมกิจกรรม ตรงต่อเวลา			หยุดเล่นเมื่อได้ ยินสัญญาณ หมดเวลา		
3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		
1																			
2																			
3																			
4																			
5																			
6																			
7																			
8																			
9																			
10																			
11																			
12																			

ภาคผนวก

นิทานเรื่อง กระจกน้อยไม่มีระเบียบ

ผู้เขียน ปิติพร วาทาธิยาภรณ์

กระจกน้อยมีของเล่นเยอะแยะและชอบเอามาเล่นจนเต็มบ้าน “ก๊อก ๆ ๆ ๆ” เสียงใครมาเคาะประตูนะ อ้อ ! เพื่อนๆ นั่นเอง “ไปว่ายนํ้าด้วยกันไหมกระจกน้อย” เพื่อนๆ ชวน “ไปสิไปรอเดี๋ยวนะ” กระจกน้อยรีบเข้าไปหยิบห้วงยาง “เฮ้ ! ไม่เก็บของเล่นก่อนหรือ” กระจตายน้อยถามกระจกน้อย เมื่อเข้ามาเห็นของเล่นกระจัดกระจาย “ไม่เป็นไรหรอก เดี่ยวค่อยกลับมาเก็บก็ได้” กระจกน้อยตอบ แล้ววิ่งออกไปทันที กระจกน้อยเล่นนํ้ากับเพื่อนๆ อย่างสนุกสนาน “ถึงเวลาเย็นแล้วนะพวกเรา กลับบ้านกันเถอะ” หมูน้อยบอกเพื่อนๆ “บ้าย บาย แล้วมาเล่นกันใหม่นะ” กระจกน้อยโบกมือลาเพื่อนๆ แล้ววิ่งเข้าไปในบ้าน “โครม ! โอ๊ย !” กระจกน้อยหกล้ม ก้นกระแทกพื้น เพราะเหยียบของเล่นที่ตนเองวางทิ้งไว้กะกะบนพื้น “ฮือๆ เจ็บจังเลย” กระจกน้อยร้องไห้เสียงดังลั่น “กระจกน้อยเป็นอะไรไปหรือ” เพื่อนๆ รีบวิ่งเข้ามาดู “อ้อ.....ก็กระจกน้อยไม่เก็บของเล่นนี่นา ไม่เป็นไรเดี๋ยวพวกเราช่วยกันเก็บให้ แต่คราวหน้ากระจกน้อยต้องเก็บของเล่นเองแล้วนะ” ตั้งแต่นั้นมาเวลาที่กระจกน้อยจะออกไปเล่นที่ไหน ก็เก็บของเล่นให้เรียบร้อยก่อนทุกทีไป

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

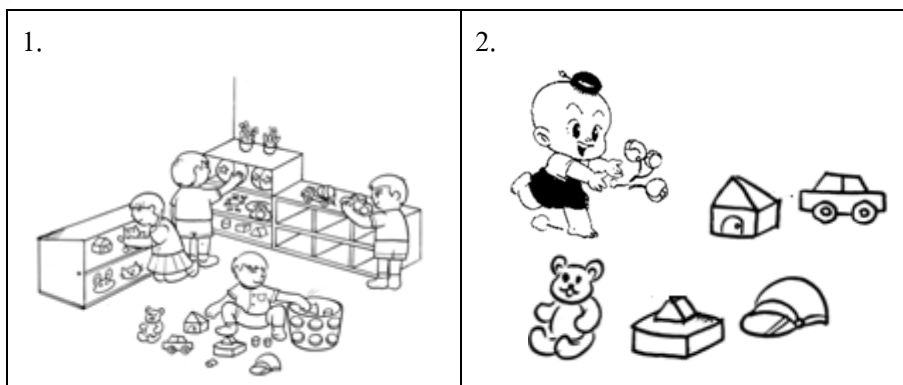
ตัวอย่างแบบทดสอบย่อยก่อนการเรียนรู้และหลังเรียน

แผนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย
 ระดับชั้น เตรียมเด็กเล็กปีที่ 2 สารการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก
 หน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เด็กดีมีวินัย

คำชี้แจง ครูอ่านคำถามให้เด็กฟังทีละข้อ แล้วให้เด็กดูภาพและระบายสีภาพที่เด็กคิดว่าควรปฏิบัติ
 เพียงภาพเดียว

ตัวอย่าง เมื่อเล่นของเล่นเสร็จแล้วนักเรียนต้องทำอะไร

เมื่อเพื่อนให้ของเล่นนักเรียนควรพูดว่าอย่างไร

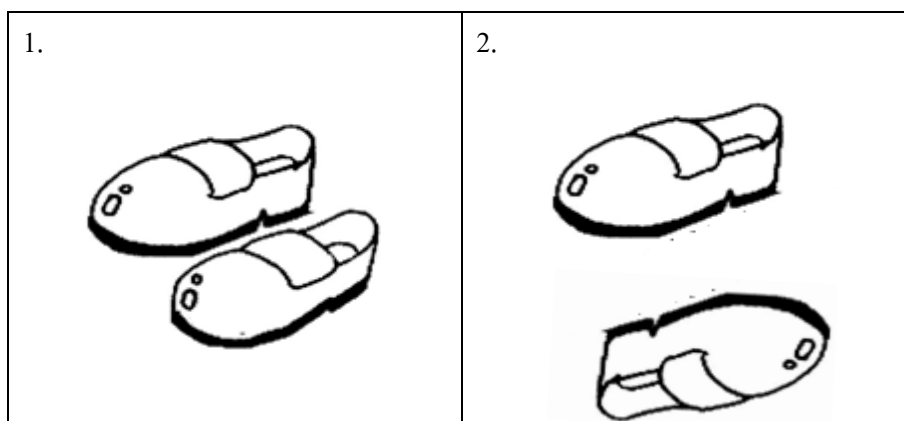

เมื่อมาถึงโรงเรียนนักเรียนควรกล่าวคำทักทายคุณครูอย่างไร

วางรองเท้าแบบไหนจึงสวยงาม

ตัวอย่าง แบบเฉลยของแบบทดสอบย่อยก่อนการเรียนรู้และหลังเรียน
 แผนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย
 ระดับชั้น เตรียมเด็กเล็กปีที่ 2 สาระการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก
 หน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เด็กดีมีวินัย

ชื่อ ต้นหอม	ตัวอย่างตอบ	ภาพที่ 1
ชื่อ มะเขือเทศ	ตอบ	ภาพที่ 1
ชื่อ พริกหยวก	ตอบ	ภาพที่ 1
ชื่อ แครอท	ตอบ	ภาพที่ 1

คู่มือการใช้แบบสอบถาม

เรื่อง ความต้องการจำเป็นที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง

วัตถุประสงค์

เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง จำนวน 50 คน

รายละเอียดของแบบสอบถาม

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามมีลักษณะเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย

เป็นคำถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพนัสตงสว่าง เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย

เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าทางสถิติร้อยละ

ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัยวิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ในการแปลค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายความว่า มีความต้องการให้เกิดขึ้นมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายความว่า มีความต้องการให้เกิดขึ้นมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายความว่า มีความต้องการให้เกิดขึ้นปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายความว่า มีความต้องการให้เกิดขึ้นน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายความว่า มีความต้องการให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นที่โครงการจะส่งเสริมค่านิยม
ในเด็กปฐมวัย วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และจัดอันดับ

เอกสารลำดับที่

แบบสอบถาม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย

ความคิดเห็นของท่าน จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการที่จะส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย จึงขอความอนุเคราะห์ ได้แสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริง ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้ท่านกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

1.2 อายุ

น้อยกว่า 20 ปี

20 – 30 ปี

31 – 50 ปี

มากกว่า 50 ปี ขึ้นไป

1.3 ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา

ม.3 – ม.6 หรือ ปวช.

ปวส. – ปริญญาตรี

ปริญญาโท – ปริญญาเอก

1.4 อาชีพ

รับจ้าง/เกษตรกร

รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

ค้าขาย/นักธุรกิจ

นักเรียน/นักศึกษา

อื่นๆ

1.5 ตำแหน่งหน้าที่

ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณารายการความต้องการจำเป็นที่ต้องการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัยที่กำหนดให้ แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ในช่องทางขวามือที่ตรงกับความต้องการของท่าน กำหนดระดับความต้องการเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความต้องการให้เกิดขึ้นมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความต้องการให้เกิดขึ้นมาก
- 3 หมายถึง มีความต้องการให้เกิดขึ้นปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความต้องการให้เกิดขึ้นน้อย
- 1 หมายถึง มีความต้องการให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด

รายการ	ระดับความต้องการจำเป็น (คะแนน)				
	5	4	3	2	1
1. การพึ่งพาตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะกระทำการใดๆ ให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง สามารถดำรงชีพอยู่ได้โดยราบรื่นไม่เดือดร้อน สามารถทำการดำรงชีพมาได้ ด้วยความสามารถของตนเองไม่เป็นภาระให้ผู้อื่น ต้องคอยอุปถัมภ์สงเคราะห์					
2. มีความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ดึงงาม ตรงต่อความเป็นจริงอย่างตรงไปตรงมาทั้งทางกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น					
3. มีความกตัญญู หมายถึง การมีความรู้สึกสำนึกหรือการกระทำสิ่งที่ดีหรือเป็นประโยชน์ เพื่อตอบแทนพระคุณของบิดามารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณอื่นๆ					
4. การใฝ่เรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความกระตือรือร้น สนใจใฝ่คิดค้น แสวงหาความรู้ใหม่ๆมาเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียน					
5. รักษาวัฒนธรรมไทย หมายถึง ความสามารถด้านการปฏิบัติตนของเด็กปฐมวัยในการประพฤติปฏิบัติตนที่แสดงออกถึงการเรียนรู้ การปฏิบัติตนและเห็นคุณค่าที่แสดงถึงการอนุรักษ์ การสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีไทยอันดีงามด้วยความภาคภูมิใจ					

รายการ	ระดับความต้องการจำเป็น (คะแนน)				
	5	4	3	2	1
6. มีความรับผิดชอบ หมายถึง มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ มุ่งมั่น เพื่อให้งานนั้นประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย					
7. ความเป็นประชาธิปไตย หมายถึง ความสามารถด้านการปฏิบัติตนของเด็กปฐมวัยในการประพฤติปฏิบัติตนที่แสดงออกถึงการเรียนรู้ ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตามกฎระเบียบ เคารพสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น					
8. มีวินัย หมายถึง พฤติกรรมการควบคุมตนเองของบุคคลและปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกาของสังคมโดยสมัครใจและก่อให้เกิดประโยชน์และความสุขของตนเองและส่วนรวม					
9. มีความสามัคคี หมายถึง การแสดงออกซึ่งการร่วมแรง ร่วมใจ ความพร้อมเพรียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมมือกันทำกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ไม่คิดเอาดีเอาเด่นแต่ตัวเอง ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ					
10. มีความประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพย์สิน เวลา และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นที่โครงการจะส่งเสริมค่านิยมในเด็กปฐมวัย (นอกเหนือจากที่จัดให้ในตอนที่ 2)

1.
2.
3.
4.
5.

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบประเมิน
การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา
เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. วัตถุประสงค์ของการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ให้เด็กได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมสามารถคิดแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์และมีจิตใจที่ดีงามและมีความจำเป็นที่จะต้องให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

2. เพื่อนำผลการประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีคุณภาพสูงขึ้น เพื่อนำไปทดลองใช้และเผยแพร่ต่อไป

3. แบบประเมินคุณภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การประเมินความเหมาะสมของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 การประเมินความสอดคล้องของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

ขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ตามรายการประเมินที่กำหนดไว้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านและได้โปรดให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ลงในช่องว่างท้ายรายการประเมิน ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความร่วมมือของท่าน

ปนัดดา คำนวนดี

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 การประเมินความเหมาะสมของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง โปรดอ่านรายการประเมินแต่ละรายการที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับความเหมาะสม” ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน แบบประเมินนี้เป็นแบบอันดับคุณภาพ มาตราส่วนประมาณค่า โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
 ระดับ 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย(ควรปรับปรุง)
 ระดับ 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด(ควรปรับปรุงอีกมาก)

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
1. การอธิบายความเป็นมาของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้						
2. แนวคิด ทฤษฎีพื้นฐานที่นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดจิตปัญญา						
3. แนวคิดพื้นฐานในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย						
4. การกำหนดองค์ประกอบของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย						
5. หลักการของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แสดงจุดเน้นของการจัดประสบการณ์						
6. วัตถุประสงค์แสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นกับตัวเด็ก						
7. สารการเรียนรู้สามารถนำไปจัดกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยได้						
8. กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ชั้นที่ 1 8.1 ความชัดเจนของการอธิบายความหมายของกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ชั้นที่ 1 ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน						

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
8.2 ความชัดเจนของการอธิบายกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน						
9. กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ชั้นที่ 2 9.1 ความชัดเจนของการอธิบายความหมายของกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ชั้นที่ 2 ชั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 9.2 ความชัดเจนของการอธิบายกิจกรรมการเรียนรู้						
10. กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ชั้นที่ 3 10.1 ความชัดเจนของการอธิบายความหมายของกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ชั้นที่ 3 ชั้นสรุป 10.2 ความชัดเจนของการอธิบายกิจกรรมการสรุปบทเรียน						
11. การกำหนดวิธีการประเมินผล						
12. การกำหนดความสามารถของเด็กที่ป่งชี้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์						

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 การประเมินความสอดคล้องของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง โปรดอ่านรายการการประเมินแต่ละรายการซึ่งแสดงถึงความสอดคล้องของส่วนต่างๆ ของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับความสอดคล้อง” ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน พิจารณาเกณฑ์ความสอดคล้องด้วยดัชนีความสอดคล้อง ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง สอดคล้อง

ระดับ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

ระดับ -1 หมายถึง ไม่สอดคล้อง

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
	1	0	-1	
1. ความสอดคล้องระหว่างความเป็นมาของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กับแนวคิด ทฤษฎีพื้นฐาน				
2. ความสอดคล้องระหว่างแนวคิด ทฤษฎีพื้นฐานกับองค์ประกอบของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้				
3. ความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบกับหลักการของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้				
4. ความสอดคล้องระหว่างหลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กับวัตถุประสงค์				
5. ความสอดคล้องระหว่างหลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้				
6. ความสอดคล้องระหว่างหลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้				
7. ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้กับการประเมินผล				
8. ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับการประเมินผล				
9. ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้กับความสามารถที่บ่งชี้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์				

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
	1	0	-1	
10. ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้และทักษะ การคิดแสวงหาความรู้				
11. ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้กับดัชนีบ่งชี้ในการนำการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์				

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

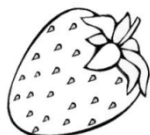
.....

.....

ตัวอย่างแบบทดสอบหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา
เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ชั้นเตรียมเด็กเล็กปีที่ 2

- คำชี้แจง 1.ครูอ่านคำถามให้เด็กฟังข้อละ 3 ครั้ง
2.ให้เด็กพูดได้ตอบและวงกลมล้อมรอบข้อและภาพที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

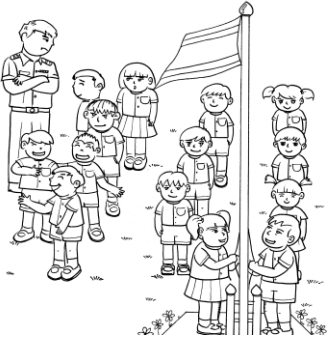

ขณะรับประทานอาหารควรปฏิบัติตัวอย่างไร

<p>1.ไม่คุยกันขณะรับประทานอาหารและ รับประทานอาหารด้วยความเรียบร้อย</p> 	<p>2.เล่นกันขณะรับประทานอาหาร</p>
---	---

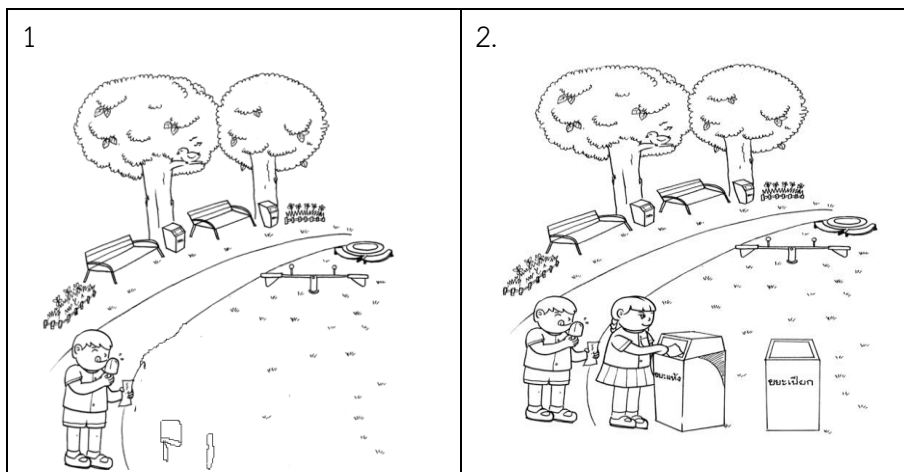

ขณะเข้าแถวนักเรียนควรปฏิบัติตัวอย่างไร

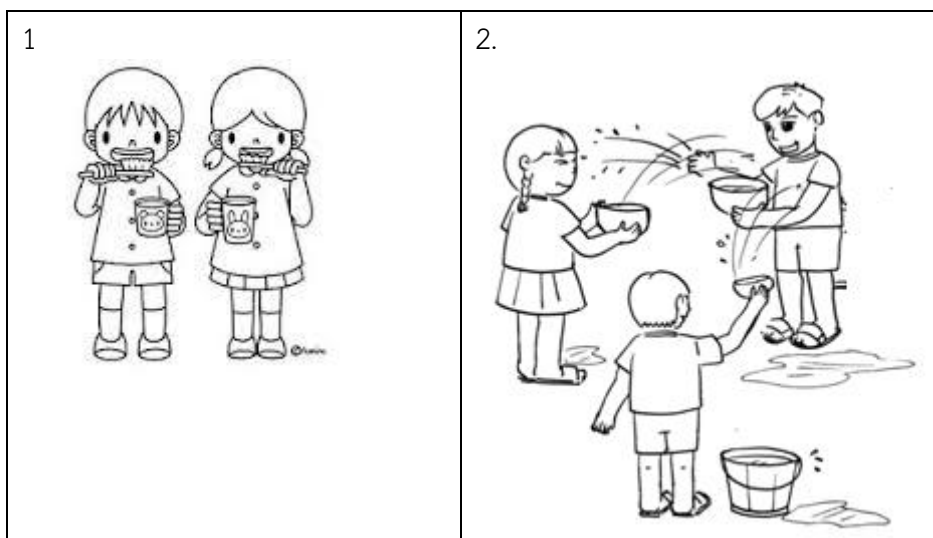
<p>1.</p> 	<p>2.</p>
---	--

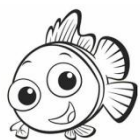

นักเรียนควรทิ้งขยะที่ไหน

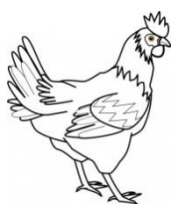
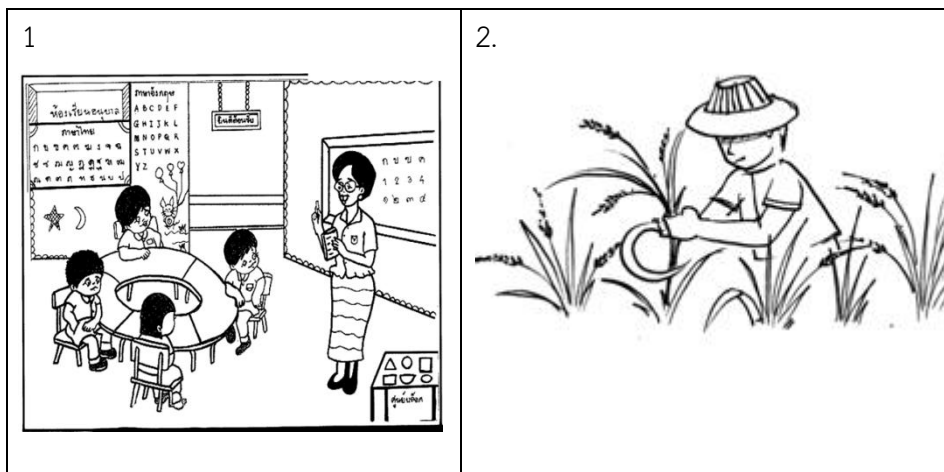

ข้อใดเป็นการใช้น้ำอย่างประหยัด

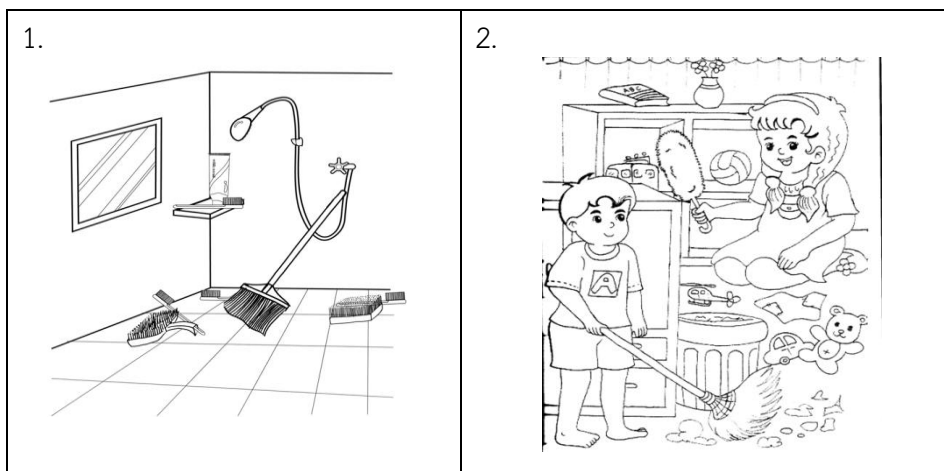

ข้อใดไม่ใช่สถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อใดคือวิธีการดูแลรักษาทำความสะอาดห้องต่างๆภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เฉลยแบบทดสอบหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา
เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ชั้นเตรียมเด็กเล็กปีที่ 2

ข้อ สตรอเบอร์รี่	ตอบ	ภาพที่ 1
ข้อ มังคุด	ตอบ	ภาพที่ 1
ข้อ มะม่วง	ตอบ	ภาพที่ 2
ข้อ หมู	ตอบ	ภาพที่ 1
ข้อ ปลา	ตอบ	ภาพที่ 1
ข้อ ไก่	ตอบ	ภาพที่ 2

ภาคผนวก ค
การหาคุณภาพเครื่องมืองานวิจัย

ตาราง 9 ระดับความเหมาะสมของโครงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	รวม	\bar{X}	ระดับความเหมาะสม
1. การอธิบายความเป็นมาของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	11	3.67	มาก
2. แนวคิด ทฤษฎีพื้นฐานที่นำไปสู่การกำหนดกรอบความคิดเกี่ยวกับแนวคิดจิตปัญญา	12	4.00	มาก
3. แนวคิด พื้นฐานในการสร้างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย	10	3.33	ปานกลาง
4. การกำหนดองค์ประกอบของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย	12	4.00	มาก
5. หลักการของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่แสดงจุดเน้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	11	3.67	มาก
6. วัตถุประสงค์แสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นกับตัวเด็ก	12	4.00	มาก
7. สารการเรียนรู้สามารถนำไปจัดกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยได้	13	4.33	มาก
8. กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ชั้นที่ 1			
8.1 ความชัดเจนของการอธิบายความหมายของกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ชั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน	12	4.00	มาก
8.2 ความชัดเจนของการอธิบายกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน	12	4.00	มาก
9. กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ชั้นที่ 2			
9.1 ความชัดเจนของการอธิบายความหมายของกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ชั้นที่ 2 ชี้นำจัดกิจกรรมการเรียนรู้	11	3.67	มาก
9.2 ความชัดเจนของการอธิบายกิจกรรมการเรียนรู้	12	4.00	มาก
10. กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ชั้นที่ 3			
10.1 ความชัดเจนของการอธิบายความหมายของกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ชั้นที่ 3 ชี้นำสรุป	11	3.67	มาก
10.2 ความชัดเจนของการอธิบายกิจกรรมการสรุปบทเรียน	11	3.67	มาก
11. การกำหนดวิธีการประเมินผล	11	3.67	มาก
12. การกำหนดความสามารถของเด็กที่บ่งชี้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์	12	4	มาก
รวม	173	3.85	มาก

ตาราง 10 ค่าดัชนีความสอดคล้องและความหมายของดัชนีความสอดคล้องของโครงสร้างการจัด
 ประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญา เพื่อส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัย
 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	รวม	IOC	ผลการพิจารณา
1.ความสอดคล้องระหว่างความเป็นมาของการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้กับแนวคิด ทฤษฎีพื้นฐาน	2	0.67	สอดคล้อง
2.ความสอดคล้องระหว่างแนวคิด ทฤษฎีพื้นฐานกับ องค์ประกอบของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	2	0.67	สอดคล้อง
3.ความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของกับหลักการของ รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	2	0.67	สอดคล้อง
4.ความสอดคล้องระหว่างหลักการของรูปแบบการจัด ประสบการณ์เรียนรู้กับวัตถุประสงค์	3	1.00	สอดคล้อง
5.ความสอดคล้องระหว่างหลักการของการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้	3	1.00	สอดคล้อง
6.ความสอดคล้องระหว่างหลักการของการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้	2	0.67	สอดคล้อง
7.ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้กับการประเมินผล	2	0.67	สอดคล้อง
8.ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับการประเมินผล	2	0.67	สอดคล้อง
9. ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้กับความสามารถที่บ่งชี้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์	2	0.67	สอดคล้อง
10. ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้ การจัดการเรียนรู้และทักษะการคิดแสวงหาความรู้	2	0.67	สอดคล้อง
11. ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้กับดัชนีบ่งชี้ในการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้นี้ไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์	2	0.67	สอดคล้อง

ตาราง 11 ค่า IOC การประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			คะแนน	เฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. ความสอดคล้องระหว่างความเป็นมาของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กับแนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน	1	1	1	3	1
2. ความสอดคล้องระหว่างแนวคิด ทฤษฎีพื้นฐานกับองค์ประกอบของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	1	1	0	2	0.67
3. ความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของรูปแบบกับหลักการของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	1	1	1	3	1
4. ความสอดคล้องระหว่างหลักการของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กับวัตถุประสงค์	1	1	0	2	0.67
5. ความสอดคล้องระหว่างหลักการของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้	1	1	1	3	1
6. ความสอดคล้องระหว่างหลักการของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้	1	1	1	3	1
7. ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการจัดการเรียนรู้กับการประเมินผล	1	1	1	3	1
8. ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับการประเมินผล	1	1	1	3	1
9. ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการจัดการเรียนรู้กับความสามารถที่บ่งชี้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์	0	1	1	2	0.67
10. ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการจัดการเรียนรู้และทักษะการคิดแสวงหาความรู้	1	1	1	3	1
11. ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการจัดการเรียนรู้กับดัชนีบ่งชี้ในการนำรูปแบบการประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์	1	1	1	2	1

ตาราง 12 ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) ค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดค่านิยม
ของเด็กปฐมวัย

ข้อสอบข้อที่	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.29	0.24
2	0.58	0.35
3	0.26	0.29
4	0.29	0.29
5	0.29	0.23
6	0.23	0.35
7	0.55	0.53
8	0.32	0.42
9	0.23	0.35
10	0.23	0.47
11	0.38	0.42
12	0.73	0.42
13	0.61	0.29
14	0.73	0.42
15	0.58	0.24
16	0.70	0.35
17	0.70	0.47
18	0.70	0.58
19	0.70	0.47
20	0.58	0.64

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.64

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวปนัดดา คำนวนดี
วันเกิด	วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2526
สถานที่เกิด	อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 132/4 หมู่ที่ 3 บ้านโนนสัง ตำบลโพหนอง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา 30430
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูผู้ช่วย
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านโนนสัง ตำบลโพหนอง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา 30430
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	ประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านพนัสดงสว่างวิทย์ ตำบลชานูวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2542	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนยโสธรพิทยาคม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
พ.ศ. 2545	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศรีธวัชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2549	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรม และองค์การ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2555	ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
พ.ศ. 2561	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

